10.
B. 24

H

14-2-H.19

TRACTATVS DE DECIMIS,

TAM SPIRITVALIBVS QVAM PAPALIBVS,

In hac ſecunda editione ab Auctore ipſo recognitus, ac multis partibus locupletatus.

Cum ſummis rerum, ac duplici Indice, altero quæſtionum, altero rerum ſingularium locupletiſſimo.

AVCTORE

ALEXANDRO MONETA,

Sacræ Theologiæ, & I. V. D. S. Mediolanen. Eccleſiæ Can. Ordinario, ac Protonotario Apoſtolico.

MEDIOLANI,

Apud hær. quon. Pacifici Pontij, & Io. Baptiſtam Piccaleum Socios Impreſſores Archiepiſcopales. MDCII.

Superiorum permiſſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUEL

Perilluſtri viro

IVLIO ARESIO

M. ANTONII

SENATORIS F.

PATRITIO MEDIOLANEN.

ET IVRISCONS. COLLEG.

PRODIT ex officina mea typographica de Decimis Liber, ſecundus partus præſtãtiſſimi S. Theol.& Iuris vtriuſq; Doct. Alexandri Monetæ patritij Mediolan. & Templi Maximi Canonici Ordinarij: dignus plane, vt eruditi, prudenteſq; viri opinantur, Auctoris ingenio, atque eruditione: dignus oculis doctorum virorum huius vrbis: dignus de-

nique luce, atque commendatione, prope dixerim, totius orbis. In eo ſcribendo magnum illius elaborauit ingenium; in eodem excudendo mea qualiſcunque deſudauit induſtria. Non ille ſibi patronum quærit, qui ſibi ipſe ſufficit; & de quo dici merito poteſt, quod Claudianus de virtute cecinit

Nil opis externæ cupiens; nil indiga laudis;
Diuitijs animoſa ſuis.

Opto ego, perquiro, expoſco; cuius typographia non leuibus afflicta moleſtijs, eget quo ſuſtentetur, patrocinio. Tu, Iuli perilluſtris, occurriſti votis meis, præditus Poteſtate, ac Voluntate res meas, meorumq; labores defendendi. Tibi enim Nobilitas generis cum morum ſuauitate coniuncta; doctrinis excultum ingenium; Res in patria tua præclare geſtæ; & ab his ornamentis profecta inter ciues, & apud regios magiſtratus auctoritas tribuunt, vt poſſis: Humanitas vero ſingularis in omnes, & mihi erga me perſpecta benignitas, vt velis. Patere ergo, vt hic partus officinæ meæ præclarus Auctore, clariſſimi nominis tui tanquam nouo ſplendore auctus atque illuſtratus magis, peruadens huius ampliſſimæ celebritatem vrbis, doctorum virorum omnium oculos (quibus luce opus eſt ad cernendum) excitet, ad legendum aperiat, atque illuminet. Quinetiam vt Patrocinij tui clypeo tegas operam meã; clientisq; tui nimis forte audentis, importunam interpellationem æqui boniq; conſulas pro tua humanitate vehementer rogo, atque oro. Faxit Deus Opt. Max,

vt

vt qui Parentis tui ſapientiſſimi, atque optimi Senatoris veſtigia ſequens accurate teris, & calcas; non modo in eo dignitatis gradu, in quo ille cum magna iuſtitiæ verſatus laude deceſſit, collocere: ſed etiam (quod augurari mallem, quam ſperare) virtutis, doctrinæq; ſublatus alis ad maiores prouehare dignitates. Vale. Mediolani Idib. Octobr. M. D C I I.

Tibi addictiſſimus famulus

Io. Baptiſta Piccalia Typographus.

INDEX

CAPITVM,

ET QVÆSTIONVM,

Quæ in hoc Tractatu de DECIMIS continentur.

CAP. I.

Quo iure inuentæ, & introductæ ſint Decimæ; & continet quatuor Quæſtiones.

I. An Decimæ iure naturæ inuentæ, & introductæ ſint.
II. An Decimæ inſtitutæ ſint, & præceptæ de iure diuino.
III. An Decimæ præceptæ ſint iure Pontificio.
IV. Quam ob cauſam introductæ ſint Decimæ.

CAP. II.

Quid ſit Decima; & continet tres Quæſtiones.

I. De definitione Decimæ.
II. Cur magis electa fuerit decima pars, quàm vigeſima, aut alia quota.
III. Quid differant Decimæ à Primitijs, & Oblationibus.

CAP. III.

Quotuplex ſit Decima; & continet duas Quæſtiones præcipuas.

I. Quot ſint genera Decimarum.
II. Quot ſint ſpeties Decimarum.

CAP. IV.

CAP. IV.

De quibuſnam rebus ſoluatur Decima; & habet tres Quæſtiones.

I. *De quibus frugibus, ac fructibus, ſeu prouentibus debeat ſolui Decima.*

II. *An de illicitè acquiſitis ſoluatur Decima.*

III. *An de Noualibus ſoluenda ſit Decima; & quomodo.*

CAP. V.

Quinam teneantur ad ſolutionem Decimarum, vel ab ea excuſentur, & continet ſeptem Quæſtiones.

I. *An omnes tam laici, quam Clerici, & Religioſi teneantur ad Decimarum ſolutionem.*

II. *An poſſit ex priuilegio tam laicis, quàm Clericis competere immunitas à ſoluendis Decimis.*

III. *An laicis poſſit ex priuilegio concedi ius decimandi, ſeu Decimas ab alijs percipiendi.*

IV. *An conſuetudo aliquã vim habeat in eximendo aliquos à Decimarũ ſolutione, aut eis tribuendo iure decimandi.*

V. *Quænam præſcriptio obtineat, & locum habeat in materia Decimarum.*

VI. *An valeat compoſitio, vel tranſactio ſuper Decimis.*

VII. *An poſſit ex aliqua cauſa remitti Decima Clerico, vel laico.*

CAP. VI.

De Circumſtantijs loci, Tẽporis, & Modi ſoluendi Decimas, ſeu qualiter ſoluantur Dceimæ; & continet quatuor Quæſtiones.

I. *De loco, An Decimæ portari debeant in horrea Clericorũ.*

II. *Quo tempore ſoluendæ ſint Decimæ.*

III. *An Decimæ non petitæ, ſeu præteritæ exigi poſſint.*

IV. *De modo ſoluendi Decimas.*

CAP.

CAP. VII.
Quibus Eccleſijs, ſeu perſonis ſoluendæ ſint Decimæ, & continet duas Quæſtiones.

I. An, & quando laicis perſonis ſoluatur Decima.
II. Quibuſnam Eccleſijs ſoluatur Decima.

CAP. VIII.
De modo procedendi circa exactionem Decimarum; & continet ſex Quæſtiones.

I. Quis Iudex ſit competens in cauſa Decimarum.
II. Qualiter, & qua actione petantur Decimæ.
III. An, & quando cauſa Decimarum ſit ſummaria.
IV. An cauſa Decimarum ſit executiua, hoc eſt, an poſſit inchoari à præcepto, deturq́; appellatio, necne.
V. Quibus pœnis afficiantur non ſoluentes Decimas.
VI. An ſuperior, & Iudex poſſit procedere ex officio in materia Decimarum.

CAP. IX.
SEV APPENDIX.
De Decimis Papalibus; & continet quinque Quæſtiones.

I. De origine, & cauſa impoſitionis harum Decimarum.
II. De quibuſnam beneficijs, quibuſue fructibus ſoluatur Decima Papalis.
III. An aliqui ſint immunes à ſolutione harum Decimarum; & quinam illi ſint.
IV. De modo ſeruando in ſolutione Decimarum Papalium.
V. De modo procedendi circa harum Decimarũ exactionem.

Finis Indicis Capitum, & Quæſtionũ huius Tractatus de Decimis.

ALEXANDRI MONETAE,

S. THEOLOGIAE, ET I. V. D. ac Mediolanenſis Eccleſiæ Canonici Ordinarij,

TRACTATVS DE DECIMIS.

BREVITER tractaturus quantũ,& temporis anguſtiæ, & rei magnitudo patiuntur, ampliſſimam materiam Decimarũ, omiſſis ijs, quæ plus ſubtilitatis, & eruditionis habent, quàm neceſſitatis, aut vtilitatis; nec non relictis, vt plurimum varijs Doctorum opinionibus, communiori,aut certè veriori ſententiæ adhærens vtiliores quæſtiones reſolutiuè decidam. Et licèt oblationum,& primitiarum materia valde affinis ſit decimali; illam tamen cõſultò omittam, quoniam & breuitati conſulo, & de decimis dumtaxat aliquid ſcribere iuſſus ſum. Hunc ergo tractatum rei decimalis perſpicuitatis cauſa in octo, ſeu nouem capita,eorumque ſingula,vbi opus fuerit, in aliquot quæſtiones diſtinguemus.

Primò enim videbimus,quo iure inuentę ſint, & introductæ decimæ.

Secundò, quid ſit decima.

Tertiò, quotuplex ſit.

Quartò, quibus de rebus ſoluantur decimæ.

Quintò, a quibus ſolui debeant decimæ; vbi etiam de cauſis, quibus excuſantur aliqui a ſolutione.

Sextò dicemus de circumſtantijs loci, temporis, & modi ſolutionis decimarum.

Septimò, quibus perſonis, & eccleſijs ſoluendæ ſint.

Octauò, de modo procedendi circa exactionem decimarum.

Nonò, & poſtremò appendicis nomine agam breuiter de decimis Papalibus.

SVMMÆ RERVM.

1 *Decimæ originem habuerunt ante legem ſcriptam, quando ſolum vigebat lex naturalis.*

2 *Vota gentilium circa decimas, & eorum decimæ, remiſſiue.*

3 *Decimas non ſoluens tempore legis naturæ non peccabat contra legem naturalem: idem in eo, qui non ſoluit tempore legis Euangelicæ. num 4.*

5 *Decimæ a Deo inſtitutæ fuerunt, & olim ſaltem ſub veteri lege præceptæ, & non modo prædiales, ſed etiam perſonales. num. 6.*

7 *Præceptum decimarum, an ſit morale, & num. 14.*

8 *Moralia præcepta veteris legis obligant etiam tēpore nouæ legis.*

9 *Decimæ iure diuino nunc quoq; debentur ſecundum communiorem ſententiam Canoniſtarum. Et videtur in iure probari nu. 10. Cōtrarium Theologi omnes, nu. 11. & aliqui Iuriſtæ. nu. 12.*

13 *Præcepta cæremonialia, vel iudicialia veteris legis nunc legis vim non obtinent.*

14 *Præceptum ſolutionis decimarum, an ſit morale, cæremoniale, vel iudiciale, & num. ſeqq.*

15 *Præcepta iudicialia veteris legis, an nunc ſeruari poſſint.*

16 *Præcepta iudicialia veteris legis quænam dicantur.*

17 *Præceptum decimarum dici poteſt morale, quo ad ſubſtantiam, & num 36.*

18 *Præceptum decimarum, an, & quomodo contineatur in primo decalogi præcepto.*

19 *Chriſtiani in lege gratiæ quænam teneantur ſeruare ex diuino præcepto.*

20 *Explicatio illius loci Matth. 5. non veni ſoluere legem, ſed adimplere, & num. ſeq.*

21 *Chriſtus Dominus quot modis adimpleuerit veterem legem.*
22 *Præcepta moralia legis Euangelicæ omnia ſunt iuris naturalis præter præcepta de Sacramentis, ac de fide. Idem in præceptis Decalogi, ſeu moralibus veteris legis, num 23.*
24 *Præceptum diuinum conſuetudine tolli, aut minui non poteſt.*
25 *Intellectus cap. in aliquibus §. vlt. de Decim.*
26 *Papa diſpenſare non poteſt contra ius diuinum.*
27 *Decima decimarum, ſeu alimenta Summo Pontifici, quo iure debeantur; & ibi intellectus S. Thom. 2.2. quæſt. 87. art. 4. ad 3.*
28 *Quæſtionis deciſio, ac iudicium.*
29 *S. Patres, qui dixerunt diuina lege decimas eſſe ſoluendas, quomodo intelligendi, & num. ſeqq.*
30 *Verba ſumenda ſunt in potiori ſignificatione.*
31 *Præſumptio vnica pluribus, ac vehementioribus præſumptionibus eliditur.*
32 *Canones & Concilia, quæ indicant decimas iure diuino deberi, quomodo explicanda ſint.*
33 *Decimæ quomodo dicantur eſſe Deo debitæ.*
34 *Subditi tenentur iure diuino ſuſtentare paſtorem animarum ſuarum indigentem.*
35 *Explicatio illius loci Matth. 23. & Luc. 11. hæc oportuit facere, & illa non omittere, & illius Matth. 22. reddite, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.*
36 *Præceptum decimarum quoad ſubſtantiam, hoc eſt congruam ſuſtentationem miniſtrorum eſt de iure diuino, quoad modū de iure humano.*
37 *Præceptum decimarum inter præcepta Eccleſiæ numeratur.*
38 *Decimæ præceptæ ſunt iure Pontificio.*
39 *Cauſæ, ob quas decimæ introductæ ſunt, remiſſiue.*
40 *Deus O. M. reſeruauit ſibi decimas in ſignū vniuerſalis dominij*
41 *Decimæ introductæ quoq; ſunt ad congruam ſuſtentationem miniſtrorum Dei, & eccleſiæ.*

Quo iure inuentæ, & introductæ ſint Decimæ. *Cap. I.*

QVæro primò, an decimæ iure naturæ inuentæ ſint? Reſpondeo, eas originem habuiſſe † ante legem ſcriptam, quando ſolum vigebat lex naturalis; vnde legimus Geneſ. 14. quod Abraham de omnibus, quæ a quin-

que regibus eripuerat, decimas dedit ſacerdoti Melchiſedech: de quo loquens D. Paulus ad Heb. 7. ait; Intuemini, quantus fuerit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham Patriarcha; & Gen. 28. Vouit votum Iacob dicens, Si fuerit Dominus mecum, & cuſtodierit me in via, &c. & paulo poſt, cunctorum, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. Alia ad hoc affert Couar. lib. 1. var. reſol. cap. 17. num. 2. Nauar. in man. cap. 21. num. 28. & alij quos refert Petr. Cened. in collect. ad ius can. part.
2 1. collect. vl. De votis vero † circa decimas, necnon de decimis ipſis gentilium, & ethnicorum, videre potes apud Rebuf in ſuo tract. de decimis, q. 1. num. 2. 3. & 5. Varr. l. 5. de ling. lat. Plin. Plutarch. & alios, quos refert Couar. d. c. 17. num. 2. Anaſtaſ. Germon. in ſuo Mod. tract. de Sacror. immun. lib. 1. cap. 14. num. 2. vſq; ad 15. & l. 3. cap. 19. num. 4. & Petr. Greg. Tholoſ. præl. opt. iuriſc. probiq; magiſt.
3 l. 2. cap. 25. Puto tamen † homines ſub lege naturæ non fuiſſe ligatos ad ſolutionem decimarum ſub peccato, ſed ſoluebantur vel ex conſilio, vel ex voto, vt concludit Rebuf. d. quæſt. 1. Tyndar. Doctor antiquiſſimus in ſimili tract. de decimis, numero 9. & Abulenſ. ſuper Matth. 23. Vnde conſequenter dicendum, eum, qui nunc omittit decimas ſoluere miniſtris eccleſiæ, præſertim
4 non indigentibus, non peccare † contra ius naturale, ſed ſolum contra ius poſitiuum Pontificium, vt mox dicemus.

QVÆRO Secundò, An decimæ inſtitutæ ſint, & præceptæ de iure diuino.

5 Reſpondeo, † communem reſolutionem eſſe, quod à Deo inſtitutæ fuerint, & olim ſaltem ſub veteri lege præceptæ; Deus enim O. M. Exod. 22. præcepit, eas ſolui; Decimas, inquit, & primitias tuas non tardabis offerre, & Leuit. vlt. omnes decimæ terræ tuæ de pomis arborum, ſiue de frugibus Domini ſunt, & illi ſanctificantur, & Numer. 18. cum ſacerdotibus, qui & ipſi erant ex tribu Leui, dediſſet Deus omnia primitiarum iura, Leuitis conceſſit decimas omnium fructum, & pecorum; ſummo vero Sacerdoti decimam decimæ Leuitarum, & hoc quoad

decimas

decimas prædiales,ſeu reales. De perſonalibus vero† ha 6
betur 2. Eſdr.10.ibi, Leuitæ decimas habent in omnibus
vrbibus, in quibus opus noſtrum exercetur; & Deuter.
12. Offeretis decimas, & primitias manuum veſtrarum.
Dubium autem maximum eſt, an hoc præceptum nunc
obliget. Et quidem quod obliget, illa ratio à quibuſdam
affertur, quæ etiam latius infr. in primo Theologorum
fundamento explicabitur, quia † morale præceptum vi- 7
detur,vt probare conatur Tyndar.d. tract.de decim.num.
25.& Andr. Hiſp. in reg. decim. verſ.4. fui interrogatus,
num.1. moralia autem præcepta † obligant etiam tempo- 8
re nouæ legis, vt docent Theologi omnes, & tradit Gra-
tianus, & ibi glo.in cap.fin.§.his ita 6.diſt.Sed quod deci-
mæ à Deo inſtitutæ ſint, & eæ iure diuino †. nunc quoque 9
debeantur,ex Theologis tenuit Andr. Hiſp. in reg.decim.
verſic.decima eſt iure naturali num.1.5.6.ac 15.& Alber.
Pighius lib.5.Hier.Eccl.cap.7. ex Canoniſtis verò gloſſ.2.
in cap. à nobis,& gloſſ.penult.in cap. nuper de decim. tra-
dunt Doct.in rubr.& c.parochianos,cap.in aliquibus & c.
tua,il 1.eod.tenentq; expreſſe Tyndar.d. tract. de decim.
num.10.& ſeqq.Rebuf.eod.tractat.quæſt.1.num.14.gloſ.
Archid. Franc. & alij in cap. 1. de decim. in 6. Rot. Rom.
deciſ.1.num.1.de decim.in antiq. & deciſ. 14. num. 2. de
iud.in no. & alij Canoniſtæ paſſim. Eſt enim hæc opinio
communis ferè omnium Canoniſtarũ.Immo idem† quoq; 10
ſenſiſſe videntur Sancti Patres Eccleſiæ Catholicæ lumi-
na,ſancitumq; eſſe quis dixerit in Sacris Canonibus, &
Concilijs, quorum ad id plurima referunt Canoniſtæ in
iuribus ſuperius allegatis,& mox allegandis,præcipuè ve
rò Anaſtaſ. Germon. d. tract. de Sacror. Immunit. lib. 3.
cap.19.num.15.vſque ad 30.ex quibus illa dumtaxat loca
ipſis religemus,quæ maius negotium faceſſere videntur,
vt ijs deinde reſpondeamus. Primùm ergo D. Hieron.
ad Damaſum Papam ſcribens habet hæc verba, quæ e-
tiam referuntur in cap.fin.16.quæſt. 1. Quod autem Bea-
titudo tua quæſiuit,vtrum vſus decimarum, & oblationũ
ſecularibus prouenire poſſit; nouit veſtra Sanctitas, om-
nino non licere proteſtantibus hoc diuinis auctoritatibus

paternorum canonum, quamobrẽ ſi aliquando fuerint ab eis malè detenta, quæ diuini iuris eſſe noſcuntur, &c. S. quoq; Ambroſius Serm. 1. de Quadregeſima, cuius verba referuntur in cap. nam qui Deo 16. quæſt. 2. Qui Deo, inquit, non vult reddere decimas, quas retinuit, & homini non ſtudet reddere, quod iniuſtè ab eo abſtulit, non timet adhuc Deum, & ignorat, quid ſit vera penitentia, veraq; confeſſio. Deniq; B. Auguſtinus Serm. 219. de tempore relatus in cap. decimæ tributa 16. q. 1. quod ſi decimas, inquit, dederis, non ſolùm abundantiam fructuum recipies, ſed etiam ſanitatem corporis, & animæ cõſequeris. Non igitur Dominus Deus præmium poſtulat, ſed honorem. Deus .n. noſter, qui dignatus eſt totum dare, decimam à nobis dignatus eſt recipere non ſibi, ſed nobis ſine dubio profuturam, ſed ſi tardiùs dare peccatum eſt, quantò peius eſt non dediſſe? & paulò poſt, hæc eſt. n. Dei iuſtiſſima conſuetudo, vt ſi tu illi decimam non dederis, tu ad decimam reuoceris. Idem verò magis expreſsè definiuiſſe videntur Romani Pontifices, & hæc ſit poſterior Canoniſtarum ratio. Nicolaus enim 2. in cap. admonemus quod eſt 2. 16. quæſt. 2. aliàſq; & verius Concil. Mogunt. primum; hæc. n. verba habentur in eo Concil. cap. 38. admonemus, inquit atq; præcipimus, vt decimas omnino dari Deo non negligatur quas ipſe Deus dari conſtituit. Gregor. 7. in cap. 1. 16. quæſt. 7. oportet autem congruentius nos decimas, & primitias, quas iure ſacerdotum eſſe ſancimus ab omni populo accipere, quas fideles Domino pręcipiente offerunt iuxta illud vaticinium Malachiæ prophetæ; Inferte omnem decimationem in horreum meum, vt ſit cibus in domo mea, Alex. 3. Remenſi Archiepiſcopo reſcribens in cap. parochianos, de decim. ait, cum decimæ non ab homine, ſed ab ipſo Domino ſint inſtitutæ, quaſi debitum exigi poſſunt, & Innoc. 3. Vercellen. Epiſcopo in cap. tua il 1. de decim. reſpondit in hęc verba. Imperialis conceſſio quantumcũq; generaliter fiat, neminem poteſt à ſolutione decimarum eximere, quæ diuina conſtitutione debentur, & idem in cap. ſequenti, quod incipit tua nobis; nimis, ait profectò videtur iniquum, ſi decimæ, quas

Deus in ſignum vniuerſalis dominij ſibi reddi præcipit, ſuas eſſe decimas,& primitias aſſeuerans,occaſione præmiſſa,vel excogitata magis fraude diminui valeant, cum debita ſit ſolutio decimarum in tantum ; vt ad eas clericis exhibendas,quibus eas ipſe pro ſuo cultu conceſſit , laici ſi moniti reddere noluerint, Eccleſiaſtica ſint diſtinctione cogendi;& poſt pauca;prętextu verò nequitiæ clericorum nequeunt eas,niſi quibus ex mandato diuino debentur,pro ſuo arbitrio erogare. Deniq; idemmet Innoc.in Concil. Generali Lateran. ſeu in cap.in aliquib. § fin. de decim.habet hæc verba:Ille quippe decimæ neceſſariò ſoluendæ ſunt, quæ debentur ex lege diuina, vel loci conſuetudine approbata . Verùm in alijs quoq; Concilijs id ipſum definitum videtur;nam in Rotomagenſi Concil. habetur,omne decimæ terræ, ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborum Domini ſunt,& illi ſanctificantur boues,&c. & poſt pauca. Sed quia modò multi inueniuntur decimas dare nolentes,ſtatuimus,vt ſecundum Domini noſtri præceptum,admoneantur ſemel,& ſecundò,& tertiò,& in Concil.Moguntin.Decimas Deo, & Sacerdotibus Dei dandas Abraham factis,& Iacob promiſſis inſinuat;deinde lex ſtatuit, & omnes Sancti Doctores commemorant. Tandem idem ſenſiſſe videntur œcumenicæ Tridentinæ Synodi Patres,dum ſeſſ.25.cap.12.de reform.decimarum ſolutionem debitam Deo eſſe dixerunt. Quin etiam non nulli ex Canoniſtis ſcripſerunt (eritq; hoc tertium,ac poſtremum huius prioris ſententiæ fundamentum) præceptum hoc diuinum ſoluendi decimas haberi expreſsè in lege noua. Et quidem Innoc.in cap.fin.de paroch.& alien. paroc.ſub finem,& Tyndar.d.tract.de decim.num.10.afferunt illud Luc. 18. à Phariſæo dictum Decimas do omnium,quæ poſſideo. Secundò allegant illud Matth.10.dignus eſt operarius cibo ſuo, ſeu mercede ſua, vt habetur Luc. 10.necnon cap.9.1.ad Corint. cuius tamen verba aliqua non referũt,illa verò eſſe poſſunt, quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? & paulò poſt,ſi nos vobis ſpiritualia ſeminamus , magnum eſt , ſi nos carnalia veſtra metamus? Rebuf.autem d.tract.de decim.quæſt.1. Innoc. loc. cit.&

Germon.d.cap.19.nu.31.& ſeqq. adducunt illud Matth. 23.Væ vobis ſcribæ, & Phariſæi Hypocritæ, qui decimatis mentam, & anethum, & cyminum, & reliquiſtis, quæ grauiora ſunt legis, iudicium, & miſericordiam, & fidem: hęc oportuit facere, & illa non omittere, quod idem ijſdem ferè verbis habetur Luc.11.Deniq; Germon.ac Rebuf.loco cit.& Andr.Hiſp.in reg.decimar. verſic. quartò fui interrogatus num. 3. in fine adducunt illud Matth. 22. vbi Chriſtus Dominus ait, Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, hoc eſt Decimas; nihil etenim, inquit Germon.d.cap.19.num.35.magis Dei eſt, quàm decimæ; nam ipſemet Deus dixit Exod.22.& Deuter.12.Decimæ, & primitiæ meæ ſunt, vbi tamen hoc non dicitur, ſed voluit fortaſſe allegare Leuit.27.& Malach.3. Hæc igitur præcipua ſunt fundamenta opinionis Canoniſtarum, ex quibus Innoc.4.ita huic opinioni adhæſit, vt contrarium ſentientes hæreticos appellet in cap. fin.nu.3. de paroch. & alien.paroch. In quo tamen illud obiter adnotandum eſt, non ideo hanc opinionem Canoniſtarum definitam eſſe de fide, quòd prefatus Innoc.4. Summus Pontifex Gloſando, ſeu tamquam Doctor interpretando canonem contrarium ſentientes Hæreticos appellauerit; Papa.n. Gloſando non condit ius, neq; rem definit tamquam de fide, ita idemmet Innoc. in cap. per tuas, il 2. nu.fin.de Simon. Archid.& Gemin.in ſumma diſt.20. Abb.in cap. Capellanus col.3.de fer.Fel. in cap. ne innitaris col. 1. de conſtit. Refertq; Io.An.in cap.ſolet, num. 3. de ſent. excom. in 6. Hoſtienſ. atteſtantem ſæpe ſe audiuiſſe Innoc. dicentem, quòd non intendebat, vt ſuæ gloſ. facerent ius.

Contrariam igitur opinionem nimirum, quòd decimæ
11 nunc iure diuinò non debeantur, † ſecuti ſunt omnes ferè Theologi, ex quibus etiam eſt Adrian. Papa quodlibet 5. art.1.prout eum refert Rebuf.d.quæſt 1.nu.12.& 13.eandem ſententiam ex antiquis ſecutus eſt Vg.de S.Vict. lib. 1.de Sacram.par.11.cap.4.& 11. Aſtenſ.2.par.ſuæ ſummæ lib.6 tit.35.rub.de decim.Alphonſ.Thoſtat.Epiſ.Abulen. Matth.23.quæſt.90.S.Anton.2.par.ſum.tit.4. cap.3.§.5.S. Thom.2.2.q.87.art.1.& ibi ex recentioribus Caiet. & alij

Thomiſtæ Sot.lib.9.de iuſt.& iur.q.4.artic.1.Alph.Caſtro cōem hāc Theologorū aſſerens lib.de hęreſ.verb.decimas quib.ſanè Theologis magis hac in re,q̃ Canoniſtis credē-dū videtur,quicqd poſt Anch. in diſputat.incip.antiquis, & modernis tēporibus,& M.Ant.Natt.conſ.136.nū. 8.lib. 1.dicere voluerit Anaſt.Germon.d.cap.19.num.15.agitur .n.de iure diuino interpretādo,quod ſanè ad Theologicā facultatem,eiuſq; ſectatores pertinere nemo eſt, qui du-bitare poſſit,illud autem certum eſt peritis in quaq; arte, & facultate,cum de re ad eam ſpectāte agitur potius; quā alijs ſtandum eſſe,Bart.& alij in l.1. ff. de ventr. inſpic. & §.quod autem Auth. de non alien.reb. Eccl.cęteriq; Doct. paſſim. Verùm hanc eandem ſententiam præter Theolo-gos † nonnulli, quoq; Canoniſtæ ſecuti ſunt; id enim ex- 12
preſsè aſſerit,& fusè oſtendit Couar. ſummæ eruditionis, & inter iuris Pontificis profeſſores, atq; interpretes ma-gnæ auctoritatis vir lib.1.variar.reſolut.cap.17.num.2.& 3.traditq; eius præceptor maximus ille vir propter ſingu-larem doctrinam cum pari vitæ integritate coniunctam numquam ſatis laudatus Mart.Nauar.in Manual.confeſſ. cap.21.num.28.&31.tract.de redit.Eccleſ.quæſt.1.monit. 59.num.1.& conſ.2.nū.3.& tit.de decim.vol.1. poſt eos a-cutiſſimus idemq; doctiſſimus Fernan.Vaſq. lib.2.Contro uerſ.Illuſt.cap.89.nū.1.in fin. & alij nonnulli, quos infrà ad finem quæſt.recenſebimus. Eidē quoq; ſententiæ ſub-ſcripſerunt ſummiſtæ ferè omnes, qui vel Canoniſtæ, vel certè canonū haud quaquā ignari fuerūt in verb. decima. Huius ſentētiæ præcipua fundamēta hæc ſunt.Primū, qd ab omnib.affertur illud eſt,qm̃ præcepta veteris legis cæ-remonialia,vel iudicialia in lege Euangelica † vim ampli⁹ 13
legis non obtinent,vt conſtat ex Apoſtolo ad Galat. 3.ait .n.Priuſquam veniret fides,ſub lege cuſtodiebamur con-cluſi in eam fidem,quæ reuelanda erat. Itaq; lex Pedago-gus noſter fuit in Chriſto,vt in fide iuſtificemur. At vbi venit fides,iā nō ſum⁹ ſub Pedagogo. Et rurſus ad Hæbr.7 idē Apoſt.ait;Trāslato ſacerdotio,neceſſe eſt,vt&legis trā ſlatio fiat, q̃ ēt verba referūtur in c. traslato de cōſt.idq; ſa tis definiuit Inn.3.in c.vnic.d purific.poſt par.Doctoreſq;

omnes

omnes paſſim tradiderunt, atq; ex Theologis S. Thom. 1. 2. quæſt. 103. art. 3. & quæſt. 104. art. 3. Alenſ. 2. par. ſum. quæſt. 3. Scholaſtici in 4. ſentent. diſt. 3. vbi D. Bonauent. art. 3. quæſt. 2. Scot. quæſt. vlt. ex Iureconſultis Gratian. in cap. fin. §. his itaq; aliàs his ita, diſt. 6. latè Tiraq. de retrac. lignag. in præfat. num. 8. & Couar. d. cap. 17. nu. 1. fere per totum. Præceptum autem decimarum, † vel eſt cæremo-
14 niale, vt videtur Couar. d. cap. 17. num. 1. verſic. hinc non immeritò, fateturq; tandem Tyndar. d. tract. de decim. nu. 27, ex eorum tamen cæremonialium genere, quæ magis pertinebant ad deuotionem quandam, ac ritum ſacrificiorum, eorumq; ornatum, quàm ad futuræ legis, Chriſtiq; naſcituri præfigurationem, cuiuſmodi, ſunt veſtes Sacerdotum, altare, thurificatio, & alia his ſimilia, quæ etiam poſt legem Euangelicam ſtatuta fuerunt, & ab Eccleſia ſeruantur; vt optimè comprobat Couar. loc. mox alleg. dicetur autem cæremoniale præceptum decimarum, ſiue quia quodammodo ad Dei cultum pertineat, cum in recognitionem ſupremi dominij creaturarum, quod Deus habet inſtitutæ fuerint, vt in fr. hoc eod. cap. quæſt. vltim. oſtendetur; ſiue quia qui dat decimã retentis nouem partibus ſignificat imperfectionem ad ſe pertinere, perfectionem verò per denarium numerum deſignatam, quæ erat futura per Chriſtum, eſſe expectandam à Deo, vt ait D. Thom. 2. 2. quæſt. 87. art. 1. ad 1. argum. ſubdens non propter hoc eſſe propriè cærimoniale præceptum, ſed potiùs iudiciale, quod etiam tenere videtur Tyndar. d. tract. de decim. num. 26. & verius eſſe aſſerit Couar. d. cap. 17. nu. 2. in princip. Nauar. d. cap. 21. nu. 28. & Henric. Henriq. tom. 1. ſum. Theol. Mar. lib. 7. cap 27. num. 1. idq; iure optimo, tum quia vt ait D. Thom. d. art. 1. ad 1. & ſatis probat idẽmet communiter receptus 1. 2. quęſt. 104. art. 3. in hoc differunt cæremonialia, & iudicalia veteris legis præcepta, quòd cæremonialia ſeruari non poſſunt tempore legis nouæ, cum mortifera effecta ſint dempto tamen eo genere,
15 quòd mox commemoraui; iudicialia † verò, cum ſolum mortua ſint, licet non obligent tempore gratię, tamen obſeruari poſſunt abſq; peccato, ad eorumq; obſeruantiam

aliqui

aliqui obligantur,ſi auctoritate illorum ſtatuantur, quorum eſt legem condere,tum quia iudicialia præcepta † di- 16
cuntur,& ſunt ea, quibus determinatur commune præceptum de iuſtitia obſeruanda inter homines, vt docet S. Thom.1.2.quæſt.99. artic. 4. ſeu quæ inſtituta ſunt ad æqualitatem inter homines ſeruandam, vt docet idem S. Thom.2.2.quæſt.87.art.1.ſeu deniq; illa,quę pertinent ad iuſtitiam hominib. exhibendam, iuſq; vnicuiq; tribuendum,vt probat Couar.d.cap.17.num.1.in princip. & fatetur Germon. d.lib.3. de ſacr. immunit.cap.19. num.50.cũ igitur per præceptum decimarum ſuum Sacerdotibus, & Leuitis aſſignatum fuerit, determinatumq; ſit cõmune præceptum de iuſtitia inter homines obſeruanda, ac deniq; inducta fuerit æqualitas ſecundùm conditionem populi illius,cui lex dabatur,cum.n. vndecim tribus poſſeſſiones omnes haberent,debuit Leuitica,quæ illis carebat, diuiniſq; obſequijs tota erat mancipata à reliquis tribus partem aliquam prouẽtuum habere, quæ diuina tunc inſtitutione decima fuit,vt optimè deducit S.Tho.d. quæſt. 87.art.1. cum inquam hoc ita ſit; debuit hoc præceptum decimarum tamquam iudiciale dici, atq; adeo cenſendũ eſt,nũc fuiſſe abrogatũ,quod in ſpecie adnotarunt Nauar. d.num.28.Henriq.d.num.1.S.Thom.d.art.1. vbi Caiet. & alij,ac deniq; Couar.d.num.2.in princip. Neq; huic priori rationi obſtat,quod Tyndar d.tract.de decim.nu.25.& Germon.d.cap.19. nu.48. pro eiuſdem rationis ſolutione aſſerunt ex eodemmet D.Thom.d.art.1. † præceptum de- 17
cimarum eſſe ẽt morale quatenus præcipit, vt ſubueniamus illis,qui nobis ſpiritualia adminiſtrat iuxta illud Deuter.25.non alligabis os boui trituranti,&Pauli 1.Corinth. 9.quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? & poſt pauca;ſi nos vobis ſpiritualia ſeminamus,magnum eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus? dantur enim decimæ in ſuſtentationem eorum,qui ſpiritualia miniſtrant,vt cõſtat ex illo Malach. 3. Inferte omnem decimationem in horreum meum, vt ſit cibus in domo mea,latiuſq; oſtendetur infr.hoc eod. cap. quæſt.vlt.ad fin.Reſpondebunt.n.Theologi, & alij poſterioris ſententiæ ſequaces ex D.Thom.d.art.1,inde ſolum

probari

probari præceptum hoc in communi, ſeu, vt alij loquuntur, quoad ſubſtantiam eſſe morale quatenus cum naturali ratione, ac iure conuenit dictante, quòd miniſtri ſpiritualium ſuſtententur; determinationem verò ipſam, ſeu taxationem decimæ pertinere ad iudiciale præceptum, vt nimirum ſeruaretur æqualitas inter populum illum ſecũdum eiuſdem populi conſuetudinem, quoad ſuſtantiam verò, & in communi tale præceptum diuinum perſeuerare, quo fideles ſpiritualium miniſtrum alere tenentur, ex proprijſque reditibus, ac prouentibus ſuſtentare. Non obſtat ſecundò, quòd dixit Germon.d.c.19.num 46. cum ſeq.& Andr.Hiſpan.in Reg.ſeu Tract.Decim. verſic.quartò fui interrogatus, nu.1. quem ſub nomine quorundam Theologorum refert Rebuf.d.tract. de decim.quęſt.1.nu. 16.præceptum decimarum ideo morale dici poſſe, atq;
8 adeò durare tempore legis Euangelicæ, quoniam† ſub primo Decalogi præcepto continetur, quo Deũ piè, ſancteq; colere iubemur; tũ quòd vt ait Germon. Deo debetur honos maximus Exod.19.& Malach, cap.1. honoratur autem Deus etiam in decimis ait.n. Auguſt.ſerm.219.de tempore ſi decimas dederis, non ſolum abundantiam fructuum recipies, ſed etiam ſanitatem corporis, & animæ conſequeris. Non igitur, ſubdit Auguſt. Dominus Deus præmium poſtulat, ſed honorem, quæ verba habentur quoq; in cap. decimas 16.quęſt.1. tum quia vt ait Hiſpan.loc.cit. adoratio, quæ Deo debetur, eſt cultus latriæ, qui quidem eſſe nõ poteſt ſine Dei obſequio, ſeruitio, ac recognitione, vnđ Deuter.10.& Luc.4.legimus, Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies, per ſolutionem autem decimarum Deum recognoſcimus, vt conſtat ex cap. tua nobis de decim. latiuſq; oſtendetur infr.hoc eod.cap. quæſt.vlt. circa princip. Reſpondent.n.ad hoc Theologi, quos etiam ſequitur Rebuf.d.num.16. ideo propriè præceptum decimarum in primo Decalogi præcepto non contineri, quoniam in eo præcepto non taxatur certa quota, quæ danda ſit pro recognitione, quin etiam in eo non determinatur modus recognoſcendi Dei ſupremum Dominium, neque magis hic, quàm ille modus exprimitur, ac præcipitur.

Accedit

Accedit quòd ideo dici poſſe videtur hoc præceptum decimarum non contineri in primo Decalogi, quoniam non ad Deum per ſe mediatè, & directè, ſed ad proximum, mediatè verò, & indirectè ad Deum O.M. dirigitur, & ſpectat, primum autem præceptum Decalogi per ſe, ac directè pertinet, ordinatq; nos ad Deum, ſicut & duo ſequentia, quæ ideo dicuntur præcepta primæ tabulæ, vt conſtat ex S. Thom. 2.2. quæſt. 100. art. 5. Nauar. in Manual. Confeſſ. cap. 21. num. 23. cum ſeqq. & nouiſſimè ex eruditiſſimo viro Card. Tolet. in Sum. Inſtruct. Sacerd. lib. 4. cap 12. & ſeqq. Hoc igitur eſt primum, ac præcipuum, ferèq; commune Theologorum, aliorumq;, qui poſteriorem ſententiam contra Canoniſtas ſequuntur fundamentum non tamen ab vllo hucuſq;, quem viderim, ita latè confirmatum, quod adhuc non mediocriter meo quidem iudicio ſequentibus Couar. rationibus roboratur. Altera ergo, & ſecunda huius opinionis ratio, ſeu fundamentum à Didaco in allegato lib. 1. var. reſolut. cap. 17. num. 2. verſi. præterea decimas, affertur; ſub lege enim Euangelica ea ſolùm lege diuina † tenemur ſeruare, quæ 1
à Chriſto Domino etiam per eius Apoſtolos nobis præcepta ſunt iuxta illud Matth. vlt. docentes eos ſeruare omnia quæcunque mandaui vobis. Atqui de ſoluendis decimis nullum extat præceptum neque in Euangelijs, neque apud Apoſtolos, igitur non tenemur lege diuina ſoluere decimas. Reſpondet Germon. d. lib. 3. de Sacror. immunitat. cap. 19. num. 36. immo in Euangelio fieri mentionem decimarum Matth. 22. & 23. ac Luc. 11. ſed quid hoc rem? aliud enim eſt mentionem aliqua de re in Euangelio fieri, aliud eam ibi à Chriſto Domino mandari, quod ſi id de præcepto intelligit iuxta ea, quæ ſupra in tertio, ac poſtremo Canoniſtarum fundamento allata ſunt, huic rei paulò poſt ſatisfiet, cùm ad cæteras, quoq; illorum rationes reſpondebitur. Interim verò quatenus idem Germon. eod. num. 36. in ipſis primis verbis ait, quòd cum in nouo teſtamento nihil de decimis immutatum ſit, veriſimile eſt eandem decimam partem Chriſtum confirmare voluiſſe, qui ſe non ad diſſoluendã,

ſed

ſed ad implendam veteris teſtamenti legem apud Mat-
thæum profiteatur;ait.n.Matth. 5. non veni ſoluere legẽ,
20 ſed adimplere. Reſpondebunt Theologi,quòd † omnino
non poteſt intelligi locus hic quaſi vniuerſam legem an-
tiquam voluerit Chriſtus Dominus confirmare; nam cla-
rum eſt,imò de fide,iudicialia, cæremonialiaq; præcepta
eſſe abolita,vt ſupra oſtenſum eſt;intelligendus ergo erit,
ſeruato hoc ſenſu,de moralibus tantùm præceptis, ſed me
21 lius dic † Chriſtum adimpleuiſſe legem veterem non au-
tem ſoluiſſe,primò quia ſuppleuit id, quod deerat in lege
quoad finem iuſtificando,quod lex facere non poterat, vt
explicat Chry.in Matth.relatus à D.Thom. in Caten.& ip
ſemet D.Thom.1.2.quæſt.107.art.2.& quoad complemẽ-
tum figurarum,complendo, quod lex vetus de ipſo figu-
rabat; ita D.Thom.d.art.2.& quod Prophetæ de eo præ-
dixerunt,vt exponit Auguſt.contra Fauſt. relatus in d.Ca
ten.pro quo facit quod ſtatim ſubditur in Euangelio, A-
men quippe dico vobis,donec tranſeat Cœlum, & terra,
iota vnum,aut vnus apex non præteribit à lege donec om
nia fiant; ſecundò quia Chriſtus adimpleuit legem, tum
opere nihil tranſgrediendo legalium,voluit.n. circumci-
di,& alia legalia obſeruare,ita Chryſoſt. loc.cit. & S.Th.
d.art.2.tum doctrina,idq; tripliciter; primò verum intel-
lectum legis exprimendo ſicut patet in homicidio,&adul
terio,in quorum prohibitione Scribę, & Phariſæi nõ in-
telligebãt,niſi exteriorem actum prohibitum, vnde Do-
minus legem adimpleuit oſtendendo etiam interiores a-
ctus peccatorum cadere ſub prohibitione, deinde ordi-
nando, quomodo tutius obſeruaretur, quod lex vetus ſta-
tuerat, ſicut lege veteri periurium prohibebatur; hoc ve
rò tutius obſeruatur,ſi vt Chriſtus præcepit,omnino à iu-
ramento abſtineamus, niſi in caſu neceſſitatis deniq; ſu-
per addẽdo quædam perfectionis conſilia,vt patet ex Mat
th.19.vbi dicenti ſe obſeruaſſe omnia præcepta legis dixit
Chriſtus Dominus, vnum tibi deeſt, ſi vis perfectus eſſe
vade,& vende omnia,quæ habes,& da pauperibus,ita ex-
plicat S.Thom.d.art.2.fereq; exponit D.Augu. loc. alleg.
Atq; hæc quoad ſecundam rationem pro poſteriori ſen-

tentia,

tentia, quæ eſt Theologorum. Tertia ratio, quam pro eadem opinione affert Couar. d. cap. 17. num. 2. verſ. præterea decimas, ea eſt, quoniam † in lege Euangelica nullum 22
præceptum continetur, quod non ſit morale naturalis legis præter præcepta de Sacramentis, ac de fide, vt ſatis probat S. Tho. 1. 2. quæſt. 108. art. 1. & 2. & quodlibet 4. art. 13. at præceptum decimarum neq; eſt morale legis naturalis, vt ſatis oſtenſum eſt ſupra, neq; ad ſacramenta, fideiue articulos pertinet, igitur in lege Euangelica non continetur. Reſpondet Germon. d. cap. 19. num. 36. & ſeq. præ ſuppoſitum B. Thomæ videri aliquantulum claudicare; nam ſi id dicamus, fateri inquit etiam oportebit nos non obligari pręceptis Decalogi, cum ea ad fidem non ſpectēt, ſacramenta non reſpiciant, nec iuris ſint naturalis. Sed manifeſto errore labitur Germon. illud. n. apud omnes expeditum eſt, præcepta Decalogi, ſeu præcepta moralia veteris legis † iuris naturalis eſſe, vt probat S. Thom. 1. 2. 23
quæſt. 100 art. 1. per totum, docetq; Gratian. in cap. fin. §. his ita vbi Gloſ. & cæteri 6. diſt. quin etiam parum ſibi conſtare videtur Germon. nam idemmet d. cap. 19. paulò ante nimirum ſub num. 15. docuerat cum Sot. lib. 2. de iuſt. & iur. quęſt. 5. art. 4. concl. 2. quòd moralia veteris legis præcepta, qualia communi omnium conſenſu ſunt præcepta Decalogi, adhuc legis virtutem habent, & ſemper habebunt non ex poteſtate veteris legis, ſed ex eo, quòd ſint à natura ipſa prodita, & conſtituta, & à Chriſto Ieſu in lege Euangelica nobis tradita. Quarta ratio Couar. loco cit. eſt, quoniam † obligatio exequendi diuinum præceptum 24
etiam pro parte nulla conſuetudine tolli poteſt, vt probat tex. in cap. fin. de conſuet. vbi omnes Doct. id adnotarunt; atqui obligatio ſoluendi decimas, modò aliàs miniſter ſpiritualium non indigeat, & minui, & in totum tolli poteſt, vt probat, inquit Couar. text. ſine vlla ſophiſtica interpretatione intellectus † in cap. in aliquibus §. vlt. de 25
decim. Reſpondet Germon. d. cap. 19. nu. 38. & ſeqq. Concilium Generale, ita intelligendum eſſe, vt velit decimas ſoluendas eſſe, ſiue quæ iure diuino, ſiue quæ ex conſuetudine debētur, ſi legatur tex. cum copula, &, vt legit ipſe

Germon.

Germon.facile tollitur eius reſponſio, requiritur.n.vtrũq; copulatiuè nimirum, vt debeantur lege diuina, & ſimul conſuetudine ad hoc, vt ſoluendæ ſint decimæ; ſi verò legatur cum diſiunctiua, vel, vt habent omnes codices, res maiorem habet difficultatem. Sed adhuc communis eſt intellectus Gloſ.ibi,&aliorum,vt conſuetudo in omnibus decimis attendatur; & iure;nouum.n.eſt, & hucuſq; ipſis etiam Canoniſtis incognitum aliquas decimas ex ſola cõſuetudine deberi; verum pręter hũc tex.alius etiã eſt, qui nullã pati videtur tergiuerſationem in cap. dilecti de decimis mandat.n.ibi Summus Pontifex illas decimas ſolui, quæ antea ſolui conſueuerunt. Hanc verò rationem aliter euitare nituntur Gloſ.& Canoniſtæ in d.cap.in aliquibus dicentes hanc conſuetudinem,vt excuſet à ſolutione, vel imminuat decimam debere eſſe approbatã à Papa, ſed dum vnum ſcopulum vitare conantur, in alium incidunt,
26 Papa.n. diſpenſare † non poteſt circa ius diuinum, vt ex Theologis probat S.Tho.d.quodlib.4.art.13.&1.2.quęſt. 100.art.8.ex Canoniſtis verò Fel.cap.quæ in Eccleſiarum num,19,de conſtit.& alij,quos adducemus infr.cap.5.q. 2.concl.2.vbi etiam ad id iura afferemus,ſi ergo Papa priuilegio concedit exemptionem à ſolutione decimarum, vt ex ipſiſmet Canoniſtis,& iuribus expreſſis oſtendemus d.concl.2.conſequens eſt, vt decimæ iuris diuini Euangelici non ſint. Ad eandem rationem refertur,quod de pręſcriptione dicemus d.cap.5.quæſt.5. vbi demonſtrabimus tam clericos,quam laicos præſcribere poſſe exemptionẽ à ſolutione decimarum ſaltem pro parte, cum tamen clariſſimi iuris ſit præſcriptionem in diuinis præceptis nullatenus admittendam eſſe, vt tradunt Doct. in cap. fin.de conſuet.in rubr.& cap.cauſam,quæ de præſcript.eſt.n,ius diuinum immutabile 5.& 6. diſt. ferè per tot. Quinta, & poſtrema ratio Couar.d.verſic.præterea decimas, illa eſt,
27 quòd † eodem iure, quo decima plebi Iſraeliticæ fuit indicta ad alimenta Leuitarum, fuit itidem ipſis Leuitis indictum Num. 18. vt decimam decimarũ ſummo Sacerdoti ſoluerent, quę tamen decima decimarum ſub lege Euãgelica non debetur iure diuino, nec ſoluitur Summo Pontifici.

tifici. Reſpondet Germon.d.cap.19.num.46.ex doctrina S.Thom 2.2.quæſt.87.art.4.ad 3. argum. quòd eadem ratione ſacerdotes nouæ legis tenentur Romano Pontifici decimam decimarum ſoluere,ſi exigat. At primum quidem S.Thom.non loquitur de decima decimarum, ſed de decima ſimpliciter,deinde quod ait, eadem ratione, non intelligit de aliquo præcepto diuino; ſed de illa naturali quadam ratione, qua tenentur ſubditi moderatorib.ſuis, ac Rectoribus præſertim ſpiritualibus alimenta ſubminiſtrare,& ob quam Deus O.M.in veteri lege præcepit, vt decimæ leuitis ſoluerentur,idq; patet ex verbis, quæ ſtatim ſubijcit S.Thom.refertq; Germon.d.num.46. naturalis enim ait D.Thom.ratio dictat, quòd illis, qui habent curam animarum,de communi multitudinis ſtatu prouideatur,vnde poſſint exequi ea, quæ pertinent ad communem ſalutem. Sic pariter ratio naturalis dictat Chriſtiani populi ſummum moderatorem ab eius ſubditis, quorũ præcipuam curam gerit,alendum eſſe iuxta ipſius dignitatis conditionẽ,quæ ſuprema eſt Chriſtiani orbis,& ideo iuſtiſſimum eſt ei à clericis partem aliquam Eccleſiaſticorum redituum pro tanti oneris impenſis miniſtrari, ita Couar.loc.cit.inde admonens & ipſe,quod ait S.Tho. intelligendum potius eſſe de congrua portione ad Summi Præſulis alimenta, honeſtamq; ſuſtentationem,quàm de vera, & propria decima decimarum parte.

Hæc ſunt fundamenta vtriuſq; ſententiæ tam Theologorum,quàm Canoniſtarum in ea quæſtione, an decimarum ſolutio in lege Euangelica iuris diuini ſit, hoc eſt diuina iuſſione,an ſolum Eccleſiaſtica conſtitutione ſit facienda. Quàm quidem quæſtionem ideo fuſius,& ad partes præter morem noſtrum diſputauimus, quoniam ſatis ardua eſt,in eaq; duarum nobiliſſimarum facultatũ profeſſores ita inter ſe diſſident,vt nullo diſtinctionis fœdere cõciliari poſſint. Qm̃ igitur hac planè de cauſa altera illarũ opinionũ à nobis quoq; eligẽda eſt, antequã noſtrã ea de re ſentẽtiã proferamus,illud tam Theologos,q̃ Canoniſtas admonitos,rogatoſq; eſſe volumus,vt quia vtrique in hac controuerſia terminanda proprio iudicio ſtã-

dum eſſe contendunt, illis aſſerentibus de diuino iure, his de humano interpretando tractari, ne lis hęc immortalis fiat, ſed ei finis tandem aliquando imponatur, id totum alicuius arbitrio, & iudicio relinquant, qui vtramq; facultatem, & Theologiam nimirum, & iuris prudentiam calluerit; qui .n. vt ait Philoſoph⁹ inter duo diſtinguere vult debet vtrumq; cognoſcere. Proferatur igitur in medium maximus ille, & conſultiſſimus Theologus Io. à Turrecremata Cardinalis; huic, qui vtramq; facultatem, Theologicam nimirum, & vtriuſq; iuris ſcientiam coniunxit, ſummaq; cum laude profeſſus eſt propter maximam auctoritatem contradicere, eiuſq; iudiciū detractare neq; Theologi, vt opinor, neq; Canoniſtæ omnino audebunt, is in cap. reuertimini, num. 5. & 6. 16 quæſt. 1. cum quæſtionem propoſuiſſet, an decimæ ſint de præcepto, vel de conſilio, ſentit cum Alex. Alenſ. & S. Thom. ac decidit quoad ſuſtentationem miniſtrorum eſſe præceptum diuinum de ijs ſoluendis, quoad determinationem verò eſſe præceptū Eccleſiæ, eiuſdem quoq; ſententiæ fuit Sacræ Theologię, & I. vtriuſq; Doctor non contemnendus, ac de vtraq; facultate benemeritus Thom. Zerol. in ſua Prax. Epiſc. Verb. decimæ in princip. Huic ſententiæ † ego quoq; vtriuſq;
28 facultatis iuriſprudentiæ nimirum, ac Theologiæ Laurea in almo, & celeberrimo Gymnaſio Ticinenſi donatus ſubſcribo, ac Theologis omnibus (Alber. Pighio, & Andrea Hiſpano exceptis, qui Canoniſtis adhęrere maluerunt) nonnulliſq; pręterea, vel iuris tantum prudentię, vel eius ſimul, ac Theologię profeſſorib. accedo, calculumq; meū lubens adiungo tum pp illorū Doctorū authoritatē, tū pp meliora, firmioraq; quibus eorum ſententia nititur, fundamenta à nobis ſuperius ita confirmata, vt labefactari nulla rōe poſſint, quā ea ſint, quib. Canoniſtę ſuā adſtruūt opinionē, quæq; haud difficile infirmari, & euerti poſſunt.

Ad primum igitur fundamentum, quod ſumebatur ex
29 authoritate Sanctorum Patrum commodè illa † generalis reſponſio accommodatur, quam tradunt Couar. d. cap. 17. num. 2. verſ. & pręter has rationes Vaſq. d. cap. 89. nu. 1. verſic. quod autem decimę, nimirum id, quod Sancti illi

Patres

Patres ſcriptum reliquerunt, vel Deum decimas ſibi reſeruaſſe, vel etiam ſtatuiſſe, vt ſoluerentur, non ad nouum, ſed ad vetus teſtamentum referendum eſſe, ad cuius exemplar, & imitationem Eccleſia Catholica ſub lege gratiæ eandem decimam fructuum partem in Eccleſiaſticorum miniſtrorum alimenta ſoluendam eſſe cenſuit; quod autẽ de veteri nõ itẽ de nouo teſtamento intellexerint D. Hieron. Ambroſius, & Auguſtinus ex eo conſtat, tum quia teſtimonijs veteris teſtamenti, non autem noui hac in controuerſia vſi ſunt, id quod inter cæteros adnotauit Couar. loc. mox alleg. tum quia nullam Euangelicæ legis, aut Chriſti Domini, quæ Dei, & hominis notio eſt, ſed Dei dumtaxat mentionem fecerunt, ad eumq; pręceptum hoc decimarum retulerũt, ex quo tollitur replicatio Germon. d. cap. 19. nu. 31. dicentis ſanctos illos Patres, Pontificeſq; & Concilia de iure diuino nouo potius, quam veteri voluiſſe intelligere, cum verba † accipi debeant in potiori 30
ſignificatione l. 1. ff. ſi ager vectigal. petat. hęc. n. præſumptio † duabus illis, vehementioribus præſumptionib. mox 31
allatis eliditur iuxta tex. in l. Diuus ff. de in integ. reſt. & l. non ſolum ff. de rit. nupt. cum alijs allatis per Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. caſ. 472. & de præſumpt. lib. 1. quæſt. 29. & 30. Verum ad D. Hieron. teſtimonium illa quoq; reſponſio magis aptatur, quod loquatur de iure canonum, ait. n. proteſtantibus hoc diuinis auctoritatibus paternorũ canonum, canones verò aliqua ratione diuinum ius dici poſſunt, vt conſtat ex tex. iuxta plurimorum interpretationem in cap. 2. de priuil. in 6. ibi, iuris diuini, & humani, videlicet canonici, & ciuilis, ob eam nimirum rationem, quod ea, quæ ab Eccleſia, ſummoq; in primis Pontifice de plenitudine officij fiunt, non ab homine, ſed à Deo, diuinaq; auctoritate facta dicantur, cum non puri hominis, ſed veri Dei vicem gerat in terris, vt ait Inn. 3. in cap. quanto, de translat. Epiſc.

Hac verò vtraq; reſponſione ſic confirmata tollitur quoq; † alterum Canoniſtarum fundamentum, quod ex 32
Pontificijs ſanctionibus, Concilijſq; ſumebatur; quod. n. ait Nicol. 2. ſeu Concil. Mogunt. 1. itẽ Gregor. 7. & Alex. 3.

apertè refertur ad legem veterem, ad cuius imitationem ibi quoq, præcipitur decimarum ſolutio. Similiter Inn. 3.in cap.tua il 1.intelligendus eſt de diuina cōſtitutione, quæ in veteri lege continebatur, ſed & commodè exponi poteſt de conſtitutione Pontificia, & Eccleſiaſtica, quæ iure optimo diuina dici poteſt, vt mox oſtendimus. In cap. verò ſeq. manifeſtè loquitur de veteri lege; nam illa verba, ſuas eſſe decimas, & primitias aſſeuerans, apertè referuntur ad illud Malach.3. in quo configimus te? in decimis, & primitijs, vt ſenſit ibi Gloſ.in verb. ſuas ad id allegans cap.reuertimini 16.quæſt.1.vbi illa verba Malach. inſeruntur, vel referuntur ad illud Leuit. 27. omnes decimæ terræ, ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborum Domini ſunt, nullibi .n. dixit Dominus in Euangelio decimas ſuas eſſe; ſic etiam intelligendus eſt Paſchalis 2.quem nullus Canoniſtarum, quem viderim, allegauit, dum in cap. decimas 16.quæſt.1.ait; decimas à populo Sacerdotibus, ac Leuitis eſſe reddendas, diuinæ legis ſanxit auctoritas. Ita etiam commodè explicari poteſt, quod ait Innoc.3.in Conc.Later.relatus in cap.in aliquibus §.vlt.de decim. illas decimas ſoluendas eſſe, quæ diuina conſtitutione debentur; mandat.n.ibi Pontifex, vt ſoluantur decimæ, quæ in veteri lege ſoluebantur eam legem imitatus, ac iudicia le illius præceptum innouans, quod facere potuit, vt ſupra ex Theologis ipſis admonuimus, qua etiam ratione explicatur, quod ex Rotomagenſi Concilio adducebatur, nam relato Domini præcepto decimarum in antiqua lege, ſtatuitur, vt mox quoq; ſoluantur, eiuſq; rei admoneātur fideles ſemel, ſecundò, & tertiò iuxta Domini Noſtri præceptum antequam excommunicentur; hoc autem præceptum illud eſt, quod habetur Matth.18. vt frater admoneatur ter antequam ſit nobis ſicut Ethnicus, & Publicanus. Quod verò ex Concil.Mogunt. de Abraham, & Iacob affertur potius conſilium reſpicit; fuerunt.n.illi ante legem Moyſis ſub lege naturæ, quo tempore decimæ non debebātur niſi ex conſilio, vel voto, vt quæſt. præcedenti oſtendimus, id autem, quod ſubditur legem id ſtatuere, vel ad legem veterem, vel ſummorum Pontificum referri

poteſt

poteſt, vt indicāt verba illa ſequentia, & Sancti Doctores commemorant. Deniq; quod ait Trident. Concil. & ab alijs quoq; innuitur † decimas eſſe Deo debitas, procedit, 33
ſiue quia nunc quoq; ex Eccleſiaſtica inſtitutione ſoluuntur in recognitionem vniuerſalis dominij, quòd Deus habet, vt quæſt. ſeq. in princip. oſtendemus, ſiue quia ſoluuntur ad ſuſtentationem miniſtrorum, & ſacerdotum Dei, qui & dij vocantur Exod. 22. & Pſal. 81. ego dixi dij eſtis, eoq; loco à Deo habentur, vt ſacerdotibus debitum ſibi debitum exiſtimet, iniuriamq; illis illatam ſibi inferri putet, vt conſtat ex cap. reuertimini, vbi Gloſ. 16. quæſt. 1. & Luc. 10. qui vos ſpernit me ſpernit, cum alijs ſimil.

Ad tertium deniq; ac poſtremum Canoniſtarum fundamentum, quod ſumebatur ex quibuſdam Euangelij locis, facilè, ac breuiter reſpondetur. Primò .n. fruſtra adducitur illud Phariſæi Luc. 18. decimas do omnium, quæ poſſideo, etenim illa non ſunt verba Chriſti Domini, ſed Phariſæi iactantis ſe adimplere legem Moyſis, & quædam etiam facere, quæ erāt de conſilio, quem Chriſtus non laudauit, ſed potius reprehendit. Quod autem affertur ex Luc. 10. & 1. ad Corinth. 9. alijſq; ſimilibus noui teſtamenti locis, quibus probatur † miniſtrātibus ſpiritualia debe- 34
ri à fidelibus ſuſtentationem, id gratis concedunt Theologi; inde tamen non fit decimas quoad determinationem, ſeu modum deberi in lege Euangelica, ſed tantum quoad ſubſtantiam, quatenus nimirum congruam ſuſtentationē miniſtrorum continent, quod libenter admittunt S. Tho. d. quæſt. 87. art. 1. Vaſq. Turrecr. Couar. & alij omnes, qui poſteriorem ſententiam ſequuntur. Secundò, quod adducitur ex Matth. 23. & Luc. 11. vbi Chriſtus Dominus cum aliquid de decimis præmiſiſſet, ſubdit, hæc oportuit facere, nihil obeſt; primum .n. non dixit Chriſtus, hæc oportet facere, ſed oportuit, quod innuit præteritam non præſentem præcepti obligationem; præterea alloquitur Chriſtus ſcribas, & Phariſæos non autem Apoſtolos, nos autē illud tantùm ex diuino præcepto ſeruare tenemur, quod Apoſtolis Chriſtus præcepit iuxta illud Matth. vlt. docentes eos ſeruare omnia quæcunq; mandaui vobis. Iure au

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tem optimo Chriſtus Dominus potuit non modo conſulere, ſed etiam præcipere Iudęis, vt tunc decimas ſoluerēt, lex n. vetus quoad præcepta quoq; iudicialia, & cæremonialia ſeruari poterat, ac debebat ſaltem vſq; ad Chriſti paſſionem, quando dixit, conſumatum eſt, in quo conueniunt D. Auguſt. & Hieron. communiſq; ſchola Theologorum, vt conſtat ex S. Thom. 1. 2. quæſt. 103. art. 4. & 104. art. 3. Sot lib. 2. de iuſt. & iur. quæſt. 5. art. 4. concl. 3. & nouiſſime ex Ludouic. Carbon. tract. de legib. lib. 16. diſput. 9. ferè per totam. Deniq; quod affertur ex Matth. 22. reddite, quę ſunt Dei Deo, hoc eſt Decimas, quas Deꝰ ſuas eſſe aſſeuerat, facile tollitur; nam præterquamquod Chriſtus tunc alloquebatur non Apoſtolos, ſed Herodianos, Iudæoſq; ipſum Chriſtum capere volentes in ſermone, dū interrogarent, liceret ne cenſum dare Cæſari, an non, atq; ad̄ diuinum præceptum, quod nos obliget, colligi non poteſt per ſupradicta; ſi .n. aliquid efficeret hæc inductio, probaret, quòd nunc quoq; teneremur reddere Domino feras ſyluarum; nā ait Spiritus ſanctus Pſal. 49. meæ ſunt omnes ferę ſyluarum, iumenta in montibus, & boues, & tamen mox dixerat nō accipiam de domo tua vitulos, neq; de gregibus tuis hyrcos. Similiter teneremur adhuc in lege noua ad præceptum illud cæremoniale offerendi, & ſanctificandi Domino primogenita tam de hominibus, quam de iumentis, de quo præcepto habetur Exod. 13. & 34. Leuit. 27. & Numer. 8. ibi. n. cōteſtatur Dominus ea ſua eſſe, quod aſſerere hæreticum eſſet ex ſupradictis. Atq; ex his ſatis, vt reor, factum fuit ijs, quæ contra Theologos obijciebant Canoniſtæ. Sic etiam ferè reſpondet Io. Azor latè ſatiſq; hanc Theologorum opinionem defendens, quem non niſi poſt paratam iam ſecundam hanc huius Tractatus editionem legi lib. 7. Inſtit. moral. cap. 34. quęſt. 4. & item quæſt. 5. per totam. Quoad ſubſtantiam ergo, hoc eſt, quoad congruam ſuſtentationem miniſtrorum,
36 dici poſſunt † decimæ de iure naturali, & diuino; quoad modum verò, quòd nimirum hæc ſuſtentatio fiat per viam decimarum, eſt id de iure humano, vt latè, & optimè explicant præcitati Doct. & in hoc conſiſtit hæc opinio,

quæ

quæ etiam vel ex eo probabilis redditur, quòd præceptum decimarum † inter Eccleſiæ præcepta numeratur, & qui- 37
dem abſolutè, non autem cum aliqua modificatione, vt ita dicam, loci, vel temporis, prout præceptum confeſſionis, & communionis, quod ſecundum ſubſtantiam, & abſolutè ſumptum vtrumq; diuinum eſt, modificatum tamẽ quoad locum, & tempus ab Eccleſia.

QVÆRO tertiò, an decimæ præceptæ ſint iure Pontificio?

Reſpondeo, † omnibus notum eſſe, quod ſic; de hoc e- 38
nim ſunt infiniti prope tex. in cap. decimæ 16. quæſt. 1. c. omnes decimæ 16. q. 7. & omnia cap. tam Decret. quam 6. & clem. ſub hoc tit. de decim. vbi omnes Doctores hoc clamant, & in Conc. Mogunt. 1. c. 38. ſic dicitur, admonemus, atq; præcipimus, vt decimas dari de omnibus non negligatur, quia Deus ipſe ſibi dari conſtituit; & Conc. Tridẽn. ſeſſ. 25. c. 12. de refor. docet, decimas debitas eſſe Deo, & qui eas dari noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadere, earumq; ſolutionem præcipit ſub pœna excommunicationis; idemq; probant omnia Concilia, & iura in præcedenti quæſt. latius allegata.

QVÆRO quartò, quam ob cauſam introductæ ſint decimæ?

Reſpondeo, multas † eſſe cauſas, ob quas introductæ 39
ſunt, quas recenſet inter alios Rebuf. d. tract. q. 2. nu. 1. & ſeqq. Tynd. d. tract. nu. 14. cum ſeqq. ſed illæ duæ præcipuæ ſunt; Altera, quòd Deus O. M. † eas ſibi reſeruauit in 40
ſignum vniuerſalis dominij, c. cum non ſit, & c. tua; il 2. de decim. & colligitur ex Conc. Mogunt. & Trid. locis alleg. hanc cauſam affert Rebuſ. d. q. 2. nu. 1. Tyndar. d. tract. nu. 17. & 43. & Andr. Hiſp. d. verſ. decima eſt iure naturali, num. 8. & hoc firmant Canoniſtæ omnes, in c. 1. de decim. in 6. vbi Franc. hanc communem opinionem dicit; & amplectitur etiã Boer. deciſ. 236. & Capit. deciſ. 20. nu. 5. Viu. opin. 153. verbo, conſuetudo nõ ſoluendi, Benincaſ. tract. de paupertate, quæſt. 7. in 6. ſpeciali, num. 2. Altera cauſa eſt † ſuſtentatio miniſtrorum Dei, & Eccleſiæ, c. ſi ergo, 41
12. q. 1. c. nouum, de decimis, quod idẽ adnotarunt Tynd.

Rebuf. Hiſpan. locis citatis, Couar. d. c. 17. nu. 2. Sarment. de reddit. eccleſiæ, cap. 4 num. 8. D. Thom. quæſt. 87. art. 1. Sotus d. l. 9. quęſt. 4. art. 1. & alij quotquot de decimis ſcripſerunt.

SVMMÆ RERVM.

1 Definitio decimæ, quæ explicatur num. ſeqq.
2 Decima ſoluitur de omnibus bonis, licitè tamẽ quæſitis, num. 3.
4 Decima eſt quota pars; hoc eſt, vnum ex decem; & ſi quando ſoluitur duodecima, quintadecima, vel alia quota, ea habetur pro decima, num. 5. & cur hæc potius quota, quam alia electa ſit à Deo, num. 6.
7 Denarius numerus eſt primus terminus numerorum, & perfectionem ſignificat.
8 Deus reſeruauit decimam partem tamquam Leuitis ſufficientem, populo autem non moleſtam.
9 Primitiæ, & oblationes in quo differant à decimis; & quid ſint, num. 10.

Quid ſit Decima. Cap. II.

QVÆRO primò, de definitione decimæ.
Reſpondetur, quod omiſſis alijs deſcriptionibus,
1 ſic poteſt † definiri; omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris, diuina inſtitutione, humana vero conſtitutione, dictante etiam naturali ratione, debita. Hæc definitio colligitur quoad ſui partes ex infraſcriptis iur. & allegatis Doct. maximè vero ex Couar. d. num. 2. & Rebuf. d. tract. q. 4. Hoſtienſ. in ſum. tit. de decim. §. quid ſit decima, & Card. conſ. 26. pro euidentia, Turrecr. in c. reuertimini, num. 7. 16. q. 1. Sot. lib. 9. de iuſt. & iur. q. 4. art. 6. & alijs. Primò dicitur in definitione, om-
2 nium † bonorum, vt probatur in c. non eſt in poteſtate, de decim. ibi, de omnibus bonis decimæ ſunt miniſtris eccleſiæ tribuendæ, & patebit ex infra dicendis, c. 4. q. 1. Secun-
3 dò dicitur, licitè † quæſitorum, habetur enim in c. ex tráſmiſſa, hoc tit. noſtro, fidelis homo de omnibus, quę acqui-

rere poteſt, decimas erogare tenetur, illa enim quæ iniuſtè quis acquirit, tenetur reſtituere, aliàs peccatum non remittitur, c peccatum, vbi Doct. de reg. iuris in 6. cum ſimilibus, & Deus de noſtra ſubſtãtia honorandus eſt, Prouerb. 3. & ſpecies quædam furti eſt de alieno largiri, l. ſi pignore ff. de furt. & quod decima de illicitè acquiſitis ſolui non poſſit, nec debeat, latè probat Tyndar. d. tract. nu. 45. & ſeqq. Rebuf. eodem tract. q. 5. num. 18. & 19. Hiſpan. in reg. decim. verſic. 3. quærebatur, num. 2. 3. & 4. & verſic. decimò, fui interrogatus, num. 3. 4. & 5. & nos infra d. c. 4. quæſt. 2. vbi hoc latius diſtinguemus. Tertiò ſubditur in definitione, quota pars, hoc eſt, decima † c. 1. & c. cum homines, & per totũ, hoc tit. licet. n. aliquando ſoluatur duodecima, quintadecima, vigeſima, vel alia † quota, ſemper tamen habetur ꝓ decima, vt cõſtat ex c. in aliquibus §. fin. cum ſuis concord. eodem titulo, & latè probat Rebuf. d. tract. q. 13. num. 46. & ſeqq. Tyndar. eodem tract. num. 31. 32. & 34. quicquid dicere voluerit contra iura expreſſa Hiſpan. d. reg. decimarum, verſic. decima eſt iure naturali num. 13. & 15. de quo etiam nos infra c. 5. q. 4. Quartò dicitur, Deo, eiuſq; miniſtris debita. Hæc pars colligitur ex dictis in ſuperiori cap. quæſt. 4. vbi cauſas attulim⁹, cur introductæ ſint decimæ. Reliqua pars definitionis patet ex eodem ſuperiori cap. q. 1. 2. & 3. maximè vero ex Couar. d. c. 17. num. 2. & 3. & Vaſq. d. c. 89. num. 1. & ſeqq.

QVÆRO ſecundò, cur magis electa fuerit decima pars, quam vigeſima, vel alia quota?

Reſpondeo, quòd quàmuis Innoc. in rubr. de decim. dicat, nullam poſſe aſſignari rationem, cum Dei incomprehenſibilia ſint iudicia: Hoſt. tamen in c. à nobis, de decim. & S. Thom. d. q. 87. art. 1. quem ſequuntur Tyndar. d. trac. num. 29. & Rebuf. eodem tractat. q. 2. num. 8. dicunt, † qđ 6
ideo Deus elegit numerum denarium, quia erat † primus 7
terminus numerorum, cum vltra eum non procedatur, niſi iteretur, & ſic aliquid perfectionis habet, vt etiam latè inter cæteros oſtendit Tiraq. de præſcript. §. 1. gloſſ. 4. in princip. & Petr. Bung. de myſter. numer. tit. de numero denario, vnde qui dat decimam retentis nouem partibus

ſignificat

ſignificat imperfectionem ad ſe pertinere, perfectionem
8 vero à Deo expectandam,& Deus iſtam† partem,tãquam
Leuitis ſufficientem,& populo non moleſtam retinere voluit,vt ſcribit Abul.ſuper Matth.23.q.56.

Valet tamen conſuetudo,vt loco decimæ vigeſima, vel quintadecima, vel alia quota portio ſoluatur,vt iam præmonuimus,& latius trademus infra cap.5.q.4.concl.1.

QVÆRO tertiò,quid differant decimæ à Primitijs, & Oblationibus:

Reſpõdeo,communem illam diſtinctionem eſſe, quod
9 decimæ † ſunt quota pars frugum, & aliorum licitè acquiſitorum debita ex præcepto Eccleſiæ miniſtris, vt ſu-
10 pra declaratum eſt;at vero primitiæ † ſunt ſolum primæ,
quæ naſcuntur,fruges,ſeu prima frugum pars;oblationes autem,quicquid Deo,vel eccleſiæ,eiuſue miniſtris voluntariè exhibetur, regulariter loquendo. Hæc diſtinctio apertè colligitur ex Doct.fere omnibus ſup. allegat. maximè verò ex Soto d.l.9.de iuſt.& iur.q.3.art.1.& q.4.art. 1.D.Thom.& Caiet.22.q.86.& ſeq.art.1. Rebuf. d.tract. q.1.num.17.& ſeqq.Tyndar.eodem tract.num.84.& tribus ſeqq.Hiſpan.d.tract.reg.decim.q.7.& 8. Petr.Greg. Tholoſ.partit.iur.can.l.1.tit.23.& duobus ſeqq. Doct.in rubr.de decim.Marian.Soc.in tract.de oblat. libel. 1.& quinque ſeqq.Troyl.Maluit.ſimil.tract.ferè per totum.

SVMMÆ RERVM.

1 *Genera decimarum quot, & quæ ſint.*

2 *Quarta Epiſcopalis, vel potius decima Papalis ſubrogata eſt loco decimæ, quam olim ſoluebant Leuitæ ſacerdotibus.*

3 *Oblationes, quæ fiunt ad ſacrificium, quarumdam decimarum veteris legis loco ſubrogatæ ſunt.*

4 *Species decimarum quamplures,remiſsiuè.*

5 *Decimarum communis eſt diuiſio, vt aliæ ſint prædiales, ſeu reales,aliæ perſonales.*

6 *Prædiales,ſeu reales decimæ, quæ ſint.*

7 *Perſonales decimæ, quæ ſint.*

8 *Venationum,& aucupiorum decimæ an ſint reales, perſonales, vel mixtæ; & quid de fœtibus animalium,num ſeq.*

9 Mixta-

9 *Mixtarum decimarum ſpecies an detur.*
10 *Perſonales decimæ etiam nunc debentur. Idem, & multo magis de realibus, & mixtis, num. 11.*

Quotuplex ſit Decima. Cap. III.

QVÆRO primò, quot ſint genera decimarum? Reſpondeo, quod, vt habetur in c. 1. de decim. olim fuerunt in veteri lege † quatuor genera decimarum. 1
Primum earum, quæ ſoluebantur à populo Leuitis, de quibus Exod. 22. & 2. Eſdr. 10. Et hæc erat decima frugum pars, quam etiam debet ſoluere populus Chriſtianus, vt infra dicam cap. ſequenti. Secundum erat earum, quas Leuitæ ex decimis ſibi ſolutis dabant ſacerdotibus, de quibus, Num. 18. Et loco harum ſubrogata eſt † quarta, quæ 2
datur Epiſcopo à præsbyteris parochialibus, vt reſoluit Tyndar. d. tract. num. 1. & Abb. d. c. 1. de qua habetur, & traditur per Doct. in c. requiſiſti, vel potius illa decima, quæ aliquando imponitur per Summum Pontificem, ſuper beneficijs, vt docet D. Thom. d. q. 87. art. 4. ad 3. Rebuf. d. tract. q. 3. num. 3. & Couar. d. cap. 17. num. 3. de quo genere nos hic non agimus in noſtro tractatu, de eo autem habetur in Clem. fin. de decim. & in Extrau. vnic. eod. tit. in commun. & vtrobique per Doct. & nos ſeparatim agemus in poſtremo cap. quod Appendicis loco erit ad hunc, quem inſtituimus, tractatum. Tertium genus erat decimarum, quas in horreis recondebat, & ſeparabat quiſque de populo, vt comederet eas, cùm iret in templum Hieruſalem, accerſitis in veſtibulo templi ſacerdotibus, & Leuitis ad cõuiuium Deut. 12. & 14. de quo etiam in can. his ita 13. q. 1. harum autem loco † ſubrogatæ ſunt illæ oblationes, 3
quæ fiunt ad ſacrificium. Quartum genus erat earum decimarum, quæ pauperibus erogabantur, vt habetur Deut. 16. & hæ hodie quoque, licèt impropriè, remanent; debemus enim quod ſupereſt dare in eleemoſynam pauperibus, Luc. 11.

QVÆRO ſecundò, quot ſint ſpecies decimarum? Reſpondeo, quod ſumendo primum genus decimarum

ex quatuor ſupradictis, quoniam illi propriè nomen deci-
4 marum conuenit; omiſſis etiam alijs † ſpeciebus decimarum, quæ aut in vſu non ſunt, aut ex perſonis, quibus ſoluuntnr, alijſque qualitatibus ſumptæ conſtituuntur, de quibus latè per Rebuf. d. tract. de decim. q. 3. num. 14. & multis ſeqq. & Hoſtien. in ſum. tit. de decim. §. quot ſint eius ſpecies; potiſſima, & communis decimarum diuiſio
5 illa † eſt, nimirum, in perſonales, ac reales, ſeu prædiales; quam amplectitur Tynd. d. tract. num. 4. Rebuf. d. q. 3. nu. 28. vbi etiam dicit eſſe communem partitionem; hæc etiã colligitur ex Hiſpan. de reg. decim. in princip. ex S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. Sot. d. lib. 9. de iuſt. & iur. q. 3. art. 2. Couar. d. c. 17. nu. 2. & ex omnibus, qui de decimali materia ſcripſerunt.
6 Prædiales, ſeu reales decimæ † ſunt, quæ de fructibus perceptis ex re, vel prædio ſolui debent, c. 1. c. ad apoſtolicæ, & c. peruenit, de decim. tradit Rebuf. d. q. 3. nu. 32. Hoſtien. d. §. quot ſint eius ſpecies, Tynd. d. num. 4. & alij paſ-
7 ſim, tales ſunt decimæ frumẽti, & vini. Perſonales † ſunt, quæ ex acquiſitis ex induſtria, artificio, vel cõtemplatione perſonæ ſolui debent, tex. d. c. ad apoſtolicæ, & ibi gl. & in cap. decimæ. 16. q. 1. huiuſmodi ſunt pecuniæ ex negotia-
8 tione, vel ex bello acquiſitæ; ad has † etiam reducuntur venationes, piſcationes, & aucupia, vt voluit Innoc. in c. non eſt in poteſtate, de decim. cui cõſentire videtur Tynd. vbi ſup. num. 5. & Rebuf. d. tract. q. 8. num. 15. quamquam & reales appellare poſſemus, ſeu etiam prædiales, quoniã in terra, & aqua viuunt, ac gignuntur, l. cum quidam ff. de fund. inſtruc. ad quod facit c. commiſſum de decim. niſi ve-
9 limus conſtituere tertiam † quandam ſpeciem decimarũ mixtarum, prout non ſine ratione conſtituit Hoſt. in ſum. tit. de decim. verſic. quot ſint eius ſpecies Rebuf. d. q. 3. nu. 33. in qua ſpecie ijdemmet collocant fœtus animalium, per rationes, & iura, de quibus per eos; quod & facit Nauar. conſ. 1. nu. 8. de decim. volum. 1. & in Man. c. 21. nu. 29. vbi etiam admittit d. ſpeciem mixtarum decimarum.
10 Hæ vero decimæ perſonales † etiam nunc debentur, Inn. in cap. fin. de paroch. gloſſ. c. fin. de pœn. diſtin. 6. Butr. &

Abb.

Abb.in cap.in aliquibus,de decim.Rebuf.d.q.3. num. 30. & eſt tex.ſatis clarus,in cap.decimæ, 16.q. 1.vbi gloſſ.& Doct.optimus etiam tex.in cap.paſtoralis, vbi omnes de decim.Quoad reales † vero & mixtas clariſſimi iuris eſt, 11
patetque tum ex tot.tit.de decim. tum ex ſup. dictis, & inf. dicendis.

SVMMÆ RERVM.

1 *Decima ſoluenda eſt de omnibus terræ fructibus, & alijs prouentibus.*

2 *Decima ſoluitur de omni frumento, & grano. Idem in palea, num. 3. Idem in fabis, & alijs leguminibus, num. 4. Idem in nucibus, caſtaneis. & aliijs fructibus arborum, num. 5.*

6 *Decima ſoluitur de fœno, quod in faſciculos redigitur, & nu. 11.*

7 *Decima ſoluitur ex lino, & canape. Idem in croco, num. 8.*

9 *Decima ſoluitur de vino. Idem de oleo, & melle, nu. 10.*

11 *Hortorum decima quomodo ſoluatur.*

12 *Ager, qui ſæpius in anno fructus profert, toties decimabitur.*

13 *Lignorum decima ſoluitur Parochia, vbi creuerunt.*

14 *Paſcuorum, hoc eſt, paſtura iumentorum decima ſoluitur, ſi locentur, ſeu vendantur; eſtq́; prædialis decima.*

15 *Decima ſoluitur de lacte, lana, fœtu, & alijs fructibus animaliũ.*

16 *Animalium decima cui eccleſia ſoluatur; & quid de lacte, lana, & fœtibus, num. 17.*

18 *Decima ſoluitur de apibus, earumq́; fructu cara, & melle.*

19 *Decima ſoluitur de venatione. Idem de piſcatione, & piſcarijs, num. 20. Idem in aucupio. num. 21.*

22 *Decima ſoluitur de domibus, ſeu earum penſione, & quid ſi conſtruatur domus in agro, num. 23.*

24 *Decima ſoluitur de omni artificio; atq; adeò de negotiatione, num. 25.*

26 *Milites ſoluere debent decimam de captis in iuſto bello; imo etiã de ſtipendijs, num. 27.*

28 *Aduocati, & Doctores, qui militare dicuntur, tenentur de ſuo lucro decimam ſoluere. Idem in procuratore, ſeu cauſidico, & notario, num. 29.*

30 *Decima ſoluitur de lucro aduentitio, & profectitio.*

31 *Mercenarius de mercede ſua ſoluit decimam.*

32 *Decima ſoluitur de furnis, hoc eſt, de commodo illorum.*

33 *Decima ſoluitur de lapicidinis, & quomodo. Idem in auri, alio-*

rumue

rumue metallorum fodinis, num. 34.

35 *Molendinorum quorumcunque decima ſoluitur, & quomodo.*

36 *Decima ſoluitur de omni lucro.*

37 *Decima non ſoluitur de legato, vel hæreditate neque de quibuſcunq; immobilibus acquiſitis, ſeu potius eorum acquiſitione, num 38.*

39 *Illicite acquiſitorum decima prædialis ſoluenda eſt.*

40 *Decima ſequitur quemlibet poſſeſſorem, ſiue iuſtum, ſiue iniuſtũ.*

41 *Decima ſoluitur ex terra ſeminata furtiuo ſemine.*

42 *Perſonalis decima de illicitè acquiſitis ſoluitur, vbi dominium transfertur, nec competit ſoluenti repetitio: ſecus ſi vel dominium non transfertur, vel ſi transfertur, datur repetitio, nu 45*

43 *Meretrix, & hiſtrio ſoluunt decimam perſonalem: eccleſia tamẽ ab his non recipit, niſi pœnitentiam egerint, nu. 44. & 49.*

46 *Decima ſolui non debet de captis in bello iniuſto, cum ea obnoxia ſint reſtitutioni.*

47 *Vſurarum, ac rerum per vſuram acquiſitarum decima perſonalis non ſoluitur.*

48 *Dominium vſurarum, & rerum per vſuram acquiſitarum trãſfertur in vſurarium, quamuis detur repetitio.*

49 *Meretrix quamuis turpiter accipiat, non tenetur tamen ad reſtitutionem eorum, quæ acquiſiuit ex meretricio.*

50 *Nouale quid ſit, & quomodo definiatur.*

51 *Decima ſoluitur etiam ab habente priuilegium nouallum de agro nuper ad culturam redacto, ex quo aliquid non modicum antea percipiebatur.*

52 *Nouallum decimæ ſoluendæ ſunt vbi de eis quis non habeat priuilegium.*

53 *Nouallum decimæ debentur parochiæ, in cuius finibus ſurgunt. Quid ſi nouallia appareant intra duas parochias, & neſcitur in cuius finibus, num. 54. & quid ſi limites apparent, nu. 55.*

56 *Religioſi omnes ſunt exempti à ſolutione decimarum de nouallibus, quæ proprijs manibus, ſeu ſumptibus excolunt, eſtq; huiuſmodi priuilegium perpetuum. Idem eſt in Templarijs, & Hoſpitalarijs, nu 57. ſecus ſi ab his exemptis ea nouallia tradantur alijs excolenda, num. 58.*

59 *Exempti à ſolutione decimarum de nouallibus, tenebũtur ſoluere ſi ad id ſe pacto adſtrinxerint, aut ſoluendo tacitè renunciauerint priuilegio, num. 60. Idem ſi eccleſia olim ex ijs haberet emolumentum, aut inde poſtea enormiter læderetur, num. 61.*

62 *Priuilegium exemptionis nouallum quomodo perpetuũ dicatur.*

63 *Exempti à ſolutione nouallum ſoluunt decimas de nouallibus*

conductis. Item de poſſeſſionibus acquiſitis poſt Conc. Generale, num. 64.

65 Priuilegium conceſſum clericis percipiendi decimas aliena parochia comprehendit etiam noualia. Secus ſi conceſſum fuerit laicis, licet decimæ in feudum fuerint datæ, num. 66.

67 Priuilegium non ſoluendi decimas ad noualia non extenditur: Secus vbi priuilegium ſolum conceſſum fuit de non ſoluendis decimis de laboribus proprijs num. 68.

69 Priuilegium non ſoluendi decimas noualium, intelligitur de ijs noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem iuris percipiendi decimas; ſeu quæ eo tempore iam proſciſſa fuerant.

70 Priuilegium percipiendi decimas noualium aliquibus conceſſū pro ea parte, qua veteres poſſidebant, non extenditur ad aliam, quam illam partem: probarent autem ſe poſſediſſe aliquam partem tempore priuilegij ſi eam ante priuilegium per tempus immemorabile, & nunc ſe probarent poſſidere, num. 71.

72 Priuilegium percipiendi decimas noualium pro parte, qua veteres poſsidebant, non extenditur vltra dimidiam partem: limita tamen ſecus eſſe in monachis Ciſtercienſibus, & Carthuſienſibus, num. 73.

74 Priulegia decimarum maximè noualium vbi incipiunt nimis grauare Rectores, quomodo moderanda ſint p locorū Ordinarios.

75 Religioſi etiam exempti decimas antiquas habentes ex donatione laicorum, aut earum partem in aliquibus eccleſiis, non poſſunt pro eadem portione, vel ſimili ſine alia cauſa nouales ſuperuenientes exigere.

76 Remittens debitas ſibi decimas, nouales quoque remiſiſſe videtur; dummodo remiſsio fiat legitimè, & ſecundum canonicas ſanctiones, ac iuſta de cauſa, num 77. & 78.

79 Præſcribens decimas in vno loco, ſi fiat ibi noualia, non habebit decimas noualium. Idem in percipiente decimas ex conſuetudine, num. 83.

80 Præſcriptio non eſt ſine poſſeſsione.

81 Præſcriptio odioſa eſt, & reſtringenda.

82 Beneficium benigne eſt interpretandum.

84 Præſcribens decimas in vna parte fundi, percipiet quoq; noualia in alia parte eiuſdem fundi.

85 Poſſidens noualia per tempus immemoriale, illa præſcribit; imo etiam ſi per 40. annos poſsideat cum titulo colorato, & num. ſeqq.

86 Nouales decimæ eodem tempore præſcribuntur, quo veteres.

88 Poſ-

88 Poſſeſsio an in noualibus admittatur.
89 Præſcribens decimas in vno territorio, habebit quoq; noualia impropriè ſumpta.

De quibuſnam rebus ſoluatur Decima. Cap. IV.

QVÆRO primò, de quibus frugibus, ac fructibus, ſeu prouentibus debeat ſolui decima?

1 Prima concluſio. De omnib. terræ fructibus, & prouentibus † ſoluenda eſt: tex. in c. non eſt, & c. nuncios, cap. ex parte il 2. & alijs quamplurimis iur. eodem tit. de decimis, plene tradit Henric. Boich. c. peruenit, il 3, eodē tit. Marc. Mantua conſil. 1. num. 31. & Andr. Hiſpan. in ſæpius alleg. ... 3. decima. verſic. decimo fui interrogatus; vbi recenſet omnes ferè fruges, ac fructus, ex quibus ſoluūtur decimæ.
2 Ex quo infertur primò, ex omni frumento, & grano † ſolui decimam, tex. cap. non eſt, de decim. not. Rebuf. d. tract.
3 q. 8. num. 3. Hiſpan. d. verſic. nu. 1. idem † in palea, Rebuf. & Hiſpan. ibidem Abb. cap. peruenit, de decim Ratio eſt, quia palea eſt in fructu, l. adeò, §. cum quis ff. de acquir.
4 rer. dom. Secundo ex faba, † & alijs leguminibus, tex. cap. tertio, de decim. Rebuf. d. q. 5. num. 4. Hiſpan. vbi ſupra.
5 Tertio † ex nucibus, amigdalis, caſtaneis, & alijs fructibus arborum, tex. in c. decimæ 16. q. 1. d. c. non eſt, & c. cum homines, de decim. not. Bertrand. conſil. 247. volum. 3. Hiſpan. loco cit. Rebuf. d. q. 5. num. 5. Quarto ex fœno, quod
6 in faſciculos † alligatum redigitur, tex. c. peruenit, eodem tit. not. Rebuf. d. q. 8. num. 9. Hiſpan. d. nu. 1. quod ſi herba creſcat ſolùm pro paſcuis iumentorum, tunc puto id faciendum, quod mox dicam de herbis hortorum, quæ cre-
7 ſcunt ad veſcendum. Quinto ex † lino, & canape, Hiſpan,
8 ibid. Rebuf. d. q. 8. num. 8. idem eſt † de croco, vt poſt Aufrer. q. 109 Anchar. in c. ad Apoſtolicę, in 1. not. de decim,
9 & Boer. tradit Rebuf. d. q. 8. nu. 8, & 3. & q. 13. nu. 41. Sexto †
10 de vino, tex. eſt in c. non eſt, eodem tit. idem † de oleo, & melle, in ſpecie tenet Rebuf. d. q. 8. nu. 8. Hiſpan. loco cit.

Septimo

Septimò † de hortis, vt eſt tex.d. cap. non eſt, & not. Re- 11
buf.d.quæſt.8.num.7.& 8.Hiſpan.d.nu.1. Sed diſtinguendum eſt, nam aut horti ſunt olitorij, in quibus tantum herbæ, vt caules,& alia olera creſcunt veſcendi gratia; & tunc ad vſum Rectoris ex illa decima ita dari poſſet, vt hodie ex meo horto Curatus ſumat, quantum ſibi opus eſt illo die, & ſic per ſingulos parochianos diſcurret, demum ad primum reuertitur, vt poſt Io.An.d.cap. peruenit, docet Rebuf.d.num. 7. aut illi horti continent fabas, vel alia legumina; tunc ſi in parua quantitate colliguntur, ita vt ſolùm ſufficiant ad quotidianum vſum, idem dicendum, quod de caulibus, ac de alijs oleribus, ſin autem in magna quantitate, ita vt alijs vendantur, tunc de ijs integra decima ſoluetur, prout ſupra in 2. illatione de leguminibus diximus. Quod ſi ſæpius idem ager in anno fructus proferat, † toties decimæ ſoluendæ ſunt, prout 12
deciditur in c.ex parte,il 2.de decim.& not. Rebuf. d.nu.
7.Octauo † de lignis,Car. & alij d.cap.peruenit,Rebuf.d. 13
q.8.num.26.Hiſpan.d.num.1.nimirum,vt ex decem faſciculis decimus ſoluatur Rectori illius parochiæ, vbi ligna creuerunt. Nono de paſcuis, † hoc eſt, paſtura iumen- 14
torum, quæ locatur, vel venditur, cap. commiſſum, vbi Abb.đ decim. Rebuf.d.q.8.nu.22.Hiſpan.d.num.1. Card. Clem.1. num.15. de decim.vbi dicit eſſe prædialem decimam. Decimò de lacte, † lana, fœtu, & alijs fructibus 15
animalium, ſic interpretatur paſcua, de quibus in d. cap. commiſſum,Io.Andr.ibidem;quòd de animalibus debeatur decima,tex.eſt, d.cap.non eſt, de decim.& in Clem.1. vbi Card.q. 15. eodem. Soluitur autem hæc decima † illi 16
Eccleſiæ,in cuius parochia animalia paſcunt,& morantur Alciat.conſ.29.nu.5.tom.1.lib.1.poſt gloſ.in cap.ad Apoſtolicæ de decim.Vg.& alij in cap.decimas 16. quæſt.1.& Doct.mox allegandi,quòd ſi in duabus paſcant,vel in vna iaceant,& dormiant,in alia paſcant,diuidenda eſt, vt latè & optimè probat Rebuf.d.q.8.num.11.& q.6.num.25.& 26.quod idem tenet S.Thom.d.q.87.art.3.& ibi Caiet.Nauar.conſ.1.num.9.de decimis,vol.1.licet aliter diſtinguat Car.d.Clem.1.nu.15.& 16.quę videre poteris.Decima† 17

lactis debetur ei Eccleſiæ, vbi extrahitur, & caſeorum illi, in qua fiunt, vt poſt Boer. tenet Rebuf. d. q. 6. num. 27. lanæ vero, & fœtus illi Curato, in cuius parochia naſcuntur, modo tamen ibi per ſe, & non per accidens naſcantur, puta quia pecudes fugerũt cauſa belli, vt in terminis poſt alios fusè oſtendit Bart. Cæpol. conſ. 24. ciuil. lib. 1. per totum. Alia de his, ſicut & de animalibus, videbis apud Rebuf. d.

18 q. 6. & 8. & Nauar. d. conſil. 1. poſt num. 6. Vndecimò † de apibus, ſeu fructu earum, hoc eſt, cera, & melle ſoluitur decima, c. nuncios, eod. tit. vel de pecunia, quam ex melle, & cera habuerunt vendentes, Doct. d. c. nuncios, Rebuf. d.

19 q 8. num. 15. ſolui autem debet, vbi apes conſiſtunt, vt poſt Anchar. & Roffred. tradit Rebuf. loco cit. Duodecimo † de venatione; habemus tex. in d. c. non eſt, vbi not. Inn. Abb. & alij Rebuf. d. q. 8. nu. 15. vbi etiam dicunt, hanc eſſe de-

20 [illegible]iam perſonalem: idem de piſcatione † cõcludit ibidem Rebuf. & num. 10. ſanè de piſcarijs, vbi videlicet piſces ali ſolent, tex. habemus in c. peruenit, de decim. quod ſoluenda eſt, & quia prædialis videtur, ſoluenda erit illi Eccleſiæ, vbi ſtagnum eſt, vt docet Rebuf. d. num. 10. De au-

21 cupio † quoque decima ſoluenda eſt, tum quia venatio quædam eſt, tum quia cum fructu eſt, l. item ſi fundi. §. ſed ſi in[illegible]ſula, ff. de vſufr. & ita concludit Rebuf. d. q. 8. num. 17. & a[illegible]te eum Anchar. d. c. non eſt, col. 2. Decimotertiò de

22 don[illegible]bus, ſeu de earum penſione † ſolui debet decima, c. paſto[illegible]lis, & c. commiſſum, vbi Butr. & alij de decim. Re-

23 buf. d. q. 8. num. 21. Hiſpan. d. nu. 1. Idem ſi in agro † conſtruatur domus, nam vel eius penſionis decimam ſoluere debebit dominus, vel eam ſaltem, quam priùs de agro ſoluebat, d. c. commiſſum, vbi Card. & alij, Rebuf. d. nu. 21.

24 Secunda Concluſio. De omni artificio † ſoluitur decima, tex. eſt in c. decimę, 16. q. 1. ibi, de negotio, & artificio ſolue decimas, vbi gloſſ. & Doct. Rebuf. d. q. 8. num. 19.

25 Vnde infertur primò, quòd de negotiatione † ſoluitur decima, tex. d. c. non eſt, & c. paſtoralis, de decim. vnde mercator ſoluere tenetur decimam de lucro, quod percipit in ſingulos annos, vt notant ibi Doct. Rebuf. d. q. 8. nu. 18. Hiſpan. d. nu. 1. q. 10.

Secundò

Secundò de militia, † ſeu captis in iuſto bello, tex. d. c. 26
non eſt, quin & de ſtipendijs, † quæ habent, vt not. ibidem 27
Abb. & Rebuf. d. q. 8. num. 20. Immo cum doctores & ad-
uocati dicantur militare, l. aduocati, C. de aduoc. diuer.
iud. tenentur † & ipſi de collecta ſcholarum, & de aduo- 28
catione ſoluere decimas, d. c. decimæ 16. q. 1. & not. gloſſ.
in c. decimæ, verbo, negotio, 16. q. 1. & in c. paſtoralis, in
verbo, quaſi de lucro, Rebuf. d. tract. q. 12. num. 5. Hiſpa.
d. q. 10. num. 2. & d. q. 8. num. 20. Anchar. d. c. non eſt. Idem
in procuratore de procuratione, † & notario de ſcriptura 29
Hiſpan. ibidem, d. q. 10. num. 2. idem † de lucro aduentitio 30
& profectitio, Rebuf. d. q 8. nu. 2. Hiſpan. reg. decim. q. 12.

Tertiò, mercenarius de mercede ſua † ſoluere debet de 31
cimam. gloſſ. loc. cit. per d. c. decim. Hiſpan. d. q. 10. nu. 1.
Rebuf. ſup. q. 5. num. 16. idem de inſtitore quoad lucrum
ſuum, poſt Lugd. Hoſt. & Butr. probat Rebuf. d. q. 5. nu

Quartò, de furnis † quoque decima ſoluitur, hoc eſt de 32
commodo illorum ſiue in pane, ſiue in pecunia, ſiue in qua
uis alia re conſiſtat, Doct. d. c. paſtoralis, & c. peruenit,
eod. tit. Rebuf. d. q. 8. nu. 28.

Quintò, de lapicidinis † decimæ ſoluuntur, vt docet Io. 33
And. & alij d. c. peruenit, non quod ex decem lapidibus
detur vnus, ſed ex pecunia, quam inde quis lucratur, Ec-
cleſiæ, vbi audit diuina, decimam ſoluit, vt ibi Io. And. &
Rebuf. d. q. 8. num. 23. adnotauit. Idem † dicendum de ar 34
genti, auri, aliorumque metallorum fodinis, vt tradit Io.
And. Butr. & alij, d. c. peruenit, Rebuf. d. q. 8. num. 24.
Hiſpan. d. q. 10. num. 1.

Sextò de molendinis † ſoluitur decima, vt ſi decem ſex- 35
taria ſiliginis, tritici, aut alterius grani molendini nomi-
ne quis lucretur, tenetur vnum pro decima ſoluere, c. per-
uenit, eod. idem eſt in molendino ad ventum c. ex tran-
ſmiſſa, eod. tit. & in eo quod catena tenetur ſuper fluuio,
vt in ſpecie voluit Rebuf. d. q. 8. num. 6. quod ſi pecunia
pro molendini penſione ſoluatur, ex illa pecunia decima
ſoluitur illi eccleſiæ, in qua ſitum eſt molendinum, vt ibi-
dem tradit Rebuf. Et ſic prædialis eſt iuxta ea, quæ infra
dicam cap. 6.

36 TERTIA concluſio. Quamuis de omni lucro † ſol
37 uatur decima, c. ex tranſmiſſa, de decim. ſecus tamen eſt † in legato, vel hæreditate, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, ſiue in extraneum, ſiue in legitimum perueniat, vt voluit gloſ. d. c. paſtoralis, verb. quaſi de lucro; Rebuf. d. q. 8. num. 31. quicquid in hoc diſtinxerit alia gloſ. d. cap.
38 decima, verbo, negotio 16. q. 1. Immo † & ex immobilib. abſolutè non ſolui decimam, voluit gloſ. d. verbo, quaſi de lucro, Turrecr. in d. c. decimæ tributa, num. 2. 16. q. 1. Guliel. Benedic. in cap. Raynutius, in verbo, & vxorem, num. 256. de teſtam. Rebuf. d. nu. 31. & 32. An verò de dote Eccleſiæ, & prædijs Eccleſiaſticis ſoluatur decima, dicam inf. cap. ſeq. q. 1.

QVÆRO ſecundò, an de illicitè acquiſitis ſoluatur decima?

PRIMA concluſio. Communis eſt reſolutio, quòd
39 de prędialibus † ſoluenda eſt decima, quam ſequitur gloſ. d. c. decimæ, verb. negotio, vbi Turrecr. nu. 5. & alia gloſ. d. c. ex tranſmiſſa, verb. licitè, hoc tit. S. Tho. 2. 2. q. 87. art. 2. Tyndar. d. trac. num. 49. Rebuf. tract. eod. q. 5. nu. 18. Hiſpan. d. reg. decimarum, q. 3. num. 2. & q. 10. num. 4. & q. 11.
40 num. 4. & 5. tum quia decima † ſequitur quemlibet poſſeſſorem, ſiue iuſtum, ſiue iniuſtum, c. de terris, hoc tit. noſtro, c. quanto, de vſur. c. ſi verò, de ſent. excom. tum quia ſecus melioris eſſet conditionis prædo, quam bonæ fidei, & legitimus poſſeſſor, contra l. ſi à domino, §. vlt. ff. de petit. hæred. tertia ratio eſſe poteſt, quia ipſe prouentus fructuum non venit ex actione illicita, ſed ex diuina largitate, & opere, quo multiplicatur ſemen, vt adnotauit Turrec.
41 d. nu. 5. qui etiam nu. 4. poſt Ray. & S. Thom. ait, † decimã deberi, licet terra ſeminata ſit furtiuo ſemine.

SECVNDA concluſio. In perſonalibus decimis diſtinguendum eſt; aut enim in his illicitè acquiſitis dominium transfertur in accipientem, nec competit ſoluen-
42 ti repetitio, & tunc debetur † decima, & ſic meretrix, &
43 hiſtrio decimam † ſoluere debent, quod idem eſt de ijs, quæ ratione officij extorquentur, cap. non ſanè 14. q. 9. dominium enim in eos transfertur, ſic concludunt gloſſ.

cit.

cit. Petrus Royz. deciſ. 5. Lituan. num. 270. & Tyndar. d. tract. num. 50. & Rebuf. q. 5. num. 18. dicit tamen ibidem gloſſ. Royz. Tyndar. & Rebuf. & S. Thom. d. q. 87. art. 2. quod ab illis non debet ſacerdos decimam accipere, † ne 44
eis videatur immunitatem præſtare, & in eorum peccatis communicare; poterit tamen, cum ij pœnitentiam egerint, vt ijdem concludunt, quod monet etiam Innoc. d. c. ex tranſmiſſa, ne ab Eccleſia deſpici videantur. Aut dominium non transfertur, vel ſi transferatur, ſoluenti datur repetitio, vt in ſimonia, c. veniens, de ſimonia, & tunc † de talibus fieri non debet eleemoſyna, nec ſolui decima, 45
vt tradunt gloſſ. & Doct. mox citati, quam gloſſ. ſic diſtinguentem communiter approbatam eſſe à Doctoribus aſſerit Tyndar. vbi ſupra num. 52.

Vnde infertur primò, de captis in bello iniuſto † ſolui 46
non poſſe decimam, vt in ſpecie concludit Rebuf. d. tr. q. 8. num. 2. Hiſpan. in d. reg. decim. q. 3. num. 4. Card. cap. non eſt, de decim. Et ratio illa eſt, quia capta in huiuſmodi bello obnoxia ſunt reſtitutioni, cap. ſicut, il 3. de iureiur. c. militare 23. q. 1. & tradunt communiter Summiſtę, in verbo, bellum. Couar. in relect. reg. peccatum 2. part. §. 11. per totum, de reg. iur. in 6.

Secundò de vſuris, alijſque per vſuram acquiſitis † ſol- 47
ui non poſſe decimam perſonalem, de ea enim nunc loquimur, vt tradit in terminis Tyndar. d. num. 52. Hiſpan. d. num. 4. & Petrus Royz. deciſ. 5. Lituan. num. 219. poſt alios. Ratio eſt, quia licet in vſuris dominium transferatur, † datur tamen repetitio, vt patet ex tex. in c. debi- 48
tores, de iureiur. & latè tradit inter cæteros Couar. d. 2. par. in princip. num. 3. & latius lib. 3. var. reſol. cap. 3. num. 6. ſecus tamen in fructibus prædiorum per vſuram acquiſitis, vt patet ex 1. concl. & in ſpecie poſt alios Turrecr. d. cap. decimæ num. 5.

Tertiò infertur, ex rebus acquiſitis à meretrice † ſol- 49
uendam eſſe decimam, vbi pœnitentiam egerit, ſic concludunt Doct. omnes citati in princip. huius concluſionis, & præterea Card. d. cap. ex tranſmiſſa in fin. de decim. Ratio eſt, quia licet turpiter accipiat, transfertur tamen

dominium,nec datur repetitio.Henr.Boich.cap.peruenit, de adult.S.Anton.2.parte,tit.2.c.5.colum.2.Silueſt.in verbo,reſtitutio 2.col.2.Sot.lib.4.de iuſt.& iur. q.7. art. 1. & alij,quos refert, & ſequitur hanc eandem ſententiam latè comprobans Couar.d.2.par.nu.1. & tribus ſeqq.

QVÆRO tertio, an de noualibus ſoluenda ſit decima, & quando?

50 Præmitto,nouale in genere ſumptum † eſſe agrum nũc primum præciſum, vt loquitur tex.in c.1.de verb. ſign.ſed quoniam adhuc aliqui dubitare poterant,quid propriè eſſet nouale dicentibus quibuſdam, nouale terram eſſe præciſam, quæ anno ceſſat,iuxta tex.in l.ſylua cædua, §. pen. ff.de ver.ſig.aliis vero ſit ſylua, quæ arboribus extirpatis ad cultum redigitur,per tex.in l.vltima,§.antep. ff. de termin.amot.Ideo Innoc.III.in c.quid per nouale de verb. ſign. definit,nouale in materia præcipuè priuilegij decimalis dici agrum de nouo ad culturam redactum, de quo nõ extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, ſubdens, quòd neq; de agro inculto intelligendum eſt, ſed de eo dumtaxat, qui vel modicum, vel nullum fructum afferebat. Vnde infertur, quòd vbi ex agro aliquo, aut terra aliquid non modicum percipiebatur, ex eo nunc nouiter
51 ad culturam redacto † ſoluenda eſt decima, etiam ab habentibus priuilegium noualium,tex. eſt in c. commiſſum, vbi gloſſ.& Doct.de decim.Rebuf.d.tract.q.6.nu.4. & 35. Ratio eſt,quia illud non eſt nouale,vt gloſſ. d. c. commiſſum,in verbo,paſcuis adnotauit. Plura de definitione noualium videre potes apud Doct.in d.c.1.in c. quid per nouale de verb.ſign.cap.fin.de priuileg.& in l.ſi nouale ff.de verb.ſign.His præmiſſis erit.

PRIMA concluſio. Vbi nullum conceſſum ſit priui
52 legium, decimæ ſolui debent † etiam de noualibus; patet primò ex cap.non eſt,de decim.cap.qui nos,& c.omnes decimæ 16. quæſt. 1. & alijs iuribus, in quibus habetur, quòd de omnibus bonis, fructibus, & prouentibus ſolui debent decimæ. Secundò ex cap. cum contingat, de decim. vbi apertè definitur, decimas noualium, ſicut alias, ad Eccleſiam Parochialem pertinere. Regulariter verò

deben-

debentur † noualia Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt: 53
tex.d.cap.cum contingat, & c.quoniam de decim. quòd ſi
noualia † apparent inter duas Parochias, & ne ſcitur, in- 54
tra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas
fiet diuiſio, vt voluit Henr.Boich.c.peruenit, colum. 1.de
decim.vel Epiſcopus, cui voluerit iudicio ſuo concedit, vt
voluit Rebuf.d.tract.q.14.nu.5. per cap. quoniam, de de-
cim.vbi habetur, quòd tunc Epiſcopus ſecundum diſcre-
tionem à Deo ſibi datam, vel alij Eccleſiæ deputare, vel ad
opus ſuum retinere debet; ſi verò limites quoquo modo
apparent, † pro modo, & portione limitum, cuilibet earũ 55
Parochiarum debent aſſignari, ſic diſponit idem cap.quo-
niam, & notauit Rebuf.d.q.14.num.4.

SECVNDA concluſio. Religioſi omnes † ſunt e- 56
xempti priuilegio in iure ſcripto a ſolutione decimarum
de noualibus, quæ proprijs manibus, ſeu ſumptibus exco-
lunt, ſicut poſt Adrianum conceſſit Alex. III. in c. ex par-
te, il 1.de decim.vbi Doct.omnes, Rebuf.d.trac.de decim.
q.14.num.45.quod etiam conſtat ex cap.fin. de priuil. vbi
quoq; habetur hoc priuilegium eſſe perpetuum. Idem eſt
† in templarijs, & hoſpitalarijs, vt colligitur ex tex.d.c.ex 57
parte, & apertè tenet gloſſ.cap. licèt, eodem tit. & Rebuf.
d.num. 45.

Declara tamen primò, hanc concluſionem non proce-
dere, † vbi noualia ab ijſdem exemptis alijs tradantur ex- 58
colenda, vt ex eodem tex.colligitur, ibi, proprijs manibus,
& clariùs loquitur tex.in c. licèt eodem tit. & not.Rebuf.
d.q.14.num. 17.

Secundò declara, niſi pacto expreſſo † ad hoc tenean- 59
tur, tex.c.multiplici, eodem tit.not.gloſſ.d.c.ex parte, ver-
bo, laborum. Rebuf.ibidem, num. 53. Læl.Zanch.de priui-
leg.Eccl.priuil.120.num.13.poſt Guid.Papæ, deciſ. 207.

Tertiò, niſi ſoluendo † tacitè renunciauerint priuile- 60
gio ſuo, cap.accedentibus, & c.ſi de terra, de priuileg. &
not.Rebuf.d.q.14 num. 54.

Quartò, niſi olim † Eccleſia inde haberet emolumentũ, 61
aut inde poſtea enormiter læderetur, c.dilecti, & c. ſugge-
ſtum, & cap.commiſſum, de decim. & c. quid per nouale,

de verb.ſign.& facit cap.Apoſtolicę,de donat.notat gloſ. d.verbo,laborum,& Rebuf.d.q.14.num.46. & 55. Sicque exponendum eſt cap.vlt.de priuileg.vbi diſponitur,quod
62 priuilegium ſuper exemptione decimarum à noualibus † perpetuum eſt; intelligendum enim eſt, niſi incipiat eſſe iniquum,propter magnam Eccleſiæ læſionem,prout expo nit gloſ.fin.d.c.quid per nouale.
63 Quintò declara,ſecus eſſe † de conductis,tex.d. c. dilecti,not.gloſ.d.verbo,laborum,Rebuf.d.q.14. nu. 52.
64 Sextò,ſecus de poſſeſſionibus † nouiter acquiſitis, ita definiuit poſt Later. Concil. Generale, c. nuper de decim. quod fuit celebratum, anno Domini 1215. vt ibi ait gloſſ. 1.& latè probat Rebuf.in Concord.rub.de approbat.conuent.per Later.Conc.fact. in princip. & nos aliquid dicemus cap.ſeq.q.3.concl.2.

TERTIA concluſio. Priuilegium conceſſum Eccleſiaſticis decimas alienæ parochię percipiendi comprehen
65 dit † etiam noualia,tex.eſt in cap ex parte,il 3. de decim. quem ita intelligit gloſſ.ibi,& in cap.cum contingat, eod. vbi Doct.magis communiter:licèt Panorm.d. c. ex parte, magis placeat ille intellectus,quòd illud priuilegium cõceſſum fuerit Eccleſiaſticæ perſonæ,non quidem de percipiendis,ſed de non ſoluendus decimis;cui accedere videtur Rebuf.d.q. 14.num. 28. qui tamen intellectus parum congruit literæ, vt patet conſideranti, niſi velimus accedere intellectui,quem alio quodam exploſo affert Rebuf. d.quæſt.14.num.7.& 8.vbi ex integra decretali deſumpta ex antiqua Honorij compilatione,oſtendit, illud non fuiſſe priuilegium, ſed conceſſionem decimarum, & noualium factam Rectori parochiæ,cui de iure competunt, ex eo quod Epiſcopus Nouarienſ. dicta noualia cuidam canonico conceſſerat, vt ibi per eum. Illud ergo conſtitutum ſit, priuilegium conceſſum Eccleſiaſticis perſonis percipiendi decimas,noualia etiam comprehendere,cum & hæc ſit communis opinio, vt teſtatur Couar. libro 1. var.reſol.cap.17.num.13.& text. ſit apertus, in d.cap. ex
66 parte ; ſecus verò dicendum eſt † de huiuſmodi priuilegio laicis conceſſo, etiam ſi in feudum ſint datæ decimæ,

vt eſt

vt eſt tex.in cap.tua,il 1.§.vlt.vbi gloſſ.& Doct. de decim. quo modo etiam intelligendus eſt ſimilis text. in cap.2.§. 1.de decim.in 6.Quàmuis Collect.d.c.cum contingat, Anchar.d.cap.ex parte,il 3.& Fortunius Garſias, in l.Gallus, §.& quid ſi tantum,colum.6.ff.de lib.& poſt. quos referũt & ſequuntur Couar.d.cap.17.nu.13.& Rebuf.d.q.14. nu. 29.mordicus tueantur etiam priuilegium Eccleſiaſticis conceſſum de percipiendis alienis decimis, non extendi ad noualia,dicentes,textum illum,in c.ex parte, il 1. procedere ſpeciali quadam ratione, quod ibi fiat mentio de priuilegio conceſſo ijs,quibus de iure communi, & ordinario decimæ competunt, licet ab eis ius eas percipiendi præſcriptione,iureue ſpeciali ſublatum ſit.

QVARTA concluſio. Priuilegium non ſoluendi decimas † ad noualia non extenditur, Butr.c.tua,il 1.col. 67
vlt.de decim.Soc.conſil.297.viſo priuilegio,colum.1.& per totum volum.2.Rebuf.d.quæſt.14. num.30. ſecus autem erit, † vbi priuilegium illud ſolum fuit de non ſol- 68
uendis decimis de laboribus proprijs; nam tunc extenditur ad noualia, quia intelligitur tam de præſentibus, quam futuris laboribus,cap.ad audientiam,de decim.neque per hoc magnum præiudicium paratur Eccleſijs parochialib.iuxta tex.in cap.quid per nouale, de verb. ſign. Atque ita in ſpecie hanc ſententiam tuetur Rebuf. dicta quæſt.14.num.28.

QVINTA concluſio. Priuilegium non ſoluendi decimas noualium,intelligendum eſt † de ijs noualibus, in 69
quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem iuris percipiendi decimas, vt eſt text.in cap. dudum,quod eſt antepen.de priuil.& in c.ſtatuto,in prin. de decim.in 6.& hoc, ne fiat illi præiudicium præter concedentis intentionem,vt ex tex.colligitur,d.cap. dudum, & ibi adnot.gloſſ.fin.Idem vero dicendum eſt, vbi noualia eſſent tempore impetrati priuilegij proſciſſa, ſeu, vt alij loquuntur, facta, & ex eis alteri debitæ decimæ fuiſſent;tunc enim ceſſat illud priuilegium, vt ex communi reſoluit Abb.d.c.dudum,quem ſequuntur Rebuf.d.quęſt. 14.num.33.& Couar.d.c.17.num. fin.

SEXTA concluſio. Priuilegium aliquibus concedens decimas noualium pro ea parte, qua veteres poſſide-
70 bant,† non extenditur ad alias decimas, nec ad alia loca, ſed ad eam tantùm partem, in qua veteres poſſidebant, c. ſtatuto, in princ. de decim. in 6. quare is, qui noualium decimas petit in vim illius priuilegij, probare debet, ſe tempore indulti veteres decimas habuiſſe, vel partẽ, pro qua petit, tenetur probare, ſe poſſediſſe, aliàs ſuccumbit, vt not. ibi gloſſ. & Rebuf. d. q. 14. num. 34. Si tamen probaret
71 † ſe poſſediſſe per tempus immemorabile mediam, vel aliam partem veterum, & adhuc ſe poſſidere, tunc præſumeretur, quod tempore indulti illam partem poſſediſſet, per ea, quæ latè tradit Balb. tract. de præſcript. lib. 2. 3. par. princ. q. 6 & Rebuf. d. q. 14. num. 35. Hoc verò priuilegium decimarum noualium limitatum ad menſuram antiqua-
72 rum,† non extenditur vltra dimidiam partem decimarũ, tamſi amplius in veteribus haberetur, quia non eſt veriſimile, quod ſi tunc de plena, & integra perceptione veterum fuiſſet expreſſum, Apoſtolica Sedes pariter noualiũ decimas in tam graue Parochialium Eccleſiarum diſpendium indulſiſſet, prout loquitur, & decidit Alex. quartus d. c. ſtatuto, §. ſtatuimus, de decim. in 6. vbi gloſſ. & Doct.
73 quod tamen † non habet locum in Monachis Ciſtercienſibus, & Carthuſienſibus, prout excipit Pontifex, in d. §. in fine, ſi enim percipiant integram, vel pluſquam dimidiam decimarum antiquarum vigore talis indulti, tantundem quoq; habebunt in noualibus, vt ibi Io. Andr. & Gemin.
74 adnotauit. Debent tamen † locorum ordinarij, vbi per huiuſmodi decimarum conceſſiones parochiales Eccleſiæ adeò grauantur, quòd earum rectores de ipſarum reditibus congruè ſuſtentari, & commodè iura Epiſcopalia exhibere non poſſunt, prouidere, quòd eiſdem rectoribus tantum de illarum prouentibus relinquatur, quòd exinde cõpetentem ſuſtentationem habere, & Epiſcopalia iura ſoluere valeant, aliaq; onera debita ſupportare, prout loquitur, & exponit tex. d. c. ſtatuto, §. vbi autem.

SEPTIMA concluſio. Religioſi etiam exempti in aliquibus parochijs decimas antiquas, aut earum partem haben-

habentes ex donatione laicorum,† non poſſunt pro eadē, 75
vel ſimili portione nouales ſuperuenientes ſine alia rationabili cauſa percipere,aut petere, vt deciditur d.c. ſtatutum,§.fin.&ibi not.Gemin.& alij:facit etiam c.cum contingat,de decim.Et hoc,ne graue fiat præiudicium parochiali Eccleſiæ,d.§.ſtatuimus.

OCTAVA concluſio. Remittens decimas ſibi debitas,† nouales quoque remiſiſſe videtur,text.eſt in c. quia 76
circa,de priuil.& ibi Io.And.Abb.antiq.& alij. Ratio illa eſt,quia in beneficijs pleniſſima fit interpretatio, vt ibi dicitur,& c.dilecti,& c.paſtoralis,de donat. cap. olim, de verb.ſign.& in l.vlt.ff. de conſtit.princ.Hoc autem † intel 77
ligendum eſt,dummodò remiſſio legitimè fiat,& vt ait ibi Pontifex,ſecundum canonicas ſanctiones,hoc eſt, vt non ſit in enorme detrimentum Eccleſiæ, vt ibi ait gloſſ. per tex.in c.Apoſtolicæ, de donat. & quod fiat † ex cauſa neceſſitatis,vtilitatis,vel pietatis,vt ibidem not. Inno. Hoſt. & Ioan.An.

NONA concluſio. Si monaſterium, vel extraneus 78
Curatus præſcripſerit decimam in vno loco,& fiant ibi noualia,decimas † noualium non habebit, ſed rector illius 79
loci,& parochiæ,vbi noualia facta ſunt, ad quem de iure communi decimę ſpectant,vt eſt inſignis tex.in c.cum contingat,de decim.& ibi not. gloſſ & Doct. Rebuf. d.q. 14. num.9.Couar.d. c, 17. num. 13. vbi hanc deciſionem latè probant; potiſſima illa ratio eſt, quia ſine poſſeſſione † 80
non eſt præſcriptio,c.ſine poſſeſſione, de regul.iur. in 6.c. auditis,de pręſcrip.l.1.§.ſi quis hoc interdicto,ff.de it.act. priu.&l.ſine poſſeſſione ff.de vſucap.&præſcriptio†odio- 81
ſa eſt,atque adeo ſtrictè interpretanda,c.odia, de reg. iuris,in 6.gloſſ.communiter approbata, vt ibi teſtatur Abb. d.c.cum contingat;Quare non obſtat cap.ex parte, il 3.de decim.per quod ſupra in tertia concluſione probauimus, priuilegium Eccleſiaſticis conceſſum de percipiendis decimis ad noualia extendi; illud etenim procedit in priuilegio,& beneficio,quod benignè eſt † interpretandum,vt 82
ſupra ex cap.paſtoralis,de donat. alijsque iuribus admonuimus,& in hac ſpecie notauit Couar.d.nu.13.Idem eſt

in conſuetudine; nam ſi quis ex conſuetudine antiquas
83 percipiat decimas, tamen † noualia, quæ in eo territorio
fiunt, non habebit, vt poſt Hoſt. & alios, d. c. cum contingat, latè reſoluit Rebuf. d. q. 14. num. 16.

Declarabis tamen, hanc concluſionem non procedere;
84 Primò, vbi præſcriptæ fuerint decimæ, † in vna parte fundi, & poſtea fiat noualis alia pars fundi, is enim qui in parte præſcribit decimas, in hac quoq; nouali parte habebit, cum præſcriptio partis indiuiſibilis ad totum extendatur, optimus tex. c. cum in tua, de decim. & ita in hac ſpecie tenet Brun. in tract. de augmen. concluſ. 17. in princip. Rebuf. d. q. 14. num. 20. & conſuluit Abb. conſil. 71. volum. 2. per totum, vbi eum videas. Et hoc procedit, dummodo appareat vnum eſſe prædium, vel per limites, & clauſuram, vel quia vno pretio emptum, alias ſecus, vt optimè idem Rebuf. tradit, d. q. num. 21. & Abb. d. conſ. ad fin.

85 Secundo declara, non procedere, † quando noualia ipſa quis poſſediſſet per tempus immemoriale; eodem enim
86 tempore † præſcribi poſſunt decimæ nouales, quo veteres. Doct. d. c. cum contingat, & in c. 1. de præſcrip. in 6. ſic conſuluit Bertrand. conſ. 184. colum. 1. volu. 2. iuxta primam editionem antiquam, tradit Rebuf. d. q. 14. num. 17. immo
87 † ſi de huiuſmodi noualibus haberet titulum aliquem coloratum, tunc quadraginta anni ſufficerent ad præſcribendum, ſicut & in alijs decimis, vt poſt Felin. & alios, in c. de quarta, de præſcrip. reſoluit Rebuf. d. quæſt. 14. num. 17.
88 Sed quomodo præſcribere poterit ſine poſſeſſione, † quæ in noualibus videtur admitti non poſſe, iuxta ſupradicta & tradita per eundem Rebuf. d. q. 14. num. 10. Reſponderi poteſt primò, intelligendum eſſe id, vel de noualibus impropriè ſumptis; de quibus in ſequenti declaratione, vel de noualibus, ex quibus aliquid, licèt modicum, perciperetur, iuxta cap. quid per nouale, de verb. ſign. Secundò potuiſſe aliquem, eiuſque prædeceſſores ſæpiùs ſupra hominum memoriam percepiſſe decimas ex multis noualibus, ſeu eorum partibus, quando fiebant, vnde præſcriptio hæc iuuare poterit ad percipiendum in alijs partibus eiuſdem prædij, vel loci.

Tertiò declara,† ſecus eſſe in noualibus impropriè,hoc 89
eſt, in quibus vel de nouo arbores plantantur, vel alia ſeruntur, ab ijs, de quibus decimæ ſoluebantur; nam tunc præſcribenti de ijs quoq; decimæ ſoluendæ erunt, vt poſt Pariſ.conſ.73.lib.4.Ruin.conſ.163.vol.5.Ancha. d.c.cum contingat,in fine,& alios latè tradunt Rebuf. d. q. 14. nu. 18.19.& 22.Couar. d.c.17.num.13.textus apertus,d. c.cũ in tua, de decim. Atq; hæc de hoc capite dicta ſufficiant.

SVMMÆ RERVM.

1 *Decimas ſoluere omnes tenentur regulariter.*

2 *Colonus, & dominus vnam decimam ſoluunt de fructibus.*

3 *Clerici tenentur ad decimas reales de bonis patrimonialibus. Idem quoad decimas perſonales,nu.4. quod tamen fortè non habet locum in ſacerdotibus,qui diuina miniſtrant,num.5.*

6 *Beneficiati tenentur de prædijs Eccleſiaſticis ſoluere decimas parochiæ,intra cuius fines ſita ſunt prædia ex magis communi, & ſiue prædia illa ſint dotalia,ſiue non,num.7.*

8 *Rectores Eccleſiarum, neq; alij clerici tenentur decimas ſoluere alijs,qui ſuperiores non ſint,de decimis,quas ipſi percipiunt.*

9 *Prælati tenentur ad decimas prædiales,& perſonales.*

10 *Ciſtercienſes,Templarij, & Hoſpitalarij non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum,quæ proprijs manibus, aut ſumptibus excolunt. Secus de prædijs conductis, num. 11. Item ſecus in prædijs acquiſitis poſt Concil.generale Lateran. num.12 Et quid ſi acquirantur pro nouis monaſterijs ædificandis, num.13.*

14 *Religioſi omnes decimas non ſoluunt de nutrimentis animaliũ, hoc eſt,de animalibus,quæ ipſi nutriunt; item de hortis ſuis.*

15 *Religioſi decimas ſoluunt de animalibus, quæ alijs tradunt nutrienda. Item de hortis,quos alijs tradunt colendos, num. 16. aut ſi eorum olera venderent,num.17.*

18 *Religioſi omnes regulariter tenentur de prædijs acquiſitis,& acquirendis integras decimas ſoluere Eccleſiis parochialibus,quibus erant decimales.*

19 *Religioſi non ſoluentes decimas Eccleſiis debitas, aut prohibẽtes eas ſolui,& alia huiuſmodi facientes,quibus pœnis afficiantur*

20 *Papa non tenetur decimas ſoluere,ſed alijs imponit.*

21 *Decimæ in noua lege præceptæ ſunt ad ſimilitudinem decimarum veteris legis.*

22 *Decimæ*

22 *Decima quædam eſt, quæ offertur Deo per ieiunium, & pœnitentiam.*

23 *Epiſcopus pro menſa ſaltem Epiſcopali non tenetur ſoluere decimas, niſi Summo Pontifici. De patrimonialibus tamen, & alijs beneficijs Eccleſiaſticis tenetur, nu. 24. Item ſecus ſi bona menſæ in alium transferantur. num. 25.*

26 *Reges, & Principes tenentur ad ſolutionem decimarum tam prædialium, quam perſonalium; eas tamen fortè non tenentur ſoluere niſi Epiſcopo, num. 27.*

28 *Pauperes tenentur decimas ſoluere, & num. ſeqq.*

29 *Paupertatis prætextu aliena tenere, vel peccare non licet.*

30 *Pauperes tenentur ſoluere decimas de ſuis eleemoſynis: poterunt tamen vnum pro alio ſoluere, num. 31. Item non tenerentur ſoluere, ſi eſſent in extrema neceſſitate, aut cogerentur omnia vendere, & mendicare, ſi integram decimam ſoluere vellent, quam longo tempore non ſoluiſſent, num. 32.*

33 *Leproſi tenentur ad decimas, ſi colunt agros, aut vineas, vel ſi viuunt per ſe in domibus ſuis.*

34 *Heremitæ, & alij obſeruantes regulam SS. Dominici, vel Franciſci, ſi viuant per ſe, tenentur ad decimas de agris, & vineis, quas colunt.*

35 *Leproſi, Heremitæ, & alij huiuſmodi, ſi ſimul in vna domo viuant, non tenentur ad decimas de hortis ſuis in circuitu domus neque de animalibus ſuis ibidem paſcentibus, ſeu eorum nutrimentis.*

36 *Iudæi de terris, quas colunt, decimas ſoluere tenentur. Idem in infideli, & hæretico, num. 37. Idem etiam in decimis perſonalibus, num. 38.*

39 *Imperator, aut alius laicus non poteſt laicis concedere immunitatem à ſolutione decimarum.*

40 *Epiſcopus non poteſt alicui concedere per viam priuilegij immunitatem à ſolutione decimarum.*

41 *Decimæ ſunt à Papa Eccleſijs aſſignatæ.*

42 *Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ decimis priuari non debent.*

43 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra Concilium generale, aut canones.*

44 *Epiſcopus poteſt ex cauſa remittere decimas ſuæ menſæ debitas.*

45 *Epiſcopus poteſt interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum.*

46 *Papa poteſt aliquibus etiam laicis priuilegio concedere immunitatem à ſolutione decimarum.*

47 *Ius diuinũ, & naturale indiſpẽſabile eſt; & ĩmutabile, & nu. 52*

48 Papa

48 Papa non poteſt tollere ius diuinum, poteſt tamen interpretari, num. 49 non vero limitare, maxime in ſpiritualibus, num 50.

51 Princeps non poteſt aliquid ſtatuere contra ius naturale in damnum maximè alicuius.

52 Diſpenſari non poteſt contra ius naturale, aut diuinum.

53 Immunitas à ſolutione decimarum cur poſſit per Papam laicis concedi.

54 Præceptum decimarum non poteſt in totum tolli à Chriſtiana Rep. & ibidem de ratione.

55 Priuilegium conceſſum de non ſoluendis decimis non extenditur ad eas, in quarum poſſeſsione eſt is, cui de iure competunt decimæ; ſecus ſi poſſesſio ſit apud eos, quibus de iure ſpeciali competunt, num. 56.

57 Ius decimandi tamquam ſpirituale laicis non competit, eiuſq; ſunt incapaces.

58 Spirituale quibus modis quid dicatur.

59 Ius decimandi regulariter non poteſt ab Epiſcopo laicis conced. poteſt tamen aliјs eccleſiis cum aliqua cauſa, num. 60. imo & laicis ex iuſtiſſima cauſa poterunt ad vitam, aliudue tempus concedi fructus decimarum, num. 61.

62 Ius decimandi, ſeu potius commoditas decimarum poteſt ab Epiſcopo laicis concedi in vim alienationis cum cauſæ cognitione, & conſenſu eius, de cuius intereſſe agitur.

63 Intellectus cap. 2. de his quæ fi. à Prælat.

64 Laici poſſunt decimas titulo conductionis percipere, & quaſi poſſidere, quibus etiam locari poſſunt ad vitam eorum accedente maximè ſuperioris auctoritate, num. 65.

66 Laici licitè poſsident decimas ſibi ante Concilium Later. non autem poſtea conceſſas.

67 Concilium Lateran. de quo in cap. quamuis, & c. prohibemus, de decim. quodnam fuerit.

68 Decimæ non poſſunt laicis concedi in emphyteuſim, ſaltem poſt Concilium Lateranenſe.

69 Argumentum à feudo ad emphyteuſim valet.

70 Pignorari non poſſunt decimæ a laicis ipſis quoq; eccleſiis, niſi ad eas eæ decimæ pertinerent.

71 Laici obtinentes decimas in feudum ante Later. Conc. poſſunt eas de conſenſu Epiſcopi in Eccleſiam transferre. In alios vero laicos feudi titulo tranſmittere non poterunt, num. 72. idq; procedit etiam in iјs decimis, quæ feudo extincto redeunt ad Eccleſiam, num. 73.

74 Titulus ante Concil. Lateranen. probatur ex poſſeſsione immemorabili

morabili decimarum cum fama huiuſmodi tituli, & conceſſionis;neq, aliqua inueſtitura requiritur.

75 *Immemorabilis præſcriptio idem eſt cum centenaria ex magis communi.*

76 *Immemorabilis poſſeſſio quomodo probetur.*

77 *Teſtes deponentes de immemoriali præſcriptione, & poſſeſsione debent eſſe memores 40 annorum.*

78 *Memoriam extare in contrarium poteſt probari per teſtes, & per inſtrumenta.*

79 *Perceptio, & poſſeſsio decimarum probari poteſt per teſtes ſingulares.*

80 *Poſſeſsio probari poteſt per teſtes ſingulares.*

81 *Locus, & tempus in decimis non eſt de ſubſtantia actus.*

82 *Laici iure percipiendi decimas ſpoliati, & agentes interdicto recuperandæ, an ſint ante omnia reſtituendi.*

83 *Ius decimas percipiendi poteſt per Papam Principi, vel alteri laico concedi ex cauſa.*

84 *Priuilegiatus, vt exigat decimas, tenetur congruam portionem ex ijs aſsignare eccleſiæ parochiali.*

85 *Conſuetudo differt à præſcriptione, & in quibus.*

86 *Conſuetudo quid ſit.*

87 *Conſuetudo circa quantitatem decimæ plurimum poteſt, & attendenda eſt tam in prædialibus, quam in perſonalib. decimis.*

88 *Conſuetudo, etiam quæ contra ius eſt, nõ requirit ſcientiam, aut approbationem Principis.*

89 *Quota decima cur diminui poſsit per conſuetudinem.*

90 *Conſuetudo quantumcũq; longa nullas decimas, aut quid aliud ſoluendi miniſtris Eccleſiæ indigentibus non excuſat à peccato, nec valet.*

91 *Miniſtrorum Eccleſiæ ſuſtentatio eſt de iure diuino, & naturali.*

92 *Perſonales decimæ iure tantùm humano inductæ ſunt, & præceptæ poſt euangelicam legem, & conſuetudine tolli poſſunt.*

93 *Conſuetudo, vt decimæ etiam mixtæ de minutis non ſoluantur, valet. Idem in decimis ex certis rebus, num. 94.*

95 *Conſuetudo, vt de prædijs Eccleſiaſticis decima non ſoluatur, valet. Immo forte idem erit in prædijs patrimonialibus clericorum, num. 96.*

97 *Conſuetudo poteſt inducere, vt decimæ vni Eccleſiæ debitæ alteri ſoluantur; ſecus in prædijs, quæ proximæ ſunt limitibus, num 98.*

99 *Confines præſcribi non poſſunt.*

100 *Conſuetudo ſoluendi decimas maximè attendi debet, vbi du-*

bium

bium eſt, ad quam Eccleſiam ea ſpectent, ſufficientque decem anni ad eam inducendam, num. 101.

102 *Conſuetudo præter ius inducitur ſpatio decem annorum.*

103 *Conſuetudo obſeruanda circa ſolutionem decimarum regulariter requiritur, & ſufficit, vt ſit 40. annorum; neq; exigitur titulus, num. 104.*

105 *Præſcribere poſſunt laici exemptionem à ſolutione decimarum etiam in totum, vbi tamen poſſit Parochus cõmode ſuſtentari.*

106 *Clericus, & Eccleſia poſſunt præſcribere exemptionem à tota decima.*

107 *Clericus, & Eccleſia poſſunt per præſcriptionem acquirere etiã totam decimam in aliena parochia: idque etiamſi ipſi non habeant parochiam, num. 108.*

109 *Præſcriptio decimæ vnius rei non extenditur ad aliam rem etiam eiuſdem fundi: neq; de decimis antiquis ad noualia, num. 110. neq; de perſona ad perſonam, num. 111.*

112 *Præſcriptio immunitatis, & iuris decimandi regulariter requirit, vel ſpatium quadraginta annorum cum titulo, vel tempus immemorabile etiam ſine titulo.*

113 *Eccleſia, vel Eccleſiaſtica perſona habens donationem decimarũ à laico, non poteſt eas præſcribere etiam tẽpore immemorabili.*

114 *Laicus tempore etiam immemorabili non poteſt præſcribere ius decimandi.*

115 *Incapaces alicuius iuris non poſſunt illud præſcribere etiam per tempus immemorabile.*

116 *Præſcriptio immemorialis vim habet priuilegij: ſecus tamen vbi adeſt incapacitas in poſſidente, num. 117.*

118 *Laicus tutus erit præſcriptione immemoriali decimarum accedente fama priuilegij.*

119 *Compoſitio inter perſonas eccleſiaſticas, vt decimæ vni Eccleſiæ debitæ alteri ſoluantur, valet; dum tamen accedat cauſæ cognitio, decretum, & conſenſus Epiſcopi, num. 120. aut etiam Vicarij, num. 121.*

122 *Compoſitio, quod decimæ laicis ſoluantur, niſi ad tempus, & iuſta de cauſa non valet.*

123 *Compoſitio inter clericos, vt minus decima, aut de aliquibus non ſoluatur, valet; imo etiam ea valebit inter clericos, & laicos, num. 124. multo vero magis vbi approbata ſit à Papa, vel fiat circa modum ſolutionis, num. 125.*

126 *Compoſitio, vt perpetua ſit, & obliget ſucceſſorem, debet fieri cum auctoritate ſuperioris.*

127 *Intellectus cap. veniens, de tranſact.*

128 *Tranſactio, & compoſitio ſuper decimis præteritis fieri poteſt ſine conſenſu ſuperioris.*

129 *Tranſactio de decimis futuris non ſoluendis fieri poteſt cum aſſenſu ſuperioris, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in alijs; etiam dando aliquid temporale, puta prædium, num. 130.*

131 *Epiſcopales decimæ quæ ſint, remiſſiuè.*

132 *Remiſſio decimarum Epiſcopalium valet, & eſt large interpretanda; extenditurq; ad prædia acquirenda, dummodo fiat iuxta canonicas ſanctiones, num. 133.*

134 *Eccleſia, cui de iure communi non debentur decimæ, poteſt eas remittere alteri Eccleſiæ.*

135 *Remittere poteſt Eccleſia parochialis decimas ſibi de iure communi debitas cum aſſenſu Summi Pontificis. An verò cum ſolo aſſenſu Epiſcopi, num. 136.*

Quinam teneantur ad ſolutionem Decimarum, vel etiam ab ea excuſentur. Cap. V.

QVÆRO primò, an omnes tam laici, quàm clerici, & religioſi teneantur ad decimarum ſolutionem?

1 PRIMA concluſio. Regulariter omnes † tenentur decimas ſoluere; tex. eſt in c. decimæ, q. 1. c. tua, il 2 ſeu tua nobis, de decim. melior in c. à nobis, eod. tit. vbi gloſſ. & Doct. not. Rebuf. d. tract. q. 5. nu. 1. & 2. Hiſp. reg. 10. q. 11.
2 num. 1. Quàmuis autem † tam dominus, quam colonus partiarius, qui fruges domino ſoluit, ad decimam teneantur, c. à nobis, & c. tua nobis; vbi gloſſ. & DD. de decim. ad vnam tamen dumtaxat inter vtrumque diuidendam tenentur, vt patet ex d. c. tua nobis, ibi ſicut colonus de parte fructuum, quæ ſibi remanet, & c. vbi id not. gloſ. Hoſt. & alij. Aliquando verò non tenentur coloni ſoluere decimas, vtputa, quando eorum domini habent priuilegium reale exemptionis à decimarum ſolutione, vt per text. in Clem. 1. de decim. & ibi Ancharan. num. 6. Card. num. 21. & alios tradit Henriq. in Sum. Theol. mor. tom. 1. lib. 7. c. 27. nu. 8. lit. I, & K, vbi etiam ait id procedere quoq; quoad prædia ſita in aliena parochia ab illa, quam domini habitant. Idem multò magis, vbi coloni ea de re habeant ſpe-

tiale

tiale priuilegium à Papa,vt conſtat ex tex.vbi Gl. & Doct. d.c.à nobis. Quomodo autem tam dominus, quam colonus, vbi ſoluere debent decimam, eius ſolutionem inter ſe diuidant, dicam infr.cap.6.q.4.concl.5.

SECVNDA concluſio. Clerici etiam tenentur decimas ſoluere † de bonis patrimonialibus ſitis in pro- 3
pria,vel aliena parochia,vt voluit gloſſ.1.in c. nouum genus,quam ſequũtur communiter Doct.vt teſtatur Couar. lib.1.var.reſol.c.17.nu.8.verſ.Primum hinc cõſtat, quam etiam ſequitur D.Thom.2.2.q.87.art.4.Sot.lib.9. de iuſt. & iure,q.4.art.4.optimus text. in d.c.nouum genus, & in c.ſi quis laicus 16.q.1. Quoad † perſonales verò text. eſt 4
ſecundum Rebuf.d.tract.q.5.num.6.in d.c.nouum genus, vbi Abb. & Inn. idem tenet Hoſt.& alij communiter,in c. veniens de tranſact. Idem verò Rebuf. nu. 9. per eundem tex.in cap.nouum genus dicit † ſacerdotes,ex eo,quia non 5
recipiunt ſacramenta, non teneri ad decimas ſaltem perſonales,licet contrarium velit Innoc.d.c. nouum.Cogita.

TERTIA concluſio. Tenentur clerici quicunque habent prædia Eccleſiaſtica intra alterius parochiæ fines ſita,de ijs ſoluere † decimas parocho. Hæc eſt magis com 6
munis opinio,vt teſtatur eam ſequẽs Couar.d.verſ.1.hinc conſtat,quam tenent Abb.& alij,d.c.nouum genus, idem Abb.in c.1.poſt gloſ.ibi de cenſ.Card.conſ.88.num.4. Vnde canonici de fructibus ſuis tenentur decimas perſoluere,vt poſt Hoſt.Innoc & Butr.tradit Rebuf.d.tract.de decim.q.5.num.5.& hoc quidem obtinet attento ſtatu, quo nunc Canonici,vt plurimum priuatim,non autem communiter viuunt;quod ſi nunc communiter viuerent, prout in primitiua Eccleſia faciebant, proculdubio de laboribus, ac nutrimentis ſuis nullas decimas ſoluere deberẽt, vt diſpoſuit Paſchal.2.in cap.decimas,quod eſt 47.16.quæſt.1. extra hunc caſum autem tenentur Canonici ſoluere decimas, ſicut alij clerici de prædijs etiam Eccleſiaſticis, quicquid voluerit gloſ.in cap. queſti 16.q.1.Nec referre videtur, † ſint ne ea prædia dotalia, vel non, iuxta communẽ 7
opinionem,de qua teſtatur Bald.nouell.de dote,colum.2. cui etiam accedit Card.d.conſ.88.num.5.Couar. d. nu.8.

verſ.Secundo licèt,& Rebuf.d.q.5. nu. 20. Quàmuis contrarium voluerit gloſſ.1.& fin.d.c.nouum genus, per cap. queſti 16.q.1.D.Thom.d.art.4.& ibi Caiet. Balb. tract. de præſcript.5.part.princ.q.7. Sanè rectores Eccleſiarum, ſi-
8 cut nec alij clerici † tenentur decimas ſoluere alijs clericis,qui ſuperiores non ſint,de decimis , quas ipſi recipiũt, ſicut nec Leuitę Leuitis perſoluebant,vt in hac ſpecie not. Rebuf.d.q.5. num. 6. cui libenter accedo, quoniam id ſatis apertè colligitur ex text.in d. cap. nouum genus . Præ-
9 lati quoq; † tenentur ad decimas prædiales, vbi ſunt prædia,vt poſt Innoc.d.cap.nouum,& Card.conſ. 88. num.4. tradit Rebuf.d.quęſt.5.num.3.& de perſonalibus, vbi eccleſiaſtica ſacramenta recipiunt,vel audiũt diuina , Hoſt. Henr.Boich.& Butr.d. cap.nouum , & latè probat Rebuf. d.quęſt.5.num.4.

Quarta concluſio . Ciſtercienſes,Templarij, & Hoſpi-
10 talarij † non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorũ, quæ proprijs manibus,aut ſumptibus excolunt, text.eſt in c.ex parte,il 1.& c.licet , de decim. quod quia quidam intelligebant ſolum de noualibus , Papa in cap. ad audientiam , eod. tit. exponit intellegi d. indultum debere non tantum de noualibus , ſed etiam de prædijs , quæ proprijs manibus à religioſis prædictis coluntur .

Declara tamen,hanc concluſionem non procedere;Pri
11 mò,in poſſeſſionibus † ab alijs conductis,c.dilecti,eodem tit.& not.gloſ.2.d.c.ex parte,& Rebuf.d.trac.q.14.nu.52. Secundo,ſecus de poſſeſſionibus,quas poſt generale Concilium acquiſierunt ; nam de ijs etiam ſi ſuis manibus excolant,Ciſtercienſes , & alij ſimiliter priuilegiati , tenen-
12 tur tamen † decimas perſoluere , vt diſponit text.cap. nuper , eodem titul. niſi acquirantur pro nouis monaſterijs
13 ædificandis , vt ibidem dicitur, quo caſu† tradendæ erunt alijs excolendæ à quibus decimæ Eccleſijs perſoluantur ; ſicque immunes erunt religioſi pro portione ſua, non autem coloni pro ſua ; quomodo ego intelligo illum text. licet gloſ. 2. & 3. diſſentire videatur . Item declara omnibus alijs modis , quibus præcedenti cap.quæſt.3.declarauimus concluſionem ſecundã , quæ erat de exemptione religio-

religioſorum à noualibus, in qua etiam quæſtione plenè tractauimus de priuilegijs, & præſcriptionibus, quod ad noualia ſpectat; quare hic eam materiam omittimus.

Quinta concluſio. Omnes alij religioſi decimas non ſoluunt † de nutrimentis animalium, hoc eſt, de animali- 14 bus, quæ ipſi nutriunt, vt exponit gloſ. in Clem. 1. verbo, animalibus, eodem tit. item de hortis ſuis non ſoluunt decimas, tex. d.c. ex parte, il 1. hoc tit. Sanè, quod de nutrimentis animalium dicitur, ſi expoſitionem gloſſ. admittamus, ita † demum procedit, ſi ipſi religioſi ea nutriant, ſe- 15 cus ſi alijs nutrienda darent, vt not. Anchar. d.c. ex parte, colum. 1. & Rebuf. d.q. 14. num. 57. dicuntur autem & ipſi ea nutrire, ſi alij ea cuſtodiant, ſed veſpere ad monaſteriũ reducant, vt ibid. Rebuf. adnotauit. Idem quoque dicendum eſt † de hortis, quos colendos alijs traderent; tunc 16 enim de illis decima ſolui debet, vt ibid. tradunt Doct. ſicut † & de ijs, quos colerent, & olera venderent; tunc enim decimas ſoluere tenentur, vt in ſpecie tradunt Abb. d.c ex parte, & Rebuf. vbi ſupr. num. 58. tex. enim ille intelligendus eſt de hortis, quos ad vſum proprium habent. Idẽ etiam ſtatuendum eſt de agris, & vineis, quæ Abbates ad ſuum, vel fratrum ſtipendium habent, de illis .n. decimas ſoluere non debent, vt apertè cauetur in cap. queſti 16. quæſt. 1. iuncta interpretatione gloſ. & aliorum. Plerique etiam alij Religioſi habent priuilegia non ſoluendi decimas, quæ refert, & latiùs explicat Henriq. tom. 1. Theol. moral. lib. 7. cap. 27. num. 3. vſq; ad 9.

Sexta concluſio. His caſibus exceptis, omnes religioſi † 18 tam exempti, quàm non exempti tenẽtur de terris, & poſſeſſionibus ab eis acquiſitis, vel acquirendis ſoluere integrè decimas parochialibus Eccleſijs, quibus erant decimales, niſi ſpeciali iure, aut priuilegio ſuper hoc muniti ſint, vt diſponit textus, d.c. commiſſum, de decim. iuncto c. fin. §. cæterum eodem tit. in 6. Immo religioſi † omnes appro- 19 priantes ſibi decimas, etiam noualium, ſibi non debitas, ſeu non permittentes ſolui decimas, aut de animalibus familiarium, & paſtorum ſuorum, vel aliorum etiam animalia ſuis gregibus immiſcentium, aut de animalibus, quę in

pluribus locis emunt in fraudem eccleſiarum, & alijs lo-
cis tradunt tenenda, aut etiam de terris, quas alijs tradũt
excolẽdas; ſi poſt requiſitionem eccleſiarum, quarum in-
tereſt, a præmiſſis non deſtiterint infra menſem, aut ſi de
his, quæ contra præmiſſa vſurpare, vel retinere præſum-
pſerint, infra duos menſes non ſatisfecerint damnificatis
eccleſijs, tamdiu manebunt ab officijs, adminiſtrationib.
& beneficijs ſuſpenſi, donec deſtiterint, & ſatisfecerint;
quiq; ijs carent, excommunicationem incurrunt, a qua an
te ſatisfactionem condignam non abſoluuntur, vt diſpo-
nitur in Clem. 1. de decim. vbi ſubditur, præmiſſa non ex-
tendi ad animalia, quæ per religioſorum ipſorum dona-
tos, ſeu oblatos tenentur, dum tamen illi cum effectu ſe, &
ſua donauerint, aut obtulerint illis religioſis.
20 SEPTIMA concluſio. Papa † non tenetur decimas
ſoluere; quia ipſe eſt ſummus Sacerdos, & Pontifex, ac mi
niſter eccleſiæ, qui decimas alijs imponit, Clem. vltim. de
decim. & extrauag. de decim. in commun. S. Thom. 2.2.q.
87.art.4.ad.3.Sot.lib.9. de iuſt. & iur.q.4. art.4. Rebuf.d.
tract.q.3.num.3.& ſeqq. Vnde etiam in lege veteri, ad cu
21 ius ſimilitudinem † in noua quoq; decimæ præceptæ fue-
runt, vt in ſpecie S. Thom. d. q. 87. art. 1. & Sot. lib. 9. de iuſt.
& iur. q. 4. art. 1. adnotarunt, cæteri quidem Leuitæ ſum-
mo Sacerdoti decimas dabant, ipſe autem nemini, vt ha-
betur Numer. 18. quare quod ait idem Rebuf. d. tract. q. 5.
num. 26. quòd omnis homo, in quantum Deo ſubditus, ſi-
ue ſit Papa, ſiue Imperator, tenetur decimas Deo offerre,
quia omnes ſumus populus eius, & oues paſcuæ eius, lo-
22 quitur † de decima illa ſpirituali, quæ Deo offertur per
ieiunium, & pœnitentiam, de qua idem Rebuf. d. tract. q.
2. num. 9. & q. 3. num. 31. Immo neque Epiſcopus † tenetur
23 decimas ſoluere, niſi ſummo Pontifici, tum quia ita in ſpe
cie voluit Thom. Triuiſ. in deciſ. Venet. lib. 1. deciſ. 29. nu.
1. & 3. poſt Abb. in c. 2. num. 6. de decim. tum quia nullibi
hoc cauetur immo contrarium expreſsè habetur in cap.
queſti 16. q. 1. vbi apertè decernitur, vt Epiſcopi, & Abba-
tes de agris, & vineis, quæ ad ſuum, vel fratrum ſtipendiũ
habent, decimas ad Eccleſias ſuas deferri faciant; hoc eſt
decimas

decimas non ſoluant, vt exponit ibi Gloſ. & cæteri Doctores, tum quia Epiſcopus nemini ſubditus eſt, etiam quoad ſpiritualia, & ſacramenta, niſi Summo Pontifici. Vnde ſi ſacerdotes ex eo, quia non recipiunt ſacramenta, ſed alijs ea miniſtrant, immunes à decimis tam perſonalibus, quã realibus eſſe voluit Rebuf. d. q. 5. num. 9. multo magis immunes erunt Epiſcopi quoad menſam ſaltem Epiſcopalẽ, eiuſque prædia. Quod igitur aſſerit idem Rebuf. d. q. 5. num. 26. poſt Andr. Hiſpan. d. tract. decim. q. 11. nu. 1. Epiſcopum etiam quatenus Deo ſubditum teneri ad ſoluendũ decimam Deo, intelligendum eſt de ea decima ſpirituali, quæ non niſi Deo datur: de qua ſupra dictum eſt. Quod tamen declara, Primò procedere ſolùm in bonis Epiſcopi Eccleſiaſticis, quæ ſunt de menſa Epiſcopali; de patrimonialibus enim † & alijs beneficijs eccleſiaſticis, quæ tanquam priuatus clericus habet, idem dicendum erit, quod ſupra concluſ. 2. & 3. diximus de bonis paternis, & Eccleſiaſticis aliorum clericorum; & hoc eſt, quod volunt Hiſpan. q. 12. num. 14. poſt Hoſt. Declara ſecundò, ſecus eſſe, † ſi bona huius menſæ in alium per venditionem transferantur; nam tunc ſubijcerentur decimæ, vt tradit idem Triuiſ. d. deciſ. 29. nu. 3. ad not. per Bal. cõſ. 322. nu. 2. lib. 4. & Fabian. de Mont. in tract. de empt. & vend. q. 6. princip. num. 46. Tertiò declara, vt ij, qui ſunt de familia Epiſcopi, teneantur decimas ſoluere, vbi infantes eorum baptizantur, & vbi per totum anni curriculum Miſſas audiunt, vt cauetur in d. c. queſti in fine 16. quæſt. 1.

(margin: 24, 25)

Octaua concluſio. Reges, & Principes † tenentur, & ipſi ad decimarum ſolutionem; prædialium quidem illi Eccleſiæ, in qua prædia ſita ſunt, perſonalium verò, vbi diuina audiunt officia, vt in ſpecie tradit gloſſ. in cap. omnes Principes, de maior. & obed. Rebuf. q. 5. num. 25. Hiſpan. d. reg. decim. q. 12. num. 1. & latè tradit Corſet. in tract. de poteſt. reg. q. 37. quæ eſt in 3. parte illius tractatus; idem etiam voluit Hiſpan. d. q. 11. num. 1. Quare non eſt exaudiendus Triuiſ. dum d. deciſ. 29. nu. 2. vult, bona Principis non eſſe ſubiecta decimæ, per leg. licitatio, quæ aliàs incipit, locatio, ff. de publ. quę tamen lex ſolùm diſponit, quòd 26

bona fiſci ſunt immunia à vectigalibus, non tamen rectè ſequitur, eſſe immunia à decimis, quæ fundamentum, & originem habent à iure naturali, & diuino; puto tamen
27 probabiliter, Reges, & Principes † non teneri ſoluere decimas alicui Eccleſiæ parochiali, ſed Epiſcopo; ſic loquitur gloſ. d. c. omnes, in qua reliqui fundantur; & hoc, vt in aliquo prę ceteris in materia quoque decimarum priuilegiati ſint.
28 Nona concluſio. Pauperes & ipſi † tenentur ad decimas, gloſſ. c. qui tua, & ibi Gemin. 12. q. 1. Vinc. Io. Andr. Butr. & Abb. in cap. cum homines, de decim. Fran. Marc. deciſ. Delphin. 198. nu. 6. 2. par. Tyndar. d. tract. de decim. nu. 38. vſq; ad 43. & S. Thom. d. q. 87. art. 4. in fine, Rebuf. d. q. 5. nu. 14. Viui. opin. 153. verbo, conſuetudo non ſoluendi. Cornel. Benincaſ. in tract. de paupertate, q. 7. in 6. ſpeciali, num. 28. Ratio duplex eſt; prima, quia prætextu pau-
29 pertatis † non debet quis tenere aliena, vel peccare, l. palam, §. non eſt ignoſcendum, ff. de ritu nupt. cum ſimilib.
30 Secunda, quia pauperes † tenentur de eleemoſyna, quæ eis offertur dare decimam, vt ijdem Doctores adnotarunt, ſoluitur enim decima non modò reſpectu Eccleſiæ, ſed etiam in recognitionem vniuerſalis dominij, cap. tua nobis, de decim. Declara tamen primò hanc concluſionem,
31 quod poterit pauper † vnum pro alio ſoluere, vt in ſpecie
32 voluit Franc. Marc. d. deciſ. 198. nu. 8. ſecundò, † ſecus eſſe, ſi is ſit in extrema neceſſitate, vt tradit Rebuf. d. q. 5. num. 14. nam tunc omnia ſunt communia, l. 2. §. cum in eadem ff. ad leg. Rhod. de iac. c. ſi quis propter, de furt. Immo, & debet Eccleſia remittere decimam pauperi, qui cogeretur omnia vendere, & mendicare, ſi vellet integram decimam ſoluere, quam longo tempore non ſoluiſſet, vt tradit Rebuf. d. quæſt. 5. num. 15. poſt gloſſ. in cap. quæcunq; 16. q. 7. vbi Turrecr. num. 1. poſt Hoſt. & Goffr. idem Viu. & Benincaſ. loc. citatis.
33 Decima concluſio. Leproſi tenentur † decimas ſoluere, ſi colunt agros, vel vineas, vel ſi viuunt per ſe in domi-
34 bus ſuis, ſicut † & Heremitæ, & alij laici obſeruantes regulam S. Dominici, vel S. Frãciſci, etiamſi ſeruiant mona-

ſterijs

ſterijs exemptis,vt tradunt Rebuf.d. q. 5. num. 22. & Hiſpan.d.tract.reg.decimarum,q.12. num. 2. & 3. aliàs ſi viuant in communi,& ſtent ſimul in vno loco,& domo,non tenentur dare decimas † de hortis ſuis,qui ſunt in circui- 35
tu domus,neq; de animalibus ſuis ibidem paſcentibus,ſeu eorum nutrimentis, vt voluit Pontifex, cap. 2. de Eccleſ. ædif.& not.Rebuf.d.nu.21.Hiſpan.d.num.2.

Vndecima Concluſio. Iudæi quoque † de terris, quas 36
colunt, decimas ſoluere tenentur,tex.in cap. de terris, eodem tit.idem de Pagano, Turca,& Hæretico † notant ibi 37
Doct.Rebuf.poſt alios,d.quæſt.5.num.11.Hiſpan.d.tract. quæſt.11.num.3.Silueſter poſt alios in verbo, decima,nu. 3.& ad perſonales † decimas Iudæos, & Hæreticos teneri 38
concludit Rebuf.d.num.11.poſt gloſſ.in cap. decimæ, 16. quæſt.1.quia licèt non audiant diuina,non tamen ſtat (inquit Rebuf.) per Eccleſiam, quæ nemini claudit gremiũ; contrarium tamen voluit gloſſ.d.cap.de terris,quoad Idæos;ex eo, quia non ſunt de corpore Eccleſiæ; cui accedit Hiſpan.d.quęſt.11.num.5.& in Saracenis,quod ad decimas teneantur tradit Lapus alleg. 63.Rebuf.d. quæſt.5. num.12.Hiſpan.d.quæſt.11.num.3.conſuluit Oldr. conſ. 91.Mant.conſ.188. col.2.

An verò meretrix, hiſtrio, vſurarij, & alij illicitè aliquid acquirentes teneantur ad decimas, ſufficienter egimus in præcedenti cap.q.2.

Quæro Secundò, an poſſit ex priuilegio tam laicis, quã clericis competere immunitas à ſoluendis decimis?

Et quidem præmiſſo † nullum laicum, etiam Impera- 39
torem poſſe eã concedere, vt eſt textus formalis,vbi Doct. in cap.tua,il 1.de decim.& not.Rebuf. d. tract. quæſt. 13. num.101.& alij paſſim.

Prima erit Concluſio. Epiſcopus † non poteſt alicui 40
concedere hanc immunitatem per viam priuilegij, ita voluit Rebuf.d.quæſt.5.num.28.& 32. tum quia ſunt à Papa
† aſſignatæ ſingulis Eccleſijs,cap.1.13. quæſt.1. tum quia 41
in Concil.Cabillon.ſtatutum fuit, ne Eccleſiæ antiquitus
conſtitutæ decimis † priuarentur, cap.Eccleſiæ, & ſeqq. 42
16.q.1.non poteſt autem Epiſcopus † contra Concilium 43
diſpenſa-

diſpenſare,vt tradit gloſ. ſing. in c. cum dilectus de elect. Rip.& alij,c.1.de iudic.ſicut nec contra canones, Bald. & alij in l.omnes populi,ff.de iuſt.& iur.Felin. c.1. nu.48.de conſt.& c.quod ſuper his,de maior.& obed. vbi alij Doct. optimus tex.in clem.ne Romani,de elect. cum ſimil. Atq; ita tenendum eſt,quidquid dicere voluerit Hiſpan.d.reg. decimarum,q.12.num.1.in princ. Poterit tamen Epiſcop⁹
44 † remittere decimas, maximè ſuæ menſæ debitas ex iuſta cauſa,vt habetur in c.quia circa,de priuil.cum ibi not.per
45 gloſ.& Doct.Item poterit Epiſcopus † interponere decretum,& conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum,opt.text.vbi Innoc.in c.2. de tranſact. latè Rebuf. d.tract.q.13.num.20.& ſeqq. Nos latius inf. q. 5. hoc eodem cap.

46 Secunda concluſio. Poteſt Papa † aliquibus etiam laicis priuilegio concedere immunitatem à decimarum ſolutione,tex.ſunt in c.ſuggeſtum,c.ex multiplici,c.à nobis,c. vltimo, de decim. c.accedentibus, c.ſi de terra, c.dudum, de priuileg.& in ſpecie notat gloſſ.2. vbi cæteri, d.c. à nobis Tyndar.d.tract.maximè num.64.Rebuf. eodem tract. q.5.num.28.& q.13.num.103.Hiſpan.d.q.12.num.1.Couar.lib.1.var.reſol.c.17.num.9.Viui.in ſuis commu.opin. verb.priuilegium, & verb. conſuetudo, & alij Canoniſtæ paſſim,& inter Theologos Caiet.2.2.q.87.art.1. vbi id colligit ex S.Tho.Sot.lib.9.de iuſt.& iur.q.4. art. 4. latè poſt alios Henriq.in ſumma Theologię mor.lib.7.c.27.num.3. inter Summiſtas Silueſt.verbo,decima,num.11.Laborant tamen gloſ.&Canoniſtæ tenentes,decimas eſſe de iure diuino, & naturali, in aſſignanda ratione, ob quam contra
47 illud diſpenſare videatur Summus Pontifex,cum tamen † alioqui non poſſit, cum ſit immutabile 5.& 6. diſt. per totum,cap.propoſuit,de conceſſ.præbend. in gloſſ.& c. quo
48 iure,in fine,& c.ſeq.8.diſt. Ideoque quod Papa † non poſſit tollere ius diuinum,latè tradit inter alios Fel. in c. quæ in Eccleſiarum,num.19.de conſtit.& Couar.epit.de ſponſ. & matr.2.par.cap.6.§.9.num.2.3. & 4. & optimus text. in
49 Clem. ne Romani, de elect. Et quamuis Papa † poſſit ius diuinum interpretari,vt docet Abb.& DD.d.c.quæ in Ec-

cleſiarum,

cleſiarum,& Innoc.c.ſuper eo,de bigam.& Couar. vbi ſupra;non tamen † poteſt illud limitare,maximè in ſpiritua- 50
libus, ſed ſolum interpretari, quod inuenitur limitatum, vt not.Felin.d.c.quæ in Eccleſiarum, num.21. & 24. poſt Card.in c.licet, de elect.Contra ius quoque naturale † nõ 51
poteſt Princeps ipſe aliquid ſtatuere in damnum maximè alicuius,Felin.d.c.quæ in Eccleſiarum,num.26.&ibi Abb. per Clem.paſtoralis,de re iud.Old.conſil.223. Alex.conſ. 93.4.part.Bart.in procemio Digeſt.colum. 2. Et quod non poſſit † contra ius naturale, & diuinum diſpenſari, latè 52
inter alios oſtendit Domin.Magdal. in tract. de num.teſt. in teſtam.req.3.part.cap.3.nu.2.24.& ſeq. & videtur optimus tex.in c.litteras,vbi gloſſ. Abb. & cæteri, de reſt.ſpol. Ratio vero illa,& diſtinctio gloſſ.d.cap. à nobis,quam ſequuntur Canoniſtæ magis communiter, quod poſſit Pontifex remittendo decimas alicui ſpecialiter contra ius diuinum,vel naturale diſpenſare,non tamen in totum tollere,quatenus ẽt in conſuetudine id ab alijs admittitur, optimè refellitur à Couar.d.libr.1.var.reſol.c.17.nu. 8. verſ. quibus mehercle opinionibus,& num.9.in fine, & in ſe falſa omnino eſt, neq; enim poteſt Papa diſpenſare etiam in particulari quoad aliquem, vt is non teneatur ſeruare aliquod ex præceptis Decalogi, quæ diuina ſunt,& naturalia atq; adeò prorſus indiſpenſabilia, vt optimè probat inter cæteros S.Thom.1.2. quæſt. 100. art. 8. quòd ſi obijciatur de homicidio,quòd ipſæ leges ciuiles iuſtè aliquando concedunt reſpondeo cum S. Thom. in Decalogo prohiberi dumtaxat homicidium indebitum,& iniuſtum.

Dicendum ergo eſt, Papam † poſſe aliquibus immuni- 53
tatem à decimis concedere,cum per hoc iuri humano Põtificio,non autem naturali, aut diuino derogetur. Fatendum quoq; non poſſe † in vniuerſum à ſummo Pontifice 54
præceptum hoc tolli,non quia decimæ omnino iure diuino,aut naturali debeantur, ſed ex eo, quod tale decretum eſſet irrationabile,nec conueniens Chriſtianæ Reip.cuius intereſt ſpiritualium miniſtros inopes non eſſe,& quia iuri naturali,ac diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decẽtem à laicis accipiant,quiq;

ſpiritua-

ſpiritualia ſeminant, temporalia metant; neq; enim negamus de iure naturali, ac diuino debere miniſtros Eccleſiæ indigentes congrue ſuſtentari, id enim Theologi quoque omnes fatentur, & latè concludit Couar. d.c. 17. num. 2. in fin. & 3. fere per totum, & nos etiam admonuimus, ſup. cap. 1. huius tract. quæſt. 2. Illud verò hoc loco notandum eſt, quòd conceſſio exemptionis decimarum, quæ fit regularibus ample intelligitur, & includit præterita omnia maximè dum additur ſignum vniuerſale cum clauſula geminata, & prægante; & licèt priuilegium loquatur ſimpliciter, & indefinitè intelligitur de omnibus decimis 2. extenditur tamquam fauor ad noualia; item ad loca coherentia præſertim, quę ſunt intra Monaſterij ſepta, deniq; eximũtur bona non ſolùm particularium, vt quæ habent ſinguli Canonici Regulares, ſed etiam bona vniuerſalia Monaſterij, aut Eccleſiæ, quæ omnia latè probat Henriq. num. 6. mox citan.

Tertia concluſio. Priuilegium conceſſum religioſis, & alijs, de non ſoluendis decimis, etiam ex agris antiquitus
55 cultis † non extenditur ad eas, in quarum poſſeſſione is eſt, cui de iure competant decimę, puta Eccleſia parochialis; ita Couar. d.c. 17. num. 14. ſic exponens Innoc. & Card. in c. dudum, quod eſt antepen. de priuil. Oldr. conſ. 268. & alios abſolutè dicentes, huiuſmodi priuilegium non intelligi de ijs decimis, in quarum poſſeſſione aliquis eſt, cuius etiam ſententiæ eſt Rebuf. d. tract. c. 13. nu. 114. ſecus verò
56 † dicendum eſt (inquit Couar. loco citato) ſi poſſeſſio ſit apud eos, quibus non iure communi, ſed priuilegio, vel præſcriptione competit ius decimas percipiendi, ſic intelligens contrariam ſententiam Abb. & aliorum, d.c. dudũ: Ratio autem deſumitur ex veriſimili, & præſumpta mente concedentis hoc priuilegium; neque enim præſumitur Pontifex noſſe ius, quod alicui præter ius commune competit, eiue derogare velle, quod ſecus eſt, vbi competat de iure communi, iuxta text. cum ibi not. in c. 1. de conſt. in 6. Hanc eandem diſtinctionem ſatis probauit Henriq. tom. 1. Theol. moral. lib. 7. cap. 27. num. 6. dum allegat Couar. d. num. 14. Verum quidem eſt, quòd ſi Papa concedit priui-

legium non ſoluendi decimas alicui Religioni non per verbum indulgemus,aliaſue clauſulas generales, ſed per clauſulas ſpeciales, maximè verò cum illa,non obſtantib. quibuſcunq; conſuetudinibus;tunc .n. centenaria, & immemorabilis conſuetudo tollitur,necnon poſſeſſio exigẽdi decimas etiam illius,cui de iure communi competunt decimæ, vt poſt Caſſador. deciſ. 1. de priuileg. Bertrand. conſ.7.lib.3.Crot.conſ.94.nu.12.& alios tradit idem Henriq.d.cap.27.num.5.in text.& gloſ.ferè per totum, maximè litt. L, M,& V.

Quæro tertiò, an laicis poſſit ex priuilegio concedi ius decimandi,ſeu decimas percipiendi?

Suppono regulariter ius decimandi tanquam ſpirituale † non poſſe laicis competere, id eoq; eius iuris illos eſſe 57 incapaces,opt.text.vbi omnes Canon.in c.decimas 16.q.7. c. cauſam,de præſcrip.item cap. fin.de rer. permut. & c. de iud.gloſ.communis in c.quamuis,de decim.inter Theologos id tradit S.Thomas 2.2.q.87.art.3,& ibi Caiet. idẽ not.Couar.d.c.17.num.5.& 6.Rebuf.d.tract.q. 10. nu.17. & q.13. num.38.39.& 73.Barthol.Vgol.in moder.tract.de Simon.Tabul.1.cap.49.§.3.num.2. Andr. Hiſpan. d.tract. reg.decimarum,q.13.num.6.Triuiſ.deciſ.Venet.29.nu.4. Germon.de Sacr.immunit.lib.3.c. 19. num. 54. & 55. & Henriq.in ſumma Theol. mor.tom.1.lib.7.c.27.nu.2.quomodo verò,& quo ſenſu † quid ſpirituale ſit, tradunt la- 58 tius Rebuf.vbi ſupra idem Vgol.d. tab.1. cap. 33.§.1.& 2. & cap.34.in princip.Nauar.in Manual. Confeſſor. cap.23. num.99.& Germon.de ſacror.immunit.c.19.nu.57. & 58. His præmiſſis erit,

Prima concluſio. Regulariter Epiſcopus † non poteſt 59 ius percipiendi decimas laicis concedere,text.optimus in cap.peruenit 1.q.4.& c.bene quidem, & in c. venerabilis, de confir.vtil.not.Grat.in ſum.16.q.7. Abb.in c.contingit, de arbitr.Rebuf.d.tract.q.5.num.32.& q.13.num.73.Ampliatur verò hæc concluſio,quod ſi ius decimas percipiendi laicis præſertim vendatur, ſimonia committitur, cum tale ius ſpirituale ſit,prout de hoc eſt tex.expreſſus in cap. presbyter 1.quæſt. 1. latèq; in terminis comprobat Vgol.

d.cap.

60 d.c.49.§.3.num.2.& 3.tab. 1. Declara tamen † hanc concluſionem primò, vt poſſit cōcedere alijs Eccleſijs cum aliqua cauſa, tex.in c.plures,& c.ſtatuimus,& c.fin. vbi gloſ.
61 16.q.1.& not.etiam Rebuf.d.num.32.Secundo,poſſe † Epiſcopum alicui laico ex iuſta cauſa, puta quia Eccleſiam, eiuſue patrimoniū à tyranni oppreſſione liberauerit, concedere ad vitam,aliudue tempus, non quidem ius percipiendi decimas,ſed ipſarum decimarum fructus, & vt eas quodammodo nomine, & titulo Eccleſiæ conſequatur, vt voluit gloſſ.& magis communiter Doct.in d. c. quàmuis, de decim.Card.c.cum Apoſtolica,col.4. de his, quæ fiunt à Prælat.Abb.c.ad hæc,de decim.Hiſpan.d.tract.q.12.nu. 1.& 13.nu.9.Rebuf.d.tract.q.10.num.34 & q.13.nu. 110. Couar.d.c.17.num.5.Bald.l. vſufructus, ff. de iure dot. & inter Theologos S. Thom. d. q.87.art.3. & quodl.2.art.8.
62 Tertiò declara,† poſſe concedi ab Epiſcopo cum conſenſu eius, de cuius intereſſe agitur in vim non priuilegij,ſed alienationis cum cauſæ cognitione, & alijs ſolemnitatib.
63 tex.eſt in c.2.de his,quæ fiūt à Prælat.&c.prout † intelligit Rebuf.d.q.5.nu.35. & tunc iam non erit ſpirituale ius tali laico conceſſum,cum ſpiritualia non miniſtret, ſed temporale, hoc eſt,fructus & commoditas decimarum,quę quid temporale ſunt,vt inter cæteros notauit Abb.in c. ad hæc, num.4.de decim.Rot.Rom.deciſ.2.num.1.de iud.Niſi velimus dicere cum gloſſ.Abb.& Hoſt.d.c.2.illum tex.loqui de decim. conceſſis clerico ad breue tempus, vel cum eodem Innoc.Hoſt.Io.An.de modica decima ; vel de remiſſione decimæ,vt ibid.not.Abb. & Innoc. Quartò declara,
64 nemini dubium eſſe,poſſe † laicos ſacerdotum nomine iure, & titulo conductionis decimas percipere,prout quotidie percipiunt,& exigunt,ita gloſſ. Abb.Anan & alij,in c. querelam, ne Prælati vic.ſuas, Rom.conſ.266.Dec. cap.1. num.14.& Rip.num.115.de iud.Couar.d.c.17.nu.5. verſ. ſic & laici,Rebuf.d.q.10.nu.34. Gemin. & alij in c. fin. de for.compet.in 6.optimus tex.in c.veſtra,de loca, d. c, querelam,ne Prælat.vic.ſuas,cum alijs concord.relat. per Hiſpan.in regul.decimarum §.vlt.nu. 7. & nouiſſimè Caroc. qui neminem horū,ſed alios allegat,trac.de locat.& cond.

tit.de

tit.de decim.num.6.& 7.qui etiam num.12. concedit poſt alios † poſſe decimas locari ad vitam conductoris, accedente maximè ſuperioris auctoritate, quod etiam docet glo.3.in c.quamuis,de decim.& poſt alios Nicol.Intriliol. tract.de feud.quæſt.44.num.13.& Rebuf.d.num.34. 65

Secunda Concluſio. Quàmuis laici iuſtè poſſideant decimas ſibi in feudum etiam perpetuò ante Concilium Lateranenſe conceſſas à Prælatis;† ſecus tamen de his, quæ 66
poſt illud conceſſæ ſunt:text. eſt in c. cum Apoſtolica, de his,quæ fi. à Prælat. & c. quàmuis,vbi gloſſ.& c. prohibemus, de decim. Idem habetur in c. 2. §. ſanè eod. tit.in 6. not.Rebuf.d.q.13.num.79 & 80.Couar.d.c.17.nu. 5.verſ. olim ſanè,Menoch.de præſumpt.l.6. concl. ſeu præſumpt. 86.num.2.poſt alios. Et licet tex.d.c. prohibemus, quod ex eodem Conc. ſumptum eſt, inſinuare videatur, laicos cum animarum periculo decimas poſſidere, quas etiam ante illud Concil.obtinuerunt; tamen vel loquitur de obtentis ſine legitimo infeudationis iure, vel de laicis non exhibentibus Eccleſiæ debita obſequia,& ſeruitia, quæ ratione feudi exhibere tenentur, prout optimè exponit Couar.d.num.5.verſ.& dubio procul,infine. Fuit autem hoc Concil.Lateranenſe,† non illud generale Concilium La- 67
teranenſe,de quo paſſim canones Gregorij IX. mentionē faciunt, quod celebratum fuit ſub Innoc. III. Anno Domini 1215. ſed aliud Lateranenſe non generale celebratum ſub Alex.III.Anno 1179.vt ex Platina,Sabellico,Volaterrano,& alijs tam Doctoribus,quam iuribus, oſtendit Couar.d.verſ.& dubio procul,Pauin.de viſit.2.par.cap.5. num.96.Menoch.d.l.6 præſumpt.86. num. 2. & Rebuf. in concord.rubr.de approbat. conuent. per Lateran. Concilium fact.Idem quoq; de emphyteuſi dicendum eſt, quod nimirum † laicis non poſſint decimæ eo tit. à Prælatis con 68
cedi,ſaltem poſt Lateranenſe Concil.vt in ſpecie not.Abb. in cap.ad hæc,num.4.de decim.Ac ratio illa eſt, quam idē quoq; Abb.indicat,quoniam ſicut per feudum, ita per emphyteuſim vtile dominium transfertur; & valet † argu- 69
mentum à feudo ad emphyteuſim,vt latè inter cæteros dducit Clar. §. feudum, q.3. & Euerard. in loco à feudo ad

emphy-

emphyteuſim per totum; ſatiſq; id probatur in d. cap. ad hæc, vbi improbat donationem factã laico de decima per ſucceſſorem tenenda, quoniam ſanctuarium Dei iure hæ-
70 reditario poſſideri non debet. Sed neq; laicis † pignorari poſſunt ab ijſdem detentæ decimæ ipſis quoq; eccleſijs, c.fin.vbi gloſſ.& Doct.de decim.niſi pignorentur illis eccleſijs,quarum decimæ ſunt,vt ibi not.gloſſ.& alij, ſatiſq; ex eo tex.colligere licet. Aut niſi fructus ipſi, & commoditates decimarum pignorentur,ita in ſpecie Nicol.Intriliol.tract.de feud.quæſt.9.num.221.qua etiam ratione locari poſſunt,vtſup. diximus.

Hanc vero concluſionem principalem declara, vt laici
71 obtinentes in feudum decimas ante Later.Conc. † poſſint eas,ex conſenſu tamen Epiſcopi,in aliquam Eccleſiã transferre,vt eas ipſas eccleſia eodem titulo obtineat; text. eſt in cap.ſtatuimus,cap.in ſacris,& cap.in canonibus 16.q.1. melior in c.cum & plantare,in princ.de priuil.& c.2.§.ſanè,de decim.in 6.facit c. prohibemus, ext. eodem tit.& d.c.cum Apoſtolica,de his quæ fiunt à Prælat.vbi gloſſ.& eſt communis Doct.opinio, prout refert, & ſequitur Couar.d.nu.5.verſ.præter hæc. Non tamen poterunt iſtæ de-
72 cimæ † in alios laicos feudi titulo tranſmitti etiam de cõſenſu Epiſcopi,vt habetur,d.c.cum Apoſtolica, & c.prohibemus,vbi Hoſtien. Ioan. Andr.& Abb.Couar. alios referens,vbi ſupra,idem notauit Rebuf.d.q.10.num.11. vbi cum multis num.ſeqq. latè exponit text. d.c.prohibemus, atq; ita ex communi reſoluunt Mart.Carat.tract.de feud. lib.1.tit.1.& fin. & Intril.eod.tract.q.44.num.15.& ſeqq. licèt alij in hoc contrarium velint,quos refert,& ſequitur Fern.Vaſq.controuerſ.illuſtr.c.89.num.2.quæ quidem poſterior opinio locũ fortaſſe habere poſſet, vbi laicus transferens decimas in alium laicum eas habuiſſet à Papa ex priuilegio ſiue ante, ſiue poſt Concil. Lateran. obtento,vt docet Henriq.tom.1.ſum.Theolog.moral.lib.7.c.27.nu.2. litt.O,diſpar.n.eſt ratio de obtinente decimas à Prælato ipſo decimante, cui non licet aliquid alienare, vel etiam ab Epiſcopo,cuius eſt limitata admodum poteſtas;& à Papa,qui Chriſti Vicariam habet poteſtatem. Verùm reten

ta pri-

ta prima opinione,ea † procedit etiam in ijs decimis, quæ 73
antiquo feudo extincto ad Eccleſiam redeunt, prout ex ijſdem Doct.(Rebuf. excepto, quem ipſe nuſquam in eo cap.allegauit)colligit Couar.loc.cit.& latè traditMenoc. d.præſumpt.86. num. 3. atq; ex communi opinione reſoluunt duo viri eruditiſſimi, & acutiſſimi, quos poſt primam dumtaxat huius tractatus editionem legi, And. Fachin.lib.7.controuer.iur.cap.72.part.3.&Nicol.Intriliol. tract.de feud.quæſt.44.num. 20. & tribus ſequent. quamuis alios ibidem referant in hoc contrarium ſentientes; quod etiam tenere videtur gloſſ.2.d.c.prohibemus,& latè probat Clar.§.feudum,q.13.verſ. ſed quæro.

Illud verò prætermittendum non eſt,quod† ſi quis lai- 74
cus poſſederit per tempus immemorabile, maxima erit præſumptio, immo ſufficiens probatio tituli ante Concilium acquiſiti,vt tradit Io.Andr. Butr. Card. & Imol. d.c. cum Apoſtolica, communẽ dicit, eandem tenens Alexan. conſ.6.col.pen. lib. 1. & alij,quos referunt, & ſequuntur Balb.de præſcript.5.par.q.7.ad finem,Pauin. d.c. 5.nu.97. de Viſit.Menoch.de præſumpt.lib. 6. præſcript. 86. Gabr. com.concl.lib.5.tit.de præſcript.concl.1.nu.22. Maſcard. de probat.concl.483. num. 8. volum. 2. Peregr. de priuil. fiſc.lib.6.tit.8.nu.22.Couar.d.nu. 5. verſ. ſed ſi dubitetur, & Intriliol.d.quæſt.45.num. 8. vbi etiam plures hac in re Doctores de communi atteſtantes recenſent. Nec erit neceſſaria fama,quod habuerit tale priuilegium ante Conc. prout ex ijſdem ferè Doct. concludit Intriliol. Couar. & Maſcar.ibidem contra Abb.d.c. cum Apoſtolica, col. fin. & ibi Io. And.& Fel.c.cauſam,quæ,colum.1.de præſcript. & alios,quod etiam tenuit Rebuf.d. tract. q. 13. num.69. neque etiam requiritur,quod oſtendat aliquam inueſtituram,prout poſt Barbat.conſ.35.num.17.lib.2.& alios tradit Pereg.d.num.22.Intril.ſup.nu.10.& Maſcard.d.concl. num.9.licèt contrarium videatur velle idem Rebuf. d. q. 13.num.70.& 77.& aliquos recenſet, & ſequitur Menoc. inf.Minus requiritur, quòd immemorabilis hæc præſcriptio completa fuerit ante Concilium, quicquid voluerit Henriq.tom.1.Theol.mor.lib.7.cap.27.nu. 2. qui id nullą

ratione probat. Puto tamen requiri, quod ſaltem ex fama conſtet, laicos eas decimas titulo feudi poſſediſſe, vt tradit Rip. in cap. 2. col. fin. de iud. Couar. vbi ſup. etiam poſt alios Arnulph. Ruzæus in tract. iur. regal. 4. part. præfat. num. 6. & 7. Capel. Tholoſ. deciſ. 440. num. 2. in add. vel quod aliquid ſoluat Eccleſiæ in recognitionem, vt voluit Henriq. d. num. 2. & ante eum Rebuf. d. q. 13. nu. 76. de quo etiam inf. quæſt. 5. concl. 6.

Immemorialis autem huiuſmodi poſſeſſio, ſeu præſci-
75 ptio (quæ idem † eſt cum centenaria iuxta magis commu nem opinionem, quam tenet etiam Rebuf. d. q. 13. nu. 94. & alij ferè innumeri, quos refert, & ſequitur Ant. Gabr. com. concl. lib. 5. tit. de præſcript. concl. 1. nu. 71. licet alij velint immemorialem eſſe maiorem alij minorem centenaria, vt per relatos à Gabr. ibidem, & Couar. Rel. reg. poſſeſſor 2. par. §. 3. nu. 6.) hæc inquam immemorialis poſſeſ-
7 ſio † probari debet per teſtes deponentes, ſe vidiſſe ſemper ita fieri, & numquam vidiſſe contrarium, & à ſenioribus, & maioribus audiuiſſe, id ita factum fuiſſe, nec vnquam audiuiſſe contrarium actum eſſe, & huiuſce rei publicam famam eſſe, & opinionem apud eos, qui rei cognitionem habent, prout voluit gloſſ. quam ibi Doct. ſequuntur, in c. 1. de præſcript. in 6. Specul. tit. de prob. verſ. vlt. quæritur, & alij pleriq; quos referunt, & ſequuntur Couar. d. §. 3. num 7. Gabr. d. concl. 1. num. 74. & in materia decimarum tradit Rebuf. d. q. 13. nu. 94. & ſeqq. Debent autem teſtes,
77 q de hac re teſtificaturi sũt, ita † memores eſſe, vt poſſint deponere de eo, quod actum eſt 40. annis, & ſic eſſe annorum ferè 54. vt tradunt Lap. Gem. & Fran. d. c. 1. & alij plurimi, quos referunt, & ſequuntur Couar. d. num. 7. Gabr. d. concl. 2. nu. 83. & in noſtris terminis Rebuf. d. q. 13. nu.
78 99. Verùm poterit etiam probari, † memoriam extare tum per teſtes, vt latè probat Rebuf. ibid. num. 98. tum etiam per inſtrumentum, vt tradit gloſſ. Io. An. & Gem. cap. 1. de præſcript. in 6. Rebuf. num 97.

Et quoniam incidimus in materiam probatoriam poſ-
79 ſeſſionis decimarum, illud omittendum non eſt, † earum perceptionẽ probari poſſe per teſtes ſingulares, vt ſi vnus

dicat,

dicat, ſe vidiſſe Eccleſiam recipere vno anno decimā de fabis illius campi, alius de frumento eiuſdem campi alio anno, vt voluit Specul. tit. de inquiſ. §. 1. num. 18. Gemin. conſil. 117. num. 3. Andr. Gail. pract. obſer. lib. 2. obſ. 66. num. 12. & alij pleriq; quos refert, & ſequitur Maſcard. d. concl. 483 num. 1. Brunor. à Sole in comp. reſol. propoſ. iur. verſ decimas percipiendi, & Gabr. com. concl. lib. 1. tit. de teſt. concl. 2. nu. 33. vbi hanc opinionem aſſerit communem videri. Ratio duplex eſt, altera generalis, & communis, quod in poſſeſſione probanda † teſtes ſingulares 80
admittantur, vt latè probat idem Gabr. d. concl. 2. num. 32. altera ſpecialis, quod in † decimis locus, & tempus non 81
eſt de ſubſtantia actus, vt poſt Specul. tradit Maſcard. d. concl. num. 2.

An verò laici iure percipiendi decimas ſpoliati, & agentes interdicto recuperandæ † ſint ante omnia reſti- 82
tuendi, latè tradit Vaſq. contr. illuſtr. lib. 2. c. 89. num. 4. & Couar. d. l. 1. var. reſol. c. 17. num. 6. in princip. vbi concludit, quod tunc ſolum non erit ante omnia reſtituendus laicus, quando contra eum, & pro reo ſimul eſt iuris præſumptio, & non alias: ſic exponens c. ad decimas, de reſt. ſpol. in 6. quo loco ſunt conſulendi Doct. pro hac quæſtione, ſeu articulo, necnon Anton. Gabr. commun. concl. lib. 5. tit. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. num. 82. cum. ſeqq. & Corſet. in tract. ſeu reg. ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus limit. 4. & 48.

Tertia Concluſio. Poteſt Papa † alicui Principi, vel 83
etiam alteri laico ex cauſa decimas, ſeu ius eas percipiendi concedere; opt. text. in c. Adrianus 63. diſt. c. 1. de præſcrip. c. cum Apoſtolica, de his quæ fi. à Prælat. melior in c. ex parte, il 3. de decim. & c. 2. §. ſtatuimus, & §. vbi autem eodem tit. in 6. & notant paſſim Doct. maximè verò Rebuf. d. q. 13. num. 110. Hiſpan. d. tract. reg. decim. q. 12. nu. 1 Couar. d. num. 6. verſ. 4. ab eadem radice procedit, Nauar. in tract. de reddit. Eccleſ. q. 1. monit. 57. num. 2. latè, & optimè Henriq. quem poſt confectum hunc tractatum vidi in ſumma Theol. mor. lib. 7. cap. 57. num. 2. Declarabis tamen hanc concluſionem, quod huiuſmodi priuilegiatus,

84 tam laicus,quam religioſus† tenebitur congruam portionem pro ſuſtentatione, & oneribus ſupportandis Eccleſiæ parochiali aſſignare,vt diſponitur in d. §. vbi autem, & nos ſupra,c.4.q.3.concl.6.ſemel admonuimus.

Quæro quarto, an conſuetudo aliquam vim habeat in eximendo aliquos à decimarum ſolutione, aut tribuendo iure decimandi?

85 Suppono,conſuetudinem† differre à præſcriptione;per conſuetudinem enim ius quodammodo acquiritur in cõmuni,& publico,per præſcriptionẽ verò priuato;ita Abb. in c.cum Eccleſia,colum.8.nu.45.de ca.poſſ.& propr. Rebuf.d.q.13.num.45.Et in conſuetudine ſunt plures perſonæ incertæ,in præſcriptione vero vna ſola eſſe poteſt,Butr.c.fin.de conſuet.Alex.conſ.166.num.7.volum. 1. Corn. conſ.268.col.5.volum.4.Rebuf.loco cit. Germon. de ſacr. immun.lib.3.c.19.nu.66. Alias differentias tradunt Abb. Butr.& Curt.d.c.fin.Balb.de præſcript.5.par.princip.q.7. Rebuf.in conſtit.reg.tract.de conſuet. in 3. Tom. Eſt autẽ
86 † conſuetudo, vt habetur in c. conſuetudo diſtinct. 1. ius quoddam moribus vtentium approbatum, quod pro lege ſuſcipitur, cum deficit lex; quæ etiam definitio colligitur ex c.cæterum,de teſt.cog.& communiter probatur.

87 Prima Concluſio. Plurimum poteſt † conſuetudo circa portionem,& quantitatem decimæ, eaque attendenda eſt;ita colligitur ex c.in aliquibus,§.vltimo c.commiſſum c.cum ſint homines,c dilectis,c.ad Apoſtolicæ, de decim. in ſpecie adnotauit tam in prædialibus, quam in perſonalibus Rebuf.d.q.13.num.46.Fran.Balb.d.quęſt. 7.Boer.in conſuet.Bituric. tit. de conſuet. §. 12. communem dicens, quem etiam ſequitur Couar.d.c.17.nu.8.Male ergo Hoſt. & alij quos referunt Rebuf.d.quæſt.13.num.43.Couar.d. num.8.& Tyndar.tract.de decim.num.35. & 36. id admiſerunt in perſonalibus, non autem in prædialibus. Peius dixit gloſſ.& Innoc.d. cap.in aliquibus, conſuetudinem hanc debere à Pontifice eſſe approbatam, vel auctoritate Summi Pontificis totam decimam,ſeu illam partem, quæ diminuta videtur, eſſe inquid aliud commutatam, vt voluit Germon.d.cap.19.num.69. & duobus ſeqq. Nam &

text.ſupra relati apertè id tribuunt conſuetudini,non autem huiuſmodi commutationi, neque requiritur in conſuetudine, † etiam quæ eſt contra ius,ſcientia, & appro- 88
batio Principis,vt multis oſtendit Abb.d.c.fin.num.13.& ibi Butr.& Barbat.colum.26 de conſuetud.Curt.latè ſect. 4. num.24.peſſimè demum dixit Hiſpan. in tract. reg. decim.verſ.decima eſt iure naturali,num. 13.& 15. nullam omnino conſuetudinem excuſare etiam à quota decimarum. Ratio enim eſt, quia quota decimæ † diminui po- 89
teſt per conſuetudinem, ſiue quia ſolùm de iure humano, vt Theologi volunt,ſiue quia conſuetudine ius diuinum, aut naturale limitari, & quammodo diminui poſſunt, vt voluit gloſſ. communiter ferè à Canon. recepta in cap à nobis, de decim.& ideo in hac ſpecie,quod decima diminui poſſit conſuetudine, præter iura, & Doct. citatos tenuit Viui.& Abb. d. cap. in aliquibus, & alij Canoniſtæ ferè omnes, ex quibus nonnullos recenſet Couar. d. num. 8.in princip. Et de hoc nulla eſt dubitatio apud rectè ſentientes.

Secunda Concluſio. Conſuetudo quantumcunq; longa † nullas decimas,aut quid aliud Eccleſiæ miniſtris ſol- 90
uendi, non excuſat à peccato, nec valet quando aliàs ſuſtentari non poteſt in ea plebe, vel parochia ſacramentorum,ac ſpiritualium miniſter, in hoc conueniunt omnes, non modo Canoniſtæ,ſed etiam Theologi, & in ſpecie notauit Couar.d.c.17.num.6.& 8.in fine. Ratio eſt, quoniã
† de iure naturali, & diuino eſt ſuſtentatio miniſtrorum 91
Eccleſiæ Dei, vt inter ceteros oſtendit Sot.lib.9.de iuſt.& iur.q.3.art.1.Couar.d.c.17.num.2.& 3.& Vaſq. contr. ill. lib.2.cap.89.num. 8. & 9. & nos iam non ſemel admonuimus;ſicq; procedunt rationes, de quibus per Rebuf. inter cæteros, d.q. 13. num. 40. vbi abſolutè probare contendit conſuetudinem nullas decimas ſoluendi non valere poſt Anchar.Turrecr.Bertran. & alios.

Hanc tamen concluſionem declara † non procedere in 92
ijs decimis, quæ proculdubio iure tantùm humano,etiam quoad ſubſtantiam indictæ ſunt, quales ſunt decimę perſonales,ſecundũ Hoſt.in ſum.tit.de decim.§.vtrum,q.7.&

pleroſq; alios Canoniſtas, de quibus per Couar.d.c.17.nu. 2.verſ.& præter has rationes, ideoq; eas per conſuetudinem tolli poſſe, præter Couar.d.c.17. num. 8. voluit Hoſt. in c.in aliqb. de decim. Turrecr.c.reuertimini, 16.q.1.art. 7.num.12. Pariſ.conſ.25.colum.2.l.4.Fel.c.cauſam, quę, de præſcript.Balb.de præſcript.5. part. prin. q.7. Viui. deciſ. Neap.4.num.46.Et communem Theologorum, & Canon. dicit eſſe Rebuf.d.q.13.num.44.

Tertia concluſio. Valet conſuetudo, vt de minutis etiã
93 † decimæ mixtæ non ſoluantur, vt voluit D. Thom. 2.2. q.87.art.2. Aſtenſ.in ſum.rubr.de decim.art.4. in fin. Collect.c.1.de decim.Rebuf.d.q.13.nu.51. Immo voluit Turrecr.d.c.reuertimini, q.11.decimas de minutis non eſſe in
94 præcepto. Pari ratione † valebit etiam conſuetudo, vt ex certis fructibus, puta fœno, oleo decima non ſoluatur; ita præter alios ſcripſit Caſtr. conſ. 17. lib. 2. quem ſequitur Couar.d.num.8.verſ.7. eodem iure.

95 Quarta concluſio. Valet conſuetudo, vt † de prædijs eccleſiaſticis decima non ſoluatur à clericis; ita in ſpecie tradit Couar.d.num.8.verſ.2.licet magis communiter, cũ præſertim multi non improbabiliter dixerint decimas de his ſoluendas non eſſe, quos recenſuimus hoc eodem cap.
96 q.1.concl.3.Immo † poſſe clericos conſuetudine eximi à ſolutione decimarum omnium tam prædialium, quã perſonalium, etiam ratione bonorum patrimonialium voluit gloſ.d.c.in aliquibus, de decim.& c. quia cognouimus, 10. q.3.Fel.d.c.cauſam quæ, col.1.de præſcript. Balb. d. q.7.& Couar.d.num.8.verſ.primum hinc conſtat.

97 Quinta concluſio. Poſſunt ex conſuetudine † decimæ vni Eccleſiæ aliàs debitæ alteri adſcribi, & ſolui, tex.eſt in c.cum ſint homines, & c.ad Apoſtolicæ, vbi Abb.& alij, de decim.& not.Card.in c.vlt.in fin.de paroch.Couar. d. nu. 8.Rebuf.d.q.13. num. 47. & 48. vbi limitat id non proce-
98 dere † in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc eſt, in prædijs, quæ limitibus proxima ſunt, ad not.per gloſ. & Doct.
99 d.c.cum ſint homines, & d.c.fin.de paroch. limites enim † præſcribi non poſſunt, ne fines confundantur, c. quicunq; & cap.licet 16.q.3. & c. ſuper eo, de paroch. Fortius verò

attendi

† attendi debet conſuetudo, vbi de iure dubium eſt, ad 100
quam Eccleſiam decimæ ſpectent, vt not. gloſ. 2. & Doct.
per illum text. in c. cum contingat, de decim. & Couar. d.
num. 8. verſ. 4. fortiori ratione, vbi poſt Abb. d. c. cum ſint
homines, concludit in hac ſpecie † ſufficere conſuetudinē 101
decem annorum, cum ea non ſit contra, ſed pręter ius, quo
caſu † decem annorum ſpatio legitimam conſuetudinem 102
induci voluerunt præter citatos à Couar. ibidem, Abb. d. c.
fin. num. 15. de conſuet. & Rebuf. d. q 13. num. 53. & nos latius oſtendimus tract. de Option. cap. 1. q. 2.

De conſuetudine quoad modum, & tempus ſoluendi decimas, dicemus infr. cap. ſeq. ſuis locis.

Sexta concluſio. Excepto caſu, de quo in ſuperiori cō-
cluſione, & eis ſimilibus, conſuetudo, quæ circa decimas
obſeruanda eſt, † requiritur, & ſufficiet, vt ſit quadragin 103
ta annorum: opt. tex. in cap. fin. de conſuet. & in hac ſpecie notauit Pariſ. conſ. 25. num. 6. & 27. lib. 4. Couar. d. num. 8. verſ. decimo his oībus animaduerſis, & colligitur ex gloſ. fin. in c. fin. & ibi Doct. omnes, in c. fin. de conſuet. & patet ex tex. in cap. cum Eccleſia, de cauſ. poſſeſſ & c. auditis, de præſcrip. Quare male Soc. conſ. 297. volum. 2. Fulgoſ. conſ. 166. & clarius Balb. d. q. 7. & Rebuf. d. q. 13. num. 53. in fin. volunt requiri ad hanc conſuetudinem in materia deci-
marum tempus immemoriale. Immo neque † titulus re- 104
quiritur ad hanc conſuetudinem, licet ei aduerſetur iuris communis præſumptio, vt in ſpecie adnotauit Couar. vbi ſupra. Textus verò in c. 1. de præſcript. in 6. qui contrarius videtur, procedit in præſcriptione, non autem in con ſuetudine, ſecundum Archid. ibi, Gemin. & alios, quos ad hoc refert, & ſequitur Couar. loco cit.

Quæro quinto, quænam præſcriptio obtineat, & locum habeat in materia decimarum?

Prima concluſio. Poſſunt aliqui † etiā laici præſcribere 105
exemptionem à ſolutione, non ſolùm partis decimarum, ſeu, quotæ (in quo omnes conueniunt, & latè inter cæteros tuetur Triuiſ. deciſ. Venet. 29. num. 15. Rebuf. d. q. 13. num. 57. & 58. vbi poſt Angel. in ſumma, in verbo, decimæ §. 2, id limitat, vbi Curatus non poſſit commode ex illa

parte, quæ ſoluitur, ſuſtentari) verum etiam quoad totam decimam: idq; reſpondit Nauar. conſ. 2. num. 5. tit. de decim. & docet in Manual. confeſſ. cap. 21. num. 28. ac tuentur optimè Couar. d. c. 17. nu. 10. & poſt alios Henriq. lib. 7. ſum. Theol. moral. c. 27. num. 2. ea optima ratione, quod licet laici ſint incapaces iuris percipiendi decimas, vt ſuperius oſtendimus, nullibi tamen in iure habetur, quod ſint incapaces huius exemptionis; ſuffragatur etiam cap. 1. de præſcription. lib. 6. vbi abſolutè admittitur præſcriptio in decimis, licet contrarium tueri velit Triuiſ. d. deciſ. Venet. 29. num. 14.

106 Secunda Concluſio. Poteſt † clericus, vel Eccleſia per præſcriptionem acquirere exemptionem, etiam quoad totam decimam, vt voluit gloſſ. fin. quam ibi Doct. ſequuntur, in c. in aliquibus, Fel c. cauſam, quæ col. 1. de præſcrip. Gem. c. 2. § penul. de decim. in 6. Balb. d. 5. par. princip. q. 7. Couar. d. num. 10. & Vaſq. contr. ill. c. 89. num. 10.

107 Tertia Concluſio. Poteſt † clericus, vel Eccleſia per præſcriptionem acquirere etiam totam decimam in aliena parochia: bonus text. iuncta gloſſ. in c. cum contingat, & c. cum in tua, quod eſt ſeq. de decim. melior in cap. 1. de præſcript. in 6. optimus, & ferè ad literam, in c. ad aures, de præſcrip. vbi gloſ. & Doct. idem not. Rebuf. d. q. 13. nu. 6. & Couar. d. c. 17. num. 7. Abb. conſ. 94. num. 2. volum. 1. quod tamen aliqui limitant non procedere, vbi clerici, vel religioſi non habeant parochiam, vt videre eſt apud
108 Rebuf. d. q. 13. num. 63. quos tamen † ibi refellit. Tu verò
109 declara, hanc præſcriptionem † non extendi de decima vnius rei ad aliam rem etiam eiuſdem fundi; vnde ſi quis præſcripſit decimam vini, ſi vinea fiat arabilis, non habebit decimam illius fundi; vt decidit Butr. c. commiſſum, de decim. per cap. cum in tua, eod. quod tamen potius loquitur de extenſione quoad prædium; idem voluit Rebuf. d. q. 13. nu. 61. allegans Doct. in c. auditis, de præſcrip.
110 ſed neque † extenditur præſcriptio decimarum ad noualia, vt ibidem tradit Rebuf. & nos latius oſtendimus, cap. præced. quæſt. 3. concluſ. 9. vbi de præſcrip. quoad noualia
111 fuſe egimus; neque † etiam extenditur de perſona ad perſonam;

ſonam; vnde ſi quis veniat ad habitandum, non poterit ab eo decimam percipere, qui in alijs præſcripſit, ſed cum de nouo ſoluat, Eccleſiæ parochiali ſoluere debet, vt voluit S. An. 2. par. ſum. tit. 4. c. 3. §. 3. & Rebuf. d. q. 13. nu. 62. per c. ad Apoſtolicæ, de decim. quod tamen in alijs terminis loquitur.

Quarta Concluſio. Ad præſcribendum in caſu præcedentium concluſionum † requiritur, vel ſpatium 40. annorum cum probatione tituli, vel tempus immemoriale; text. eſt in c. 1. vbi gloſſ. & Doct. de præſcript. in 6. & not. Rebuf. d. q. 13. num. 81. & ſeq. Couar. d. c. 17. in princ. num. 8. ad fin. & num. 10. ferè per totum, vbi id latè probat, & ſubtiliter, more ſuo rationes ſatis congruas afferens, quas breuitatis cauſa omittam. 112

Quinta Concluſio. Eccleſia, vel perſona eccleſiaſtica habens donationem à laico, puta Rege, vel Regina, non † poteſt decimas præſcribere, etiam per tempus immemoriale: text. in c. dudum, vbi Abb. de decim. facit quoq; cap. fin. de rebus Eccleſ. non alien. in 6. not. Rebuf. d. q. 13. nu. 87. poterit tamen habere à laico, qui habuerit in feudum ante Conc. Later. vt diſponitur in c. 2. §. ſanè, de decim. in 6. & ſic poterit præſcribere: 113

Sexta Concluſio. Nulla præſcriptione etiam immemoriali † poteſt laicus ius acquirere percipiendi decimas ab alijs, qui dquid dicat Vaſq. contr. illuſt. l. 2. c. 89. nu. 7. tex. apertus in c. cauſam, quæ vbi gloſ. Fel. & alij, de præſcrip. notat Balb. d. 5. par. prin. q. 7. Couar. d. c. 17. nu. 6. verſ. 4. ab eadem radice, Germon. & Henriq. locis infr. cit. Rebuf. d. q. 13. nu. 64. & alij quos refert Vaſq. vbi ſupra. Ratio illa eſt, quod laici ſint incapaces huius iuris, vt latè probauimus ſupra hoc eodem c. q. 3. in prin. vbi autem adeſt incapacitas alicuius iuris † non poſſunt etiam per immemorialem præſcriptionem capaces fieri, vt voluit gloſſ. in c. nobis, verb. iuriſdictione, de iure patron. Abb. & Curt. in c. fin. de cõſuet. ſect. 4. nu. 32. & 33. cũ alijs, quos refert, & ſequitur Couar. d. c. 17. nu. 10. Anaſtaſ. Germon. de ſacr. immunit. lib. 3. c. 19. nu. 6. & duob. ſeqq. Peregr. de priuil. fiſc. lib. 6. tit. 8. nu. 18. 19. & 21. & Hẽriq. lib. 7. ſum. Theol. mor. 114 115

cap.17.num.2. Et quamuis priuilegio laicis concedi poſſit hoc ius decimandi,vt eadem q.3.oſtendimus, huiuſmodi
116 autem immemorialis præſcriptio † vim habeat priuilegij, vt habetur in l.3.§.ductus aquæ,ff.de aq. quotid. & æſt.c. ſuper quibuſdam,de verb.ſignif. & latè proſequitur Ant. Gabr.com.concl.lib.5.tit.de præſcript.concl.1.num. 1.ſe-
117 cus tamen eſt † vbi adeſt incapacitas in poſſidente, vt not. Io.Monach.c.2.de præben.in 6.Abb.Fel.& alij d.cap. cauſam quæ,latè Couar.d.l.1.var.reſol.c.10.nu.14. Arnulph. Ruz.in tract.iur.regal.4.par.præfat.nu. 6. & 7. & Peregr. d.num.18.& 19.latiſſimè Gabriel d.concl.1.num.16. Et in hac ſpecie iuris percipiendi decimas in laicis non habere præſcriptionem immemorialem locum priuilegij voluit Couar.d.c.17.num.6.verſ.4.ab eadem radice, Curt.d. nu. 33.Arnulph.d.num.7.& Rebuf.d.q.13.num.67.& 68. Si
118 tamen † ad hanc immemorialem præſcriptionem accedat fama,vel priuilegij,ſeu feudi obtenti ante Concil. Later. vel etiam fama feudi abſolutè,tunc laicus tutus erit, vt latius oſtendimus ſup.hoc eodem c.q.3.concl.2.

Quæro ſexto, an valeat compoſitio, vel tranſactio ſuper decimis?

Prima Concluſio. Valet compoſitio inter perſonas ec-
119 cleſiaſticas,vt decimæ vni Eccleſiæ debitæ † alteri ſoluantur:tex.eſt in c.2.& ibi gloſſ.& Doct.de tranſact. optimus etiam tex.in c.dilecti,vbi id not.Abb. de decim. idem tradit Ruin.conſ.142.num.13.volum.5.Rebuf. d.q.13.num. 16.vbi rationem affert,qui etiam num. ſeqq. poſt Collect. in c.ad Apoſtolicæ, eod. hanc concluſionem limitat non procedere in decimis perſonalibus,quæ limitantur ratione adminiſtrationis Sacramentorum. Tu verò illam de-
120 clara,ita demum procedere † ſi cauſę cognitio,decretum, & conſenſus Epiſcopi accedat,vt diſponitur d.cap.2. & ibi not.Innoc.& latè tradit Rebuf.d.q.13.num.19.vſq; ad 23.vbi etiam quærit,an ſufficiat auctoritas vicarij, & vi-
121 detur concludere † quod ſic per tex.d. c. 2. in integra decretali,vbi habetur,Epiſcopi,vel Archidiaconi, qui de iure vicarius eſt Epiſcopi,c.1.de off.Archid.Secundo decla-
122 ra † non poſſe laicos cum Eccleſia componere, vt decimæ ipſis

ipſis laicis ſoluantur, niſi ad tempus, & ex iuſta cauſa, vt probat Rebuf. num. 28.

Secunda concluſio. Valet compoſitio inter clericos, † vt minus quam ſit decima eis ſoluatur, vel vt de aliquibus rebus non præſtetur: tex. in c. veniens, de tranſact. & c. ex multiplici, vbi Doct. de decim. not. Abb. c. dilecti, eod. Rebuf. d. q. 13. num. 26. Triuiſ. deciſ. Venet. 29. num. 12. immo 123
valebit etiam † inter laicos, & clericos, vt tenere videtur 124
gloſſ. fin. d. c. 2. de tranſact. vbi fiat cum Eccleſiæ vtilitate; ſed expreſsè tenet ibi Hoſt. vt refert Io. And. in add. ad d. gloſſ. fin. idem voluit Dec. in c. venerabilis, de confir. vtil. vel inutil. quod etiam ſequitur, & latè probat Rebuf. d. q.
13. num. 29. vbi † talis compoſitio ſit approbata à Summo 125
Pontifice, vel magno temporis interuallo firmata, & omnino vera eſt, vbi compoſitio inter laicos, & clericos fiat de modo, loco, & tempore decimas ſoluendi, vt ibid. probat Rebuf. ex d. c. venerabilis, & ibi gloſſ. & Innoc. Ad hoc vero, vt talis compoſitio etiam inter clericos facta perpetua
ſit, & valeat, atq; obliget ſucceſſorem, † debet fieri cum au- 126
ctoritate ſuperioris, vt habetur in d. c. veniens, & c. ex multiplici; Immo d. cap. veniens, requiri videtur approbatio Summi Pontificis, & not. Bertran. conſ. 14. & 116. volum.
1. ſed hoc † ibi diſponitur, vel quia agebatur de magno 127
præiudicio, hoc eſt, ſoluenda ſolùm tertia parte decimæ, vel quia nulla cauſa interuenerat vtilitatis, neceſſitatis, aut alia ſimilis; vel quia illa erat propria tranſactio, hæc compoſitio, vel quia in ea parochia, in qua erant prædia, coloni monaſterij, quod tranſegerat, & compoſuerat de non ſoluenda, niſi tertia parte decimarum, recipiebant etiam eccleſiaſtica ſacramenta.

Tertia Concluſio. Poteſt fieri † compoſitio, & tranſa- 128
ctio ſuper decimis præteritis, & decurſis, ſine conſenſu ſuperioris, vt tradit gloſſ. & Doct. in c. vt ſuper, de rebus Eccleſiæ non alienandis, Dec. c. venerabilis, not. 4. de confir. vtil. vel inut. gloſſ. & Doct. c. fin. de rer. permut. Rebuf. d. q. 13. num. 25. & 33. Ratio eſt, quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure Eccleſiæ, ſed ſolùm de cõmodo illius parochi, ad quem illę decimę iam ſpectant.

Quarta

129 Quarta Concluſio. Valet tranſactio † de decimis futuris facta cum aſſenſu Papæ, vel ēt Epiſcopi, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in alijs rebus, Rebuf. d. q. 13. nu. 36. dicens, ita tenere Doctores in c. ad quæſtiones, de rer. permutat. quod inquit Rebuf. ibidem procedere, dummodo detur ſpirituale pro ſpirituali, per gloſſ. in c. ſuper eo, de tranſact. & Boich. in c. ex literis eod. cum decimæ ſpirituales dici poſſint, vt firmat gloſ. in c. litteras, de reſtit. ſpol. & ibi Abb. not. 1. & alij quos refert, & ſequitur Rebuf d. q. 13. num. 38. & 39. & nos oſtendimus ſupra hoc ipſo cap. quæſt. 3. num. 57. Sed ego id dixerim fortaſſis procedere, vbi in laicos ius decimandi transferatur, quod ſpirituale eſt, vt alibi diximus, non verò, vbi agatur de exemptione à ſolutione decimarum, vel partis, quod non eſt quid ſpirituale, vt iam ſemel admonuimus; Quare poterit etiam
13- aliquid temporale, vt prædium, dari † Eccleſiæ pro ſe eximendo ab onere decimarum, dummodo ad id ſuperioris auctoritas cum Eccleſiæ vtilitate accedat, vt eſt opt. tex. in cap. vt ſuper in princip. iuncta gloſ. in figuratione caſus, & alijs, de reb. Eccl. non alien. ſic exponendus eſt Paul. Rom. de penſ. Eccleſiaſt. concluſ. 2. num. 22. & Nauar. conſ. 3. nu. 2. tit. de iure patr. volum. 1. dum dixerunt, non poſſe aliquid temporale dari pro decimis tex. quoq; in cap. fin. de rer. permut. dum prohibere videtur, ne detur aliquid temporale per viam permutationis pro decimis intelligendus eſt de iure decimandi, quod ſpirituale eſt non verò de exēptione à ſolutione decimarum, quod & ſatis patet ex text. dum non vtitur nomine decimarum, ſed decimationum, & apertè ſupponunt ibi gloſ. & Doct. vel etiam exponi poteſt, ſi id fiat, ſine auctoritate legitima ſuperioris. Hiſpan. verò in reg. decim. in fine, not. 2. & gloſ. d. c. fin. dum dicūt non poſſe laicum dando vnum prædium Eccleſiæ liberarē alia ab onere decimarum, intelligendi ſunt, ſi id facere velit propria auctoritate, & ſine cauſæ cognitione, & decreto ſuperioris; quare quod poſſit fieri huiuſmodi trāſactio, vt pro futuris decimis, detur Eccleſiæ domus, vel aliud, in ſpecie tradit, & latius oſtendit Germon. de ſacror. immun. lib. 3. cap. 10. num. 42. & 43. quamuis num. 45. poſt

Imol.

Imol.d.c.fin.de rer.permutat.velit, quod ſi huiuſmodi res temporalis data Eccleſiæ pro futuris decimis chaſmate perierit, Eccleſia non ſit obnoxia compoſitioni, ſed decimas de nouo exigere poſſit; de quo tamen dubito, cum & ipſa Eccleſia regulariter teneatur ſtare contractui, iur. vulg.& in ſpetie docet Bar.Brix.in quæſt.dom. 49.

An verò cauſa decimarum poſſit compromitti, & quomodo, dicemus capit. vltim. quæſt.1.concluſ. vlt.

Quæro ſeptimo, an poſſit remitti ex aliqua cauſa decima laico, vel clerico?

Prima Concluſio. Decimæ Epiſcopales, de quibus † in 131
c.nobis,& c.conceſſo 12.q.2.& nos inf.cap.7.q.vlt.poſſunt
† perſonis eccleſiaſticis remitti; quin & talis remiſſio lar- 132
gè eſt interpretanda, vt etiam ad poſſeſſiones poſtea acquirendas extendatur, text.eſt ad literam in c. quia circa,
de priuil.debet † tamen fieri ſecundũ canonicas ſanctio- 133
nes, vt ibi diſponitur, hoc eſt de conſenſu Capituli, vt ait gloſſ.& ex cauſa, vt not. Hoſt. & Io. An. Idem quoque di-
cendum erit, † vt poſſint decimę remitti Eccleſię à quauis 134
alia Eccleſia, cui de iure communi decimæ non debentur, vt videtur eſſe textus in cap.2.de his, quæ fi. à Prælat. ſine conſ.Cap.ſecundum intellectum Innoc.cui etiam videtur ibi accedere Abb. & alij.

Secunda Concluſio. Poteſt † cum aſſenſu Summi Pon- 135
tificis remitti decima etiam ab Eccleſia parochiali alicui non modo clerico, ſed etiam laico, quicquid dicere voluerit, quoq; quoad clericum Rebuf.d.q. 13. num. 27. Ratio illa eſt, quoniam poteſt Summus Põtifex, quod maius eſt, ex cauſa aliquem etiam laicum eximere à ſolutione decimarum, vt oſtendimus hoc eodem cap.q.2. concluſ.2.& hoc in ſpecie tenuit Tyndar.trac.de decim.num.64.& latè poſt alios tradit Henriq.in ſum.Theolog. moral. lib.7.
cap.27. num.3. Immo etiam † quod ſufficiat aſſenſus Epi- 136
ſcopi, tenere videtur Benincaſ. de pauper. q. 7.6. ſpeciali, num.27. Quod tamen ego non admitterem, niſi ex maxima cauſa id fieret, & cum pleniſſima cauſæ cognitione.

SVM-

SVMMÆ RERVM.

1 *Fructus decimales portari debent in horrea clericorum, vbi ſine magno labore, & ſumptu id fieri poſſit, neq; aſportari poſſunt fruges, donec clerici certiores fiant de collectione, num. 2.*

3 *Conſuetudo induci poteſt, vt fructus decimales in propria horrea condantur, antequam clerici certiores fiant.*

4 *Inhiberi poteſt per iudicem debitori decimarum, ne fruges exportet ab agro, antequam decimam ſoluat.*

5 *Fructus decimales portari debent in horrea publice ad id deputata, ſi quæ ſint.*

6 *Conſuetudo obtinere poteſt, ne decimas, quis teneatur inferre in horrea clericorum.*

7 *Conſuetudo, quod decimæ in agro relinquantur monito ſacerdote antequam fiat ſeparatio, valet.*

8 *Solutio decimarum prædialium fieri debet ſtatim ac fructus ſunt collecti.*

9 *Frugum decima ſolui poteſt vna cum palea.*

10 *Solutio decimæ prædialis, vbi non fiat ſtatim, vel ſaltem iuxta conſuetudinem monitus ſit Curatus, ſi res pereat, tenebitur debitor.*

11 *Perſonales decimæ regulariter debentur ſolùm in fine anni, Tutius tamen eſt ſtatim eas ſoluere, num. 12. recuſari autem non poſſunt, ſi intra annum ſoluantur, num. 13.*

14 *Agnorum, & vitulorum decimæ ſolui debent, cum ij nutriti fuerint, nec indigent lacte materno.*

15 *Conſuetudo, vt decimæ etiam prædiales non ſoluantur ſtatim, ſed certo tempore, valet.*

16 *Conſuetudo decennalis circa modum, & tempus ſolutionis decimarum attendenda eſt.*

17 *Præteritæ decimæ, & non petitæ debentur clericis, ab ijſq; exigi poſſunt. Etiamſi is, qui eas debet, prædium vendat, num. 18. immo exigi poterunt à nouo poſſeſſore, idq; in optione Rectoris erit, num. 19.*

20 *Decimæ ſequuntur fructuum detentorem.*

21 *Decimæ debentur ſacerdotibus quamuis non petantur, & ſine vlla monitione.*

22 *Debitor debet portare debitum ad domum creditoris.*

23 *Creditor non tenetur interpellare debitorem niſi ex vrbanitate.*

24 *Vſuræ an peti poſſint ob retentionem decimarum.*

25 *Decimæ capi non poſſunt propria auctoritate, ſed peti ſaltem ex*

vrba-

vrbanitate debent extraiudicialiter.

26 *Mediocre dari debet in ſolutione decimarum.*

27 *Agnorum, ſeu vitulorum decimus ſolui debet, prout ſub virga paſtorali tranſit.*

28 *Expenſæ deducendæ non ſunt in ſolutione decimarum prædialium. Idẽ in decimis mixtis, nu. 29. & de ratione, nu. 31. & 34.*

30 *Semina non deducuntur ex decimis prædialibus.*

31 *Fructus intelliguntur deductis expenſis.*

32 *Perſonales decimæ regulariter debentur deductis prius expenſis, non modo vtilibus, & neceſſarijs, ſed etiam voluntarijs, nu 33.*

34 *Expenſæ cur deducantur de decimis perſonalibus, non item de realibus.*

35 *Expenſæ factæ in re immobili deducuntur, vbi de lucro venditionis ſoluenda ſit decima; ſecus ſi res remaneat penes me, & de eius commodo ſoluenda ſit, num. 36.*

37 *Cenſus, & tributum ſolui non debet ante decimam; vel ſi ſoluatur, computari debet in ſolutione decimæ.*

38 *Cauſa potentior attenditnr, cum duæ concurrunt.*

39 *Colonus, & dominus ſoluere debent decimam.*

40 *Solutio decimæ quomodo inter colonum, & dominũ diuidẽda ſit.*

41 *Portio, quæ datur domino non ratione locationis, ſed cenſus, aduocationis, vel ſimilium decimatur ad præiuditium domini. Idem de ea, quæ à colono alicui gratis datur, num. 42.*

43 *Conſuetudo attendenda eſt, cui Eccleſiæ ſoluat colonus prædialine, an parochiali.*

44 *Pactum inter dominum, & conductorem, quis eorum decimam ſoluat, ſeruandum eſt. Quod tamen non præiudicabit Eccleſiæ, num. 45.*

46 *Decima tanquam onus reale ſequitur tam prædij, quam fructuum detentorem.*

47 *Decima ſoluenda eſt nihil ſoluto ijs, qui decimas ſoluere debent, non attenta quauis conſuetudine.*

48 *Decimæ ſoluendæ ſunt cum integritate, & ſine diminutione:*

De circumſtantijs loci, temporis, & modi ſoluendi decimas, ſeu qualiter ſoluantur decimæ.
Cap. VI.

QVÆRO primo de loco, an debeant decimæ portari in horrea clericorum?

Prima

Prima Concluſio. Vbi ſine magno labore, & ſumptu
1 id fieri poſſit, debent decimæ † portari in horrea clericorum: ita in ſpecie tradit Couar. d. lib. 1. var. reſol. c. 17. nu. 8. verſ. 8. ex his colligi poterit, ſic ĩtelligẽs gl. in c. cũ homines, quam ibi Abb & Doct. ſequuntur, de decim. & Iaſ. l. 2. q. 27. C. de iur. emphyt. abſolutè dicentes, ad id ſoluentes decimas teneri, quod etiam tenuit Io. An. in add. ad Spec. eodem tit. ſup. 2. libell. Vinc. Franc. deciſ. Neap. 124. num. 1 Franciſ. Viu. deciſ. 4. num. 33. & eſt text. iuncta gloſſ. in c. reuertimini 16. q. 2. & tenent Doct. in cap. ex parte, il 2. de decim. teſte Abb. c. peruenit, num. 3. eodem tit. & ſequitur Hiſpan. reg. decim. q. 14. num. 6.

2 Secunda Concluſio. Non poſſunt † laici decimas ſoluentes fruges aſportare, donec clerici, quibus ſoluendæ sũt decimę, certiores fiãt de collectione; ita in terminis voluit Specul. tit. de decim. in fin. quem ſequuntur Abb. & Doct. communiter, c. ex parte, il 2. de decim. Capel. Thol. deciſ. 109. & alij, quos refert, & ſequitur Couar. vbi ſupra,
3 licèt in hoc † poſſit induci contraria cõſuetudo, vt poſſint fruges in propria horrea condi, vt latè tradit Crauet. cõſ.
4 21. quem ſequitur ibidem Couar. Immo poteſt † Curatus, & alius exactor decimarum obtinere inhibitionem domino fundi, ne fructus exportet ante decimæ ſolutionem, vt poſt Guid. Pap. deciſ. 283. Io, An. Collect. Anchar. Card. & alios in c. ex parte, il 2. reſoluit Rebuf. d. tract. q. 5. nu. 23.

Tertia Concluſio. Si horrea ſint ad hoc publicè depu
5 tata, † debent decimæ in illa horrea, vel vbi de hoc adſit conſuetudo, debent in horrea clericorum portari decimę, aliàs ſecus; ita Couar. loc. cit. ſic intelligens Archid. d. c. 1. de decim. in 6. Felin. c. ſi autem, col. 4. de reſcript. & alios quos refert ibi, dicentes abſolutè non eſſe decimas portandas in horrea clericorum, niſi illis petentibus.

6 Quarta Concluſio. Valet conſuetudo † non portandi decimas in horrea; ita Rebuf. in tract. q. 13. num. 49. poſt Hoſt. in ſumma tit. de decim. §. fin. q. 16. Collect. cap. in aliquibus eod. Crauet. conſ. 21. Pariſ. conſ. 6. incip. conſiderata, col. 2. vol. 4. & colligitur ex his, quos recenſuimus 1. & 3. concluſ.

Quinta

Quinta Concluſio. Valet † conſuetudo, vt decimæ, 7
hoc eſt, pars decimalis frugum relinquatur in agro, dummodo Curatus monitus fuerit, antequam aliqua fructuũ fieret ſeparatio; ita Curt. in c. fin. in 3. requiſ. de conſuet. poſt Hoſt. in c. certificari, de ſepult. Cap. Tholoſ. deciſ. 432 Roffr. in tract. de libel. iur. Can. rubr. qual. decim. ſit dan. Rebuf. d. q. 13. num. 50. & alij apud Cened. in collect. iur. Can. collect. vlt. 1. par. & hoc etiam fortè voluit Petr. Molign. in trac. de retent. num. 254. dum ait fructus poſſe retineri donec ſoluantur decimæ ex poſſeſſionibus ad id allegans Barbat. in Add. ad Bal. in l. fin num. 1. C. commod. vbi etiam Barbat. dicit ſe in facto conſuluiſſe pro hac parte.

Quæro ſecundò, quo tempore ſoluendæ ſunt decimæ?

Prima Concluſio. Decimæ prædiales † ſolui debent 8
ſtatim ac fructus collecti ſunt; tex. eſt, vbi gloſ. Abb. & alij Doct. in c. cum homines, de decim. & not. Rebuf. d. q. 12. num. 1. & 2. Læl. Zanch. de priuil. Eccleſiæ, priuil. 120. nu. 11. Guid. Papæ conſ. 70. ex proceſſu, q. 1. vbi etiam intelligit ſtatim, id eſt, quantò citiùs ſolui poſſunt, vt etiam voluit gloſ. pen. d. c. cum homines, in princ. illius gloſ. & ſufficit, quòd † fructus ſint collecti, licèt granum ſit cum pa- 9
lea, vt videtur velle Rebuf. d. q. 12. nu. 2. ſed clariùs Abb. in c. peruenit, nu. 3. de decim. licèt contrarium ſentiat Marcheſ. de commiſſ. & reſcript. par. 2. c 4. num. 31. per tex. qui non vrgent. Et ſi tunc non fuit ſoluta decima, vel ſaltem iuxta conſuetudinem monitus Curatus, vt decimam reciperet, & frumentum, vel vinum perijt, † tenebitur is, qui 10
ſoluere, vel monere debebat, vt not. Rebuf. d. num. 2. arg. l. cum res, in fin. ff. de leg. 1. & tradunt gloſſ. & Doct. d. cap. cum homines.

Secunda Concluſio. Decimæ perſonales † regulariter 11
debentur ſolùm in fine anni, vt not. gloſſ. in c. reuertimini, in verb. annus 16. q. 1. Abb. in c. peruenit, num. 3. de decim. poſt Io. An. in addit. ad Specul. in tit. de decim. ſuper 2. libell. idem voluerunt alij, quos refert Franc. Viu. in deciſ. Neap. deciſ. 4. num. 35. Quàmuis idem Viu. num. ſeq. poſt Card. in c. paſtoralis, q. 16. eodem tit. & Rebuf. d. q. 12. nu. 4. velint, tutius eſſe † ſtatim ſoluere, ex eo quia interim po- 12

F teſt

teſt Rector indigere,& parochianus mori. Illud ſanè cer-
13 tum eſt,† quòd ſi intra annum ſoluantur,non poſſunt à pá
rocho recuſari,ſicut poſt Butr.in c.ad Apoſtolicæ, in fine,
de decim.reſoluit Rebuf.d. num. 4.
14 Tertia Concluſio. De agnis, & vitulis † debentur
decimæ, cùm illi nutriti fuerint, nec indigent lacte
materno;ſic not.Hiſpan.d.tract.regul.de decim.q. 14. nu.
5.Rebuf.d.tract.q.6.num.3.Io.An. Boich. Anchar. & alij
in c.cum homines,ſicque conſuluit Oldr.conſ. 236. incip.
circa propoſitam,& tradit Viu.d.deciſ.4.num.7.
15 Quarta Concluſio. Valet conſuetudo,† vt decimæ prę-
diales non ſoluantur ſtatim,ſed certo tempore.Collect.in
d.c.cum homines,poſt Roffr.in tract.de libell. iur. can. in
4.par.rub.qualiter decim.ſit danda,& tradunt Doct. in c.
ad Apoſtolicę,& c.in aliquibus,in fin.de decim.& not.Re
buf.d.q.12.num.3.& q.13.num.52.vbi dicit, conſuetudi-
nem eſſe apud Venetos de ſoluendis decimis perſonalib.
in articulo mortis, & quòd tam quoad locum,quam tem-
16 pus ſoluendi decimam † attendenda ſit conſuetudo etiam
decennalis,latè docet Viu.deciſ.Neap.4.nu.42.& 43. poſt
Abb.in c.cum ſint,num.6.de decim. & alios.
Quæro tertiò, an decimæ non petitæ,ſeu eiam præteri-
tæ exigi poſſint?
17 Prima Concluſio: Debentur clericis decimæ † etiam
decurſæ,& præteritæ;ita Couar.d.c.17.num.8. verſ. 8. Ex
his colligi poterit,& nu.12.per totum, Bellenc.de charit.
ſubſid.notab.1.num.1.&deciſum fuit in Parlam.Delphin.
teſte Franc.Marc.deciſ.550.num.5.1.part. idem voluit Io.
An.& Abb.in c.cum homines, de decim. Federic. de Sen.
conſ.81.Tiraq.de retract.lign.§.29.gloſ.2.num.7. Hiſpan.
d. reg.decim.§.vlt.nu.1.& ſupponunt ij omnes, quos ſup.
cap.pręceden.9.concl.recenſuimus,tenentes remiſſionem
poſſe fieri ſuper præteritis decimis;optimus tex. d.c. cum
homines,de decim.idq; latè,& optimè tuetur Germon.de
ſacr.immunit.lib.3.c.19.num.62.63. 64. Neque ideo libe-
18 ratur † quis à præteritarum decimarum ſolutione, quòd
prædium vendat,vt in ſpecie Tiraq.loc.cit.poſt Io. An. &
19 Abb.& alios adnotauit.Immo peti poterunt† à nouo poſ-
ſeſſore,

ſeſſore,vt poſt Io.An.& Abb.in c.cum homines,concludit Franc.Marc.vbi ſupra ex eo,quia decima ſit onus reale,& trãſeat cum prædio, c.de terris,c.cum ſint,c.nuper c.dilecti,c.tua nobis,de decim.vbi etiam ait, eſſe in optione Eccleſię,quem velit conuenire,nouum,vel antiquum prędij poſſeſſorem,quod etiam tenet Rebuf.d.tract. q. 9.num.9. Gig.tract.de penſion.q.39.num.12.& q.43. num.4.Io.An. Abb.& Feder.locis citat.Idem poſt Hoſt.Card. & alios, d. c.paſtoralis,tradit Capic.deciſ.Neap.20.nu.26.quin etiã † ſequuntur decimæ fructuum detentorem, gloſſ. & alij in c.cum non ſit,de decim.Viu.d.deciſ.4.nu. 3. & 4. optimus textus in c.paſtoralis, eodem, & inter Theologos not.S. Thom.2.2.q.87.art.2.ad 4.latè Azor.lib.7.Inſtit.mor.cap. 35.quæſt. vltim. 20

Secunda Concluſio. Quæ ex præcedenti infertur. Decimæ debentur † ſacerdotibus licèt non petantur, & ſine vlla monitione;ita in ſpecieCouar.loco cit.gloſ.pen.Abb. & alij in d.c.cum homines,idem Abb.in c.peruenit, nu.3. eod.tit.Franc.Viu.deciſ.Neap.4.num.67.Rebuf.d.tract.q. 12.num.7.8.& 13.alia opt.gloſ.in c.1.eodem tit. in 6.idem quoq; latè,& optimè probat Germon.d.c.19.nu.62. & 63. facit etiam maximè tex,in d.c.cum homines, vbi diſponitur,quòd decimæ ſtatim collectis fructibus ſoluantur. Et quàmuis Rot. Rom. deciſ.1.num.1. de decim. in antiq.& S.Thom.2,2.q.87.art.1.ad 5.& ibi expreſſiùs Caiet.videãtur velle,decimas non deberi,niſi petantur; quòd clariùs tenet Fel.c.ſi autem,num.5.de reſcr. Pariſ. conſ. 15. num. 26.volu.1.per ea,quæ not.Archid.& alij in c. 1. de decim. in 6.tamen neque ibi Rot.ſe firmat,ſed potiùs contrarium tenere videtur; quia, inquit, decimæ debentur, nec quis prætendere poteſt ignorantiam,quando debeantur, & ſic ſine petitione offerri debent, quia debitor † debet portare debitum ad domum creditoris, vt not. inquit,Innoc. in c.ſignificante,de pignor.& creditor † non debet interpellare debitorem,niſi ex vrbanitate,vt not.Add.ad Rot.ibidem per gloſ.ſing.in §.ſic itaque,in verb.denuntiare,Inſt. de act.qui etiam ad Rot.dicunt,eam deciſionem Rot.eſſe duram, nec fortè tutam in conſcientia; neq; etiam illa eſt 21 22 23

Archidiaconi ſententia,vt ex eodem patet, & pulcherrimè, atque apertiſſimè oſtendunt Couar. & Germon.loc: cit.Caiet.verò eo loci fatetur & ipſe,quod ſaltem, vbi indigeant miniſtri,tenentur laici decimas etiam non petentibus ſoluere; præterquam,quod loquitur, vbi laici excuſentur conſuetudine, vel alia cauſa, nec poſſint ſine ſcandalo decimæ exigi; quomodo intelligendus eſt etiam S. Thom.d.art.1.ad.5. quàmuis aliter eum exponat Couar. d.c.17.num. 12. vbi etiam eum locum conciliat cum alio loco D.Thom.vt latiùs per eum;neq; Archid.& alij,quos refert Pariſ. id inquiunt, ad quod illos citat, vt etiam Couar.d.num.8.verſ.cit.adnotauit. Adde,quòd etiam ij omnes exponi poſſunt de petitione extraiudiciali,atq; ex vrbanitate,de qua inf. concl. vlt. prout intelligit Rebuf. d. quæſt.12.num.14.

24 Tertia Concluſio. Probabile mihi eſt † ob retentionē decimarum poſſe etiā peti vſuras; ita Firm. verb. decimæ, verſ.33.& verb.vſuræ,verſ.156.Card.Clem.1.§.fin:q.16. num.9.de vſur.Petr.Molign.in ſuo moder.tract.de retentione,num. 363. quod intelligo verum a die ſaltem, quo petitæ fuerunt,cum tunc vera mora intercedat.

25 Quarta Concluſio: Decimæ † non poſſunt propria auctoritate capi,ſed peti ſaltem ex vrbanitate debent extraiudicialiter, quicquid voluerit Spec.in tit.de decim.verſ. vlt.quæritur;ita in ſpecie Rebuf.d.tract.q.d. nu. 20. Viui. deciſ.Neap.4.num. 34.& not.etiam Alber.in l.extat, col. 1.ff.quod met.cau.& in l.nullus,C.de iud.

Qualiter verò petantur decimæ,& qua ratione,aliquid tractat Rebuf.d.q.9. ferè per totum, & nos aliquid infra dicemus, in cap. vlt. vbi agemus de modo procedendi in exactione decimarum.

Quæro quartò. De modo ſoluendi decimas.

26 Prima Concluſio. Fideliter † dari debent decimæ,hoc eſt,vt nec optimum,nec peius detur pro decima;ita habetur in c.quicunq; il 1.16.q. 1. & ſumptum eſt ex Leuit. 27. indignum enim eſt dare Deo, quod dedignatur homo,c. vlt.in fin.46.diſt.idem not.Rebuf.d. tract. q.6. num.29.& q.19.num.1.Hiſpan.d.tract.reg.decim. q. 14. num. 17.per text.

text.in c.hoc ius porrectum 10.q.5.& c.omnes decimę 10. q.7.quare illa regula ſeruari poterit, vt de vitulis, vel agnis,† prout ſub virga paſtorali tranſeunt, decimus ſoluatur, prout habetur in d.c. omnes decimæ, & adnotarunt Hiſpan.& Rebuf.loc.cit.neq; poterit vnus cum alio commutari, aliàs vterq; debetur, vt diſponitur in d.c. omnes, & not.Rebuf.d.q.11.num.2. 27

Secunda Concluſio: Decimæ prædiales † ſoluendæ 28 ſunt, non deductis expenſis, text.in c.tua nobis, c. paſtoralis, c.non eſt in poteſtate, & in c.cum homines, vbi Abb.& cæteri, de decim.not. Archid.in c.reuertimini, in fi.16.q.1. S.Anto in ſumma 2.par.tit.4.c.3.de decim.Rebuf.d. q.11. num.3.& alij, quos referunt, & ſequuntur Tiraq. de retr. lign.§.15.gloſſ.1.num.10.Capic.deciſ.Neap.20.nu.2. Viu. deciſ.4.nu.1.Franc. Marc.deciſ.Delphin. 198.nu.1. 2.par. Idem † quoq; erit in decimis mixtis, vt de piſcatione, & 29 venatione tradit Viu.d.deciſ.4.nu.1. poſt Capic. deciſ. 20. num.5.Immo neq;† ſemina deducuntur ex prædialib. decimis, 30 Franc.Marc.d.nu.1.Hoſt.relatus per Armil. in ſum. in verb.decima, §.2.Viu.d.deciſ.4.num.14. & eſt text. in c. tua nobis, vbi Abb.num.1.& alij, de decim. Ratio autem, quare expenſæ ex his decimis non deducantur, cum alias fructus † intelligantur deductis expenſis, l. fructus, ff.ſol. 31 matr.cum ſimilib.præcipua illa eſt, quia agitur de quota, non de totis fructibus reſtituendis, vt voluit Abb. d.c.paſtoralis, & poſt Hoſt.in ſumma, tradit Viu.d.deciſ.4.num. 13.alias rationes videbis per Abb.d.c.paſtoralis, & Doct. d.l.fructus.

Tertia Concluſio. Decimæ perſonales † regulariter 32 debentur expenſis priùs deductis, vt quæ factæ ſunt in mercibus emendis, quærendis, vehendis; tex.in c.paſtoralis, vbi gloſ. Abb.& cæteri, de decim.not.Rebuf. d.tract.q. 11.num.4.Viu.d.deciſ.4.num.21.& 22.gloſſ. in c.cum homines, verſ.decimatis, Tiraq.in d.§.15.gloſſ.1.nu. 14.neq; ſolùm expenſæ vtiliter erogatæ, vt in mediatoribus, verũ etiam† voluntariè, dummodo in fraudem factæ non ſint, 33 deducuntur, vt poſt Innoc.Hoſt.Io.An.& Card. & gloſ.d. c.paſtoralis, tradunt Rebuf.d.num.4. Viu.deciſ.4.num.23.

34 Rationes verò,† cur de perſonalibus deducantur expenſæ,non item de prædialibus, duæ præcipuæ ſunt; altera, quòd in negotiatione, & ſimilibus, de quibus perſonalis decima ſoluitur, præcipuè operatur manus hominum,in prædialibus præcipuè manus Dei; quam ſequitur Vinc.& gloſſ.d.c.paſtoralis,Tiraq.d.gloſſ.1.num.14.Viu. d. deciſ. 4.num.28. altera, quia bis eadem res decimaretur, quam ſequitur gloſſ.& Hoſt.d.c.paſtoralis,Rebuf.d. q. 11.nu.6. alias rationes afferunt Rebuf.d.q.11.num.5. & 6. Hoſt.& alij,d.c. paſtoralis.

35 Hanc etiam concluſionem ampliabis, † vt ſi res immobiles acquiſitę vendantur,vt domus,ager,vinea,clibanus, de pecunia deducentur impenſæ reparationum, vt ſi centum aureis, qui iam decimati ſunt, domum emam,& poſtea ducentis vendam,deducam centum aureos iam decimatos,& expenſas,ſi quas feci in reparationibus, & de reſiduo tamquam de lucro decimã ſoluam, vt diſponit text. d.c.paſtoralis,verſ.ad quod reſpondemus,vbi gloſſ.& cæ-

36 teri,Rebuf.d.q.11.num.7.Si tamen † res remaneat penes me, puta clibanus, molendinum, & ſimilia, de quorum commodo,& lucro decimas ſoluo, non deducam expenſas factas in eorum conſtructione,aut refectione,vt habetur in eodem textu in fin.vbi gloſſ.& alij,& not. inter cæteros Rebuf. d.num. 7.

37 Quarta Concluſio. Debentur decimæ† antequam ſoluatur cenſus,vel tributum,vel ſi priùs illa ſoluantur, deci mari & ipſa debent;text.eſt,vbi gloſ.Abb. & cæteri Doct. in c.cum non ſit,de decim.not.Viu.d.deciſ.4.num. 2. & 6. interTheologos,S.Thom.2.2.q.87.art.2.ad 4.Sot.lib.9.de iuſt.& iur.q.4.art.2.ad 4.Ratio eſt, vt etiam ex text. colli-

38 gitur, quoniam cum duæ cauſæ concurrunt, † potentior attenditur; præponenda ergo erit decima; quæ Deo reſeruatur in ſigum vniuerſalis dominij, tributo, quod ſoluitur priuato in ſignũ ſpecialis dominij;ita in ſpecie Abb. d.c.cum non ſit,Viu.d.deciſ.4.num.7.

39 Quinta Concluſio. Suppoſito, † quod tam per dominum,quàm per colonum ſoluenda ſit decima, vt per cap. à nobis,& c.tua nobis,& ibi Doct.de decim.oſtendimus in

præceden-

præcedenti cap.q.1.concl.1 quicquid dicere voluerit Vin. Franc.deciſ.Neap.107.nu.3. & ſeqq. qui tamen potiùs loquitur in decima Papali. Si quæramus,an per vtrumque æquè ſoluenda ſit, & quomodo † inter eos diuidenda ſit 40
hæc ſolutio;primò diſtinguendum eſt, quoad dominium. Aut enim dominus locãdo prædium contraxit quandam ſocietatem,ita vt recipiat aliquotam partem, pura tertiã, vel medietatem fructuum,& tunc vterq; tenetur pro parte ſua;& ſic procedit tex.in d.c.tua nobis, vbi id not. gloſ. in verſ.ſic & dominus,& ibi Abb. num. 14. & Doct. quod tamẽ intelligendum eſt,niſi ager fuerit primò decimatus; tunc enim nihil ampliùs exigere poteſt Eccleſia à domino, vt optimè not. ibi gloſſ. ſed reſiduum fructuum diuidendum erit inter dominum,& colonum ad ratam, iuxta formam conuentionis. Aut dominus conducit colonum nummis,vel ei promittit certas menſuras pro operis, ſiue naſcantur fructus,ſiue non (quo caſu ipſe dominus conductor eſt,& dicitur prædium ſuis ſumptibus, ſeu manib. quàmuis per alium colere, iuxta not.in cap.ex parte, il 3. & duobus ſeqq.de decim. & tunc dominus tenetur priùs integram decimam ſoluere Eccleſiæ; quia omnes fructus ad eum pertinent,Abb.d.num.14.per text. in cap.non eſt, & c.cum non ſit,de decim.Aut dominus locauit prædium pro certis menſuris,vel certa pecunia, ita, vt fructus ſpectent ad colonum, & conductorem, & tunc inquit Abb. vbi ſup.poſt Innoc.d.c.cum non ſit, non tenetur dominus ex hac penſione aliquid ſoluere; onus enim decimæ eſt onus fructuum,c.paſtoralis, eodem tit. Vnde transferendo omnes fructus in conductorem,videtur tranſtuliſſe cũ onere ſuo. Immo etiam quodammodo decimam eo caſu ſoluit dominus de penſione,cum pro minori penſione prędium locauerit ratione oneris annexi,vt ibi Abb. adnotauit,& hoc idem voluit etiam gloſ.ſi rectè perpendatur,licèt Abb.eam contrarium ſentire dicat. Aut † certa portio 41
datur domino,non ratione locationis,ſed vel cenſus, & tributi,vel aduocationis,ſeu alterius ſeruitij, & tunc tenetur dominus ſoluere decimam Eccleſiæ parochiali ratione perſonæ ſuæ,Abb.d.num. 14. per cap. ex tranſmiſſa,de

decim. Aut demum gratis datur alicui à colono aliqua
42 portio,& tunc † debet etiam ab eo,qui recipit, ſolui decima perſonalis tamquam de lucro, quicquid voluerit Inn. ita gloſſ.& Abb.vbi ſupra arg.d.c.ex tranſmiſſa,qui etiam dicit,id communiter teneri. Hæc de domino. De colono quoque quomodo,& cui Eccleſiæ ſoluere debeat decimã, diſtinguendum eſt. Nam aut eſt colonus partiarius, & ſoluere debet pro portione ſua decimam Eccleſiæ prædiali, Abb.d.c.tua nobis, nu.15.& in c. cum ſint homines, nu.5. & 6.per illos tex.aut colit nummis,ſeu pro certis menſuris ſibi à domino dandis, iuxta ſecundum caſum ſuperioris diſtinctionis, & tunc ſoluet Eccleſiæ parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ, vt apertè indicat Abb.d.num.15. & Io. An. d.cum ſint; aut demum colonus conducit totum prædium, ſiue nummis, ſiue pro certis menſuris domino ſoluendis, & tunc debet colonus ſoluere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſię prædiali,Abb.d.num.15.& ibid.gloſſ.idem Abb.d. c. cum ſint,num.6.poſt.gloſ.ibi Innoc. & Hoſt.d.c.tua nobis, rationibus,de quibus per Abb.d.nu.6. Et hoc intelligẽdum, ſecluſa omni conſuetudine,prout not.Abb.d. num.6.nam
43 conſuetudo † attendi debet, cui Eccleſiæ ſoluat colonus decimam,prædialine,an parochiali,hoc eſt,illi, in qua audit diuina, & recipit ſacramenta, vt apertè diſponitur,in d.c.cum ſint,vbi Abb.poſt alios, d.nu. 5. oſtendens etiam ex hoc rationem difficultatis, quam inſinuat ibi text. nec tamen gloſſ.eiuſq; ſequaces agnouerant.

44 Declara etiam concluſionem nõ procedere,† vbi aliud pactum ſit inter dominum,&conductorem;illud enim ſer
45 uandum eſt,c.1.de pactis,cum ſimilibus, quod tamen†nõ præiudicabit Eccleſiæ, quin poſſit conuenire fructuũ detentorem,vt in ſpecie not.gloſſ.d.c.tua nobis,verſ. ſic & dominus,in fin.c.pleriq; de pact.inter debitorem ff. de pa
46 ctis. Decima enim † tanquam onus reale ſequitur poſſeſſorem tam prædij, quam fructuũ, vt præter ſupra citatos, in q.præced.concl.1.in fin.docet gloſſ.d. verſ. ſic & dominus,& in c.in aliquibus, eodem tit. per cap. ſi quis laicus, 16.q.1.c.cum non ſit,de decim.c.ex literis, de pignoribus, & l.ha-

& l. hactenus, ff. de vſufruct.

Sexta Concluſio. Debetur decima † nihil ſoluto ipſis, qui debent ſoluere decimas, licèt etiam aliqua conſuetudo eſſet in contrarium, ita Abb. in c. 1. nu. 2. de conſuet. quod confirmatur † ex c. commiſſum, c. peruenit, c. ex parte, il 2. c. ex tranſmiſſa, c. non eſt, c. tua nobis, de decim. & ſimilibus iuribus, in quibus diſponitur, decimas vel cum integritate, vel ſine diminutione eſſe perſoluendas. 47 48

SVMMÆ RERVM:

1 *Eccleſia quotuplex ſit.*
2 *Cathedralis Eccleſia ab Epiſcopali quodammodo diſtinguitur.*
3 *Matrix Eccleſia, quæ ſit, & cur ita dicatur.*
4 *Baptiſmalis Eccleſia, quæ ſit, & an ſit ſemper curata.*
5 *Parochialis, & prædialis Eccleſia quæ ſit.*
6 *Præſcriptio, conſuetudo, & compoſitio in ſoluendis decimis ſeruanda eſt.*
7 *Decimæ fructuum, qui naſcuntur in parochia Epiſcopi, vel Eccleſiæ Cathedralis, niſi ibi ſit alius Curatus, debentur Epiſcopo.*
8 *Decimæ quomodo diuidi debeant in quatuor partes.*
9 *Epiſcopo debentur decimæ prædiorum, quæ in nullius parochia ſita ſunt. Idem vbi parochiæ non ſint diſtinctæ num. 10. ſecus ſi locus ſit intra duas parochias, ſed ignoretur, cuius ſit, nu. 11.*
12 *Epiſcopo debentur decimæ ſtante conſuetudine. Item quæ donatæ fuerũt Eccleſiæ Cathedrali, vel alio modo ad eã ſpectãt, n. 13*
14 *Epiſcopus in ſua quarta decimarum eſt fundatus de iure cõmuni*
15 *Eccleſia Cathedralis nullum ius habet in Eccleſiis, ſeu Capellis Ciuitatis.*
16 *Epiſcopus poteſt nomine cuiuslibet Eccleſiæ vacantis agere ad decimas.*
17 *Reales decimæ prædiali Eccleſiæ, perſonales parochiali debentur.*
18 *Parochialis Eccleſia, cui decimæ perſonales ſoluuntur, quæ ſit.*
19 *Sacramenta percipiens in pluribus Eccleſiis per annum, ad ratam temporis decimas ſoluet.*
20 *Diuina in monaſterijs percipiens, & audiens, ijs non ſoluet decimas, ſed Eccleſiæ parochiali, in qua quis habet domicilium.*
21 *Domicilia plura habens, ſoluit decimas, vbi eſt præcipuum domicilium. Quid ſi domus ſit in confinio duarum parochiarum, num. 22. Et quid ſi dubitatur, de qua parochia ſit domus, nu. 23*
24 *Domicilium mutans ſoluet ſecundo Curato. Quid ſi non conſtet*

de animo

de animo mutandi domicilium, num. 25.

26 *Mixtæ decimæ cui Eccleſiæ ſoluantur.*

27 *Baptiſmali Eccleſiæ regulariter debentur decimæ; latiùs tamen diſtinguitur, num. 28. & ſeqq.*

29 *Eccleſia ſita intra fines baptiſmalis, quando percipiat decimas tam reales ſuorum confinium, quam perſonales, num. præced.*

30 *Baptiſmalis Eccleſia conſentiens fundationi parochiæ intra ſuos limites cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia pro illa portione limitum. Non tamen poteſt propter hunc conſenſum aliquid ſaltem temporale accipere, nu. 31.*

32 *Retineri non poteſt decima ſacerdotib. ob malos mores; vel etiã quia eius fructus in malos vſus conuertant, num. 33. Quid verò ſi ſacerdos non deſeruiat, vel notorius peccator ſit, num. 34.*

35 *Denegare poſſunt laici decimas ſacerdotibus, cum ſibi ab illis denegantur ſacramenta. Id tamen non facient laici propria auctoritate, ſed in iudicio excipiendo. num. 36.*

37 *Parochus non poteſt propria auctoritate denegare ſacramenta ijs, qui cum debeant, non ſoluunt decimas, niſi id notorium ſit.*

38 *Denegari non poſſunt decimæ clericis ex eo, quia diuites ſint, neque ijs indigeant. Ratio affertur, num. ſeqq.*

39 *Decimæ dantur etiam pro ſuſtentatione pauperum.*

40 *Decimæ iure diuino, & naturali non debentur miniſtris non indigentibus; & quid de alijs.*

41 *Retineri non poſſunt decimæ pro impenſis, ſiue factis in Eccleſiæ ædificanda, ſiue faciendis in eius ampliatione.*

Quibus Eccleſiis, ſeu perſonis ſoluendæ ſint Decimæ. Cap. VII.

DVas quæſtiones continet titulus huius capitis iuxta duplex genus perſonarum, quę in Eccleſia reperiuntur, alteram de perſonis laicis, alteram de Eccleſiaſticis.

Quæro primò, an, & quando laicis perſonis ſolui debeant decimæ.

Omittam hic tractare quæſtionem hanc, quando laicis debeantur decimæ ex priuilegio, vel præſcriptione, aliaue de cauſa, quoniam de his fusè egimus ſup. c. 5. q. 3. & 5. ſolũ agemus de locis, & perſonis eccleſiaſticis, ac religioſis.

Quæro igitur ſecundò, & poſtremò, quibus Eccleſijs,

Eccle-

Eccleſiaſticiſue perſonis ſoluantur Decimæ.

Præmitto autem hic † communẽ illam diſtinctionem; 1
Eccleſia alia eſt Epiſcopalis, ſeu Cathedralis, alia Baptiſmalis, quam vulgus parochialem, & extra vrbem plebaniam vocat, & matrix dici poteſt; alia propriè parochialis, quæ poſita eſt intra fines Eccleſiæ baptiſmalis, ſeu parochiæ, & oratorium, ſeu capellam, vel ſuccurſum vocare poſſumus. Hæc diſtinctio colligitur ex not. per gloſſ. & Doct. in c. cum contingat, de decim. c. plures 10. q. 1. c. cum clericis, & c. venerabili, de verb. ſign. rubr. & tot. tit. de Eccleſ. ædif. & de immun. Eccleſ. Tyndar. tract. de decim. nu. 71. & ſeqq. Rebuf. eodem tract. q. 6. num. 5. & ſeqq. Card. conſ. 26. & alijs paſſim. Differt tamen quodammodo Eccleſia † Epiſcopalis à Cathedrali; poteſt enim ſumi Eccleſia, vel vt eſt ſedes Epiſcopi, vel vt Eccleſia maioris Capi- 2
tuli, vt patet ex not. per gloſ. in Clem. 1. verb. matricem, de ſen. excom. ſicut etiam differt menſa Epiſcopi à menſa Capituli, & Epiſcopus à Capitulo. Matrix quoq; Eccleſia, † 3
licèt propriè dicatur de Eccleſia Cathedrali, vt patet ex tex. d. c. venerabili, cum ibi not. per gloſſ. in verb. matricẽ, & c. ex tranſmiſſa, de præſcript. & Rebuf. d. q. 6. num. 6. tamen dicitur etiam de Eccleſia baptiſmali, vt ſatis conſtat ex cap. plures baptiſmales 16. q. 1. notatq; inter alios, & probat gloſ. d. Clem. 1. verb. matricem, & in Clem. vn. in verb. deputati, de bapt. & eius eff Card. d. conſ. 26. nu. 4. ex eo, quia in ijs renaſcimur per baptiſmum, vt per dict. gloſ. vel quia eſt quaſi mater aliarum Eccleſiarum, & ædium, quas ſub ſe continet, vt ait Rebuf. d. q. 6. num. 7. Pariſ. d. c. ex tranſmiſſa, num. 1. & ſeqq. de prſcript.

Baptiſmalis Eccleſia † eſt, in qua inſunt fontes baptiſ- 4
males, & parochiani baptizantur, gloſ. 2. & Abb. in c. cum contingat, de decim. Non poſſunt autem eſſe in vna parochia plures baptiſmales, ſed vna tantùm cum capellis ſuis cap. plures 10. q. 1. regulariter verò Eccleſia baptiſmalis eſt quoq; Curata, licet non neceſſariò, nec ſemper, vt poſt Franc. in c. ad decimas, not. vlt. de reſtit. ſpol. in 6. ſcripſit etiam Pariſ. in repet. c. ex tranſmiſſa, num. 4. de præſcript. In hoc vero capite, ne terminos confundamus, & clariùs

loquamur,

loquamur, per Cathedralem Eccleſiam intelligemus Eccleſiam, quatenus diſtincta eſt à menſa Epiſcopi; per baptiſmalem accipiemus Curatam, cuius Rector ſacramenta adminiſtrat, & in qua debent de iure parochiani diuina audire, c. vt dominicis, cum ibi not. de paroch. & al. paroc.
5 per parochialem vero † illam, quæ intra fines baptiſmalis poſita eſt, & capellam aliquando, vel oratorium vocabimus, per prædialem verò Eccleſiam in hac materia decimali, omnes intelligunt eam, in cuius finibus eſt prędiũ, de quo decima ſoluenda eſt. His ſic præmiſſis erit.
6 Prima Concluſio. Si adſit aliqua † conſuetudo, præſcriptio, compoſitio, aliaue legitima conceſſio in transferendis decimis de vna in aliam Eccleſiam, ea ſeruanda eſt, vt in c. 5. quæſt. 3. concl. 1. q. 4. concluſ. 5. q. 5. concl. 3. & q. 6. concluſ. 1. latè demonſtrauimus, & in hac ſpecie notauit Tyndar. d. tract. de decim. num. 68.
Secunda Concluſio. Secluſa tali conſuetudine, pręſcri-
7 ptione, compoſitione, aliaue legitima conceſſione, † decimæ fructuum, qui naſcuntur in parochia Epiſcopi, ſeu Eccleſiæ Cathedralis, Epiſcopo debentur; ita gloſſ. 2. in c. cũ contingat, de decim. Tyndar. d. nu. 68. Rebuf. d. tract. q. 7. num. 7. per c. dudum, ſecundum vnum intell. de decim. idẽ not. Butr. & Abb. d. c. cum cõtingat, concl. 2. & c. peruenit, c. parochianos, & ſeq. eod. qđ limitat ibi Rebuf. niſi alius eſſet illius Eccleſiæ Curatus. Addit gloſſ. d. c. cum contin-
8 gat, tunc debere † Epiſcopum facere de illis decimis quatuor partes, per c. quatuor, c. vulterranæ, & c. conceſſo 12. q. 2. vt ſcil. vna pars detur clericis, altera fabricæ, tertia pauperibus, quarta retineatur per Epiſcopum, ſed meliùs illi tex. intelliguntur vel abſolutè, & indiſtinctè, vbi etiam aliqua ex cauſis infraſcriptis Epiſcopo debeãtur decimæ, quomodo etiam exponitur c. ſtatuimus, cum duob. ſeqq. 16. q. 1. vbi diſtributio decimarum Epiſcopi arbitrio tribuitur; vel vbi aliàs fabrica, Eccleſiæue miniſtri, & animarum rectores proprios reditus non habeant, vnde cõmodè reparari, manu teneri, & ſuſtentari reſpectiuè poſſint.
Tertia Concluſio. Debentur etiam decimæ Epiſcopo,
9 † vbi prædiũ nõ eſt in alicuius parochia ſitũ, tex. in c. qm̃,
vbi

vbi Abb.nu.2.&.4.gloſſ.c.cum contingat, verb. iure communi,& c.dudum,de decim.Rebuf.d.tract.q.7.nu.8 Tyndar.d.tract.nu.69.alia gloſſ.in c.fin.de paroch. opt. etiam text in c.decimas 16.q 7.idem dicendum eſt, † vbi parochiæ non ſunt diſtinctæ, cum tunc tota diœceſis ſit parochia Epiſcopi, c. omnes baſilicæ 16. q. 7. & hoc notauit in ſpecie Abb.d.c.quoniam,num.2.per c.parochianos,de ſepult.& c.ad Apoſtolicæ,de donat.idem not.Tyndar.d.nu. 10
69.ſecus verò eſſet, † ſi locus eſſet intra duas parochias, ſed ignoretur, ſub qua ſit;nam tunc non debentur Epiſcopo,ſed inter eas diuiduntur,vt voluit Abb. d.c. quoniam, num.3.poſt Goffr.arg.c.2.de ſepult.in 6.de quo etiam nos aliquid diximus c.4.quæſt.3.concl.1. vbi de nouaIibus. 11

Quarta Concluſio. Vbi adſit † conſuetudo,quòd decimæ ad Epiſcopum ſpectent,ea ſeruanda eſt,gloſſ.2.d. cap. dudum,& c.cum contingat,de decim.Rebuf.d.q.7. num. 10.& faciunt ea,quæ ſupra c.5.q.4.concl. 5. generatim de conſuetudine adnotauimus, & paullò ante hoc eod.cap. concluſ.1.admonuimus. 12

Quinta Concluſio. Quando decimæ donatæ fuerunt Eccleſiæ Cathedrali, vel alio modo ei debentur, † tunc Epiſcopus de iure communi in illis eſt fundatus; ita Rebuf.d.q 7.num.13.ſic intelligens d.cap.dudum,& tunc illæ decimæ inter fratres diuidi debent, vt habetur in cap. vlt.de offic. cuſto. & not. Rebuf.d.num.13. fratres autem ſunt Canonici Eccleſiæ Cathedralis,vt ex eo tex.iūcta gl. colligitur, & clariùs habetur in cap. nouit,de his,quæ fi.à mai.par.Cap. 13

Sexta Concluſio. In ſua canonica portione decimarū, hoc eſt, quarta, † Epiſcopus de iure communi fundatus eſt;tex.eſt in c.conquerente,de off.ord.& c.de quarta, de præſcript.not.ibi gloſ.Hoſt. & Io.An.d.c. cum contingat, Abb.d.c.quoniam,num. 3. & per illum textum Rebuf. d. q.7.num.11.& q.3.num:14. Silu. verb. decima, num.14. Innoc.c.requiſiſti,de teſtam.Tyndar.d.tract.num.71.vbi etiam tam tex.in d.c.conquerente, quam in c. dudum, de decim.intelligit, vbi prædia illa ſita ſint in Eccleſia baptiſmali, quæ ſubiecta ſit Cathedrali,& contentio eſt inter 14

baptiſma-

baptiſmalem,& Epiſcopum , vt nimirum quarta tunc de-
beatur Epiſcopo, reliquum verò Eccleſiæ baptiſmali, vt
per Tyndar.ibid. debetur autem hæc quarta Epiſcopo ra-
tione coniunctionis,& vniuerſalis curæ,quã habet Epiſco
pus in Eccleſijs ſubiectis,vt poſt Innoc.d.c. requiſiſti,not.
Tyndar.d.trac.num.71.Eccleſia verò Cathedralis, ſeu ma
15 trix Eccleſia † nullum ius habet in Eccleſijs, ſeu capellis
Ciuitatis,vt poſt gloſſ.& Innoc.in c.dilecto,de offic.Arch.
& c.conſtitutus,de relig.voluit Tyndar.d.Tract. num.72.
Poterit tamen huic decimæ 40. annis præſcribi , vt habe-
tur in d.c.de quarta,& inter cæteros adnotauit Abb.d.n.3

Septima Concluſio . Poteſt Epiſcopus nomine cuiusli-
16 bet Eccleſiæ parochialis ſubiectæ † ad decimas agere,
quando non eſt Curatus, qui agat; ita Rebuf.d.q.7,nu.12,
per c.vlt. de ſucceſſ. ab inteſt. vbi tamen nihil ad rem .

Octaua Concluſio . Si loquamur de Eccleſia prædiali,
17 in quà prædia ſita ſunt,tunc communis regula eſt, † quòd
prædiales decimæ prædiali Eccleſiæ debentur,c.fin.de pa
roch.cap.quoniam,de decim.perſonales verò parochiali,
pro quà hoc loco cum alijs Doct. intelligimus baptiſma-
lem,in qua quis audit diuina,& recipit ſacramenta ; text.
eſt in c.queſti,& c.ſtatuimus 16.q.1.& d c. fin. de paroch.
hanc regulam ponit Tyndar.d.tract.num.7. Rebuf.d.q.6.
num. 1. & 7. Abb.in c.cum ſint de decim. vbi gloſ. 2.idem
Silueſt.in ſum.verbo decima,num. 14. S. Thom. & Caiet.
2.2.87.art.3. Sot.d.l.3.q.4.art.3.gloſſ.2.d.c. fin. vbi cæteri
18 de paroch.& alij Doct.paſſim. Eſt autem propriè † Eccle-
ſia hæc parochialis, ſeu baptiſmalis, cui perſonales deci-
mæ perſoluendæ ſunt , illa Eccleſia , in qua homines au-
diunt diuina,& recipiunt ſacramenta per totum anni cir-
culum,vt habetur in d.c.queſti,& not.Rebuf.d. q. 6.nu.2.
& latè tradit Menoch.de præſumpt.lib.6.præſump.88.nu.
1.vbi etiam num.3.poſt alios dicit,idem eſſe , ſi per maio-
rem anni partem in Eccleſia diuina audiat, & percipiat ſa
cramenta ; ſi verò æqualiter in duabus Eccleſijs id faciat,
19 † diuidentur æqualiter perſonales decimæ,aliàs pro rata
temporis; ita Rebuf.d.num.2.& Butr. in c.2. in fin. de de-
20 cim.poſt Inn.Neq; tamen, ſi quis† in monaſterijs audierit

diuina,

diuina, aut etiam percipiat ſacramenta, vt hodie fit, ideo decimæ perſonales illis debentur, ſed parochiali, in qua habet domicilium, cum in ea Eccleſia, & diuina audiri, & ſacramenta percipi debeant, c.2. de paroch. & c. cum quis, §.1. de ſepult. in 6. paria autem ſunt recipere, vel recipere poſſe, & per eum ſtare, quominus recipiat, l. quod te, ff. ſi cert. petat. & cum per Curatum non ſtet, non eſt ei imputandum, l. in iure ff. de reg. iur. cum ſimil. & ita in hac ſpecie tenuit Nauar. conſil. 1. nu. 5. tit. de decim. volum. 1. Rebuf. d. num. 2. poſt Feder. conſ. 253. in fin. & idem etiam tenent S. Thom. Caiet. & Sot. locis citatis.

Quod ſi plura quis habeat domicilia in pluribus parochijs, † illi ſoluet, in qua principale domicilium habet, vt 21
poſt Henr. Boich. in cap. peruenit, de decim. not. Rebuf. d. nu. 2. ſed ſi domus eſt in confinio duarum parochiarum,
† vtriq; debetur decima perſonalis, gloſſ. vlt. & Doct. in c. 22
licet 16. q. 3. Innoc. & alij, in c. ſuper eo, de paroch. & Rebuf. d. q. 6. num. 3. Si verò dubitetur, de qua parochia ſit
domus, † inſpicietur ſitus ianuæ, & illius erit parochiæ, 23
in qua ianua ſita eſt; ita Rebuf. vbi ſupra num. 4. poſt Bart. in l. quod conclaue, ff. de dam. infect. & ſi habet duo oſtia attenditur, quod anterius, & nobilius eſt, Rebuf. d. q. 6. nu. 5. arg. l. cum in diuerſis, ff. de relig. & l. quæritur, ff. de ſtat. hom. Corſ. in tract. de poteſt. reg. q. 37. Illud quoq; adnotandum eſt, quod ſi quis mutauerit domicilium, † decimę 24
non debentur priori Curato, ſed ſecundo, ſi ibi audiantur diuina, & recipiantur ſacramenta; ita Rebuf. d. q. 6. nu. 24. per tex. in c. ad Apoſtolicæ, vbi Butr. & alij, de decim. Si verò † ſit dubium de voluntate conſtituendi domicilium, 25
tunc requiritur, quod per multum temporis ibi mora trahatur, vt poſt Butr. d. c. cum ad Apoſtolicæ, colu. 2. tradit
Rebuf. loc. cit. Decimæ autem mixtæ † diuidendæ ſunt 26
inter prædialem, & parochialem Eccleſiam, iuxta quod de perſonali, & reali decima participant, vt latè, & optimè tradit Nauar. d. conſ. 1. num. 8. & 9. ſub tit. de decim.

De colonis verò, quibus Eccleſijs, & qualiter decimas ſuas tam perſonales, quam prædiales ſoluant, diximus c. præced. q. vlt. concl. 5.

Nona

baptiſmalem,& Epiſcopum, vt nimirum quarta tunc de-
beatur Epiſcopo, reliquum verò Eccleſiæ baptiſmali, vt
per Tyndar.ibid. debetur autem hæc quarta Epiſcopo ra-
tione coniunctionis,& vniuerſalis curæ,quã habet Epiſco
pus in Eccleſijs ſubiectis,vt poſt Innoc.d.c. requiſiſti,not.
Tyndar.d.trac.num.71.Eccleſia verò Cathedralis, ſeu ma
15 trix Eccleſia † nullum ius habet in Eccleſijs, ſeu capellis
Ciuitatis,vt poſt gloſſ.& Innoc.in c.dilecto,de offic.Arch.
& c.conſtitutus,de relig.voluit Tyndar.d.Tract. num.72.
Poterit tamen huic decimæ 40. annis præſcribi, vt habe-
tur in d.c.de quarta,& inter cæteros adnotauit Abb.d.n.3

Septima Concluſio. Poteſt Epiſcopus nomine cuiuſli-
16 bet Eccleſiæ parochialis ſubiectæ † ad decimas agere,
quando non eſt Curatus, qui agat; ita Rebuf.d.q.7.nu.12.
per c.vlt. de ſucceſſ. ab inteſt. vbi tamen nihil ad rem.

Octaua Concluſio. Si loquamur de Eccleſia prædiali,
7 in quà prædia ſita ſunt,tunc communis regula eſt, † quòd
prædiales decimæ prædiali Eccleſiæ debentur,c.fin.de pa
roch.cap.quoniam,de decim.perſonales verò parochiali,
pro qua hoc loco cum alijs Doct. intelligimus baptiſma-
lem,in qua quis audit diuina,& recipit ſacramenta; text.
eſt in c.queſti,& c.ſtatuimus 16.q.1.& d c. fin. de paroch.
hanc regulam ponit Tyndar.d.tract.num.7. Rebuf.d.q.6.
num. 1. & 7. Abb.in c.cum ſint de decim. vbi gloſ. 2.idem
Silueſt.in ſum.verbo decima,num. 14. S. Thom. & Caiet.
2.2.87.art.3. Sot.d.l.3.q.4.art.3.gloſſ.2.d.c. fin. vbi cæteri
18 de paroch.& alij Doct.paſſim. Eſt autem propriè † Eccle-
ſia hæc parochialis, ſeu baptiſmalis, cui perſonales deci-
mæ perſoluendæ ſunt, illa Eccleſia, in qua homines au-
diunt diuina,& recipiunt ſacramenta per totum anni cir-
culum,vt habetur in d.c.queſti,& not.Rebuf.d. q. 6.nu.2.
& latè tradit Menoch.de præſumpt.lib.6.præſump.88.nu.
1.vbi etiam num.3.poſt alios dicit,idem eſſe, ſi per maio-
rem anni partem in Eccleſia diuina audiat, & percipiat ſa
cramenta; ſi verò æqualiter in duabus Eccleſijs id faciat,
19 † diuidentur æqualiter perſonales decimæ,aliàs pro rata
temporis; ita Rebuf.d.num.2.& Butr. in c.2. in fin. de de-
20 cim.poſt Inn.Neq; tamen, ſi quis † in monaſterijs audierit
diuina,

diuina,aut etiam percipiat ſacramenta, vt hodie fit, ideo decimæ perſonales illis debentur, ſed parochiali, in qua habet domicilium,cum in ea Eccleſia,& diuina audiri, & ſacramenta percipi debeant,c.2.de paroch.& c. cum quis, §.1.de ſepult.in 6. paria autem ſunt recipere, vel recipere poſſe,& per eum ſtare,quominus recipiat, l. quod te, ff. ſi cert.petat.& cum per Curatum non ſtet, non eſt ei imputandum,l.in iure ff.de reg.iur.cum ſimil. & ita in hac ſpecie tenuit Nauar.conſil.1.nu.5.tit.de decim.volum.1.Rebuf.d.num.2.poſt Feder.conſ.253.in fin.& idem etiam tenent S.Thom.Caiet.& Sot.locis citatis.

Quod ſi plura quis habeat domicilia in pluribus parochijs,† illi ſoluet,in qua principale domicilium habet, vt 21
poſt Henr.Boich.in cap.peruenit,de decim.not. Rebuf.d. nu. 2. ſed ſi domus eſt in confinio duarum parochiarum,
† vtriq; debetur decima perſonalis,gloſſ.vlt.& Doct.in c. 22
licet 16.q.3.Innoc.& alij,in c.ſuper eo, de paroch. & Rebuf.d.q.6.num.3. Si verò dubitetur, de qua parochia ſit
domus, † inſpicietur ſitus ianuæ, & illius erit parochiæ, 23
in qua ianua ſita eſt;ita Rebuf.vbi ſupra num.4.poſt Bart. in l.quod conclaue,ff.de dam. infect. & ſi habet duo oſtia attenditur,quod anterius,&nobilius eſt,Rebuf.d.q.6.nu. 5.arg.l.cum in diuerſis,ff.de relig.& l.quæritur,ff. de ſtat. hom.Corſ. in tract.de poteſt.reg.q.37. Illud quoq; adno-
tandum eſt,quod ſi quis mutauerit domicilium,† decimę 24
non debentur priori Curato,ſed ſecundo, ſi ibi audiantur diuina,& recipiantur ſacramenta;ita Rebuf.d.q.6. nu.24. per tex.in c.ad Apoſtolicæ,vbi Butr.& alij,de decim.Si ve
rò † ſit dubium de voluntate conſtituendi domicilium, 25
tunc requiritur,quod per multum temporis ibi mora trahatur,vt poſt Butr.d.c. cum ad Apoſtolicæ, colu.2. tradit
Rebuf.loc.cit. Decimæ autem mixtæ † diuidendæ ſunt 26
inter prædialem,&parochialem Eccleſiam,iuxta quod de perſonali,& reali decima participant, vt latè, & optimè tradit Nauar.d.conſ.1.num.8.& 9. ſub tit. de decim.

De colonis verò, quibus Eccleſijs, & qualiter decimas ſuas tam perſonales,quam prædiales ſoluant, diximus c. præced.q.vlt.concl.5.

Nona

Nona Concluſio. Si quæſtio ſit inter baptiſmalem, & parochialem,ſeu capellam, & ſuccurſum, tunc dicimus, 27 quòd licèt † ſecluſa conſuetudine, conuentione, priuilegio,regulariter,&in dubio decimę debeantur baptiſmali, ex text.in c.in diœceſi 13.q.6.c.de decimis,&c.ſtatuimus 16.q.1.c.cum contingat,& c.cũ in tua,de decim.c. veniẽs, vbi Imol.de præſcript.idem not.gloſſ. in c. ex tranſmiſſa, de præſcrip.latè Rebuf.d.tract.q.6.num.10.& 11.qui etiã num.10.poſt gloſſ.& Butr.d.c.cum contingat,probat.de iure baptiſmalem fundatam eſſe in prædialibus. Pro ma-
28 iori tamen huius rei dilucidatione† diſtinguendum eſt cũ Io.An.in addit.ad Specul. tit. de decim. quem ſequuntur Doct.vt teſtatur idem quoq; tenens Tyndar.d.tract.num. 73.Nam aut prædia,de quorum fructibus decimandis agitur,ſunt ſita infra limites Eccleſiæ baptiſmalis,& tunc clarum eſt,quòd talis decima ad illum pertineat;& hoc probant Doct.& iura mox allegata; aut prædia ſita ſunt infra limites Eccleſiæ parochialis,quę non eſt ſub limitibus baptiſmalis, & tunc quoq; clarum eſt,decimam ſpectare,nõ ad baptiſmalem,ſed potiùs ad parochialem,neq; tunc habet contendere cum baptiſmali Eccleſia, ſed cum Epiſcopo,vt optimè adnotauit Tyndar.loco cit. quod idem tradit Rebuf.d.q.6.num.16.& 18.Difficultas eſt,quando parochialis eſt ſub baptiſmali,& prædia ſita ſunt intra limites parochialis,& tunc etiam diſtinguendum eſt; nam aut baptiſmalis erecta fuit in baptiſmalem poſt parochialem, ita vt comprehendat ſub ſe parochialem, tanquam capellam,& tunc Eccleſia parochialis habebit ſuas decimas antiquas;ita Io.An.loc.cit.Tyndar.d.trac.num.74.Rebuf.d. q.6.num.17.poſt gloſſ.in c.quicunq; 16.q.1.vbi opt.tex.& Abb.conſ.18.volum.1.Ratio eſt,quia non cenſetur hęc Eccleſia erecta cum incommodo, & præiudicio iam erectarum,vt not.Doct.in c.ad audientiam, il 1. de Eccleſ. ædif. Rebuf.d.num.17.Tyndar.d.num.74.per tex. in c.paſtoralis, de decim.ſed melior eſt in c.ſi quis laicus cap.Eccleſiæ antiquitus,& c.quicunq; 16.q.1. Et hæc procedunt quoad decimas reales;perſonales verò diuidentur inter Eccleſiã baptiſmalem propter baptiſmũ, & parochialem propter

alia

alia diuina;ita poſt Io.An.tenet Rebuf.d.num.74.Card.c. cum contingat,per c.cum quis, de ſepult.in 6. Barb. conſ. 49.colum.2.vol. 3. quod idem dicit eſſe ſatis rationi conſonum,Abb.d.c.cum contingat,colum.2.Aut Eccleſia parochialis eſt infra limites baptiſmalis, & conſtat baptiſmalem priùs fuiſſe erectam,& tunc ſi quidem conſtat decimas aſſignatas fuiſſe parochiali in conſtructione eius, tunc inquit Tyndar.d.tract.num. 76. quod ſine dubio illi parochiali Eccleſiæ debentur; ego vero puto † etiam ad 29
hoc requiri vel fundationem Papæ,vel Epiſcopi quidem, ſed ex neceſſitate propter nimiam diſtantiam, vel ex alia iuſta cauſa; prout eſt tex.d.cap.ad audientiam,il 1:& ca: conſtitutus,de relig.dom.& ibi not.Doct.&Rebuf.d.q.6: num.15.Lap.alleg.66.num.3.& Card.conſ.26.nu.4. quod etiam tunc ſolum concedit idem Tyndar.d.tract.num.81. & 82: quando non apparet de iſta aſſignatione decimarũ Eccleſiæ parochiali facta. Verius autem eſt,parem in hoc eſſe vtriuſq; rationem,vt patet ex allegatis. Non nego tamen,quin in dubio cauſa iuſta motum fuiſſe Epiſcopum, præſumendum ſit,vt loco cit. adnotauit Rebuf. per c. niſi eſſent,de præbend. Ad hoc verò,vt Capellanus d.Eccleſiæ recipiat obuentiones, tria requiruntur in terminis d.c.ad audientiam,vt ex eodem tex.& alijs not.Rebuf.d.q.6.nu. 22.Primò, quòd baptiſmalis Eccleſia reditibus abundet; Secundò, quòd illa Eccleſia ſit neceſſaria; Tertiò, quòd illa Capella non habeat ſufficientes reditus. Idem latè proſequitur Lapus d.alleg.66.num.1.& tribus ſeqq.& Io. Silua in tract.de benef.1.p.q.5.num. 100. & ſeqq. Aut demum dubitatur,an priùs fuerit erecta parochialis, vel baptiſmalis,& tunc baptiſmalis habet fundatam de iure cõmuni intentionem;ita Tyndar.d.tract.num.83. & ſic procedunt alia per eundem allegata, num. 77.

Pro complemento huius concluſionis adnotandum eſt, quòd ſi baptiſmalis Eccleſia conſentit aſſignationi limitum, & fundationi parochiæ, tũc † cenſetur remiſiſſe ius 30
decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionẽ limitum, qui nouæ Eccleſiæ aſſignati ſunt;ita Tyndar. d. num.83.Rebuf.d.q.6.num.20.Card.d.conſ.26.nu.4. neq;

31 tamen poteſt propter hunc conſenſum † aliquid accipere, iuxta tex. in c. querelam, vbi Doct. de ſimon. & not. Rebuf. d. q. 6. num. 22.

32 Decima Concluſio. Non poteſt decima † retineri ſacerdotibus ex eo, quia ſint malæ vitæ, vt eſt tex. in c. ſi Epiſcopus 16. q. 6. & in c. tua nobis, vbi gloſſ. Abb. & alij Doc. de decim. & not. etiam Rebuf. d. tract. q. 7. nu. 15. per text. in c. quid dicam 14. q. 4. & c. fortè, q. 5. Silueſt. in ſum. verb.
33 decima, num. 14. Idem † ſi eas decimas in malos vſus conuertant, vt poſt Hoſt. in rubr. de decim. & alios probat Rebuf. d. q. 7. num. 16. dicit tamen Silueſt. loco cit. in verſ. 8. cum poſt Hoſt. quod ſi ſacerdos non deſeruiat Eccleſiæ,
34 aut notorius peccator ſit, poterit † ei non ſoluere, ſed proximo ſuperiori, quo dicto relato dicit illud durū eſſe Turrecr. in c. fin. nu. 8. 16. q. 1. cui ego aſſentior, cum laici maximè priuati ſacerdotes iudicare non debeant.

35 Vndecima Concluſio. Poſſunt denegari † decimæ clericis ex eo, quia ab illis ſibi denegantur ſacramenta; ita Lap. alleg. 66. num. 7. & 8. vbi etiam concludit, quòd poſſunt laici opponere exceptionem ſpoliationis diuinorum: & reſpondet contrarijs, hoc ipſum tenent Butr. & alij in c. cum dilectus de ord. cog. idem voluit Abb. cap. fi. de Paroch. Hoſtien. in ſum. tit. de decim. §. & quare in fi. Gem. & Franc. in cap. 1. §. fin. de reſt. ſpol. in 6. quos referunt, & ſequuntur Rip. reſponſ. 1. tit. de conſuet. num. 15. cum ſeqq. Io. Petr. Molign. in tract. de retent. num. 256. & ſeq. circa medium, ac deniq; Ant. Corſet. in tract. ſeu reg. ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus limit. 49. ſeu num. 19. Ratio verò eſt, quia decimæ ſaltem perſonales dantur ratione adminiſtrationis ſacramentorum, vt ſuperiùs nos ſemel
36 admonuimus. Id tamen intelligendum eſt, † dummodo non propria auctoritate retineant, ſed in iudicio excipiendo, ſeu reconueniendo, vt patet ex Lap. & alijs Doct. loc.
37 cit. Neq; † contra poteſt parochus propria auctoritate denegare ſacramenta, ex eo, quia ſibi non ſoluātur decimæ, niſi id notorium ſit, vt latè, & optimè oſtendit Nauar. cōſ. 2. nu. 2. tit. de decim. volum. 1. & Cornel. Benincaſ. in trac: de paupertate, q. 7. in 6. ſpeciali, num. 17.

Duode-

Duodecima Concluſio. Non poſſunt demum denegari decimæ,† clericis ex eo, quia diuites ſint, neq; indigeāt; 38
tex. vbi gloſſ. in c. decimæ 16. q. 1. Io. An. & alij, in rubr. de decim. Rebuf. d. q. 7. nu. 14. Couar. d. l. 1. var. reſol, cap. 17. num. 4. Turrecr. in c. quoniam quicquid, num. 8. 16. q. 1. inter Theolog. Sanct. Thom. quodl. 6. art. 10. & 2, 2. q. 87. art. 3. ad 1. Sot. lib. 9. de iuſt. & iur. q. 4. art. 3. Silueſt. in ſumma, verb. decima, nu. 14. verſ. 8. vbi etiam rationem affert, quæ cōmunis eſt, & affertur quoq; à S. Thom. & Sot. loco cit. quia neq; decimæ ſolùm ob ſuſtentationem miniſtro- 39
rum dantur, ſed etiam pro † pauperibus (quod & colligitur ex cap. tua nobis, cum ſimil. vbi habetur, quod decimæ ſint tributa egentium animarum) & licèt etiam admittamus, quod ſuſtentatio miniſtrorum fuerit ratio inſtituendi decimarum ſolutionem; ex quo tamen hoc eſt effectum & debitum per Eccleſiæ ſtatutum, illis quoque debentur 40
etiam ſi diuites ſint. Non debentur tamen † iure diuino, aut naturali decimæ talibus miniſtris non indigentibus, vt ex eodem Silueſt. Couar. & alijs Doct. maximè Theologis patet, & nos cap. 1. q. 1. & 2. & c. 5. q. 5. fuſius oſtendimus. Vbi etiam admonuimus, tunc ſaltem, cum indigent, & quoad ſubſtantiam iure diuino, & naturali deberi decimas etiam poſt legem Euangelicam. Quod nunc ex eo breuiter probare poſſumus, quod tam iure naturali, quàm diuino dignus eſt operarius mercede, & cibo ſuo, Deuteron. 24. Matth. & Luc. 10. 1. ad Timoth. 5. & 1. Cor. 9. & qđ ſacra miniſtrantibus debeatur à populis ſuſtentatio, patet ex eodem loco Matth. & Luc. 10. vbi loquens Chriſtus Dominus de Apoſtolis verbum Dei annunciantibus adducit eum locum Deuter. Dignus eſt operarius, &c. patet etiam ex alleg. loc. Pauli 1. Cor. 9. & 1. Tim. 5. vbi de ſe ipſo, & alijs prædicantibus, ſacraque dantibus, tum eundem locū affert, tum illud Deut. 25. Non alligabis os boui triturāti. 41

Decimatertia Concluſio. Probabilius mihi eſt † decimas non poſſe per populum retineri rectori pro impenſis, ſiue factis in ædificanda Eccleſia parochiali, ſiue faciendis in ea amplianda, vbi numero populi nō ſufficiat. Prior pars concluſionis probatur, tum auctoritate Io. Petr. Mo-

lign.d.tract.de retent.num.257.& Rip.d.reſponſ.1.nu.13. tum eorum ratione, quia nimirum talis compenſatio non eſt admittenda,cum impenſæ factæ non ſint liquidæ iuxta l.fin. C. de compenſat. atq; adeò earum debitum non venit compēſandum cum debito decimarum, quod eſt pluſquam liquidum. Poſterior pars, quę eſt contra Molign.& Rip.loc.cit.probatur eadem ratione; nam minus liquidæ ſunt impenſæ faciendæ,quam factæ;præterea non reperitur iure cautum,quòd decimæ dentur propter reparationem,aut ampliationem Eccleſiæ,ſicut propter adminiſtrationem ſacramentorum, atq; adeò nō rectè arguunt Rip. & Molign.ab vno ad alium caſum,neq; id habetur in cap. vnico 10.q. 3. aut c. Vulterranę 12. q.2.quæ ipſi allegant.

SVMMÆ RERVM.

1 *Cauſa decimarum in petitorio agitari debet coram iudice Eccleſiaſtico.*

2 *Cauſa ſpiritualis in petitorio agi debet coram iudice Eccleſiaſtico. Idem ſi poſſeſſorium mixtam habeat proprietatis rationem,num.3. idem quoque ſi curia mixta ſit ex clericis, & laicis,num.4.*

5 *Cauſa decimarum,vbi quæſtio ſit meri facti,agitari poteſt etiam coram iudice laico. Poteſt tamen etiam corā eccleſiaſtico,nu.7.*

6 *Cauſa ſpiritualis,& eccleſiaſtica,vbi ſola quæſtio facti ſit, agitari poteſt coram iudice laico.*

8 *Poſſeſſorium decimandi ſecundum communiorem agitari poteſt coram iudice laico. Idem in qualibet cauſa ſpirituali, & Eccleſiaſtica,ſecundum eandem communiorem, num. 9. Contrarium in vtroq; num. 10.*

11 *Cauſa ſpiritualis regulariter ſpectat ad forum eccleſiaſticum.*

12 *Cauſa poſſeſſoria rei ſpiritualis, & eccleſiaſtica dicitur abſolutè ſpiritualis,& eccleſiaſtica.*

13 *Cauſa poſſeſſoria decimarum agitari poteſt coram iudice laico, vbi quæſtio eſt facti incidens;poterit tamen etiam coram eccleſiaſtico immo debebit,vbi de iure ipſo poſſeſſionis,ſeu poſſeſſorio principaliter agatur,num.14.*

15 *Iudex laicus, an cognoſcat de iure decimandi competente laico ex feudo,priuilegio,vel præſcriptione.*

16 *Statuere de decimis ad quos ſpectet.*

17 *Laicus conductor decimarum poteſt conueniri coram iudice laico,&*

co,& debet ſecundùm aliquos,niſi adſit contraria fori praſcriptio. Contrarium tamen probabilius eſt.

18 Cauſa poſſeſſoria iuris decimandi, & quauis alia ſpiritualis nō poteſt tractari coram iudice laico,quando vel res inter clericos ſolos agitur,vel reus eſt clericus.

19 Clericus non poteſt conueniri coram iudice laico.

20 Cauſa decimarum,vbi de iure ipſo agitur, non poteſt in laicum compromitti. Immo etiam ſecundùm aliquos in neminem compromitti poterit,num.21. Poterit tamen fortè in laicum ſimul, & clericum,aut ſaltem in clericum,num 23.

22 Spiritualia in laicum compromitti non poſſunt.

24 Compromitti poteſt in laicum de fructibus decimarum. Idem in quauis re ſpirituali, num.ſeq.

25 Compromiſſum eſt quadam tranſactio.

26 Cauſa decimarum,an compromitti poſsit in laicum tanquam in arbitratorem.

27 Rector agens ad decimas poſſeſſorio adipiſcenda,recuperanda,vel retinenda quomodo concludet,& tribus num.ſeqq.

31 Rector poterit agere interdicto,vti poſsidetis, quàmuis etiam ſemel non perceperit omnes decimas,ſed aliquas tantùm. Item non modò contra recuſantes ſoluere, ſed etiam contra alios Curatos,& religioſos, atque alios quoſcunq; turbantes in d. poſſeſsione,num. 32.

33 Petitorio agens ad decimas prateritas poterit agere rei vindicatione,ſecus vbi decima non eſt ſegregata,num.34.

35 Dominium decimarum non tranfertur in Eccesiam ante ſeparationem,tunc autem agendum eſt actione perſonali, ſeu condictione ex canone, num. 36. aut lege conſuetudinaria, vbi debeantur ex conſuetudine,num.37.

38 Actio confeſſoria, negatoria, aut ex dolo quando locum habeat in materia decimarum, remiſsiue.

39 Confeſſoria actione agitur inter duas Eccleſias de proprietate iuris decimandi. Quòd ſi agatur contra colentem pradium, locus erit conductioni ex lege,num.40.

41 Cauſa decimarum eſt ſummaria,vbi quaſtio ſit inter Eccleſiam, cui de iure communi debentur, & laicum qui ſoluere debet.

42 Solemnitates iuris non neceſſariò adhibentur,vbi quaſtio ſit inter Eccleſiam,cui de iure communi debentur decima, & laicum qui ſoluere debet.

43 Cauſa decimarum ſummaria eſt,ſi quaſtio ſit inter duas Eccleſias de iure decimandi. Idem ſi vna earum nitatur conſuetudine,num.44.

45 Conſuetudo eſt quædam lex communis.
46 Cauſa decimarum ſummaria non eſt, vbi de decimis agatur, quę ſolùm ex pacto, pollicitatione, aut voto debitæ ſint.
47 Cauſa decimarnm ſummaria non eſt, vbi quæſtio eſt inter laicos de iure decimandi. Idem generaliter, quando decimæ debentur iure ſpeciali, num. 48. Secus ſi agatur de ſucceſsione feudi antiqui decimarum, num. 49.
50 Succedens in ius alterius debet vti iure illius.
51 Cauſu decimarum ſummaria eſt, cum agitur contra aduocatos, & alios impedientes, ne decimæ ſoluantur. Cõtrariũ alij, nu. 52
53 Cauſa decimarum ſummaria eſt, cum Rector agit contra eum, qui ſe tuetur à ſolutione priuilegio in iure ſcripto. Aut etiã priuilegio ſpeciali, vel conſuetudine, aut præſcriptione, nu. 54.
55 Cauſa ſummaria quid importet, & de modo in ea procedendi, remiſsiuè.
56 Rectore agente contra ſubditum ad decimas incipi poteſt à præcepto.
57 Brachium ſeculare inuocari poteſt contra pertinaces in ſolutione decimarum.
58 Appellatio non admittitur cum per Rectorem à ſubdito decimæ exiguntur; Secus ſi alleget priuilegium Papæ, vel compoſitionẽ legitimam, num. 59. Ratio affertur, num. 60.
61 Debitor decimarum non poteſt prætextu crediti decimas denegare; neque propter ſterilitatem, num. 62.
63 Pœnæ & incommoda, quibus afficiuntur non ſoluentes decimas, remiſsiuè.
64 Excommunicari poteſt non ſoluens decimas cum teneatur; non eſt tamen ipſo iure excommunicatus, num. 65.
66 Excommunicati ſunt laici compellentes Prælatos ipſis ſubmittere iura Eccleſiæ.
67 Sacrilegus eſt excommunioatus, num. ſeqq.
68 Sacrilegium an committant retinentes decimas.
69 Excommunicatio in eos, qui decimas non ſoluunt, ferri debet monitione præmiſſa. Idem in quauis ſententia excommunicationis, num. 70. & debet eſſe canonica, & competens, hoc eſt, trina cum aliquo dierum intetuallo, num. 71.
72 Monitoria excommunicationis contra non ſoluentes non debent neceſſariò continere clauſulam illam, niſi cauſam rationabilẽ volueris allegare; debet tamen iudex ſe informare, vel litteras conditionales formabit, num. 73.
74 Sepultura eccleſiaſtica priuatur, qui ſoluere tenetur decimas, & non ſoluit.

75 Sepul-

75 *Sepultura eccleſiaſtica priuatur, qui notoriè decedit in peccato mortali.*

76 *Procedi poteſt ex officio contra non ſoluentes decimas prauia informatione.*

77 *Viſitator poteſt cogere ſubditos ad ſoluẽdas decimas ſuo Rectoris niſi aliquam rationabilem cauſam allegarent, num. 79.*

78 *Viſitatori incumbit correctio exceſſuum, & ſolicitudo erga clerum, & populum.*

80 *Redituum Eccleſiæ exiguitati quomodo ſuccurratur per vnionẽ beneficiorum, & aſsignationem oblationum, aut decimarum.*

81 *Aedificari poteſt Eccleſia intra fines alterius, & in ea Epiſcopus inſtituere ſacerdotem percepturum obuentiones alicuius caſtri, vbi parochiani iam conſtructam, ſine magna difficultate adire non poſſunt.*

De modo procedendi circa exactionem Decimarum. Cap. VIII.

QVÆRO primò, quis ſit iudex competens in cauſa decimarum?

Prima Concluſio. Decimarum controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiam incidens, ſpectat † ad iudi- 1 cem eccleſiaſticum; text. in Clem. diſpendioſam, de iudic. optimus etiam tex. in c. literas, de iur. calum. & c. fin. de rerum permut. cnm alijs adductis per And. Gail. pract. obſer. lib. 1. obſeruat. 38. nume. 1. Papien. in for. declin. iuriſſid. in verb. nec fuiſſe, & Anaſtaſ. Germon. de ſacror. immun. lib. 3. c. 19. num. 84. & multis ſeqq. vbi id optimè probat, idem not. Feder. de ſen. conſ. 245. incip. Domino Andreę Abb. d. c. litteras, nu. 8. Felin. c. cauſam, nu. 15. de præſcript. Marcheſan. tract. de commiſſ. & reſcript. cap. 4. nu. 30. 2. part. Thom. Zerol. in ſua Praxi Epiſc. verb. decimæ, verſ. ad 6. Rebuf. d. tract. de decim. q. 10. num. 2. & 38. poſt alios, & generatim in cauſa ſpirituali de communi Ambroſ. de Vignat. in cap. ſalubriter, num. 125. de vſur. Dec. cap. 2. num. 188. de iudic. & probatur ex ijs, quæ infra mox afferemus ad ampliandam hanc concluſionem. Ratio illa eſt, quia ius decimandi ſpirituale eſt, vt latè cap. 5. q. 3. in

2 princ.oſtendimus. De cauſa autem ſpirituali † ſolus eccleſiaſticus cognoſcit, vbi quæſtio ſit iuris, c.2. de iudic.c. tuam, de ordine cog.& c.cum ſit generale, cum ibi not.de for.compet. Idem quoque erit dicendum, quando cauſa
3 poſſeſſoria † mixtam habet proprietatis rationem, prout in qualibet re ſpirituali tenet Abb.d.cap.literas, vbi Butr. Barbat.& alij in rub.de iudic.num.51.Couar.pract.quæſt.
4 cap.35.num.1.concl.1.quin etiam idem erit, † licèt curia mixta ſit ex clericis,& laicis; tunc.n.non poterit adhuc curia illa ſic mixta de decimis, alijſq; cauſis ſpiritualib. diſponere, ac decidere, ita poſt Rebuf.d.q.10.num.36.tradit Germon.d.cap.19.nu.86.& ſeq.illa optima ratione, quòd cuiuſq; rei origo inſpicienda ſit; curia verò illa licèt ſit mixta, habet tamen originem, & iuriſdictionem à Principe ſeculari, qui incapax eſt iuriſdictionis ſpiritualis cap. 2.de iudic.cum alijs mox adductis, ſecus ſi illi conſiliarij mixti ex laicis, & clericis dati ſint à Summo Pontifice, vt latè,& optimè oſtendit Germon.d.c.19.num. 89. nu. verò 93.& 94.idipſum extendit, vbi etiam laicus ſe tueri velit legitima temporis præſcriptione ab huiuſmodi ſolutione decimarum.

5 Secunda Concluſio. Si quæſtio ſit † meri facti, an nimirum talis perceperit, vel ſoluerit, ſeu etiã, an percipiat, vel ſoluat decimas, ad effectum quoq; vt is, de quo non dubitatur, an iure ſoluere debeat decimas, eas ſoluere Eccleſiæ, eiuſq; rectori cogatur, vel quia agatur contra tertium detentorem fructuum decimandorum, iudex etiam laicus competens erit; ita Couar.pract.q.c.35.nu.2. Zerol. d.verſ.ad 6.Rebuf.d.q.10.nu.3.Lud.Gomes in c.ſi annum nu.15.& 16.de iud.in 6.Felin.& Feder.de ſen.loc.cit.Butr. c.fin.num.20.de iud.Abb.d.c.literas, num.7.& ſeqq. Gail. infr.num.2.per tex.c petimus 11.q.1.Marcheſ.d. tract.de commiſſ.& reſcript.cap.4.num.30.par.2. poſt alios; communem aſſerit Germon.d.cap.19.nu.99. & in qualibet ma
6 teria † ſpirituali,& eccleſiaſtica tradit Ant. Grauat.in addit.ad Veſtr.in ſua Praxi lib.5.cap.1.ex communi Soar.in Theſ.recept.ſent.verb. ſpiritualium, & Turzan. opin.90. ex communiori Farinac. lib.1.tit.1. q. 8. crimin. num.25.

Poterit

Poterit tamen etiam in hoc cognoſcere † eccleſiaſticus, 7
vt latè, & optimè probat Marcheſ.d.nu. 30. & ex communi Couar.d.num.2.in prin.& Germon.d.c.19. num.95.96. & 99.idq; fauore Eccleſiæ, vt quem maluerit iudicem, eligat, vt ijdem Doct.ibid aſſerunt; pro quo optimus tex. eſt in cap. cum ſit generale, de for. competen. Hinc infertur damnabilem, reprobandamq; eſſe conſuetudinem, quam in Gallia, & Hiſpania eſſe tradunt Guil.Bened.in cap. Raynutius verb.abſq; liberis il 2.num.45.de teſtam. Rebuf.d. quæſt.10.num.39.& alij, quos referunt Couar. d. cap.35. pract.quæſt. num. 2. verſ. tertiò quoties decimæ cum ſeq. & lib.1.var.reſol.cap.17.num.8. verſ. nonò principaliter, necnon Germon. d.cap.19.nu.93. & ſeq. vt nimirum cum laici negant ſoluendas eſſe decimas clericis, quia præſcriptione extinctæ ſint, ac præter conſuetudinem exigantur, cauſa apud Regios Magiſtratus tractetur, qui ideo inhibeant iudicibus eccleſiaſticis; prout eam ſatis improbat Germon. loco mox cit.

Tertia Concluſio. Si agatur de poſſeſſorio decimandi
† communis ferè omnium reſolutio videtur eſſe, quòd po- 8
teſt iudex laicus cognoſcere; ita ex communi reſoluit Andr.Gail. d. obſer.38.num.2.auctoritate gloſ.d.c. literas, in verſ.rebus, quæ tamen gloſſ.nihil de decimis, quod ad hãc rem faciat, ſed tantùm, quòd licèt in cauſis ſpiritualibus de calumnia non iuretur; ſi tamen agatur poſſeſſorio pro re ſpirituali, iuratur, & eſt communiter reprobata, teſte
Couar.d.c.35.num.1.& in qualibet † cauſa ſpirituali, & 9
Eccleſiaſtica, quando ſuper mero poſſeſſorio agitur, quòd iudex laicus ſit competens, ita vt coram eo cauſa hæc poſſit agitari, tenet Guid.Pap. deciſ.85. in princ. Boer. deciſ. 60.num.23.Gram.deciſ.78.per totam, Afflict.deciſ.2.&24. cum alijs, quos referunt, & ſequuntur Gail.vbi ſup. num.3 & 4.Grauat.loc.cit.Soarez in Theſaur.recept. ſent.litt.P, num.188.Menoch.de recup.poſſ.remed.15.num.211. & 234.communem etiam aſſerit Couar.d.c.35. num. 1.& in epit.de ſponſ. & matr.4.par.c.8.§.12. num. 3. à qua tamen
etiam communiore ſententia, ſi ſimpliciter intelligatur † 10
libenter recedo cum Lig.in Clem.diſpendioſam, de iudic.

Guid.

Guid.Papa,conſ.149.Rol.à Vall.conſ.23.nu.17.l.2. Oſaſc. deciſ.116.num.1.Butr.d.c.fin.num.20.de iud.Bero.in rub. de iud.num.51.cum ſeqq.& ibi latè Barbat.Dec.c. cæterũ num.69.de iud.Clar.in §.feudum quæſt.90.num. 9. in fin. Ludolf. Schader. in tract.de feud.par.10. ſect.1. num. 84. in princ.& Couar.d.num.1.verſ.verum ſi diligenter, poſt Io.Daiamam in prooem.pragmat.ſanctionis, §. poſtremo, & alios,quos ipſi citant; & in ſpecie in materia decimarũ latè tradit Rebuf. d.q.10.num. 1. ad hoc allegans gloſſ.in ſumma 10.q.1.& tex.in cap.dudum,de decim. Et ratio illa
11 optima eſt,quod cauſa † eccleſiaſtica, & ſpiritualis ad forum,iudiciumque eccleſiaſticum ſpectat, non autem laicos,c.2.de iud.c.tuam,de ord.cog.cum ſimilibus cauſa au
12 tem poſſeſſoria † rei eccleſiaſticæ etiam ſimpliciter, & abſolutè dicitur eccleſiaſtica,vt probatur ex Clem. vnica, de cauſa poſſ.& propr.& Clem.vnica,cum ibi notat. de ſequeſ.poſſ.&fruct.Idem igitur dicendum quoq; eſt de poſſeſſorio decimandi propter eaſdem rationes ; quicquid Gail.& alij ſupr.citati initio cõcluſionis dicere voluerint. Niſi velimus dicere,eos Doctores omnes, qui contra ſen-
13 tiunt, vel aliquos ſaltem intelligendos eſſe, † vbi eſt ſolũ quæſtio facti circa poſſeſſionem, hoc eſt, cũ incidenter in iudicio quæritur, an talis exigat, ſitue in poſſeſſione exigendi decimas, non autem, cùm principaliter agitur,ad hoc vt clericus manu teneatur in poſſeſſione,vel poſſeſſionem recuperet,aut acquirat percipiendi decimas.

Aliqui etiam aliter diſtinguere voluerunt;nam D.Menoch.d.remed.15.de recuper.poſſeſſ.num.219.223.234.& ſeqq. ita diſtinxit, aut agitur poſſeſſorio adipiſcendæ rei ſpiritualis,& tunc,inquit,laicus iudex non poteſt ius dicere, quia iudicium hoc habet ſibi annexam cauſam proprietatis,quæ vt ſpiritualis à laico minimè tractari poteſt cap.tuam,de ord.cognit.cap. lator, qui fil. ſint legit. ſicq; affirmant omnes,vt teſtatur Bero.rubr. de iudic. num.51. Crauet.conſ.104.num.17.verſ.nec obſtat,Couar.d.cap.35 practic quæſt.num.1.verſ.prima concluſio, & Guid. Pap. quæſt.1.Aut agitur poſſeſſorio recuperandæ rei ſpiritualis,& tunc ſiquidem agatur inter duos laicos,laicus iudex

com-

competens eſt,hocq; caſu procedit,inquit,crebrior relata ſententia;ſi verò laicus ſpoliator à clerico ſpoliato conuenitur,tunc is poteſt coram iudice ſuo, ideſt laico conueniri. At ſi inter duos clericos contenditur de hac poſſeſſione, tunc laicus iudex cognoſcere non poteſt. Deniq; ſi ſpoliator eſt clericus, & ſpoliatus laicus,tunc adhuc clericus ſpoliator ſub iudice laico ratione perſonæ conueniri non poteſt. De poſſeſſorio verò retinendæ nihil dicit ibi Menoch. ſed in tract. de retinen.poſſeſſ.remed. 3. num.324.& ſeqq.eadem ferè ratione diſtinguit, aut laicus turbat clericum rei beneficiariæ,ſeu ſpiritualis poſſeſſorem, & tunc iudex laicus competẽs eſſe poteſt ſaltem, vbi de titulo incidenter quæritur,aut laicus turbatur à clerico, qui mox conuenitur, & tunc iudex laicus non poteſt cognoſcere; aut vterq; turbator nimirum,& turbans eſt laicus,& tunc laicus iudex poteſt cognoſcere;aut deniq; vterq; clericus eſt;& tunc ſolus iudex Eccleſiaſticus competens eſt; quoniam clericus trahi, atq; citari non poteſt coram iudice laico. Abbas verò Panorm.in d.cap.litteras num. 8. cum diſtinxiſſet in cauſa ſpirituali aliam merè ſpiritualem, aliam quaſi ſpiritualem, aliam deniq; merè temporalem non habentem aliquam ſpiritualitatem annexam, vbi diſputatur tantùm de facto mero, nec venit diſcutiendum aliquid iuris, huius merè temporalis illud exemplum attulit,quando agit clericus contra laicum poſſeſſorio retinendæ,& agit,vt ceſſetur,à turbatione;hic ſubdit Abb.licèt agat reſpectu Eccleſiæ,non tamen venit ad diſcutiendum aliquid iuris ſpiritualis, ſed quid meri facti. an turbet, an poſſideat, atq; adeò tunc nil obſtat, quin laicus iudex cognoſcere queat; ex quo habes tertium membrum, nimirum retinendæ poſſeſſionis,quod à Menoc. d. remed. 15.in ſua illa diſtinctione fuerat prætermiſſum. Verùm hæc diſtinctio omnino admittenda non eſt, quamuis.n.verum ſit in poſſeſſorio adipiſcendę rei ſpiritualis ſolùm Eccleſiaſticum iudicem cõpetentem eſſe,quod præter Doct. etiam de communi teſtantes ſupr.à Menoc.relatos ex cõmuni quoq; tradit, & adſtruit Ludolf Schader.tract.de feud.par.10.ſect.1.num. 92. ſiue quia habeat hoc iudiciũ

cauſam

cauſam proprietatis annexam, cum vbi clericus poſſeſſionem ſpiritualis rei puta beneficij adipiſcitur ſuper titulo ſaltem ſummariè cognoſcendum ſit, cap. ſi quando, & cap. ſuper eo, de offic. deleg. cum ibi not. & ſuis ſimil. ſiue aliã ob cauſam: Tamen id verum etiam eſt, ſiue agatur poſſeſſorio recuperandæ, ſiue retinendæ; tunc .n. ſolus iudex Ecclesiaſticus de cauſa ſprituali cognoſcet, non ſolùm ratione perſonæ, vbi vel vterq; actor nimirum, & reus, vel ſaltem reus eſt clericus, ſed etiam ratione rei ipſius, vbi vel ſolus reus, vel vterq; (ſi tamen caſus euenire poteſt) laicus eſt; & quidem quoad poſſeſſorium recuperandæ patet tũ quia vt ipſe Menoch. fatetur d. remed. 15. num. 223. agens poſſeſſorio recuperandæ debet probare ſaltem titulum coloratum, quod pluribus relatis tradit, ac docet, num. 463. & duob. ſeqq. immo crebrior, & communis ſententia eſt ſpoliatum beneficio, ac re ſpirituali agentem remedio recuperandæ probare debere, & iuſtificare titulum ſuæ poſſeſſionis, vt patet ex ijs, quos idem refert num. 458. & ſeq. quam & ipſe num. 466. cum duob. ſeqq. admittit, ac probat, quando ſpoliato agenti iuris præſumptio aduerſaretur. Tum etiam, quia non ſemper ſpoliatus ipſis quoque ſpiritualibus reſtituendus eſt ante omnia, ſed plerumq; de ipſa proprietate cognoſcendum eſt, vt patet inter cæteros ex allegatis per Ant. Gabr. commun. concl. lib. 5. tit. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. ferè per totam, Ant. Corſet. in regula, ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus. Similiter in poſſeſſorio retinendæ ſaltem colorandus eſt titulus, vt ſatis probat idem Menoch. d. remed. 3. retinen. num. 334. an verò titulus ſit coloratus ſaltem ſufficienter ad effectum, vt quis manuteneatur in poſſeſſione, vel eam recuperet omnino quæſtio iuris eſt, non facti ſolius, ac meri. Præterea, ſiue agatur retinendæ, ſiue recuperandæ poſſeſſionis rei ſpiritualis ſemper quæritur non illud ſolùm, an quis turbet, an poſſideat, an ſpoliauerit, vt falſo putauit Abb. d. c. litteras num. 8. de iuram. calum. ſed an turbare, vel ſpoliare potuerit, aut debuerit, & an poſſidere, ac recuperare nunc debeat, quod omnino in iuris ſonat quæſtionem; certum autem eſt, quando quæſtio iuris ſuper re ſpirituali ẽt

ſolùm

ſolùm incidens eſt., tunc à ſolo iudice Eccleſiaſtico eam tractari poſſe, vt conſtat ex cap. tuam, de ord. cognit. cap. 2. de iudic. & cap. lator, qui fil. ſint legit. cum ſimil. & ibi not. & alijs Doct. relatis ſupr. concl. 1. quorum pleriq;, nõ in ſolo petitorio, ſed indiſtinctè loquuntur, maximè verò Ambr. de Vignat. in cap. ſalubriter nu. 124. & ſeq. de vſur. & Couar. Epit. de ſponſal. 2. par. cap 8. §. 12. num. 3. & 4. qui etiam de communi teſtantur. Ex quo confunditur diſtinctio illa Menoch. vtrum de titulo incidenter, vel principaliter, vbi laicus reus eſt, tractandum ſit. Præterea, quod poſſeſſorium tam retinendæ, quam recuperandæ rei ſpiritualis tractandum omnino ſit coram iudice Eccleſiaſtico probatur, tum quia cum regulam habeamus ex d. c. 2. de iudic. & alijs iuribus mox allegatis cauſam rei ſpiritualis, vel quaſi ad ſolum iudicum Eccleſiaſticũ pertinere, ſtandum illi erit, donec exceptio probetur iuxta tex. in cap. 2. in fin. de coniug. leproſ. cum traditis ibi per Doct. & in rubr. de reg. iur. & Couar. lib. 2. var. reſol. cap. 12. nu. 4. quod enim poſſeſſorium rei ſpiritualis ſit temporale nullo ſolido nititur fundamento, vt patet ex ſupra dictis iunctis ſtatim dicendis; fateturq; ipſe Menoch. d. remed. 15. recuperan. poſſeſſ. num. 219. vbi cum multis num. præceden. eius opinionis fundamenta euertit. Tum quia poſſeſſoria cauſa, & petitoria connexę ſunt, ab eodemque iudice pertractandæ cap. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propr. l. nulli in fin. C. de iud. ex his igitur planè tollitur, & confunditur principalis Menoch. diſtinctio. Aliqui verò, vt Grauat. d. nu. 6. dupliciter hanc opinionem temperant, primò quidem, vt procedat, niſi à iudice Eccleſiaſtico inhibitio iudici ſeculari facta fuerit, idq; auctoritate Ambroſ. de Vignat. in cap. ſalubriter num. 125. de vſur. Verùm Ambroſ. neq. in d. num. 125. neq; in duob. præcedentibus, aut ſeqq. vbi quæſtionem de competẽtia iudicis in cauſa ſpirituali pertractat, aliquid dicit de poſſeſſorio rei ſpiritualis, ſed ſolùm de quæſtione facti, & iuris diſertè ex communi tradens in quęſtione iuris quoquomodo incidat circa rẽ ſpiritualem coram iudice eccleſiaſtico tractandam eſſe; in quo etiam articulo illud temperamentum ad communem opinionẽ,
non

non adhibet, quod Grauat. commemorat; ſed ſolùm ait iudicem eccleſiaſticum poſſe, & debere iudici laico inhibitionem tranſmittere, vbi quæſtio iuris circa rem ſpiritualem incidat. Secundò temperat Grauat. hanc opinionem, vt locum ſibi vendicet in quacunq; ſpirituali cauſa, dummodo ſummariè, ac de plano ſine diſcuſſione liquere poſſit, maximè ex Dec. in cap. 1. vbi nihil omnino huiuſmodi de re habetur, at voluit allegare in cap. 2. num. 187. de iudic. ſed licèt ibi ex quorumdam opinione doceat Dec. cauſam ſpiritualem, ſi ſummariè tractetur, coram laico iudice diſcuti poſſe; nihilominus neq; aliquid de poſſeſſorio loquitur, neq; ei opinioni ipſe adhęret, immo contrariam ſequitur tum auctoritate Io. An. in addit. ad Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1, verſic. competit, & Rom. conſ. 299. circa fin. tum per Clem. diſpendioſam de iud. & Clemē. ſæpe de verb. ſign. cum vtrobiq; not. ex quibus manifeſtè conſtat, eundem iudicem eſſe cauſæ plenariæ, ac ſummariæ, ſeu non ideo alium iudicem adeundum eſſe, quòd aliqua cauſa ſummariè, vel plenariè pertractetur, quod & latè probat Scrader. d. trac. de feud. par. 10. ſect. 1. n. 93. & ſeqq.

Vt autem ad principalem concluſionem redeamus, qua
14 docuimus † cauſam ſpiritualem etiamſi poſſeſſorio agatur, omnino coram eccleſiaſtico iudice tractandam eſſe, ij qui cōtrariam opinionem nulla diſtinctione admiſſa tueri volunt, mouentur primò, quia poſſeſſorium, inquiunt, rei ſpiritualis temporale, ac prophanum eſt, quod probare nituntur auctoritate gloſ. in d. c. literas verbo rebus ſpiritualibus, de iuram. calum. vbi contendit Gloſ. quòd licèt in eo tex. caueatur, in rebus, & cauſis ſpiritualibus non requiri iuramentum de calumnia, tamen ſi agatur de poſſeſſorio rei ſpiritualis, tūc iurabitur arg. cap. litteras de reſti. ſpol. non niſi quia poſſeſsorium rei ſpiritualis, non ſit ſpirituale: Idem ferè habet alia Gloſ. in cap. cum dilectus verbo iuramento ad fin. de elect. vbi contendit iurari de calumnia, vbi agitur ad reſtitutionem rei ſpiritualis, quia non agitur ſpiritualiter; cui accedit, quòd nihil commune eſt poſſeſſioni, & proprietati, vt expreſsè habetur in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquiren. poſſeſs. Secūdò

mouen-

mouentur per tex. vbi id expreſsè haberi videtur, in cap. petimus 11.qnæſt.1.cap.vlt. de iudic. & cap. cauſam, quæ il 2.qui fil.ſint legit.quos tex.ſtatim examinabimus. Tertiò,ac poſtremò mouentur,quia quęſtio facti in re,& cauſa ſpirituali videtur à iudice laico tractari debere,vel ſaltem poſse ex cõmuni,de qua per Bart.in l.Titia, vbi Alex. Rim.&alij ff.ſol.matr.Iaſ.in l.quoties nu.6.C.de iud.Dec. cap.2.nu.188. & ſeq. extra eod.tit.& alios, at verò poſseſſorium ad factum magis, quam ad ius pertinere notiſſimi iuris eſse videtur ex l.deniq; ff.ex quib.cauſ.mai. & l. pupillum ff.de acquir.poſs.cum ſuis ſimil. Hæc ſunt præcipua huius opinionis fundamenta, quæ tamen nihil remorari nos debent. Ad primum.n.quod attinet ad Gloſ.d.c. litteras, de reſtit. ſpol. dum innuit poſseſsorium rei ſpiritualis non eſse ſpirituale reſpondeo cum Couar.d.cap.35 nu.1.verſic.non oberit gloſ.eam gloſ. eſse magis communiter reprobatam auctoritate Aufrer. deciſ.471. Capel. Tholoſ. in addit. & verè nullus Doct. ibi ſimpliciter eam ſequitur, ſed neq; alibi aliquis Doct. qui magni nominis ſit, abſolutè tenet poſseſsorium rei ſpiritualis non eſse ſpirituale,ſed ad ſummum nõ eſse merè ſpirituale, ſed quaſi vt patet ex ijs,quos refert Aufr.d.deciſ.471.& Abb.d.cap. litteras, & tamen cognitio cauſæ etiam quaſi ſpiritualis, ſeu de re quaſi ſpirituali omnino ad iudicem eccleſiaſticum pertinet,vt tradũt Doct.in c.2.& 3. de iud.& c. tuam de ord cogn.immo in ſpecie,quod poſseſsorium rei ſpiritualis ſit ſpirituale pleriq; tuentur, quos ſupra recenſuimus;quibus nunc addo Cæſ.Vrſil.in add.ad Afflict.deciſ. 2.num.1.vbi etiam refert ipſum Afflict.in Conſtit. Regn. Rubr.de bugenſat.& petitor num. 8. aſserentem ex dictis omnium cõmunem opinionem eſse, quòd in iudicio poſſeſsorio cauſę ſpiritualis iudex laicus non cognoſcit,quare in hoc non erit ſtandum glo.cuius licèt magna ſit, non tamen publica, ſed priuata eſt auctoritas,omniq; legum, & iurium auxilio deſtituta; quod .n. allegat gloſ. textum in cap.litteras de reſti.ſpolia.ex eo probare contendens in poſseſsorio rei ſpiritualis iurari de calumnia,quod tamen fieri prohibetur in cauſa ſpirituali per text.d.c.litteras de

iuram.

iuram.calum.nihil obſtat,tum quia in d.c. litteras de reſt. ſpol.requiritur non iuramentum calumniæ, ſed de malitia,quæ iuramenta inter ſe differunt, vt notauit Abb.d.c. litteras num.19.de reſtit.ſpoliat.& in c.cum dilectus, nu. 11.de elect.tum quia in ſpiritualibus iuratur de calumnia ſuper exceptionibus poſtea emergentibus prout in d.c.litteras de reſt. ſpol. ſi per eas alterius ius aliqualiter lædatur, vt exponit Gloſ.ibi verb.iuramento,vel vbi præſumptio eſt contra excipientem,vt ibid.explicat gloſ. quam ēt ſequitur inter cæteros Abb.num.19.In quo illud mirabile eſt, quod gloſ. eam rationem non afferat, quam innuerat in c.litteras de iuram,calum.quòd nimirum in d.c. literas de reſt.ſpol. ageretur de poſſeſſorio rei ſpiritualis;aduertebat.n. gloſ.id non habere ſolidum fundamentum. Ad gloſ.verò d.c.cum dilectus,de elect.ſimiliter reſpondetur eam priuatæ, non publicæ auctoritatis eſſe, atq; à cæteris interpretibus ibi ſolam ferè derelinqui; quod autem allegabatur ex §.nihil commune,poſſeſſorio,&petitorio nihil commune eſſe,reſpondeo cum Aufrer.d.deciſ.471.num.1 Abb.in d.c.litteras nu.6.de iuram.calum.&Ludolf.Scrad. d.tract.de feud.par.10.ſect.1.num.86.poſt Bero.d.rubr.de iudic.nu.56.id verum eſſe, quatenus ſententia lata in vno non præiudicet in alio, nam in alijs magnam habent connexionem,cuius rei optimum argumentum ſumitur ex c. cauſam, quæ de præſcript.vbi ſicut laicus eſt incapax proprietatis rei ſpiritualis,ita etiã poſseſſionis;quòd ſi in propoſita ſpecie vrgeret hoc argumentum,efficeret etiam,qđ ſi poſseſsorium rei tẽporalis eſt temporale, ad iudicemq; laicum pertinet, petitorium eiuſdem rei temporalis non eſset temporale, ad aliumq; iudicem eius cognitio pertineret,vel contra,quod quam abſurdum ſit, nemo non videt. Immo in ſpecie, quòd eiuſdem iudicis ſit de poſseſſorio, ac petitorio cognoſcere,apertè conſtat ex cap. 1.de cauſ.poſseſs.&propr.& clem.vnic.eod.tit.& clem.vnic.de ſequeſt.poſseſs.& fruct.cũ ibi notat. per Doct. in ſpecieq; adnotauit inter alios Clar.lib.4.ſent.§. feudum quæſt.20. num.9.in fi.ſic etiam ferè ſoluit; argumentum hoc retorquens Menoc.d.remed.15.nu.219.vt apud eum videre eſt.

Quibus

Quibus (vt ad ſecundum argumentum reſpōdeamus) non obſtat text. in cap. petimus 11. q. 1. reſpondeo .n. cum Couar. d. cap. 35. verſic. non obſtat gloſ. & Menoch. de remed. 15. num. 214. in eo cap. petimus licentiam potiùs, & auctoritatem impartiri, vt ſecularis poteſtas in auxilium Eccleſiaſticæ poteſtatis requiratur, ac poſtuletur contra clericum inuaſorem, & occupatorē, q̄, vt ſeculare iudicium ad principalis cauſæ cognitionem, & examen adeatur, atque hæc eſt germana, vera, & communis interpretum ad eum canonem explicatio ꝗ. verò cap. vlt. de iud. (vt optimè ait Couar. loc. cit. & Menoch. ſupr. nu. 217.) facillimè ab hac controuerſia excluditur, cum illic tractetur de officio, & dignitate ſeculari, & electione ad eandem conſtitenda, nō de dignitate Eccleſiaſtica, vt inibi gloſ. in verbo promulgauit, Abb. nu. 10. Io. An. & cæteri Doct. communiter adnotarunt. Deniq; in allegato cap. cauſam, quæ il 2. qui fil. ſint legit. cauſa poſſeſſoria, quæ ibi temporalis cenſetur, atq; ad iudicem laicum pertinere, ad hæreditatem bonorum temporalium, de quibus eo loco agitur, non ad matrimonium, neq; ad aliquid, quod ſpirituale ſit, refertur, ſicuti admonuit Couar. loc. cit. & Menoch. d. remed. 15. nu. 213. conſtatq; ex ipſo tex. adiuncta communi interpretatione, atq; eleganter inter cæteros comprobat Robert. de Freta Rotę Auditor inter conſil. Ægid. Bellam. conſ. 40. num. 47. vbi etiam iuncto num. præced. ſatis explodit ſententiam dicentium cauſam ſpiritualem ſi poſſeſſorio agatur non eſſe ſpiritualem, ſed temporalem, quæ verè, neq; communis, neq; communior eſt, ſed tantùm à pleriſq; recentioribus ſine ratione, & lege inuecta, quorum vnus alium tamquam ouis, vt iam prouerbio fertur, ſecutus eſt. Ad poſtremum deniq, argumentum, quod ſumebatur ex opinione Bart. & aliorum in l. Titia ff. ſol. matr. quæ videtur communis, facilè reſpondetur eam non eſſe omnino certam, neq; communem; pleriq; enim tenuerunt etiam in quæſtione meri facti de re ſpirituali non poſſe iudicem laicum ſaltem poſt tranſmiſſam à iudice eccleſiaſtico inhibitionem cognoſcere, vt videre eſt inter cæteros apud Proſp. Farinac. lib. 1. quæſt. crim. tit. 1. quæſt. 8. nu. 25. Am-

 broſ.

broſ.de Vignat.in tract.de vſur.num.123. cum ſeqq.Dec. cap.2.de iudic.num.188.Menoc.ſup.num. 212. & Couar. in Epitom.de ſponſal.& matrimon.2.par.cap.8.§.12.nu. 3.&4. vbi ſatis id tueri videtur. Secundò reſpondetur poſſeſſionem non ad merum factum,ſed etiam ad ius pertinere;immo ius quoddam eſſe, definitur.n.à Bart:& communiter à Doct.in l.1.ff. de acquiren. poſſeſſ. quòd ſit ius inſiſtendi rei non prohibitæ poſſideri, quam etiam definitionem inter Canoniſtas approbauit Abb.in cap.literas num.8.de iuram.calum.& Couar.in relect.reg. poſſeſſor. 2.par.in init. nu.3. de reg. iur. in 6. vbi etiam ad id refert Innoc.in c.Epiſcopi de rebus Eccl. non alien. notabiliter inde aſſerentem,quòd delegatus à Papa ad cognoſcendũ de iure alicuius rei non tãtũ poterit ius dicere circa illius rei dominium,ſed etiam circa poſſeſſionem: & ratio manifeſta eſt;neq;.n.poteſt iudex declarare aliquem manutenendũ eſſe in poſſeſſione,vel dandã illi fore,niſi noſcat ad id eũ ius habere, atq; adeò non meri facti eſt poſsesſoriũ, ſed quæſtionem iuris admixtam habet. Cui accedit,quòd pleriq; eorum,qui pro contraria ſententia recenſentur ſolùm dicunt poſseſſionem rei ſpiritualis non eſse merè ſpiritualem,ſed quaſi vt ſupra diximus, quo etiam admiſso adhuc cauſa debet ab eccleſiaſtico tractari, vt ibid.oſtendimus. Ex omnibus igitur ſupradictis liquidò conſtat,eã ſententiam, quàm nos tuemur fortè communiorem, omnino verò fore veriorem pro poſseſsorio rei ſpiritualis, atq; adeò etiam decimarum, ſaltem cùm principaliter intentatur prorſus eccleſiaſticum iudicem, non autem laicũ adeundum eſse. An verò ſaltem,vbi Iudices Eccleſiaſtici, vel nolunt,vel non valent in his cauſis iuſtitiam laicis miniſtrare,vel etiam vbi per vim,& iniuriam cenſuris opprimuntur poſſit iudex laicus adiri videndus eſt Ioan. Azor: lib.5.Inſt.mor.cap.14.q.2. & 6. vbi optimis rationib. tuetur negatiuam ſententiam,& contraria ſatis diluit.

Quarta Concluſio. Quoties ius decimas percipiendi
15 ad laicos ſpectat ex feudo, vel priuilegio, † iudex competens tam conueniendo, quàm excipiendo erit iuxta quorundam opinionem ſolus laicus; ita in his terminis tenere

videtur

videtur Rebuf.d.tract.de decim.quæſt.10.num.39.ſed tenet apertè Couar.pract.quæſt. cap. 35. num. 2. verſ.tertiò quoties decimæ, dicens ad eum iudicem huius cauſæ cognitionem pertinere priuatiuè, eamq; conſuetudinem in Hiſpania eſſe aſserunt Petr.Bellug.in ſpecul.Princip. rub. 13.quæ eſt de decim.§.reſtat.in Gallia verò Lugdunen.in conſuet.Pariſ.tit.1.rub.& §.46.q.4.Io.Rupel.lib.1. Foren. Inſt.cap.25.Caſsan.in conſuet.Burgun. rub. des iuſtices §. 6.num.350.& Rebuf.d.num.39.vbi etiam ex aliorum auctoritate atteſtatur, quod ex priuilegio quodam conceſso Philippo Regi Franciæ, quod Philippinam vocant iudices laici de decimis feudalibus cognoſcunt, & ſi laici inquietãtur coram iudicibus Eccleſiaſticis ſuper huiuſmodi decimis ſic infeudatis ante ConciliumLateranẽſe,ſolẽt impetrare litteras à Rege ad inhibendum iudicibus Eccleſiaſticis,ne de his cognoſcant,cauſaſq; ad iudices ſeculares remittant, quibus per Regem mandatur, vt faciant laicos vti,& gaudere dicto priuilegio,& iure tenendi,portandi,colligẽdi, & poſſidendi huiuſmodi decimas in vim prædicti priuilegij,de quo(ſubdit Rebuf.)meminit Benedic.in c.Raynutius verſ.abſq; liberis,il 2. qui eſt de ſubſt. fideicom.num.45.de teſtam.verùm nihil eo loci,aut num. ſeqq.agit Bened.de huiuſmodi priuilegio, aut conſuetudine,ſed de alio,de quo nos ſup. concl. 2. in fine diximus. Ratio huius opinionis eſse poteſt,quia tunc vt plurimum perſona laica eſt,ipſumq; ius percipiendi decimas huiuſmodi perſonis competens ex feudo, vel priuilegio temporale eſse videtur,non autem ſpirituale, & habere tantum fructuum commoditatem iuxta notata per Doct. in c. ad hoc,& cap.quamuis,de decim.Rebuf.d.q. 10. num. 34. & nos ſup.c.5.q.3.concl.1.Anaſ.verò Germon.hanc quæſtionem aliter determinauit in d. lib 3. de ſacror. immunit.c. 19.num.90.putat .n. ex aliorum quoq; ſententia, quos ad id adducit,poſse quidem iudicem laicum cognoſcere, nõ tamen ob id ea cognitione priuatum eſse iudicem eccleſiaſticum,niſi in priuilegio, quo Summus Pontifex decimas laicis, earumq; cognitionem ſecularibus, iudicibus conceſſit,appareat,quòd eam cognitionẽ ſibi,iudicibuſq;

Eccleſiaſticis ademerit argum.cap.ex parte tua,de Capel. Monach.cui etiam conſonat cap. nonnulli, de reſcript.& cap.eam te de æt.& qual.& quidem in hac ipſa opinione, ſi rectè perpendatur eſt ipſe quoq; Rebuf. d.num.39.vt nimirum,ſecluſo priuilegio, aut conſuetudine poſſit quidē laicus iudex de his decimis,quæ laicis infeudatæ ſunt ante Concil.Lateranen.vel per priuilegium Pontificium eiſdem conceſſæ cognoſcere,ab hac tamen cognitione eccleſiaſticus iudex non excludatur,quare ſolus Couar.in priori eſt opinione. Alij verò,vt Io.Azor.lib.7.Inſtit.mor.cap. 36.q.3.exiſtimauit ſolùm iudicem eccleſiaſticum de huiuſmodi decimis infeudatis, vel etiam ex mero priuilegio Summi Pontificis laico alicui conceſſis cognoſcere poſſe, quoniam feudum ipſum adhuc ex iure decimarum oritur quod eſt eccleſiaſticū,neq; priuilegium percipiendi decimas extendi debet ad cognitionem cauſæ, niſi id exprimatur. Nobis autem totam hanc rem diligentiùs conſiderantibus aliter, & quidem latius diſtinguendum videtur; quod aut agitur de iure decimandi ex priuilegio,vel in feudum Eccleſijs perſonisue eccleſiaſticis expreſſim conceſſo, vel etiam laicis; aut de huiuſmodi iure ab ijſdē ſiue Eccleſijs, perſonisue eccleſiaſticis, ſiue laicis per immemorabilem præſcriptionem acquiſito iuncta ſaltem fama priuilegij,vel feudi iuxta ea,quæ adduximus ſup q.3. num.74.& quæſt.5. concl.6. aut etiam de iure decimandi ab aliqua Eccleſia contra aliam Eccleſiam ſimpliciter pręſcripto per ea,quæ diximus ſup.d.q.5.concl.3. Et quidem ſi quæratur de iure decimandi conceſſo Eccleſijs ipſis ex priuilegio Summi Pontificis, aut etiam Epiſcopi ex iuſta aliqua cauſa iuxta tex.in cap. plures, cap. ſtatuimus, & c. fin.vbi gloſ.16.q.1.manifeſtiſſimum eſt, tunc de iure omnino ſpirituali perſonis eius rei iure capacibus conceſſo tractari,atq; adeo cauſam omnino coram eccleſiaſtico iure tractandam eſſe per ea,quæ adduximus ſup.concl.1.cū ijs tamen moderationibus, de quibus in 2. & 5. quæ mox ſequitur,concluſ.Si verò huiuſmodi priuilegium conceſſum ſit à Summo Pontifice perſonis quidem eccleſiaſticis, non tamen ratione eccleſiarum, puta quia Abbas, Canonicus,

nicus,&c. ſed ratione familiæ, puta quia clericus ex tali familia,in cuius quidem familiæ clericis, eccleſiaſticiſq; perſonis non autem laicis velit Summus Pontifex continuari, in eoſq; perpetuò transfundi ius hoc decimandi in tali territorio; tũc quidem licèt probabile mihi ſit huiuſmodi perſonas eccleſiaſticas(circumſcripto tamen perſonali priuilegio, de quo dicemus inf. concl. 6.) quoad hoc tamquam laicas cenſendas eſſe per ea,quæ in ſimili,nimirum in materia iuriſpatronatus, (quod & ipſum ius ſpirituale,ſeu quaſi ſpirituale eſt cap. quanto de iudic. cap.1. & tot.ferè tit.de iure patron.cum ſimil.)tradiderunt inter alios Fel.in trac.quand.litt.Apoſtol.noc.patron.col.4. ampliat. 5.& Cæſ.Lambert.in tract.de iure patron.lib.1.par. 1.quæſt.1.art.5.num.8.& par.2.quæſt.1.art.10. num.7. & art.13.nu.1.cum ſeqq.dum oſtendunt ius patronatus clericis competẽs,aut iiſdem etiam acquiſitum aliunde, quã ratione Eccleſiæ tamquam laicum,non eccleſiaſticum iudicãdum eſſe,ipſoſq; clericos eo caſu, tamquam patronos laicos non autem eccleſiaſticos cenſendos eſſe. Tamen probabilius eſt in hac ſpecie,de qua agimus ius decimandi competens clericis ex priuilegio etiam ex iure proprio, hoc eſt familiæ,non autem ratione Eccleſiæ, omnino ſpirituale eſſe ob eam rationem, quòd ſoli laici habentur, ſuntq; incapaces huius iuris ſpiritualis, idq; præcipuum eſt,quod conſideratur à Pontificibus, & interpretibus in cap.decimas 16.q.7.cap.quamuis,cap.ad hæc, & cap. prohibemus,de decim.cap.cauſam,quæ de præſcrip.cum aliis adductis ſup.cap.5.q.3.in princip.qua ratione dicuntur et clerici, & ſunt propriè, & verè ex ſui natura capaces iuris ſpiritualis præſentandi,idq; etiam ſi conſiderentur iure proprio,& non ratione Eccleſiæ,vt conſtat ex adductis per Lambert.d.2. par.q.1.art.13.num. 2.notabiliter inde concludens poſt alios,quòd ſi iuſpatronatus transferatur in clericum,vt in perſonam priuatam,& iure proprio, tũc benè requiritur conſenſus Epiſcopi,non ſui reſpectu,quia capax eſt iuriſpatronatus, ſed reſpectu hæredum, laicus verò ex ſui natura eſt incapax iuris patronatus, ſicut & cæterorum iurium ſpiritualium, vt latè probat idem Lam

 bert.

bert.d.2.par.quæſt.4.art.2.num.5. & quæſt. 7.art.2.eiſq; competit ex gratia cap. 3. de iurepatr. cum ſuis concord. cum igitur ius decimandi manet penes perſonas ſui natura ſui capaces, licèt iure proprio,omnino dicendum erit ſpirituale eſſe,atq; adeò eius cauſam coram iudice eccleſiaſtico regulariter tractandam eſſe iuxta tex. in cap.2.de iudic. c. tuam de ord. cognit. & alia ſup. adducta. Maior difficultas eſt, vbi ius hoc decimandi in laicum translatũ ſit per Apoſtolicum priuilegium, & quidem ſi verum eſt per huiuſmodi priuilegium laicos alioqui incapaces fieri capaces huius iuris decimandi, prout de iurepatronatus loquitur inter alios Lambert.tum alibi ſæpe, tũ d.q.7. art. 2.de alijs iurib.ſpiritualib.tradunt Doct.in cap. Adrianus 63.diſt.& cap.benè quidem, quòd eſt 1.96. diſt.in ſpecie verò de iure decimandi tradiderunt Doct. per nos relati ſup.cap.5.q.3.concl.3.& quæſt.5.concl.6.quibus nunc addo Nicol. Intriliol.apertius loquentem in tract. de feud. quæſt.44.num.14.vbi poſt Card.in Clem.2.q 4.de decim. Soc.Iun.conſ.115.nu.38.vol.2.& Bertach.in Repert.verb. decimæ num.71.diſertè aſſerit ipſum ius ſpirituale decimarum laico concedi poſſe ex priuilegio per Summum Pontificem; ſi inquam verum id eſt, prout valde probabiliter ſuſtineri poteſt per ſupradicta, tunc,cum adhuc de iure ſpirituali agatur,ſuccedit regula mox tradita,vt cauſa coram eccleſiaſtico iudice tractetur, niſi ius hoc decimandi Summi Pontificis auctoritate translata ſit in laicos contracta quodam permutationis, quia laici decimam illam re alia,vel maioris,vel æqualis æſtimationis compenſarint, tunc .n. cauſa de decima, quæ laico illi debetur coram ciuili magiſtratu poterit tractari, quoniã ſpiritualis amplius non eſt ex eo,quod Eccleſiæ ius integrum retinet in alia re, cùm qua decimam permutauit,ita Io. Azor lib. 7.Inſtit.moral.cap.36.q.3.in fine. Sequitur nunc vt de cognitione feudi decimarum, ſeu iuris decimandi in feudũ conceſſi dicamus. Qua in re duo breuiter præmittenda ſunt,alterum decimas propriè in feudum concedi,vt ſatis conſtat tum ex cap. cum Apoſtolica, de his quæ fi. à prælat.ſin conſ.capit.& cap.2.§. ſanè cum ibi notat de decim. in 6.

in 6.tum quia decimæ iuriſdictioni æquiparantur, vt poſt Bertach.d.verb.decimæ num.2.& Bald.in cap.1. §. præterea ducatus num.4.de prohib.feud.alien.per Frideric.docet Intril.d.q.44.num. 25.iuriſdictio autem propriè conceditur in feudum immo in dubio prçſumitur feudalis ſal tem vbi ab Eccleſia conceſſa ſit, vt poſt Menoch. tract. de præſump. lib.3.præſumpt.91.num.49. & ſeq. & alios tradit Intriliol.d.trac.de feud.q.43.num.78.& ſeq.Alterum, quod vbi etiam impropriè feudum ſit,adhuc quoad cauſç cognitionem proprio feudo æquiparabitur per ea, quæ in ſpecie de cognitione cauſæ feudalis ſcriptum reliquit Ludolph.Schrader.in tract.de feud.part.10.ſect.1. ampl.23. ſeu num.97.& ſect.5.ampl 8.ſeu num 29. Quibus præmiſſis duo ſimiliter in hac difficultate ſtatuenda ſunt. Primum quidem,quòd ſi cauſa hçc,ſeu controuerſia feudalis iuris decimandi, quod ab Eccleſia legitimè alteri ſiue Eccleſiæ,ſiue perſonæ Eccleſiaſticæ iure proprio, ſeu familiæ, ſiue etiam perſonæ laicæ hæreditario iure legitimè in feudum conceſſum fuerit,vertatur inter duos vaſallos vtroq; contendente hoc ius ſibi ex feudo competere, tunc iudex eſt ipſa Eccleſia,quæ in feudum conceſſit, eiuſque prælatus,vel ſucceſſor. Probatur id expreſsè ex tex. in c. cæterum de iudic.cap.ex tranſmiſſa,& cap.verum, de for. compet.vbi habetur Dñm feudi cognoſcere de controuerſia orta inter vaſallos,idem etiam habetur in cap.1. §.præ terea, ſi inter,de prohib.feud.alien.per Frider.hancq; regulam latiùs inter alios firmat Ludolf. Schrader.d. ſect.1. num.1.vbi vſq; ad num.208.eam ampliat 59. modis iuxta iuris communis diſpoſitionem;ſect.verò 2.num.1.vſq; ad 62.eandemmet concluſionem 20.modis limitat;num.autẽ 63.& duob.ſeqq.eas limitationes multipliciter declarat. Deniq; ſect.3.num.1.vſq; ad 170.& ſect.4.num.1. vſq; ad 93. nonnullas quæſtiones circa illammet concluſionem plenè examinat, ad quem auctorem ideo remiſiſſe candidum lectorem pro ijs omnibus ſufficiat, vt quæ ad rem de qua agimus faciunt cæteris omiſſis, vbi dubitatio occurrerit ſeligat,ſicq; nos illa in hunc locum afferendi onere, curaq; liberet,qui vti ſemper membranas ægrè vbi neceſ-

ſitas non vrgeat, implemus, ita in hoc tractatu breuitati quantum fieri poteſt ſummopere ſtudemus. Alterum igitur hac in re ſtatuendum illud eſt, quòd ſi quæſtio huiuſmodi iuris decimandi in feudum conceſſi vertatur inter dominum,& vaſallum,hoc eſt inter Eccleſiam, quæ conceſſit,& eum;cui tale ius in feudum conceſſum eſt, eius cognitio ad Pares curiæ pertinebit:ratio eſt,quia lis, ſeu cõtrouerſia ratione feudi inter dominum, & vaſallum mota ad cognitionem parium curiæ pertinet,vt eſt tex.in d.c.1. §.præterea ſi inter,de prohibit.feud.alien. per Frider.cap. 1.de controu.feud.ap. à Par.termin. c.1.de controuerſ.inter vaſal.& Epiſc.alijſq; in loc.iur.feud.quæ ad id allegat innumeros ferè Doct.ad idem adducens Schrader.d.trac. de feud.par.10.ſect.5.num.1. idq; procedit etiam ſi pares laici ſunt alter verò ex litigatoribus,ſiue dominus,ſiue vaſallus clericus ſit, vt ex communiori pluribus relatis reſoluunt Proſp. Farinac.lib.1.quæſt.crimin. q.8.nu.22.Soc. in c.ex tranſmiſſa lim.5.de for.compet. Iul. Clar. §. feudũ quæſt.90.verſic.ſed quid ſi dominus,& Schrader.d.ſect.5 num.2.cuius rei ea ratio eſt,quòd ius feudorum locum habet etiam in Eccleſijs, Eccleſiaſticiſq; perſonis, prout ex magis communi reſoluit Schrader.d.tract. de feud.par.1. q.3.num.1.& ex communi poſt alios tradit Clar. d. §.feudum q.3.in fi.idemq; ſeruandum eſt in feudo Eccleſiaſtico,quòd in ſeculari,niſi contrarium iure canonico diſpoſitum reperiatur,vt latè docet Schrader.d. tract. de feud. par.8.cap.2.num.10.& 11. Quamuis autem hæc concluſio, quam nunc firmauimus, pluribus modis ampliari, ac limitari poſſit, tamen quia id ad ſaturitatem facit inter cæteros Schrader.d.ſect.5.à num.2.vſq; ad fin. & ſect. 6. per totam,ideo his omiſſis, pro quibus ad eum auctorem remiſiſſe ſtudioſum lectorem ſufficiat,duo tantum pro huius ſecundi membri diſtinctionis in principio, poſitæ Coronide adnotanda ſunt. Alterum Pares curiæ, quòd ad hanc rem attinet dici, & eſſe vaſallos immediatos eiuſdẽ domini in eadem curia,in qua feudum controuerſum ſitũ eſt ab eodem domino feuda tenentes, & ad fungendum munere iudicãdi habiles,ſiue capaces, vt plurib. adſtruit,

decla-

declarat,& comprobat inter alios Schrader.d.part. 10. de feud.ſect.7.à num.1.vſq; ad 100. Alterum verò, quòd ſi quando feudalis controuerſia inter dominum, & vaſallũ non per Pares curiæ, ſed per Iudicem ordinarium terminanda eſt, quos caſus colligere licèt ex Schrader. (vt vnũ pro multis allegem)d.par. 10.ſect.5.& 6. aut etiam huiuſmodi feudalis controuerſiæ,quæ inter duos vaſallos verſatur,cognitio ad eundem iudicem ordinarium pertineat, vt in caſibus,quos facilè quis eliciet ex Schrader. d. part. 10.ſect.2.num.1.vſq; ad 65. his inquam in caſibus probabilius puto iudicem hunc ordinarium competentem fore, vel ſolum,vel ipſum etiam iudicem eccleſiaſticum. Nam vel hoc ius decimandi translatũ fuit in laicos per feudum ante Concilium Lateranenſe conceſſum, & tunc cum ſaltem tacitè ex poſt fuerit huiuſmodi conceſſio iure confirmata,& approbata in cap.cum Apoſtolica de his, quæ fi.à Præl.ſin.conſ.c. 1.tua il 1.in fi.de decim. & cap. 2.§. ſanè, eod.tit.in 6.videntur laici effecti capaces huius iuris ſpiritualis,atq; adeò idem dicendum eſſet, quòd de priuilegio Apoſtolico ſupr.hac ipſa concluſ.circa princip. diximus, vel conceſſum fuit poſt illud Concilium, & tunc ſi quidẽ expreſſim ad illam conceſſionem Apoſtolica confirmatio acceſſit, idem multò magis dicendum erit, quòd ſi conceſſio illa ab Apoſtolica Sede confirmata non fuerit, nulla prorſus, & irrita erit,vt patet ex d.cap.2.§.ſanè, & d.c. cum Apoſtolica,necnon ex c.ad hæc,c.quamuis, & c.prohibemus,de decim.atq; adeò fruſtra tunc quęritur coram quo iudice cauſa tractanda ſit, niſi vt nulla per iudicem eccleſiaſticum declaretur,cum tunc ius ipſum tali conceſſioni expreſsè reſiſtat,ac refragetur, atq; adeò laicus nullum in eo iure ius etiam probabiliter prætendere poſſit, ex quo laicus iudex pro eius rei cognitione adeundus ſit arg.tex.in cap.ſi clericus laicum cum ibi not.de for.cõpet.

Quòd ſi quis dicere voluerit per conceſſionem Apoſtolicam, aut etiam feudalem de huiuſmodi iure decimandi laico factam ius hoc, quòd priùs ſpirituale erat fieri per mutationem perſonæ temporale,eaq; ratione, & non alia dici laicos fieri capaces iuris ſpiritualis, tunc licèt gratis

id dica-

id dicatur, adhuc ſaltem locum habebit ſententia illa Ger mon. de qua ſupra initio huius concluſ. tum per rationes ab eo adductas ibiq; relatas, tum per ea quoq; quæ inf. in ſeq. concl. latiùs adducemus, vt nimirum vterq; iudex, tã laicus, quàm eccleſiaſticus, tunc cõpetens ſit, cum in vtróque hoc caſu de iure, ſi non ſpirituali ſaltem eccleſiaſtico agatur, neq; Summus Pontifex, aut Eccleſia ius decimandi laicis concedens eiuſdem iuris cognitionem aliàs ſibi de iure competentem, niſi id aliter appareat, à ſe in dubio abdicare voluiſſe cenſendum non ſit. Reliquum nunc eſt tertium, & poſtremum membrum diſtinctionis ſupra poſitæ in initio huius concluſionis, quando nimirum ius ipſũ decimandi ex præſcriptione quæſitum eſt. Qua in re illud aſſerimus, quòd ſi quidem ius hoc Eccleſijs, aut etiã perſonis eccleſiaſticis iure proprio, ſeu familiæ quæſitum ſit, idem abſq; vlla difficultate ſtatuendum eſt, quod ſupra de priuilegio docuimus, Eccleſia.n. perſonaq; eccleſiaſtica natura ſua capax eſt huius iuris decimandi, quòd in ijs omnino ſpirituale cenſendum eſt, vt ibid. oſtendimus, qđ ſi etiam laicus ipſe huiuſmodi ius præſcriptione quæſierit, cum ad huius præſcriptionis validitatem, & vt ita dicam legitimationem requiratur ſaltem fama feudi, vel priuilegij, vt ſup. cap. 5. q. 3. concl. 2. circa medium, & q. 5. concl 6. docuimus atq; adeo de præſumpto feudo, ſeu priuilegio agatur, idem dicendum erit, quod ſupra de vero feudo, ac priuilegio diximus, cum eandem vtriq; vim tribuant communiter Doct. vt ex ibid. per nos adductis ſatis conſtat. Neq; his omnibus obſtabunt, quæ ſup. initio huius concluſionis pro Couar. ſententia adduximus, veriùs .n. & probabiliùs dicetur ius decimandi competens etiam laicis ex legitimo aliquo titulo ſpirituale eſſe non autem merè temporale, quod autem ibid. obijciebatur ex notat. per nos ſup. d. c. 5. q. 3. concl. 1. necnon. Rebuf. tract. de decim. q. 10. num. 34. & Doct. in c. ad hæc, & cap. quamuis de decim. procedit, intelligendũq; eſt, vbi non ipſum ius decimandi, ſed decimarum tantum commoditas, & fructus in aliquem ad tempus transferuntur.

Ex hac verò concluſione ſic declarata notabiliter infertur

tur † an valeant ſtatuta laicorum circa ius decimandi re- 16
ſidens penes Eccleſias,perſonaſue eccleſiaſticas, aut etiã laicos iure communi, ex conſuetudine,priuilegio,feudo, aut præſcriptione: dicendum .n.eſt,quod vbi ius decimãdi aliquò modo tangat ipſas Eccleſias, eccleſiaſticaſque perſonas,earumue bona,& iura,ſtatutum laicorum circa illud ius editum nullas uires habebit, quaſi falx in alienam meſſem mittatur,vt cum Rebuf. loquar in tractat. de decim.q.10.num.14.& Germon.d.c.19.num.94.& ſeq.qui hoc ipſum adſtruunt poſt Ægidi Bellamer.conſ.40.col.10 quod & probari facilè poteſt tum ex c. quæ in Eccleſiarũ, & cap.Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtit.cum ibi not. vbi generale ſtatutum laicorum non ligat Eccleſias, eccleſiaſticaſq;perſonas,aut earum bona in præiuditium, nec ſpeciale etiamſi earum commodum, & fauorem concernat, tum maximè ex Concil.Lateran.in c.fin.de reb.Eccl.alien. vel non vbi ſtatutum laicorum de reb. Eccleſiaſticis, & maximè ſpiritualibus non conſtitutio, ſed diſtitutio, ac deſtructio,iuriſdictionumq, vſurpatio vocatur. Quòd ſi huiuſmodi ſtatutum dumtaxat de laicis loquatur, eorũq; iure decimandi, quatenus dumtaxat eorumdem intereſſe concernit,tunc non video cur defendi non poſſit per d.iura à contrario ſenſu, quòd in iure validiſſimum eſt, & ea, quæ tum ibi,tum alibi paſſim Doctores adnotarũt, cuiuſmodi nonnulla ſtatuta habemus in hac Ciuitate Mediolani, quæ quidem ea dumtaxat ratione ſuſtineri poterunt.

Quinta Concluſio. Laicus † conductor decimarum, 17
vbi non adſit contraria fori præſcriptio, ſeu conſuetudo (prout eſt in hac Ciuitate, & Diœceſi Mediolanenſi) poteſt conueniri coram iudice laico,ita in ſpecie tradit Rebuf.d.tract. de decim.q.10.num.4. & 38. poſt Gemin. in c. vlt.in fi. de for.compet.in 6.Fel.in c.cauſam,quæ in fin.de præſcript.& Gomes in c. ſi annum num. 15. de iudic. in 6. immo aliqui voluerũt, quòd omnino debet ſecluſa tali cõſuetudine huiuſmodi laicus conductor decimarum corã ſeculari iudice conueniri, ita Couar.d.c.35.pract.q.nu.2. verſ.quintò non video,vbi huius ſuæ ſententiæ illam ferè rationem affert, quia ſecluſa tali cõſuetudine regulariter

debet

debet laicus à clerico conueniri coram iudice laico, vt eſt tex. ſingularis, qui ad id quotidie allegatur, in cap. ſi cleri cus laicum de for. compet. maximè, vbi non conſtat rem illam eſſe Eccleſiaſticam, vt ibi pleriq; Doctores tradunt; at verò in hac ſpecie non agitur de iure decimarum, nec de decimis ſoluendis ab his, qui tenentur eas ſoluere, vt ſa tis conſtat ex tex. cum ibi notat. per gloſ. & Doct. in c. ve- ſtra de locat. ſed de ſoluendo pretio, ſeu menſuris, quibus conductæ fuerunt decimæ alicuius Parochiæ, & iam à co- lonis, & à quibuſcunq; prædiorum dominis ſolutæ. Con- trariam tamen ſententiam præter ſup. citatos Doct. tenet etiam Germon. d. cap. 19. num. 97. quòd nimirum non ſolũ iudex laicus, ſed etiam eccleſiaſticus in hac cauſa cogno- ſcere poſſit, quamuis. n. inquit Germon. quæſtio facti ſit, hoc tamen factum ex iure oritur decimarum, cuius cogni- tionem ad iudices eccleſiaſticos ſpectare in manifeſto eſt, qui propterea non redduntur incapaces cognitionis illius facti, quòd ex iure ad ipſos ſpectante prouenit: Immo qđ cauſa hæc ſolùm coram eccleſiaſtico tractanda ſit, quia or tum habet ex iure decimarum, quòd ius eccleſiaſticũ eſt, non autem ciuile, & profanum nouiſſimè voluit Io. Azor lib. 7. Inſtit. Moral. cap. 36. quæſt. 6. pro quo etiam facit ea præcipuè ratio, quia prætium rei in locum ipſius rei ſub- rogatur quare ſicut ſpiritualis, & Eccleſiaſtici iudicis eſt præcipere, vt decimæ ſoluantur, ſic etiam illarum pretiũ; ſubrogatum. n. ſapit naturam eius, in cuius locum ſubro- gatur iur. vulgar. quòd autem pretium regulariter ſucce- dat loco rei conſtat ex l. qui à debitorem in fi. vbi gloſ. ff. quæ in fraud. credit. l. Iulianus in princ. ff. de rei vendic. & l. factum ff. de reg. iur. l. ſi & rem ff. de petit. hæred. cũ ſuis concord. ibid. per gloſ. & Doct. alleg. Atq; hęc quidem ſen tentia, quàm illa Couar. mihi quoq; probabilior, ac ve- rior videtur, tum ob rationem Germon. & Moder. mox al- latam, tum quòd in illa quæſtione decimarum, quæ etiam merum factum continet, iudex quoq; eccleſiaſticus com- petens eſt ex communi ſententia, quam refert, & ſequitur Germon. d. c. 19. num. 99. ipſeq; Couar. d. cap. 35. num. 2. in princip. & nos ſup. concl. 2. tum quia gloſ. cuius maxima

omnium iudicio per ſe auctoritas eſt,'à nemine, quem viderim,reprobata in cap.indicatum verb.inter eos 89. diſt. & in ſumma 11.q.1. docet per tex.in d.cap. indicatum,qui ſanè manifeſtus eſt,Eccleſiá poſſe conuenire ruſticos ſuos coram iudice eccleſiaſtico. Deniq; Innoc. d.c. ſi clericus laicum, quem ibi ſequitur Card. Zabarel. circa medium Butr.nu.9.ad fin.melius Abb.num. 12. communiter Doct. vt fatetur Fel. ibid. num. 4. docet laicum reum conueniri poſſe coram eccleſiaſtico iudice ex locato,legato, aliaque ſimili actione perſonali,quæ aliquo modo concernat rem ipſam eccleſiaſticam, vbi ſaltem per laicum probabiliter non negetur rem illam eſſe Eccleſiæ;neq; .n.ſimplex negatio ſufficit, facitue rem dubiã in hoc propoſito, ſed debet eſſe veriſimilis, & cum probabili ratione, vt ibid. omnes Doctor.adnotarunt,necnon Ang.& Imol. in l. 1. in princ. ff.ſi cui plus,quàm per leg.Falc.per illum tex. iuncto text. allegato ibi in glo. ratioq; huius cõcluſionis illa affertur, quoniam tunc non eſt mera actio perſonalis, ſed cõcurrit cum reali,atq; adeò propter cõcurſum realis trahitur ad eius naturam iuxta l.per fundum §.ſi tu ex parte,vbi Dyn. Bart.& alij ff. ad leg. falcid. Ex quibus facilè ſoluuntur, quę ſup.initio concluſ.pro Couar.ſententia allata fuerũt, patet.n. quis ſit verus intellectus illius tex. cap. ſi clericus laicũ,atq; adeo,licèt de re ſpirituali propriè nõ agatur, tamen de conſequente ad rem ſpiritualem,& omnino de iure Eccleſiæ, ad cuius proſecutionem competit actio non merè perſonalis, ſed mixta, ſeu quæ cum reali concurrit, quare nil mirum ſi iudex quoq; eccleſiaſticus adiri poſſit.

Sexta Concluſio. Licèt amplecti quis vellet primam opinionem ex ijs,quas ſup. in tertia concluſione in initio retulimus,quod tamen nos ei nequaquam permittimus, nihilominus ea opinio nulla ratione procedere admittiue poteſt, † vbi res ſolùm inter clericos agatur, aut reus ipſe 18
ſolus clericus eſt, debet enim tunc cauſa decimarum etiã poſſeſſoria,aliaue quælibet, ſiue ſpiritualis, ſiue eccleſiaſtica, ſiue merè temporalis, & profana coram eccleſiaſtico iudice tractari,ita in ſpecie in quauis cauſa poſſeſſoria rei ſpiritualis docent inter alios Nauar. in cap. cum contingat

tingat remed.1.de reſcript.Couar.d.c.35.pract.quæſt.nu. 1.in fine, & D. Menoch. ſatis id comprobans de retinen. poſſeſſ.remed.3.num.346.347.349.cum trib.ſeqq. & de recuper.poſſeſſ.remed.15.num.212.223. & 234. Ratio verò tam quoad poſſeſſorium rei ſpiritualis, quàm quoad alias quacunq; cauſas etiam profanas illa, & quidem manifeſta eſt, quoniam vtroq; iure tam ciuili quàm canonico cle
19 ricus reus † conueniendus eſt dumtaxat coram iudice eccleſiaſtico, cap. qualiter, de iudic.cap.2.& cap.ſi diligenti, de for.compet.cap.placuit 11.q.1. Authen. ſtatuimus, vbi Doct. C. de Epiſc. & cler.cum ſimil.quòd etiam latè proſequitur idem Couar.in d.pract.q.c.31.ferè per totum; vulgataq; & generalis iuris regula eſt, quòd actor ſequi debet forum rei d.c.ſi clericus laicum, & cap. cum ſit generale, de for.compet.l.quia etiam in princ. ff. de alien. iud. mut.ca.fact.& l.iuris ordinem C.de iuriſd.omn. iud. cum ſuis concord.

Septima Concluſio. Cauſa decimalis, vbi de iure ipſo
20 decimarum agitur † non poteſt in laicum tanquam in arbitrum compromitti, ita poſt Card. conſ. 94. tenet inter alios Camil.Borel.in ſuo tract.de compromiſſ. §.2.gloſ.1. num.334.pro quo eſt tex. apertus in cap. contingit de ar-
21 bitr. vbi Doct. immo in nullum abſolutè fieri poſſe † huiuſmodi compromiſſum voluit, ſed malè, vt patet ex mox dicendis Borel. ibid. poſt Lanfr. Orian. in tract.de arbitr. §. compromiſſum. Ratio verò concluſionis illa eſt, quia ſpi
22 ritualia † in laicum compromitti non poſſunt d.cap. contingit, vbi Abb. & cæteri, de arbitr. & in cap. decernimus, & cap. quanto de iudic. vbi laicis omnino prohibetur eccleſiaſtica tractare negotia, & de cauſa etiam quaſi ſpirituali, ſeu annexa ſpirituali cognſcere. Poterit tamen for
23 taſſe huiuſmodi cauſa de iure decimarum † in laicum ſimul, & clericum, ſeu duos laicos, & clericum compromitti accedente ſuperioris auctoritate, prout generaliter de cauſis ſpiritualib. eſt tex. apertus in cap. per tuas in fin. vbi gloſ. in verb. auctoritate, de arbitr. alia gloſ. in d.c. contingit, verb. ſpiritualibus, eod.tit. fusèq; oſtendit idem Borel. d.gloſ.1.num.79.& trib. ſeqq. Illud ſanè omnino certum

eſt in

eſt in clericum ſolum tale ius decimãdi compromitti poſſe, vt ſatis conſtat ex cap. cum olim, c. contingit, & c. pen. vbi Doct. omnes de arbitr. & in ſpecie iuris decimandi videtur caſus expreſſus in cap. fin. de rerum permutat; quòd verò ibid. in fin. mandatur arbitrium in cauſa decimali, & quicquid ſecutum eſt ex eo, irritum decerni, id nõ ita accipiendum eſt, quaſi reprobetur compromiſſum ipſum in clericos factum, ſed arbitrium potiùs, ſeu laudum ex eo, quòd permutationem temporalium tum ſpiritualibus inducebat, vt patet tum ex gloſ. & Doct. ex eo tex. colligentibus compromiſſum de re ſpirituali fieri poſſe, tũ ex text. ipſo, ea .n. ratio illius deciſionis expreſsè ibid. affertur à Pontifice, cum permutatio de ſpiritualib. ad temporalia improbetur. Ex quibus patet allucinari Borel. & Orian. loc. ſup. cit. dum abſolutè volunt cauſam decimalem, vbi de iure ipſo agatur, compromitti in aliquem, atq; adeò in eccleſiaſticum quoq; non poſſe. Certum itidem eſt † de 24
fructibus ipſis decimarum etiam in laicum poſſe compromitti, vt poſt Lanfran. loc. cit. in ſpecie adnotauit Borel. d. gl. 1. nu. 327. ratio eſt, quia fructus decimarum quid ſpirituale non ſunt, ſed potiùs temporale, vnde locari, & vendi poſſunt, cap. veſtra, vbi gloſ. & Doct. omnes, de locat. quare de fructibus cuiuſcunq; rei ſpiritualis † id ipſum tradi- 25
dit Hoſtien. in ſum. tit. de arbitr. §. de quare, & Specul. eod. tit. §. reſtat num. 2. ſed illa quoq; ratio accedit, quia de fructibus decimarum tranſigi poteſt, vt latè oſtendimus ſup. cap. 5. q. 6. compromiſſum autem eſt quædam tranſactio, Auth. ſi verò, contigerit C. de iudic. cum ſimil. latè inter cæteros Borel. d. tract. de compromiſſ. §. 1. gloſ. 3. num. 368 & §. 2. gloſ. 1. num. 64. 223. & 353. An verò cauſa iuris decimarum, ſeu ius ipſum decimandi † in laicum tamquam 26
in arbitratorem compromitti poſſit, non leuis difficultas eſt. Et quidem Dec. in cap. decernimus, quòd eſt 2. nu. 4. de iudic. pluribus Doct. relatis contendit communem opinionem eſſe cauſam ſpiritualem in laicum, vt in arbitratorem compromitti poſſe. Contrarium tamen ipſe aſſero cum Andr. Sicul. aliàs Barbat. d. c. decernimus, Abb. d. c. contingit in 1. not. de arbitr. Rim. in l. Titia ff. ſol. matr. &

late conſ.299.col.pen.ſeu num.10.& ſeqq.& nouiſſimè cũ Camil.Borel.d §.2.gloſ.1.nu. 82.& in ſpecie in cauſa decimarum,num.326.idq; ſatis probatur ex tex.d.cap.decernimus de iudic.vbi omnino prohibentur laici eccleſiaſtica tractare negotia præſertim,quæ ſpiritualia eſſe noſcuntur,quòd quidem verbum,tractare, cum generale ſit licèt fortè non tollat nudum miniſterium,tollit tamen, & prohibet omnem cauſæ cognitionem, idem quoq; probatur in c.quanto eod.tit.vbi cauſæ etiam connexæ ſpiritualib. non niſi eccleſiaſtico iudicio valent definiri.

Quæro ſecundò, qualiter, & qua actione petantur decimæ?

27 Prima Concluſio. Si agitur † poſſeſſorio adipiſcendæ, concludet Curatus,ſe habere talis loci curam,& ob id petit adipiſci decimarum poſſeſſionem, vt docet Rebuf. d.
28 tract.q.1.num.1.& ſic etiam concludi poteſt † in alijs ſpiritualibus,vt tradunt Doct.in c. accedens, de accuſ. Abb. in c.conſtitutis,in fi.de appell.& cap.paſtoralis, colum.3.
29 de cauſ.poſſeſſ.& propr.Si verò agatur † poſſeſſorio recuperandæ,quia ſit decimis ſpoliatus, concludet ad reſtitutionem,iuxta tex.in c.ad decimas,de reſt. ſpol. in 6. & ſolet concludere ad remedium, c. reintegranda 3.q.1.vt ait
30 Rebuf.d.q.9. num. 2. ſi demum turbetur † quis in poſſeſſione percipiendi decimas, agit interdicto vti poſſidetis, ſeu retinendæ, iuxta tradita per Ang. Fabr. & alios Doct. in §.retinendæ,Inſtit.de interdictis, & in hac ſpecie decimarum id docet Rebuf.d.q.9.num.3.vbi etiam num.5. di-
31 cit,quod interdicto† agere poterit,licèt ratione ſui beneficij omnes decimas adhuc non percepit, ſed aliquas tantum,ex quo per collationem beneficij,&apprehenſionem poſſeſſionis eſt effectus poſſeſſor omnium rerum, & iuriũ ſuæ curæ,& Eccleſiæ per ea,quæ poſt Bart. & Aret. in l.cũ hæredes in prin.ff.de acquir.poſſ.Anchar.in reg. ſine poſſeſſione col.18.de reg.iur.in 6.& alios tradit Couar. lib.3. var.reſol.cap.16.num.13.quin etiam hoc interdicto agere
32 poterit† tam contra ſubditos recuſantes ſoluere decimas, quam cõtra alios Curatos,Religioſos ſeculares, aut regulares,& generaliter contra quoſcunq; alios illum turbantes in

tes in

tes in dicta poſſeſſione, vt tradunt Hoſt.& alij,in c. dudũ, per illum textum, & gloſſ.de decim.

Secunda Concluſio. Si agatur in petitorio † ad deci- 33
mas præteritas agi poterit rei vẽdicatione, vt eſt optimus tex.in c.moderamine,ibi,ſibi vendicent,& in c.reuertimini ibi,quia fraudaſtis me parte mea 16. q.1. & in c. cauſa, de verb.ſig.vbi in bonis Eccleſiæ numerantur, & expreſsè tenet gloſſ.d.c.cum moderamine,& c.reuertimini, & alia gloſſ.in c.tua nobis,verb.tributa,vbi Abb.nu.5.7.11.&12. & cæteri,de decim.quæ gloſſ.apertè dicit, hoc procedere, vbi etiam decima non ſit ſegregata;cuius opinionem fusè conatur defendere nouiſſimè Io. Azor lib.7.Inſtit.moral.c.
34.q.9.at verò planè contrarium † latè, & ſolidis ſanè ra- 34
tionibus tuetur Anaſt.Germon.de ſacr.immun.lib. 1. cap. 14.num.16.& duobus ſeqq.Rebuf.d.tract.q.3. num. 16. &
17.& q.9.num.6.& 4.ſeqq.vbi etiam probat, † decimarũ 35
dominium non transferri in Eccleſiam, niſi poſt ſegregationem,licèt contrarium in hoc contendat gloſſ. & Doct. d.cap.tua nobis,aget ergo tunc,cum decima non eſt ſegre-
gata,Eccleſia actione † perſonali, & condictione ex lege 36
canonica;quod ſi ſolum illi debeantur ex conſuetudine,
aget† cõdictione ex lege cõſuetudinaria,vt docet Rebuf. 37
d.q.9.num.15.licèt practici non ſoleant (vt idem ait) variare libellum,ſiue ex conſuetudine debeantur, ſiue non.

Quando autem† actione confeſſoria,aut negatoria,vel 38
ex dolo agi poſſit in materia decimarum, quoniam non multum habet neceſſitatis,remitto te ad not. per Roffred. in tract.libell.iur.canon.in 4.par.in rubr.qua actione dec. pet.& Rebuf. d.q.9.num.11.12.13. & 18. Ego hanc vnam ſubdam concluſionem.

Tertia Concluſio. Si agatur † inter duas Eccleſias de 39
proprietate iuris decimandi,tunc agitur confeſſoria,quia de re incorporali agitur; ſi vero contra colentem prædiũ,
tunc agitur † condictione ex lege,Hoſtien.& Abb.d.c.tua 40
nobis poſt gloſſ.latè Rebuf.d.num.13. Et hæc ſint ſatis de hac quæſtione.

Quæro tertiò, an,& quando cauſa decimarum ſit ſummaria.

I Prima

41 Prima Concluſio. Si quæſtio † ſit inter clericos, quib. de iure debentur decimæ,& eos qui ſoluere debent,cauſa eſt ſummaria;text.eſt in clem.diſpendioſam, vbi gloſſ.in verbo,decimis, & cæteri Doct. de decim.Immo & proce-
42 di poterit † ſine aliqua iuris ſolemnitate, vt poſt Zenzel. tradit Card.d.clem.num.28.Imol.num. 7.

43 Secunda Concluſio. Si quæſtio † ſit inter duas Eccleſias de iure percipiendi decimas,tunc quoque cauſa ſummaria eſt; ita gloſſ. per illum textum, in d. verſ.decimis, quã ibi Card.& alij ſequũtur,idem quoq;tenet Rot.Rom. deciſ.14.nu.2. de iudic.in no. Aſin. in praxi 1.par.§.3.cap. 31.num.12.Marant.in ſpec.aur.par.4.diſtinct.9.num.174. Zerol.in prax.Epiſcop.verb.decimæ,verſ.ad 6. Atq; idem
44 eſt † ſi vna earum agat ſolùm ex conſuetudine, vt poſt Io. An.& Paul.in d.clemen.tenet Rot.d.deciſ.14.num.1.& 2.
45 Ratio eſſe poteſt, quia conſuetudo † lex quædam eſt, & ius commune,c.conſuetudo,diſtin.1.cum ibi not.per.Doctores,& in rubr.de conſuet. & ſic dici non poteſt, quòd decimæ competant ex iure ſpeciali.

Tertia Concluſio, Si ſit quæſtio de decimis debitis ex
46 pacto,pollicitatione,vel voto,tunc†cauſa non eſt ſummaria,gl.d.verbo,decimis,& ibi Io.de Imol.nu.4.& alij Doc. ſed contrarium verius putat Card.nu.19.dum ait,cauſam decimarũ eſſe ſpiritualem,licèt debeãtur ex iure ſpeciali, ſed propter auctoritatem (inquit) gloſſæ, quæ à nemine reprobatur, communiter ſtatur ei.

47 Quarta Concluſio. Si quæſtio ſit † inter laicos etiam de decimis eccleſiaſticis, tunc cauſa nõ eſt ſummaria,nec habet locum Clemen. diſpendioſam;ita in terminis Rot. Rom. d.deciſ.14.num.2, & colligitur apertè ex gloſſ.&
48 Doct.d.clem,diſpendioſam,tenentibus,locum † eam non habere, vbi decimæ debentur ex iure ſpeciali,non autem
49 communi. Declara tamen hoc non procedere † quando agitur de ſucceſſione feudi antiqui decimarum, vt poſt Rot.deciſ.quadam 50.tradit, & defendit latè Card.d.clemen.num.21.ex eo maximè, quia cauſa feudi decimarum eſt de decimis antiquitus debitis de iure communi, licet
50 tale ius ſit tranſlatum in vaſallum, qui † debet vti eodem

priui-

priuilegio,l.qui in ius,ff.de reg.iur.& c.qui in ius,eod.tit. in 6.& hoc etiam tenet Bened. Capra repet. d.clem.nu.17.

Quinta Concluſio. Contra † aduocatos, & alios deti- 51
nentes,& impedientes,ne decimæ ſoluãtur, ſimiliter procedi poteſt ſummariè;ita Marant.d.nu.174.Card.d.Clem. num.23.poſt Laud.licet Imol.num.8.pro contraria ſenten
tia illum citet, cui † ipſe adhæret,ex eo, quòd tunc non a- 52
gatur immediate ad decimas, ſed ad intereſſe ratione decimarum,quod etiam ſequitur Capra,vbi ſup.num.20.

Sexta Concluſio. Si quæſtio ſit † cum aliquo Priore 53
rurali, qui excolebat aliquas poſſeſſiones ſui prioratus ſitas in alterius parochia, & retinet earum decimas, quia inquit eſſe de dote Eccleſiæ,iuxta cap.nouum genus, de decim.ſecundum vnum intellectum,quem tamẽ nos alibi reprobauimus,vel quia ſunt noualia proprijs manib. culta,iuxta c.ex parte il 1,de decim.& Rector petat eas decimas,tunc cauſa eſt ſummaria,vt poſt Guil.Laud.d. Clem. diſpendioſam,not.Imol.num.8. Card. num. 24. Capra nu. 20.quoniam contra huiuſmodi religioſos eſt ius commune,c,2.§.cæterum, de decim. in 6. Secus verò inquit Card. poſt Laud. loc.cit. ſi talis Prior interuertendo poſſeſſione dicat ad ſe ius percipiendi pertinere ex priuilegio,vel prę
ſcriptione, in quo tamen † contrarium, & verius tenet 54
Imol.& Capra loco cit.

De decima Papali, alijſque caſibus ſpecialibus videre poteris apud Doct.cit,aliquid nos inf.cap. 9. q. vlt. in fin.
Quid vero importet † cauſa ſummaria, & de modo in ea 55
procedendi recurres ad clem. ſæpe, cum ibi not. maximè per Natt.de verb. ſignific.

Quæro quartò, an cauſa decimarum ſit executiua, hoc eſt,An poſſit incipi à prçcepto, deturq; appellatio,necne.

Prima Concluſio. In materia decimarum, ſi Rector † 56
agat contra ſubditum ad decimas non ſolutas, incipi poteſt à præcepto cum monitione ſub excommunicationis pœna,vt intra tot dies ſoluiſſe debeat tãtam ſummam decimarum Rectori;ita gloſſ.d. clem.diſpendioſam, in verſ. præmoniti,& poſt Laud.tenetCard.ibidem num.27 Imol. num.10.Anchar.num 4.Capr.num.22, vbi etiam tradunt

formam. Idem etiam de decimis in futurum ſoluendis, tradunt ijdem Doct. locis citatis; & hoc eſt quod voluit Rebuf.d.tract.de decim.q.fi. num. 23. dum ait in materia decimarum incipi poſſe à præcepto,per c.peruenit, de decim.quod idem tenet Collect.in cap. paſtoralis, in fin.eodem. Quomodo verò excommunicatio poſſit ferri, vel fulminari pro decimis, fuſius explicabo q. ſeq.

Secunda Concluſio. Contra pertinaces in ſolutione
57 decimarum † inuocari poteſt brachium ſeculare; ita gloſ. d.clem.in verb.coerceri,per c.poſtulaſti, de homic. quam ibi ſequitur inter cęteros Imol.nu.12. Rebuf.d. quæſt.vlt. num.18.

Tertia Concluſio. Subditi cogendi ſunt ad ſoluendas
58 decimas † appellatione remota;tex.in c. ex multiplici, & c.tua nobis,vbi Abb.nu.8.& cæteri,de decim. & not.gloſſ. d.clem.diſpendioſam,in verb. coerceri, vbi inter cæteros Io.de Imol.num.12.& Rebuf.d.q.vlt.nu. 21. Triuiſ. deciſ. Venet.29.nu.16.Marant.in ſpecul.aur.par.6.tit. de appell. nu.304.poſt Specul.tit.de appell.§.in quibus,verſ. 4. Marcheſan.in tract.commiſſ.ſeu reſcript.c.4. nu. 15. & 25.par. 2.vbi etiam dicit,commiſſionē appellationis in cauſa decimarum dari cum clauſula, ſine retardatione. Sed quoniam gloſſ.d.c.tua nobis,in verb.tributa,Tiraq.in tract.de priuil.pię cauſ.153.priuileg.& alij dixerunt,appellationē admitti in cauſa decimarum: Ideo diſtinguēdum eſt cum Abb.d.c.tua nobis, num. 9. & alijs Doctoribus, quod aut laicus ſolùm allegat præſcriptionem, vel conſuetudinem, & non admittitur appellatio,& ſic procedunt iura allega
59 ta; aut † allegat priuilegium Papæ,vel compoſitionem legitimam,& admittitur,ſicq; procedere poteſt dictum glo.
60 & ſequacium. Ratio † diuerſitatis non illa eſt, quam affert Abb.loco cit.quia contra ius diuinum non admittitur præſcriptio,aut conſuetudo,ſecus autem fit in priuilegio, & compoſitione; Nam vt admittamus compoſitionem ab aliquo fieri poſſe etiam de ijs, quæ ſibi debentur de iure diuino, certè neq; priuilegium valet contra ius diuinum, vt ſupra c.5.concl.2.demonſtrauimus,neq; decimæ omnino de iure diuino ſunt,vt ſæpius in hoc tractatu oſtendimus;

mus: ſed illa ratio eſſe poteſt, quia fauorabilius eſt priuilegium, & compoſitio, & faciliùs probari poſſunt, quàm præſcriptio, vel conſuetudo.

Quarta Concluſio. Debitor decimarum non poteſt † 61
prætextu eius, quod ſibi debetur, decimas denegare, cum in futuris decimis non admittatur conpenſatio, vt poſt gl. in c. decimæ 16. q. 1. & alios latè tradit Rebuf. d. trac. q. vlt.
num. 19. Immo neq; † propter ſterilitatem, vt fusè oſtendit 62
idem num. 22. & Viu. in communi opin. 153. ver. conſuetudo non ſoluendi.

Quæro quintò, quibus pœnis afficiantur non ſoluentes decimas?

Omiſſis alijs pœnis, & incommodis, quibus afficiuntur
† non ſoluentes decimas, de quibus per Hoſt. in ſumma, 63
tit. de decim. Doct. in c. fin. de decim. in 6. clem. 1. c. 1. & c. reuertimini 16. q. 1. & toto tit. ex. eodem Rebuf. d. tract. q. vlt. & Andr. Hiſpan. d. tract. reg. decimarũ, q. 2. & 9. Anaſt. Germon. in iam ſępius alleg. tract. de ſacror. immunit. cap. 19. num. 100. & 101. & Petr. Greg. Tholoſ. in prælud. optimi Iuriſconſul. probiq; magiſt. lib. 2. cap. 25. ego contentus ero duabus pœnis canonicis, excõmunicatione nimirum & priuatione eccleſiaſticæ ſepulturæ, de quibus aliquot conſtituam concluſiones.

Prima Concluſio. Non ſoluens decimas, cum teneatur,
excõicari † pôt, ac debet; tex. in c. oẽs decimæ 16. q. 7. c. ſta 64
tuim⁹ 16. q. 1. c. peruenit, c. ad hæc c. ex parte, il 2. c. tua nobis c. in aliquib. & c. cum nõ ſit, de decim. clem. diſpendioſam, de iud. & nouiſſimè in Concil. Trident. ſeſſ. 25. c. 12. de refor. in quibus omnibus iuribus cum pœna excommunicationis ſolùm comminata ſit, neque alibi reperiatur ipſo iure propoſita, dicendum † neceſſariò eſt, non ſoluen- 65
tes decimas non eſſe ipſo iure excommunicatos, quicquid dicere voluerit Rebuf. d. q. vlt. nu. 15. & Hiſpan. d. q. 2. nu. 2. per c. 2. de rebus Eccleſ. non alien. in 6. vbi tamen nihil habetur de decim. ſed ſolum excommunicantur laici, qui
† compulerint Prælatos ad ſubmittendum bona immobi- 66
lia, & iura Eccleſiæ laicis ipſis. Neq; concludit illa ratio, quam ijdem afferunt, quòd ſacrilegus † eſt excommuni- 67

 catus

catus c.canonica 11.q.3.& c.omnes Eccleſiæ 17.q. 3. deti-
68 nens autem decimas † ſacrilegij crimen committit, c. in canonibus 16.q.1.& c.1.16.q. 1. quare erit is ipſo iure excommunicatus; Nam neq; ſacrilegi omnes ſunt ipſo iure excommunicati, ſed ſolum violatores Eccleſiarum; quomodo loquuntur dicta iura,& not.gloſſ. d.c.canonica,neque decimas denegantes ſunt propriè ſacrilegi; tum quia illa iura loquuntur de diſpenſantibus decimas præter Epiſcopi conſcientiam,& de laicis poſſidentibus decimas,hoc eſt,ius decimandi, tum quia impropriè ſacrilegium committere dicuntur,ex eo,quia non aliquid Eccleſiæ propriũ detinent, ſed ſolum illi debitum,vt loquitur tex.in c.parochianos,de decim.Neq; fiunt Eccleſiæ quoad dominium, niſi poſt ſeparationem, vt ex eodemmet Rebuf. oſtendimus hoc eod.c.q.2. concl.2.

Secunda Concluſio. Excommunicatio hæc ferri debet
69 † monitione præmiſſa;ita diſponit tex.in d.c.omnes decimæ 16.q.7.& c.peruenit, de decim. not. gloſſ. fin. in c.tua nobis,eodem gloſſ.in clem.diſpendioſam,in verb.præmoniti, & verb.coerceri,vbi cæteri de iudic. Marcheſ.d.c.4. num.2.poſt Abb.in c.peruenit,num.3.& ibi Ancha.de decim. Et regula eſt in c. ſacro, vbi Doct. de ſent. excomm.
70 quòd † ſententia excommunicationis ferri non debet,niſi
71 præmiſſa canonica monitione,& competenti, † quæ trina eſt,c.contingit,il 2.eodem, cum concord. ibi poſitis, cum aliquo dierum interuallo, niſi aliter neceſſitas poſtulet, vt diſponitur in c.conſtitutionem,eod. tit. in 6.

Tertia Concluſio. Quàmuis in his litteris commina-
72 torijs excommunicationis non teneatur iudex † apponere clauſulam illam,niſi cauſam rationabilem volueris allegare,vt poſt Laud.tradit Card d.clem.num. 28. debet ta-
73 men,† vel recipere aliquam informationem,quod poſſeſſiones ſint in parochia,vt poſt Laud.docet idem Card. d. clem.num.27.vel formabit literas conditionales, vt quia in ijs narretur,decimas non eſſe ſolutas,& ſubijcietur, qđ ſi verum eſt,monet,vt ſoluat tam præteritas, quam futuras,cum tempus erit, alias excommunicabit, & adijciat clauſulam,quòd ſi ſenſerit ſe grauatum,veniat ad docen-

dum,

dum,&c.vt tradit Card.d.nu. 28. Alia de his literis videre poteris apud. Doct.d.clem.diſpendioſam.

Quarta Concluſio. Is, qui ſoluere tenetur decimas,neque eas ſoluit,aut reſtituit Eccleſiæ, † debet eccleſiaſtica 74
ſepultura priuari;tex.in c.prohibemus,de decim.vbi gloſ. Abb.& alij,qui tamen textus potius loquitur in laicis ſibi vſurpantibus ius decimandi,ſed de non ſoluentibus aperte tenet Rebuf.d.tract.de decim.q.vlt.num.16. Andr. Hiſpan.d.tract.reg.decim.q.2.nu.8.Et ratio eſſe poteſt, quia eas detinent cum animarum periculo,vt dicitur in d.cap. prohibemus,& c.1.16.q.7. & notorie delinquunt, vt notant Doct.in d.clem.diſpendioſam, qui autem in notorio peccato,& publico decedit, † priuandus eſt eccleſiaſtica 75
ſepultura,opt.tex.in c.pro obeuntibus, vbi gloſſ. 13.q.2. alia gloſſ.in c.non æſtimemus,verb.omnibus, ead.c. & q. & in c.ex parte,il 2.vbi Io.And.& in c.ex parte, il 1. de ſepult.Hiſpan.d.tract.verſ.decima eſt iure naturali,nu.18.

Quæro vltimò,an ſuperior,&iudex procedere poſſit ex officio in cauſa decimarum?

Prima Concluſio. Iudex poteſt ex officio procedere † 76
contra non ſoluentem decimas, tanquam contra notoriè delinquentem;ita Anchár.d.clem.diſpendioſam, num.4. Imol.nu.7.Card.num.28.Capr. nu. 23. ſumet tamen prius informationem, quod talis ſit ſubditus, & quod illa prædia ſita ſint in parochia illius Rectoris; ita Imol. & Capr. locis citatis.

Secunda Concluſio. Viſitator ſi Epiſcopus ſit,ſiue Epiſcopus in viſitatione,† poterit cogere ſubditos ad ſoluen- 77
dum parocho decimas; colligitur hoc tum ex præcedenti concluſione, tum ex traditis per Fuſc. in tract. de viſit. 2. parte,c.2.num.26.Læl.Zecch.in tract.de Epiſcopo, cap.6. num.37.Soc.eodem tract. de viſit. ſub num. 28. & Franc. Pauin.in conſimil.tract.de viſit.q.5.num.96.& ſeqq. & q. 8.num.17.& 18.in 2.parte,quod idem erit in viſitatore ab Epiſcopo deputato ex iuſta cauſa,iuxta notata per Zecch. d.c.6.num.2.Pauin.d.tract.q.2.num.44.& ſeqq.1.parte,id quod in ſpecie adnotauit Paulus Salodius, vir magnæ eruditionis,& integritatis,prius defunctus, quá eius collega

fuerim in hac Metropolitana Mediolanenſi Eccleſia; is inquam, in ſua pulcherrima praxi viſitationis, par.2.c.7. vbi etiam tradit, quomodo ea in re gerere ſe debeat viſitator:
78 Ratio eſt, quia viſitatori incumbit † correctio exceſſuum, & omnimoda ſolicitudo cleri, & populi diligenter viſitandi, vt latè tradit idem Pauin.d.1.par.q.1.num.9. 12. 13. &
79 ſeqq. puto tamen id procedere, † vbi notorie conſtaret, ſubditos ad decimas teneri, neq; vllam rationabilem cauſam allegarent, tunc enim cum res altiorem requireret indaginem, diligentius eſſet cognoſcenda, vel etiam ad Epiſcopum, aut ad Summum Pontificem deferenda, vt colligitur ex Salod. loc. cit. & monet Fuſcius d.c.2. num. 26. & c.21. num.40. ex mente S. Thomæ, & aliorum.
80 Tertia Concluſio. Poteſt, & debet Epiſcopus, † vbi reditus Eccleſiæ parochialis adeo exigui ſunt, vt debitis nequeant oneribus ſatisfacere, ſi per beneficiorum ſecularium vnionem id fieri non poſſit, eos ſufficienter augere ex primitiarum, oblationum, aut decimarum aſſignatione parochianorum collectis, aut alia, quæ illi commodior videbitur, ratione, vt diſponitur in Concil. Trident. ſeſſ.24. c.13. de reform. quod etiam locum habebit, non obſtante quacunq; exceptione exemptionis, aut priuilegij, etiam iuris decimandi, vt eſt optimus text. in cap.2.§. vbi autem, cum ibi not. de decim. in 6.
81 Pari ratione, cùm Eccleſia † longe diſtat à parochianis, ita vt ipſam non poſſint ſine magna difficultate adire, poteſt nouam Eccleſiã commodiorem intra eius fines Epiſcopus ædificare, & in ea ſacerdotem, ſublato appellationis obſtaculo ad præſentationem Rectoris Eccleſiæ maioris, inſtituere ad ſuſtẽtationem ſuam illius villæ obuentiones eccleſiaſticas percepturum, vt eſt tex. ad litteram, in c. ad audientiam, il 1. de Eccleſ. ædif. vbi per obuentiones eccleſiaſticas poſſunt commode intelligi decimæ, prout colligitur ex gloſ. & Doct. ibi, & Abb. in c. nouum genus, quod eſt 2. num.7. de decim. dum ad materiam decimalem quærẽs, & tradens, quibus ſoluendæ ſint decimæ, allegat tex. d.c. ad audientiam; & quamuis tex. ibi loquatur, vbi antiquæ Eccleſiæ Rector commodè ſuſtentari poteſt ſine reditibus,

bus,& prouentibus oppidi, in quo conſtruenda eſt Eccleſia,& gloſſ.ibi in verbo,conuenienter,dicat,quod aliàs id non permitteretur; tamẽ idem dicendum puto in eo quoque caſu,cum iure nouo Conc.Trid. prouiſum ſit exiguitati redituum Eccleſiæ modo,quo ſupra diximus, nimirũ aſſignando, vbi opus ſit, decimas pro ſuſtentatione Rectoris, & vt poſſit debitis oneribus ſatisfacere: quod etiam ſentire videtur Card.conſ.26.num.4.& ſatis colligitur ex d.c.2.§.vbi autem,de decim.in 6.quo loci iubetur ordinarijs locorum, vt ordinent, quod etiam priuilegiati ſuper decimis recipiendis gratis aſſignent Eccleſijs parochialibus eam portionem de earum prouentibus,vt inde & competentem ſuſtentationem habere, & debita onera valeant ſupportare. Atque hæc de decimis, quas ſpirituales vocant,dicta ſint ſatis.

SVMMÆ RERVM.

1 Decima Papalis originem habet à lege veteri,habetq; ſimilitudinem cum eius legis præcepto.

2 Beneficiati tenentur ſoluere decimam ex beneficijs Summo Pontifici eam exigenti. Ratio num.3.

4 Cauſa,ob quam decima Papalis imponitur,debet eſſe iuſta. Iuſta autem in dubio præſumetur, num.5.

6 Decimæ beneficiorum concedi poſſunt laicis per Summum Pontificem.

7 Laici decimas ſuper beneficijs imponere non poſſunt,neq; inferiores Prælati,num 9.

8 Laici exigentes ab Eccleſijs,eccleſiaſticiſq; perſonis, earumue bonis taleas, collectas,aut decimam, ſeu aliam partem bonorum ſunt excommunicati.

10 Epiſcopus poteſt imponere, & exigere à beneficiatis charitatiuum ſubſidium.

11 Concilium Conſtantienſe quid de decimis Papalibus decernat.

12 Denunciari an debeat impoſitio decimæ Papalis, & num. ſeqq.

13 Debitori,an debeat denunciari,vt ſoluat,& cap.6.num.23.

14 Papa eſt ſupremus iudex, & ordinarius.

15 Charitatiuum ſubſidium ſi ab Epiſcopo exigatur, & generale ſubſidium à Papa vtriq; præſtandum erit, & ſi vtriq; non poſſit,præſtabitur Papæ,num. 16.

17 Deci-

17 *Decima Papalis ſoluitur de beneficijs, & num. ſeqq.*

18 *Priuatio præſupponit habitum.*

19 *Decima Papalis ſoluitur de omnibus beneficijs, eccleſiaſticiſque reditibus.*

20 *Capellæ ſubiacent decimæ Papali.*

21 *Capellæ ſunt beneſitia eccleſiaſtica.*

22 *Canonicacus ſubiacent decimæ Papali, & num. 69.*

23 *Canonicatus ſunt beneficia eccleſiaſtica.*

24 *Eccleſiæ Cathadrales, Metropolitanæ, & Patriarchales ſubſunt decimæ Papali.*

25 *Plura habens beneficia in pluribus ciuitatibus, & diœceſibus, de omnibus ſoluet decimam Papalem.*

26 *Prælati, & clerici exules de ſuis prouentibus eccleſiaſticis decimas Papales perſoluent.*

27 *Extraua. vnic. de decim. in commun. quæ eſt Bonif VIII. an ſolùm locum habuerit in decimis per eum impoſitis, & expirauerit eius morte.*

28 *Extrauagans inſerta in corpore iuris vim legis habet; & ſententia contra eam lata eſt nulla.*

29 *Papa reſpondendo, & definiendo ſuper caſu particulari, canonem, & legem condit.*

30 *Extrauag. vn. de decim. nunc quoq; allegari poteſt pro deciſione.*

31 *Prouentus, & reditus leproſariarum, domorum Dei, & hoſpitalium pauperum non ſubiacent decimæ Papali. Quid verò de reditibus, qui ſuperſunt vltra vſus pauperum, & infirmorum, num. 32.*

33 *Hoſpitalia pauperum, & infirmorum nomine beneficiorum propriè non comprehenduntur.*

34 *Hoſpitalia in beneficium non conceduntur: ſecus in hoſpitalibus militarium ordinum, aut aliorum religioſorum, num. 35.*

36 *Reditus hoſpitalium militarium ordinum, aut aliorum religioſorum, an ſubiaceant decimæ Papali.*

37 *Moniales, aliæq; Regulares perſonæ an ſoluant decimam Papalẽ.*

38 *Beneficia tenuia an ſubiaceant decimæ Papali.*

39 *Reditus eccleſiaſtici non excedentes ſummam annuam ſeptem florenorum auri decimæ Papali nõ ſubſunt. Secus ſi plura quis habeat beneficia, quæ ſingula dictam ſummam non attingunt, ſimul autem collecta excedant 40.*

41 *Pitantiæ monachorum non ſubſunt decimæ Papali.*

42 *Pitantiæ quid ſint.*

43 *Relicta Eccleſijs, vt ex ijs emantur perpetui reditus, non ſubiacent decimæ Papali: Secus in alijs legatis factis Prælatis ratione Ec-*

ne Eccleſiarum, vel officiorum 44.

45 Xenia Prælatis liberaliter facta non ſubſunt decimæ Papali.

46 Xenia quid ſint, & vnde dicantur.

47 Sylua an, & quomodo ſubiaceant decimæ Papali, & num. ſeq.

48 Aſſiſia quid ſit.

49 Piſces ſtagnorum, vel belluæ garenarum, an, & quando decimentur à Papa.

50 Stagnorum, & piſcariarum decima Papalis quando, & quomodo ſoluatur.

51 Eleemoſinæ, & oblationes, an, & qũ ſubiaceant decimæ Papali.

52 Rector parochialis, qui neceſſe habet conducere plures Capellanos, an de eorum ſalario, aut victu ſoluat decimam Papalem.

53 Clericus, qui per vicarium, vel firmarium Eccleſiæ ſuæ ſeruit, in eaue reſidet, quomodo decimam Papalem ſoluet.

54 Vicariorum, & coadiutorum materia, remiſsiuè.

55 Grangiæ quid ſint.

56 Obtinentes prioratus, grangias, domos, reditus penſiones, vel cenſus ab Eccleſiis, ſeu Monaſterijs, an, & quomodo decimam Papæ ſoluant.

57 Expenſæ monachorum, qui ex pacto ab obtinentibus Prioratus, grangias, & huiuſmodi ex gratia tenentur, deduci non debent in ſolutione decimæ Papalis. Secus in obtinentibus ad iuſtam firmam annuam, num. 58.

59 Procurationum decima an, & quando Papæ ſit exhibenda.

60 Procurationum materia, remiſsiuè.

61 Decima Papalis ſoluitur quoq; de ijs, quæ conſiſtunt in iuriſdictione, mero imperio, regalibus, & ſimilibus, deductis ſalarijs moderatis iudicum, & officialium, ac ſimilium perſonarum, ſine quibus iuriſdictio, & alia prædicta nequeunt expediri. Secus in expenſis, quæ fiunt in veſtibus, ac victualibus officialiũ, aut circa familiam Prælatorum, num. 62.

63 Molendinorum, & furnorum, ſeu potius redituum, quæ ex illis percipiuntur, decima Papalis præſtatur.

64 Fructuum arborum, & hortorum decima Papæ exhibetur.

65 Decima Papalis quomodo præſtetur de his, quæ conſumuntur vſu, vel eſu animalium.

66 Beneficia vnita ſubiacent decimæ Papali, ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè vniantur, ſiue aliàs quomodocunq;.

67 Decima Papalis impoſita in vna diœceſi ſoluetur de fundis beneficij illius diœceſis poſitis in alijs diœceſibus, & num. ſeq.

68 Decima Papalis eſt onus reale eccleſiarum, non prædiorum impoſitum perſonis eccleſiaſticis pro ipſis Eccleſiis.

69 Cano-

69 Canonicatuum decima Papæ exhibenda eſt.

70 Canonici tenentur reſidere.

71 Menſa groſſa, vt plurimum diſtinguitur à præbenda, & quotidianis diſtributionibus. Aliquando tamen ſuccedit loco præbendarum, num. 72. Aliquando de ipſa menſa groſſa ſoluuntur diſtributiones, num. 73.

74 Menſa groſſa canonicorum ſubiacet decimæ Papali, vbi ea maſſa ſuccedat loco præbendæ, quàmuis decima abſolutè imponatur ſuper beneficijs.

75 Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.

76 Menſa groſſa, quæ in diſtributiones quotidianas deſtinata eſt, tunc ſaltem ſubiacet decimæ Papali, cùm ea impoſita eſt ſuper quibuſcunq; prouentibus eccleſiaſticis.

77 Quotidianæ diſtributiones ſubiacent decimæ Papali, vbi ea impoſita eſt ſuper omnibus beneficijs, & quibuſcunq; prouentibus eccleſiaſticis. Idem vbi imponeretur ſuper reditibus, & obuentionibus eccleſiaſticis, num. 79. Secus vbi dumtaxat imponeretur ſuper beneficijs, vel eorum fructibus, num. 81.

78 Nomen prouentus, generale eſt, & comprehendit omnem reditum vndecunq; nobis obuenientem.

80 Obuentionis, & reditus nomen ſatis generale eſt.

82 Quotidianæ diſtributiones nomine beneficij non veniunt, neque nomine fructuum illius, aut in eius valore cõputantur, nu. 83.

84 Anniuerſaria, ſeu Mortuaria, an ſubiaceant decimæ Papali.

85 Anniuerſaria non computantur in reditibus, ſeu valore beneficij; neque in Bulla veniunt nomine prouentuum, fructuum, redituum, iurium, emolumentorum canonicatuum, neq; etiam diſtributionum quotidianarum.

85 Quotidianarum diſtributionum nomine quid veniat.

86 Colonus, cui in contractu aliqua gratia ſcienter non eſt facta, nõ tenetur ad decimam Papalem, ſed eam ſoluet proprietarius.

87 Penſionarius tenetur pro rata penſionis ad decimam Papalem exhibendam, ex communi contra aliquos. Idem in charitatiuo ſubſidio, num 88.

89 Penſionarius tunc non tenetur ad decimam Papalem, vbi penſio conſtituta fuit libera ab omni onere etiam decimæ. Secus ſi priuilegium ſit ſolùm generale, nu. 90. Aut ſi ei exemptioni per Papam derogetur cum clauſula quorum tenores, &c. nu. 91

92 Clauſula, quorum tenores pro expreſſis habeantur, quam vim habeat.

93 Penſionarius exemptus ab onere ſoluendi decimam non poteſt cogi à collectore habente auctoritatem eam exigendi à quibuſcunq;

cunq; perſonis,non obſtantibus quibuſcunq; priuilegijs.

94 Penſionarius non poterit moleſtari à collectore, qui exegit integram decimam à Rectore beneficij.

95 Semel decimatum non debet ampliùs decimari; & ſemel exactum non debet ampliùs exigi.

96 Rector beneficij,qui integram decimam ſoluit, poteſt vti retentione erga penſionarium.

97 Penſionarius tunc non tenetur ad decimam Papalem,cum penſio non excedit ſummam ſeptem ducatorum. Niſi plures penſiones quis obtineret,quæ ſimul iunctæ eam ſummam excederent, num.98. Id verò procedit etiamſi fuiſſet talis penſio aſsignata in beneficium,num 99.

100 Penſio aſsignata ob remunerationem laborum, & obſequij etiã præſtandi, non ſubiacet decimæ Papali.

101 Cardinalis penſionarius,an teneatur ad decimam Papalem, & num. 110.

102 Excommunicatio lata à collectore contra penſionarium exemptum ob non ſolutam decimam Papalem, eſt ipſo iure nulla. Idem in religioſis exemptis ab eiuſmodi ſolutione,num. 103.

104 Excommunicatio lata à Prælato exigente procurationem, vel vltra iuris formam,vel contra ſpeciale priuilegium Sedis Apoſtolicæ,eſt nulla.

105 Priuilegiatus, vt non ſoluat decimam Papalem, ſi à collectore cogatur ſoluere,& ſoluat cum proteſtatione,quòd intendit non præiudicare ſuo priuilegio,talis protſtatio eum iuuat. Idem in priuilegiato,ne ſoluat charitatiuum ſubſidium, nu. 106. Idem vbi nulla proteſtatio acceſsit, ſed per vim extorta fuit ſolutio, num. 107.

108 Priuilegiatus ne ſoluat decimam Papalem, ſi ſoluat ſponte,aut ſine vlla proteſtatione,an tunc ſibi præiudicet.

109 Priuilegio an renunciare quis cenſeatur per vnicum actum contrarium.

110 Cardinales non tenentur ſoluere decimam Papalem de ſuis beneficijs. Idem in charitatiuo ſubſidio generali impoſito à Papa,num. 111.

112 Cardinales in materia præcipuè pœnali,& reuocatoria priuilegiorum non comprehenduntur in generali conſtitutione Papæ, neq; in regulis cancellariæ,num. 113.

114 Cardinales ſunt pars corporis Papæ; & dicuntur filij primigradus,num. 115. & à Summo Pontifice vocantur filij, ſicut Epiſcopi fratres,num. 116.

117 Tributa non exiguntur à filijs,ſed ab alienis.

118 Car-

118 Cardinales an generali conſtitutione comprehendantur.

119 Cardinales an teneantur ad generale ſubſidium.

120 Fauor fidei maximus eſt.

121 Fauorabilis diſpoſitio comprehendit etiam Cardinales.

122 Clauſula, cuiuſcunq; ſtatus, gradus, praeminentiæ, vel dignitatis exiſtant, comprehendit etiam S.R.E. Cardinales.

123 Cardinales hodie ſemper eximuntur à ſolutione decimarum Papalium.

124 Collectores, alijque officiales deputati ad exigendas decimas Papales in aliquo loco non tenentur ad decimam beneficiorum, quæ ibi habent; ſicut in charitatiuo ſubſidio.

125 Argumentum à charitatiuo ſubſidio ad decimam Papalem iure procedit.

126 Decima Papalis munus, ſeu onus extraordinarium eſt, ac patrimoniale, num. 146.

127 Munus ordinarium quod ſit.

128 Exemptus ſimpliciter intelligitur ſaltem exemptus ab oneribus extraordinarijs.

129 Officiales, & collectores ſunt immunes à ſolutione extraordinarij oneris.

130 Portio exemptorum à ſolutione decimæ Papalis, an, & quomodo accreſcat reliquo clero, cum quo Camera conuenit de certa ſumma, & num. ſeqq.

131 Exemptio aliquorum non liberat vniuerſitatem ab onere etiam ad ratam.

132 Exemptio aliquorum ſi vniuerſitatem nimis grauat, quid faciendum.

133 Motus proprius quos pariat effectus.

134 Clauſula, ex certa ſcientia, effectus.

135 Diuiſio decimæ conuentæ quomodo fiat inter clerum, remiſſiuè.

136 Epiſcopus vnà cum clero poteſt ad ſui præiudicium aliquos eximere à ſolutione decimæ Papalis.

137 Excommunicatus, & intruſus, an teneantur ad decimam Papalem.

138 Succeſſor in beneficio, an præceſſor, eiuſue hæredes teneantur ad decimam Papalem.

139 Componere nõ poteſt collector decimarũ Papalium, ſine ſpeciali mandato cum ijs, qui ſoluere debent, de certa aliqua ſumma. Niſi haberet generale mandatum cum libera, nu. 140. Vel niſi ea compoſitio tenderet ad commodum Papæ, ſeu Cameræ, num. 141. Quod multò fortiùs poſſet Camerarius Papæ, num. 142.

143 Princeps ſecularis, cui Papa conceſſit decimas beneficiorum ſui dominij.

dominij, licitè poteſt componere cum beneficiatis ſuper ſolutione decimæ.
144 Diſtributio oneris decimæ Papalis quomodo facienda inter non exemptos, & num ſeqq.
145 Solutio veri valoris beneficiorum cùm plures decimæ imponuntur, quomodo fiat.
146 Solutio decimæ Papalis regulariter fieri debet ad ratam beneficiorum.
147 Solutio decimæ Papalis fieri debet in pecunia numerata.
148 Solutio decimæ Papalis fieri debet in moneta currente in locis redituum, de quibus ſoluenda eſt. Neq; cogetur quis eam cambire, num. 149. Quid autem ſi duæ monetæ pariter currant eo loco, alteraue magis. Aut ſi poſt tempus impoſitionis, taxationis, aut priuilegij mutetur, num. 150.
151 Taxa attendi non debet in ſolutione decimæ, vbi Papa eam imponit, & expreſsè colligi vult non attenta vlla taxa. Secus ſi ſimpliciter imponatur ſuper beneficijs, eorumue fructib. nu. 152
153 Taxa conſueta dicitur, quæ eſt legitimè præſcripta per 40. annos & ratio, num. ſeqq.
154 Præſcriptio legitima in rebus eccleſiaſticis eſt quadragenaria.
155 Conſuetudo præter ius, quæ tangit iura Eccleſiarum requirit 40 annos.
156 Præſcriptio centenaria cur non requiratur in taxa decimæ Papalis, cum alioqui ea neceſſaria ſit contra Romanã Eccleſiam.
157 Taxa, quæ nõ ſit obſeruata p̃ 40. annos, neq; beneficiati, neq; Camera Apoſtolica in exactione decimæ tenentur ſtare.
158 Conſuetudo per vnicum actum non inducitur.
159 Conſuetum an in pluribus vicibus dumtaxat verificetur.
160 Vnicus actus, poſt quem tranſacti ſint 40. anni, facit taxam conſuetam, & num ſeqq.
161 Obſeruatio vltima an attendatur, & num. 158.
162 Manutenendus quiſq; eſt in ſua poſſeſſione.
163 Vnicus actus ſufficit, vt quis in ſua poſſeſſione manuteneatur.
164 Beneficium ſemel taxatum ab habente poteſtatem taxandi, habetur pro taxato, niſi interueniat actus contrarius.
165 Beneficium conſuetum clericis ſecularibus aſſignari quodnam dicatur.
166 Vnicus actus ſucceſsiuus conſuetudinem inducit.
167 Taxatio facienda eſt in exactione decimæ Papalis, vbi non ſit facta, & quomodo ea fiat, num. 168. & ſeqq.
169 Taxatio an præcedere debeat iuramentum.
170 Vocãdi ſunt ad taxationẽ decimæ Papalis omnes, quorũ intereſt.

171 Ta-

171 *Taxari poſſunt à collectore beneficia non taxata abſq; ſpeciali mandato.*

172 *Cōpenſatio opponi poteſt in exactione decimæ Papalis, & nu. ſeq.*

173 *Compenſatio quandoq; obijciatur Fiſco.*

174 *Aes alienum non deducitur in ſolutione decimæ Papalis.*

175 *Superiori cenſus ſolui debet ante omnia.*

176 *Expenſæ neceſſariæ, quæ fiunt gratia colligendorum fructuum deducuntur in ſolutione decimæ Papalis.*

177 *Expenſæ, quæ fiunt in caſtrorum cuſtodibus, aut ædificijs conſtruendis, vel conſeruandis, non deducuntur ex decima Papali. Item nec illæ, quæ pro villis tuendis fiunt in guerris, ſeu caualcatis, num. 178. item illæ, quæ fiunt pro foſſatis, reparationibus molendinorum, & ſimilibus, nu. 179.*

180 *Expenſæ deducendæ in ſolutione decimarum Papaliũ, remisſiuè.*

181 *Collector decimarum Papalium eſt iudex, habetq; iuriſdictionē.*

182 *Procurator fiſci vtitur iuriſdictione, & officio iudicandi.*

183 *Stylus curiæ Romanæ attendendus eſt.*

184 *Collector Papæ deputatur cum facultate exercendi cenſuras.*

185 *Cenſuræ ferri non poſſunt, niſi ab habente iuriſdictionem.*

186 *Collector eſt iudex delegatus, non autem ordinarius.*

187 *Legatorum iuriſdictio in omnibus concurrit cum ordinarijs.*

188 *Collectores impropriè vocantur nuncij Sedis Apoſtolicæ, & gaudent alijs priuilegijs, & honoribus.*

189 *Delegati ad vniuerſitatem cauſarum dici poſſunt ordinarij Secus ſi ea vniuerſitas ſit perſonarum, non cauſarum, num. 190.*

191 *Delegatus poteſt compelli ad recipiendam delegationem.*

192 *Collectoriæ, & ſubcollectoriæ officium confertur in inuitum.*

193 *Collector Papæ quandonam poteſt dici negotiorum geſtor.*

194 *Laicus non poteſt eſſe collector Papæ cum facultate cenſurandi.*

195 *Laicus non eſt capax iuriſdictionis eccleſiaſticæ, neq; poteſt exercere cenſuras. Neq; eſſe Vicarius Epiſcopi, num. 196. & an ex licentia Papæ, num. 197.*

198 *Laicus num poſsit deputari collector cum facultate exercendi cenſuras ex certa ſcientia Papæ.*

199 *Laicus poteſt deputari nudus exactor decimarum Papalium.*

200 *Collector Papæ debet tranſcendiſſe 18. annum ætatis. Idem in delegato, num. 201.*

202 *Collector decimarum Papalium debet eſſe perſona qualificata, iuxta tex in c. ſtatutum §. 1. de reſcrip. in 6. & clem. etſi principalis, de reſcrip. Idem in ſubcollectore, in quem translata ſit tota poteſtas, num. 203 Secus vbi vtriq; demandatum fuiſſet nudum miniſterium, num. 204.*

205 Col-

205 Collector Papæ poteſt ſine ſpeciali commiſſione deputare ſubcollectorem. Immo etiã plures niſi ei fuerit limitata facultas ad vnum, nu. 206. Quin etiam ſi limitata fuerit ad vnum poterit plures ſucceſsiuè ſubſtituere, num 207. Sed tunc vnum ſubſtituendo, alter reuocaretur, num. 208.

209 Delegatus Principis poteſt ſubdelegare.

210 Procurator, ſiue generalis ad negotia, ſiue ſpecialis ad aliquem actum, ſeu effectum poteſt ſubſtituere.

211 Collector Papæ non poteſt deputare ſubcollectorem, vbi in commiſsione eſſent aliqua verba, per quæ colligatur electam fuiſſe induſtriam perſonæ, & num. ſeq.

212 Induſtria perſonæ per quæ verba cenſeatur electa.

213 Induſtria perſonæ electa cenſetur in magno, & arduo negotio.

214 Arduum, & magnum negotium quodnam ſit, iudicis arbitrio relinquitur.

215 Decimas Papales exigere non eſt magnum, & arduum negotiũ.

216 Subcollector prius deputatus, quando cenſeatur reuocatus etiã non facta de eo mentione per poſteriorem deputationem.

217 Collectoris facultas, & officium quando cenſeatur tranſire ad ſucceſſorem in dignitate.

218 Collectoris facultas, & poteſtas probanda eſt per literas, & non per teſtes.

219 Epiſcopi, alijq; Prelati non debent accedere ad ſuas Eccleſias, in ijſue recipi, ſine literis prouiſionis.

220 Collectoris facultas, etiamſi ſit perſona illuſtris, & honeſta probanda eſt per literas. Idem in delegato, num. 221.

222 Collectoris facultas non probatur per tranſumpta literarum, ſed tantùm per originalia.

223 Originalia regulariter exhibenda ſunt, non autem exempla.

224 Tranſumptum literarum collectoris probat eius facultatem, vbi nulla lite pendente ſumptum fuit ſeruata forma cap fin. de fid. inſtru. Aut ſumptum fuit ex regiſtris Bullarum Papæ, nu. 225.

226 Collectoris facultas probari poteſt per teſtes, quando collector eſſet deputatus in vrbe, vbi moratur Papa. Idem fortè in nudo exactore, num. 232.

227 Tenor literarum Collectoriæ amiſſarum probari poteſt per teſtes Idem in delegato; licet aliqui contra, num 228.

229 Subcollectoris facultas probari poteſt per teſtes. Contrarium alij, num. 230.

231 Teſtes, & inſtrumenta regulariter parem vim habent in probatione.

232 Collectoris facultas probatur per teſtes, vbi is nudus exactor eſt.

233 Subcollectoris facultas probatur per literas collectoris cum eius ſigillo, ſine manu Notarij, aut ſubſcriptione teſtium.
234 Subdelegationes probantur per ſola ſigilla delegatorum.
235 Collectoris, ſeu ſubcollectoris facultas probari non poteſt per communem hominum exiſtimationem, & num. ſeq.
236 Lex Barbarius, ff. de off. præt. quando locum habeat.
237 Collector decimarum Papalium poteſt excommunicare, ſuſpendere, & interdicere non ſoluentes decimas.
238 Delegatus poteſt cenſuras exercere.
239 Epiſcopi non ſoluentes decimas Papales quomodo, & quo ordine puniantur.
240 Excommunicatio ſolùm generalis ferenda eſt in Epiſcopos, Abbates, aliaſq; perſonas eccleſiaſticas honorabiles non ſuſpectas, vbi ſolùm de quantitate, & æſtimatione fructuum circa ſolutionem decimæ Papalis agitur.
241 Soluentes loco decimæ Papalis minus debito excommunicari poſſunt ſpecialiter exceptis Epiſcopis, Abbatibus, & alijs perſonis non ſuſpectis.
242 Interdictum generale contra ciuitatem ferri non poteſt à collectore ob non ſolutionem decimæ Papalis. Idem in quouis debito pecuniario, num. 243. Secus ſi prius lata ſententia excommunicationis in ſingulares perſonas, ea contempta fuit, nu. 244
245 Excommunicationis contemptus eſt cauſa immediata interdicti generalis.
246 Monitio quomodo facienda ſit clero, vel collegio, vt ſoluat decimam Papalem.
247 Generalis ſententia quomodo ferenda ſit in non ſoluentes decimas Papæ.
248 Collector, & ſubcollector poſſunt alijs pœnis mulctare non ſoluentes, quàm cenſuris. Subcollector tamen minorem pœnam infligere poteſt, num. 249.
250 Priuare non poteſt collector beneficio non ſoluentem decimam Papalem.
251 Capi poſſunt perſonaliter non ſoluentes decimas Papales. Immo etiam Rectores vniuerſitatũ, & capita collegiorum pro ſuis collegijs, num. 252. Niſi beneficiati eſſent Doctores actu legentes, num. 253.
254 Bracchium ſeculare non poteſt à collectore inuocari, ſine ſpeciali mandato. Secus regulariter in delegato, num. 255.
256 Vaſa ſacra, & huiuſmodi non poſſunt capi in exactione decimæ Papalis. Idem fortè in ijs, quæ ſunt promiſcuo vſui deputata, num. 257.

258 *Magis dignum trahit ad ſe minus dignum.*
259 *Vaſa ſacra, & huiuſmodi ornamenta diuino cultui deputata non poſſunt per collectorẽ accipi pignori etiam à ſponte dantib.*
260 *Collectori capienti vaſa ſacra an poſsit violenter reſiſti.*
261 *Excommunicatio lata per collectorem contra non exhibentes vaſa ſacra eſt nulla.*
262 *Collector capiens res notoriè ſacras poteſt ab ordinario puniri.*
263 *Collector decimarum Papalium quomodo liberare poſſit, & quietare ſoluentes, aut etiam non ſoluentes.*
264 *Collector decimarum tenetur ſoluenti, ſi illud petat, inſtrumentum liberationis facere.*
265 *Executiuè an procedatur in exactione decimæ Papalis, & quomodo, cum ſeqq.*
266 *Ignorantiam edicti allegans, & probare volens, quando audiatur, remiſſiuè.*
267 *Appellari poteſt à collectore multis in caſibus. Vt ſi nimis breuẽ terminũ ſtatuat ad ſoluendum, nu. 268. Item vbi capit pignoris loco res notoriè ſacras, vel cultui diuino deputatas, nu. 269. Regulariter non poteſt, num. 276.*
270 *Appellari poteſt à collectore reiiciente exceptionẽ ſubreptionis, vbi multi impetrauerunt immunitatem à decimis Papalibus non facta mentione de priori aliorum impetratione. Item ſi à priuilegiatis decimam exigat, num. 271.*
272 *Cauſa decimarum Papalium plenariè tractari debet, ſi quæſtio ſit inter clericum, & eum, cui Papa conceſsit decimam beneficiorum. Idem vbi quæſtio eſt inter duos clericos, puta titularem, & penſionarium, num. 273.*
274 *Cauſa decimarum Papalium ſummariè tractatur, vbi quæſtio eſt inter clericum, & Cameram.*
275 *Summariè proceditur in exactionibus functionum fiſcalium, tributorum, & collectarum.*
276 *Summaria cauſa eſt, vbi res non patitur dilationem; vt in alimentis futuris.*

DE DECIMIS PAPALIBVS.

CAP. IX.

Seu appendix ad hunc tractatum.

DIXIMVS hucuſque de decimis, quas ſpirituales vocant, ea qua potuimus tum breuitate, tum perſpi-

cuitate; nunc reliquum eſt pro complemento huius tractatus de decimis, vt de Papalibus quoq; eodem ferè quęſtionum ordine ſeruato dicamus.

Quæro igitur primò de origine, & cauſa huius impoſitionis decimarum Papalium.

Prima Concluſio. Hæ decimæ, quæ ſummo Pontifici à
1 clericis ſoluuntur, originem † habent à lege veteri, vel potius cum eius præcepto ſimilitudinē habent; ad eius enim legis ſimilitudinem præceptæ quoq; fuerunt in Euangelica lege à Summis Pontificibus decimæ, vt in ſpecie tradit S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. Sot. lib. 9. de iuſt. & iur. q. 4. art. 1. & alij, quos ſupra recenſuimus c. 1. q. 2. Habentur ergo Num. 18. hæc verba; Locutuſq; eſt Dominus ad Moyſen, dicens; Præcipe Leuitis, atq; denuncia, cum acceperitis à filijs Iſrael decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerte Domino, id eſt, decimam partem decimæ, vt reputetur vobis in oblationem primitiuorū tam de areis, quàm de torcularibus, & vniuerſis, quorum accipitis primitias, offerte Domino, & date ea Aaron ſacerdoti, cuius deinde præcepti executionem quandam habemus 2. Eſdr. 10. ad fin. his verbis: Erit autem ſacerdos filius Aaron cum Leuitis in decimis Leuitarum, & Leuitæ offerent decimam partem decimæ ſuæ in domo Dei noſtri. Ex quibus verbis patet pręceptum fuiſſe in veteri lege Leuitis, vt de ſuis decimis decimas ſoluerent ſummo ſacerdoti Aaron, eorūq; filijs, ac deſcendentibus, qui in ſacerdotio ſuccedebant. Ad eius ergo pręcepti ſimilitudinem licitè exigit ſummus
2 Pontifex decimas à clericis, qui eam exigenti † ſoluere tenentur, vt in hac ſpecie adnotarunt inter cæteros Abulen. ſuper Matth. 25. q. 74. S. Tho. d. q. 87. art. 4. ad 3. arg. Sot. d. q. 4. art. 4. ad finem Couar. lib. 1. var. reſol. c. 17. num. 3. & Rebuf. tract. de decimis, q. 3. num. 3. Quorum auctoritati
3 accedit † & illa ratio, quam affert D. Thom. loc. cit. naturalis enim, inquit, ratio dictat, quòd illis, qui habent curā animarum, de communi multitudinis ſtatu prouideatur; Vnde poſſint exequi ea, quæ pertinent ad communem ſalutem; quam etiam rationem innuit Card. Zab. poſt alios d. Clem. fin. & Abb. loco mox citan.

 Secunda

Secunda Concluſio. Iuſta de cauſa † imponenda eſt 4
hæc decima,& vrgente aliqua neceſſitate, puta pro expeditione belli contra hoſtes fidei; ita colligitur ex Concil. Conſt.ſeſſ.43.in verbis infr.in ſeq. concluſ. circa princip. recitandis,& Extrauag.vnica, quæ incipit declarationes, ibi,pro proſecutione guerræ,ac negotij Regni Siciliæ contra hoſtes,& eſt Bonif. VIII.ſub tit. de decim. in commun. atque ita in ſpecie tradunt gloſſ.& Doct.in clem. fin.eod. tit.Rebuf.d.num.3:Sotus Thoſtat.& Couar.loco cit.Abb. poſt Hoſt.c.2.num.fin.de decim.vbi tamen ſubdit Abb.id facere Pontificem de poteſtate abſoluta,non autem ordinatia. Iuſta autem de cauſa † motum fuiſſe Pontificem 5
cenſendum erit,donec aliud conſtet,iuxta tex. in c. cum à nobis,in fin.de teſt.& clem.vnic.de probat. glo.in l.relegati,C.de pœn.cũ alijs latè traditis,per Alciat.de præſumpt. reg.3.præſumpt.8.Menoch.eod.tract.lib.2. præſumpt.10. num.1.& multis ſeqq.& Ant.Gabr. commun. concl.lib.3. tit.de iur.quæſ.non tollen. concl.3.

Tertia Concluſio. Quàmuis à Summo Pontifice poſſit inferioribus etiam laicis † concedi decima ſuper benefi- 6
cijs,vt patet ex d.clem.fin.vbi gloſſ. & Doct. tamen non modò ab ijſdemmet laicis† cõſtitui,& imponi non poteſt, 7
vt in ſpecie adnotauit Rebuf.d. q.3. nu. 4. & ſatis patet ex c.clericis,in prin.& §.1.de immun.Eccleſ.in 6.vbi excommunicantur † laici quicunque exigentes ab Eccleſijs,& 8
eccleſiaſticis perſonis, earumque bonis taleas, collectas, ſeu dimidiam,decimam,aut aliam partem bonorum: Sed neque † ab inferioribus Prælatis,puta Epiſcopis, Archie- 9
piſcopis,& ſimilibus,vt ex d.clem.fin. colligunt ibi Doct. & Rebuf.d.q.3.nu. 5.Poterit tamen Epiſcopus†imponere, 10
& exigere charitatiuum ſubſidium,vt latè, & optimè comprobant Bellenz.& Remig.de Gonn.in tractat. de charit. ſubſid.q.1.& ſeqq. Idem quoq; expreſſius, quod ad decimas ſpectat,prohibetur † in Conc.Conſtan.ſeſſ.43.in hęc 11
verba:Præcipimus,& mandamus, iura, quæ prohibent inferioribus à Papa decimas, & alia onera Eccleſijs, & perſonis eccleſiaſticis imponi, diſtrictiùs obſeruari. Per nos autem nullatenus imponantur generaliter ſuper totum

clerum, niſi ex magna, & ardua cauſa, & vtilitate vniuerſalem Eccleſiam concernente, & conſilio, & conſenſu, & ſubſcriptione fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & Prælatorum, quorum conſilium commodè haberi poterit; nec ſpecialiter in aliquo regno, vel prouincia, niſi conſultis Prælatis ipſius regni, vel prouinciæ, & ipſis non conſentientibus, vel eorum maiori parte, & eo caſu per perſonas eccleſiaſticas, & auctoritate dumtaxat Apoſtolica leuentur. Hæc ex Conc. Conſtant. Ex cuius verbis, non modò ſatis, niſi fallor, probatæ remanent duæ poſtremæ concluſiones, ſed etiam expreſſam formam habemus huiuſmodi impoſitionis decimarum. Quare dum Rebuf. d. nu. 3.
12 verſ. 2. requiritur, vult, quòd poſt impoſitionem decimæ † decima ipſa denuntietur, tum propter allegatum locum Num. 18. Præcipe Leuitis, atq; denuntia, tum quòd debito-
13 ribus † denuntiari debet, vt ſoluant, l. quidam Iberus, ff. de ſeruit. vrb. præd. Doct. in l. vinum, ff. ſi cert. pet. fallitur is, ni ego fallor, tum in concluſione ipſa, tum in ratione. Etenim tam ex ſupradictis, & verb. Concil. Conſt. quam ex vſu ipſo, & praxi liquet ſufficere impoſitionem ipſam in ſcriptis fieri cum ſubſcriptione Illuſtriſſimorum Cardinalium, & publicatione, ſeu etiam affixione in acie campi Floræ. Rationes quoque illius leues ſunt; neq; enim præceptum illud legis veteris nos obſtringit in Euangelica lege, cum iudiciale potius ſit, vt etiam infra dicemus, neque denunciatio illa, de qua Num. 18. eſt actus aliquis poſt impoſitionem, immo fuit ipſamet impoſitio ex Dei mandato. Neque vrget illud ſimile de denunciatione, quæ fit debitoribus, vt ſoluant, cum ea fiat auctore iudice; ſummus au-
14 tem Pontifex cum ſit Chriſti vicarius, ſupremus † etiam iudex, & ordinarius eſt, c. cuncta 9. q. 3. & c. licèt, de elect. cum ſimil. quare ſuperuacanea erit vlterior denunciatio.
15 Quarta Concluſio. Si concurrat † Epiſcopus in exactione charitatiui ſubſidij, & Papa in exactione generalis ſubſidij, & vterq; exigat ex iuſta cauſa, vtriq; præſtandū erit, vt poſt Ant. Butr. & Doct. in c. cum nuper, de cenſ. tradit Bellenz. in d. tract. de charitat. ſubſid. q. 63. nu. 1. quem etiam ſequitur Remig. de Gonn. in ſimil. tract. q. 54. nu. 1.
quòd

quòd ſi vtriq; præſtari non poſſit, † præſtabitur Papæ, vt 16
ibid. probant Bellenz. & Remig. num. 2. 3. & 4.

Quæro ſecundò, de quibus beneficijs, eorumue fructibus ſoluatur hæc decima Papalis?

Prima Concluſio. Decima hæc † ſoluitur de beneficijs: 17
patet ex tex. d. clem. fin. primis verbis, ſi beneficiorum decima, &c. & admittunt tum ibi, tum alibi paſſim Doct. male igitur Rebuf. d. q. 3. num. 4. verſ. quartò, quod hæc decima imponatur, tradit; has decimas ſolum imponi ſuper decimis beneficij, auctoritate allata, Num. 18. ibi, decimã partem decimæ; ex quo concludit, hanc decimam nõ poſſe imponi ei, qui decimas non haberet, quia priuatio † præ 18
ſupponit habitum, c. ad diſſoluẽdum, de deſpon. impub. cũ ſimil. malè inquam & abſq; ſolido fundamento id tradit Rebuf. vel ob eam vnicam rationem, quòd licèt hæc impoſitio decimæ Papalis ad ſimilitudinem fortaſſe illius decimæ, quam in veteri lege ſoluebant Leuitæ ſummo ſacerdoti, introducta ſit, vt ſupra admonuimus; tamen illud præceptum, ſicut & cęterarum decimarum, cum iudiciale potiùs ſit, aut cerimoniale, quàm morale, nequaquam adſtringit Chriſtianos in Euangelica lege, vt fusè oſtendim⁹ ſuperius hoc eod. tract. c. 1. q. 2. cum de alijs decimis, quæ ſacerdotibus ſoluuntur, loqueremur; quod etiam præter alios ibi allatos optimè explicat Ang. de Clauaſ. in ſum. ver. decima, circa princip.

Secunda Concluſio. Regulariter † de omnibus bene- 19
ficijs, eccleſiaſticisque reditibus decimæ Papales ſoluuntur, vt ſatis patet ex d. extrau. & tradit poſt alios Card. d. clem. fin. in princip. Bellenz. de charitat. ſubſid. q. 73. & ſeqq. Vnde infertur primò, de Capellis † ſoluendam eſſe 20
decimam, vt patet ex Compoſ. in cap. nuper, de decim. Rebuf. d. q. 3. num. 6. & ſingulariter voluit gloſ. 1. d. clem. fin. in fi. conſtat enim, inquit, illas eſſe † beneficia eccleſiaſti- 21
ca, ex quo ſic ſunt per Epiſcopum ordinata, c. quæſitum, & c. pen. 1. q. 3. & c. ſignificatum, de præben. quam gloſ. Doctor. ibi ſequuntur qua ratione conſtat ſecus dicendum eſſe de illis Capellis mercenarijs, quæ numquam ab Epiſcopo erectæ fuerunt in titulum, aut ab vlla eccleſiaſtica

perſona conferuntur, ſed à defuncti hæredibus ad libitũ ſuæ voluntatis ex teſtatoris diſpoſitione eliguntur, quales quãplurimas Capellanias quotidie videm⁹, & de ijs videtur eſſe tex. in extrau. poſtulaſti §. porrò de præben. in cõmun. agitq; Nauar. conſ. 5.7. & 27. de præben. vol. 1. & ante eum Redo. in tract. de ſpol. Eccl. quæſt. 3. §. & in hac mate-
22 ria num. 6. & 35. alijq; paſſim. Infertur ſecundò, idem † dicendum eſſe de canonicatibus. Clarum enim eſt, eos
23 eſſe beneficia † eccleſiaſtica, c. conquærente, & c. pen. de
24 cler. non reſid. cum alijs tex. Idem in † cathedralibus, metropolitanis, & Patriarchalibus, latè Bellen. d. q. 73. Tertiò quod ſi quis in pluribus etiam ciuitatibus, & diœceſibus
25 plura habet beneficia, de omnibus † decimam ſoluet, vt habetur in d. extrauag. vn. verſ. quod ſi in diuerſis. Immo etiam Prælati, & alij clerici exules, cuiuſcunque dignita-
26 tis exiſtant, de ſuis † prouentibus eccleſiaſticis decimas perſoluent, vt in ead. extrau. diſponitur verſ. Prælati autẽ. Quod verò attinet ad reditus, & prouentus, multa inferuntur, de quibus hac ipſa concluſione, & ſequentibus latiùs dicam. Aliqua tamen beneficia, & aliqui reditus excipiuntur, de quibus vt plurimum per Doct. cõmuniter, d. clem. fin. Bellen. loco cit. & tex. in cit. extrau. vnica, de decim. in
27 commun. Quæ extrauagans † licèt particularis conſtitutio eſſe videatur de decimis per illum Pontificem Bonifacium tunc impoſitis, vt etiam colligi videtur ex eius princip. atque adeo expiraſſe eius Pontificis morte, ſicut de extrau. ex debito, de elect. & extrau. ad regimen, de præben. in commun. tradiderunt Doct. quos recenſuimus, & ſecuti ſumus in noſtro tractatu de option. cap. 3. nu. 4. tamen, cum in hac extrau. vn. de decim. nõ adſint verba ſufficientia, ex quibus appareat, velle illam expirare morte ſua, prout in illa extrau. ad regimen, dicitur, donec miſerationis diuinæ clementiæ nos vniuerſalis Eccleſiæ regimini præſidere conceſſerit, &c. & in extrau. ex debito, habetur, donec Chriſti dignatio nos dignabitur vniuerſalis Eccleſiæ ſponſæ ſuæ regimini præſidere, &c. cumque hæc extrauagans ſit certa, & nota, nec vagetur, ſed ſit inſerta
28 in corpore iuris, vim † habet legis, ita, vt ſententia contra

eam lata ſit nulla, per ea, quæ tradunt Doct. in c. paſtoralis, de fid. inſtr. & in l. prolatis, ff. de re iudic. & latè in his terminis Franc. Pauin. in prælud. ad extrau. lo. 22. & Hieron. Clar. in prælud. ad extrau. commun. eique tamquam legi generali ſtandum erit. Neque oberit, quod de particulari illa decima loqui videatur, cum Papa reſpondendo, & definiendo ſuper particulari caſu † canonem condat, c. 29
ex multa, in princip. de vot. & vot. redempt. vbi Doct. gloſ. fin. c. cõſultationi, de temp. ord. Abb. c. fin. colum. 3. de iur. cal. cum alijs, quos refert, & ſequitur Felin. c. 1. num. 77. de conſtit. Ex quibus ſequitur, quòd, cum quæſtio aliqua, aut dubitatio circa impoſitionem decimarum oriri cõtingat,
† ad hanc extrau. recurrendum ſit, prout etiam recurren- 30
dum monet Rebuf. d. q. 3. nu. 6. & quotquot Doct. aliquid de hiſce decimis ſcripſerũt, eã paſſim ꝓ deciſione allegãt. Excipiuntur ergo (vt vnde diſceſſimus reuertamur) nonnulla beneficia, certique reditus ab huiuſmodi ſolutione decimarum, niſi de ijs expreſſa mentio fiat, cum decima imponitur; quorum aliquot hic, & ſeqq. concluſionibus lubet recenſere.

Primo quidem excipiuntur reditus, & prouentus † le- 31
proſariarum domorum Dei, & hoſpitalium pauperum, qui in vſus leproſorum, infirmorum, & pauperum conuertuntur; de ijs enim decima non ſoluetur, vt diſponitur in d. extrau. vn. verſ. de reditibus, & not. Rebuf. d. q. 3. num. 4. Felin. c. de quarta, num. 18. de præſcript. gloſſ. & cæteri d. clem. fin. vbi Card. q. 3. ſingulariter dicit quod, quamuis Lap. (quem deinde ſecutus eſt ibidem Imol.) aſſerat ſe cõ-
ſuluiſſe † deberi decimã ex reditibus, qui ſuperſunt vltra 32
hos vſus pauperum, & infirmorum, tamen debent potiùs expendi in vſus aliorum pauperum, vel conſeruari ad ſuperuenientiam maioris numeri pauperum, ex quo ſic fuerant reditus deputati, clem. quia contingit, de relig. dom. & c. ſi propter, de reſcript. in 6. Card. ſequitur idipſum latè probans Bellenz. d. tract. de ſubſid. charit. q. 68. num. 3. Ratio verò, cur huiuſmodi reditus decimæ Papali non
ſubſint, ea etiam eſſe poteſt, quoniam † hoſpitalia illa no- 33
mine beneficiorum propriè non comprehenduntur; quo

argumen-

argumento vtitur à contrario ſenſu in Capellanijs gloſ. 1. in fin. d. clem. fin. de decim. vnde per literas ſuper prouiſione quorumlibet clericorum directas, de xenodochijs, leproſarijs, eleemoſynarijs, ſeu hoſpitalibus, nulli poteſt prouideri, niſi hoc in litteris caueatur expreſsè, vt diſponit ad litteram tex. in clem. per litteras, quæ eſt 2. de præ-
34 bend. & dig. Immo, neque hoſpitalia † in beneficium conceduntur, niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem (per Superiorem confirmandã, vt exponit gloſ.) ſit de Rectore loci huiuſmodi prouidendum, vt cauetur in d. clem. quia contingit, quæ eſt fin. §. vt
35 autem, de relig. dom. Secus vero dicendum erit † de hoſpitalibus militarium ordinum, aut aliorum religioſorum; nam & ea in beneficium conferri poſſunt, d. clem. quia cõtingit, §. præmiſſa vero, neque ſub nomine eorum hoſpitalium, de quibus in extrauag. aptè continentur, cum ad vſus illorum infirmorum, & pauperum omnes eorum reditus per ſe non ſint deſtinati; ſed potius ad militum illorum, ſeu religioſorum ſuſtentationem, cum onere tamen aliquo vel hoſpitalitatis, vel certæ eleemoſynæ, & largi-
36 tionis, quare † ex ijs reditibus, qui vltra hæc omnia ſuperrerunt, ſoluenda erit decima, quæ omnia etiam colliguntur, & optimè confirmantur ex latè traditis per Bellenz. de charit. ſubſid. q. 38 & 68.

37 Secundo excipiuntur moniales, aliæq; † regulares perſonæ, quarum reditus, & prouentus eccleſiaſtici adeo ſunt tenues, quòd de illis ſuſtentari non poſſint, ſed pro habendo vitæ ſuæ ſuſtentationem neceſſe habent publicè mendicare, ac eleemoſynas publicè petere; ita habetur ad verbum in d. extrau. vn. verſ. moniales, & not. gloſſ. 1. d. clem. fin. & poſt alios fusè Bellenz. d. tract. q. 30. & 77. & Remig. de Gonn. in ſimil. tract. de charit. ſubſid. q. 37. num 14. vbi
38 etiam cum ſequentibus idem probat † in alijs tenuibus beneficijs cęterorum clericorum poſt Gem. conſ. 85. verſ. ex quibus concluditur, & alios; quod etiam patet ex ſeqq.

Tertiò, ſeculares clerici, quorum eccleſiaſtici reditus, & prouentus annui ſummam ſeptem florenorum auri nõ
39 excedunt, eam † decimam non præſtabunt, vt cauetur in

d. extrau.

d.extrau.verſ.ſeculares quoq; clerici,& adnotauit Gig.in tract.de penſion.q.59. num.7. vbi etiam exponit florenos auri pro ducatis, & optimè; & ita intelligit, & obſeruat Romana Curia,quod idem de Capellis, quæ non excedũt viginti libras,quod nimirum de ijs decima non ſoluatur, tradit Rebuf.d.q.3.num.6.poſt Collect.in c.nuper, de decim.Si tamen † vna perſona plura habet beneficia, quorũ 40
nullum per ſe acceptum dictam ſummam ſeptem florenorum auri non attingat,ſimul tamen collecta eam excedãt, de omnibus illis, & ſingulis decima perſoluetur. Sed non ſoluetur † de pitantijs monachorum: ita declaratur in d. 41
extrau. verſ.ſi verò,eas autem pitantias † exponere poſſu- 42
mus, vel pro ſtipendijs, quæ dantur monachis, vt inſeruiant Eccleſiæ, vel etiam pro portionibus, quæ illis dantur,aut debentur ad eorum victum, & congruam ſuſtenſtentationem,vt patet ex traditis per Anaſt.Germon. de ſacror.immunit.lib.3.cap.17.num. 17.& tract. de indult. Apoſt.§.per quæ ſublatis,num.10.necnon ex adductis per Henriq.in ſum.Theol.mor.lib.9. qui eſt de vero miſſæ ſacrificio cap.22.tom.1.

Quartò de his, quæ à Chriſtifidelibus relinquuntur Eccleſijs, vt ex his perpetui emantur reditus, decima non † 43
ſoluitur,vt habetur in d.extrau.vn. verſ. ſimiliter de his, de alijs tamen legatis,quæ Prælatis, & alijs perſonis eccleſiaſticis, non perſonarum, ſed eccleſiarum, vel officiorũ ratione relicta decima † perſoluatur,vt dicitur in ead.ex- 44
traua.verſ. de legatis quoq;. De eleemoſynis autem, & alijs oblationibus dicam inferius verſ. 8. de eleemoſynis.

Quintò,De xenijs Prælatis, & alijs perſonis eccleſiaſticis liberaliter factis,non ſoluetur † decima, prout ſubdi- 45
tur in ead extrau.verſ.item de xenijs. Sunt autem xenia † propriè munuſcula, quæ hoſpitibus dantur; ξένος enim 46
græcè hoſpes eſt;vnde xenodochium; hoſpitale, & ſimilia;ſed & ſumitur etiam xenium pro quolibet munere ac dono,l. ſolent ff. de off. proconſ. Plura de his videri poſſunt apud Ant.Nebriſſ.in vocabul.vtr.iur. & eundem, ac Hier. Verrut.& alios in Lexico iuris,verb.xenium.

Sextò,Ex d.extraua.verſic.declaramus, etiam habetur,

quòd

47 quòd de ſyluis † quoque, ſeu nemoribus, quæ non conſueuerunt vendi, nil ſoluitur, niſi fortè aliquid de illis venditum fuerit durante decima, & tunc æſtimabitur, quantùm valere debent annui reditus partis venditæ ſecundũ
48 aſſiſiam (hoc eſt † ſecundùm iuſtum pretium à Principe ſtatutum, per ea, quæ latè tradit Remig. de Gonn. tract. de charit. ſubſid. q. 60. num. 1. & 2. ſeu, vt paulò poſt in eadẽ extrau. vn. dicitur, firmam annuam, arg. eorum, quæ tradit gloſſ. in c. penult. verbo, aſſiſios, de cler. non reſid. hoc eſt, couentionem de certa ſumma pecuniæ, ſeu fructuum penſionis nomine) ſecundum aſſiſiam, inquam, quæ conſueuit fieri de nemoribus, in partibus illis, in quibus nemus ſituatum fuerit, & de ſola æſtimatione decima perſoluetur, & nõ de eo, quod perciperetur de ijs ſyluis, ſeu nemoribus, quæ vendi non conſueuerunt, niſi fortè vendantur durante decima, intellige autem de venditione, non quoad proprietatem, ſed quoad prouẽtum, vnde ibidem ſubditur, quia tunc ſoluetur ex venditione paſcuagij, ſeu herbagij, aut alterius conſimilis prouentus eorundem nemorum, & ſyluarum, & ſi non vendantur huiuſmodi paſcuagia, & ſimilia, non ſoluetur decima de his; ita tamen quod in fraudem decimæ nihil contra hoc attentetur; de ſyluis verò cæduis idem fiet, quod de ſtagnis mox dicetur, vt dicitur in ead. extrau. verſ. de piſcarijs.

49 Septimò, De piſcibus † ſtagnorum, vel belluis garenarũ, quos pro vſu, vel eſu ſuo cõſumi, vel ſine fraude donari cõtigerit, decima nõ ſoluetur, vt habetur d. extra. verſ. de piſcibus ſtagnorum. De ſtagnis verò, & piſcarijs (domeſticis nimirum, ac priuatis, quæ venduntur quoad prouen
50 tum dumtaxat) decima ſic † ſoluetur; videlicet, quod fiat relatio de numero annorum, quibus ante venditionem vltimam vendita non fuerunt ad quantitatem pretij ex ipſa venditione vltima recepti, vt pretio diuiſo in partes ſecũdum annorum terminum, durante decima ſoluatur decima ipſa de tot partibus pretij ex ipſa venditione recepti, quot fuerant anni prædicti; vt ſi fortè quinque anni erant elapſi, ex quo non fuerat ſtagnum venditum, & tunc venditum fuit pro centum florenis; fiant de pretio quinque

partes

partes,& pro tribus annis, quibus durabit decima,ſoluatur decima ipſa de tribus partibus pretij tantùm,videlicet 60.florenis (vnde ſex tantum floreni tribus illis annis ſoluentur) & multiplicabuntur, & minuentur partes pretij, prout plures,& pauciores fuerunt dicti anni. De piſcarijs autem fluminum, & lacuum,& venationibus, ſi vendantur,idem, quod de ſtagnis, fiet. Hæc omnia cauentur in ead.extrauag.verſ. de ſtagnis verò.

Octauò, De eleemoſynis, † ſeu oblationibus datis ad 51 opus fabricæ,& maximè de his oblationibus, quæ in ciuitatibus, & aliquibus caſtris, & locis dictarum prouinciarum in certis feſtiuitatibus in candelis, & alijs conſueuerunt dari,& offeri ad opus fabricæ deputatis decima non ſoluetur. Similiter nec de illis oblationibus, quæ colliguntur interdum per laicos, qui conſortiales dicuntur (vulgo autem cõfratres vocamus) interdum per clericos, quæ ad opus conſortij reducuntur, & quæ offeruntur, vt luminaria in Eccleſia,cruces,& calices fiant, & reparentur,& etiam ex illis pauperibus ſubueniatur, & ſepeliantur corpora pauperum defunctorum; Ita diſponitur in ſæpius memorata extrau.verſ.ad eleemoſynis vero. Soluetur tamen de alijs oblationibus, quæ fiunt clericis, & Rectoribus, ſiue fiant pro benedictione nubentium, ſiue pro exequijs mortuorum,ſiue pro dandis pœnitentijs;nec non etiam de emendis, quæ ab excommunicatis recipiuntur,vt habemus in ead.extrauag.verſ.Soluetur autem,qui eſt paulò poſt medium, & verſ. inſuper de oblationibus, qui eſt prope finem illius conſtitutionis;quod tamen intelligerem tunc demum procedere, cùm decima imponitur ſuper quibuſcunq; prouentibus, reditibus, & obuentionibus tam ordinarijs,quam extraordinarijs, prout fieri ſolet, per ea quæ latiùs afferam inf.hac ead. quæ concl.vlt.

Tertia Concluſio. Rector † parochialis, qui vrgente 52 neceſſitate Eccleſię,puta,quia ipſe reſidendo perſonaliter in eadem, per ſe non ſufficeret ipſi curæ propter multitudinem parochianorum,vel diuiſionem parochiæ ſuæ, ſed neceſſe habet vnum,vel duos, vel plures capellanos conducere,& eis propter (vel,vt ego potiùs legerem, præter) victum,

victum, ſalarium conſtituere; ſalarium huiuſmodi poterit in decimæ ſolutione deducere; ſed ratione victus capellanorum ipſorum aliquid non deducet; ſic cauetur in d. ex-
53 trau. verſ. Rector parochialis. Similiter quæuis † perſona eccleſiaſtica, quæ in Eccleſia ſua, vel beneficio; quod reſidentiam perſonalem requirit, non reſidet, ſed facit in eodem per firmarium, vel vicarium deſeruiri, deputando ipſi vicario, vel firmario certam prouentuum ſuorum portionem, nō de vicariatus, ſeu firmarij portione, ſed de vniuerſis ipſius Eccleſiæ, vel beneficij prouentibus decimam exhibebit; ita diſponitur in ead. extrauag. verſ. ſed eccle-
54 ſiaſtica perſona. De huiuſmodi alitem † vicarijs, & coadiutoribus habetur c. in noua, 16. q. 7. cap. fin. 93. diſt. & c. 1 94. diſt. & tot. tit. vbi Doct. de off. vic. & de cler. ægrot. vel debilit. cum ſimil. lo. Silu. & alij in ſuis tract. de benef.

Quarta Concluſio. Quoniam nonnulli obtinent à monaſterijs, & Eccleſijs prioratus, penſiones, cenſus, reditus,
55 domos, grangias, (hoc eſt, † villulas; vt colligitur ex extrau. cum nonnullæ, la 1. de præben. in commun. nec non ex tex. & ibi gloſ. marg. in cap. fin. de cenſ.) in ſoluenda de
56 his decima † diſtinguendum eſt cum Bonif. VIII. d. extrau. verſ. & quia nonnulli, an talia in beneficium habeantur ex contractu, an mera gratia. Si enim talia in beneficium habeantur, ſiue hoc ſit conceſſum per ſedem Apoſtolicā, ſiue per ipſorum monaſteriorum, vel Eccleſiarum perſonas, de illorum prouentibus ſoluetur decima. Cum autē obtinentur talia ex contractu, puta ad penſionem, vel firmam annuam, in qua non eſt facta gratia obtinenti, ſed in hoc vterque contrahentium ſtuduit conditionem ſuā facere meliorem, perceptores penſionis, vel firmæ de ipſa penſione, vel firma decimam exhibebunt; ſi autem quis ante, vel poſt huius decimæ conceſſionem, ad vitam propriam emit prouentus prioratuum, vel aliorum prædictorum pro aliqua pecunia, ita quod in hoc ei ſcienter gratia non eſt facta, conſiderabitur quantum æſtimatione cōmuni valeāt annui prouentus prioratus, grangiæ, domus, terrarum, ſeu redituum huiuſmodi, & ſecundum hoc ab illis, quorum eſt horum proprietas, qui inde pretium pro

futuro

futuro tempore receperint, per tres annos decima exhibebitur; ſi autem in his gratia facta ſit obtinentibus, quia ſcienter pro minori pretio, quàm valeant, ſunt talia vendita, vel locata, ipſi obtinentes, & non monaſterium, vel Eccleſiæ de illo, in quo gratia facta eſt ipſis, & de reliquo illi, quorum eſt proprietas, decimam exhibebunt. Si autem perſonis aliquibus pro iuſta mercede, ſeu remuneratione laboris, vel obſequij præſtiti, vel præſtandi talia ſunt conceſſa, hi, quorum eſt illorum proprietas in decimatione prouentuum ſuorum, etiam horum prouentus meritò numerabunt, & de illis (ſicut de alijs, quos pro certis ſuis vtilitatibus expendunt) decimam exhibebunt. Quod ſi hæc per illos, qui ea obtinebant, in alios ſunt trãſlata (quia res tranſit cum onere ſuo) etiam circa illos, quę prædiximus, ſeruabuntur; Nec deducentur † expenſæ, quę 57
prò monachis (qui in talibus prioratib. grangijs, ſeu domibus in beneficium, ſeu ex mera gratia conceſſis, ex pacto teneri debent) fieri dignoſcuntur. Expenſæ autem † 58
illorum monachorum, vel perſonarum, quæ teneri debẽt ex pacto in prioratibus, grangijs, ſeu domibus ad iuſtam firmam, ſeu penſionem conceſſis, ſiue determinatæ, ſiue non, æſtimabuntur æſtimatione communi, & talem æſtimationem monaſterium, vel Eccleſia, cuius illorum eſt proprietas, cum ſuis prouentibus decimabit. Hæc omnia Bonif. Ex quibus illud, quod de penſione dicitur, ſi tamẽ de vera penſione eccleſiaſtica intelligere velimus, latius infra explicabitur quæſt. 3. concl. 2. Quod verò de expẽſis habetur, diligenter adnotandum eſt propter illa, quæ infr. quæſt. 4. concl. vlt. dicemus de expenſis deducendis; vbi quicquid in hac, & in ſuperioribus ac ſeqq. concluſ. ad expenſas faciens diximus, ne longum faciamus, nequaquam repetemus, ſed ad ea, quæ hic dicta ſunt, lectorem remittere ſat erit.

Quinta Concluſio. De procurationibus, † quas Præ- 59
lati in victualibus percipiunt, decimam non perſoluent, ſed qui eis præſtant huiuſmodi victualia in decimatione ſuorum prouentuum, & redituum, numerabunt, & ſoluẽt decimam de eiſdem. De illis autem procurationibus, quas

quas Prælati in pecunia numerata rectè percipiunt ab antiquo,& quas perciperent,etiam ſi non viſitarent, decimã præſtare tenentur. Prælatus autem, qui procurationem, quam ſine viſitatione potuit de iure percipere in pecunia numerata,remittit,quia remittit quod ſibi debetur, & de quo ſoluiſſet decimam, ſi illud recepiſſet, tenetur ex tali procuratione decimam exhibere, ſi verò procurationem, quam tantùm in victualibus licet percipere, fortaſſe remittit,perſona eccleſiaſtica, cui remiſſio facta eſt, huiuſmodi victualia cum alijs prouentibus ſuis, cum decimam ſoluet,æſtimabit,cum etiam ſi non eſſent remiſſa, hoc facere teneretur; ſic habemus in d.extrau.Bonif.VIII. verſ.
60 Præl.de procurationibus. De his verò procurationibus † fusè tractant tex.& Doct.10.q.2.& 3. per totum 23. q.vlt. & c.ſi tributum cum ſeq. 11.q.1.& tot fere tit.de cenſ. ext. & in 6.inter mod.Petr. Surd. tract. de aliment.tit.1.q.64. Pauin.Socin.Fuſc.& alij in ſuis tract.de viſit. ſub quæſt.& tit.de procurationibus.
61 Sexta Concluſio. De ijs † quoque, quæ conſiſtunt in iuriſdictione,mero imperio,regalibus,atque ſimilibus ſoluetur decima deductis ſalarijs moderatis, quæ ante conceſſionem decimæ conſueuerunt ſolui iudicibus, & officialibus ſimilibuſq; perſonis, ſine quibus iuriſdictio,& cætera ſimilia nequeunt expediri;ita tamen, quod in fraudem decimæ,nihil contra hoc penitus attẽtetur; ſed expen-
62 ſę † officialium,iudicum,& huiuſmodi perſonarum factę in veſtibus,ſiue victualibus minimè deducentur, ſicut nec aliæ expenſæ ſimiles factæ circa familiam Prælatorum; Ita quoque habemus in d.extrau.verſ. de ijs quoq.
63 Septima Concluſio. De furnis, ac molendinis † decima pręſtabitur,vt ibid.dicitur verſ.itẽ de furnis;de fructi-
64 bus † quoque arborum, & hortorum decima ſoluetur.
65 De his † autem, quæ conſumuntur vſu, vel eſu animaliũ, ſi ſint eccleſiarum,ſoluetur decima, deductis expenſis neceſſarijs,quæ fiunt pro cuſtodia; ſi verò ſunt perſonarum, decima non ſoluetur; ita demum habetur in ſæpiùs memor.extrau.vn.de decim.verſ.de fructibus arborum.
Octaua Concluſio. Beneficia quoque vnita ſubiacent
huic

huic decimæ, licet principaliter † vniantur, & retineant 66
nomen, & ſtatum proprium. Ratio clara eſt, quia cum retineant ſtatum ſuum, ſicut ante ſubiecta erant, ita nunc; & probatur ex eo, quod tradit Card. poſt alios d. clem. fin. de decim. dum vult quælibet beneficia comprehendi nomine beneficiorum, de quo d. clem. in primis verbis. Immo idem erit, ſi ex duobus vnitis vnum fiat; vtrumq; enim ſuam naturam ſeruat, iuraque, & priuilegia ſibi inuicem communicant, vt patet ex iur. infr. citan. & not. Abb. c. 2. num. 4. de relig. dom. & alij paſſim; quare prout antea ſoluebatur de ijs decima, vel non, ita quoque nunc fiet. Idem quoque erit, ſi beneficium aliquod, quod alias immune eſſet à decima, alteri vnitum ſit acceſſoriè, dummodo illud beneficium, cui vnitur, decimæ ſubiaceat; tunc enim de ijs quoque reditibus ſoluenda erit decima, & contra, cum eo caſu Eccleſia, quæ alteri acceſſoriè vnitur, & annectitur, illius naturam, conſuetudinem, & priuilegium aſſumat, propriaque iura amittat; ſiquidem ei, cui vnitur Eccleſiæ, tanquam filia matri eſſe perhibetur; quæ omnia colliguntur ex text. & Doct. in c. poſtquam, & c. & temporis 16. q. 1. c. ſicut vnire, de exceſ. præl. c. quod translationem, de off. Leg. Abb. c. 1. ne ſed vac. & d. c. 2. nu. 4. & Petr. de Peruſ. in tract. de vnion. c. 1. Et generaliter, quòd de omnibus beneficijs vnitis, ſeu membris principalis beneficij ſoluenda ſit decima Papalis, conſuluit Oldr. conſ. 235. nu. 1. Bald. conſ. 205. num. 4. volum. 3. Rebuf. conſ. 125. num. 7: & latè tradit Remig. de Gon. in tract. de charit. ſubſid. q. 26. num. 1. Quod idem puto † locum habere, quamuis bo- 67
na, & fundi beneficiales ſiti ſint diuerſis in locis, & decima imponatur in aliqua diœceſi, vbi ſitum eſt beneficium & Eccleſia, non aūt vbi bona illius; attenditur enim locus beneficij, cum huiuſmodi decima † ſit onus reale Eccle- 68
ſiarum, non autem prædiorum, & impoſita ſit non ipſis rebus, ſed Eccleſijs, vel perſonis eccleſiaſticis pro ipſis reb. vnde ſoluenda erit decima etiam pro bonis ſitis extra illud territorium; Ita per hanc rationem tradunt in terminis Doct. communiter in cap. 1. de immunit. in 6. maximè verò Io. An. Gemin. & Franc. quos ego vidi, eoſque ſequi-

tur Bellenz.de charit ſubſid. q.434.Remig. de Gonn.eod. tract.q.25.& 26. vbi id latè examinant; quamuis contrarium tueri videatur Feder.de ſen. conſ. 151. in 2. reſponſ.

Nona Concluſio. Decimæ ſoluuntur de menſa groſſa
69 canonicorum. Quod enim de canonicatibus † ſoluatur ſupra admonuimus hac ead.quęſt.concl.2.& colligitur ex alleg.extrau.vn.verſ.ſed Eccleſiaſtica perſona, dum comprehendit quodlibet beneficium, quod reſidentiam per-
70 ſonalem requirit; clarum autem eſt, Canonicos † teneri ad reſidendum, vt tot.ferè tit.& clarius in c. pen. de cler.
71 non reſid.& c.vn.eodem tit.in 6. Quàmuis igitur † menſa hæc,vt plurimum,tam à prębendis,quàm à diſtributionibus quotidianis diſtinguatur, vt patet ex Pariſ. conſ. 32. volum.4. Calder. conſ. 21. ſub tit. de præbend. Rebuf.in concord.rubr.de collat.§.1.verbo, diſtrubutionum, Abb. in c.licet,de præben.Felin.in c.Iacobus de Simon.Doct.fere omnibus in d.c. vnic. tamen ex ijſdem fere Doct. ibid.
72 videre eſt aliquando † eam ſuccedere loco præbendarũ, vt liquet inter alios ex Abb. d. c. licet; aliquando de ipſa
73 menſa groſſa† ſoluuntur diſtributiones quotidianæ,vt inter cæteros tradit Gem.d.c.vnic.in fi.Vbi ergo menſa hæc, ſeu maſſa ſubrogetur,& ſuccedat loco præbẽdarum,quoniam non adſint præbendæ diſtinctæ,tunc, quàmuis deci-
74 ma abſolutè imponatur ſuper beneficijs, puto † de ea de-
75 cimam ſoluendam eſſe, cum ſubrogatum ſapiat † naturã eius,in cuius locum ſubrogatur, l.eum qui,§. qui iniuriarum, ff.quis caut.cum alijs vulg.ſed vbi etiam ea in diſtributiones quotidianas deſtinetur,ac diſtribuatur,tunc ſaltem,cùm decima ſuper prouentibus eccleſiaſticis, ſeu ec-
76 cleſiaſticarum perſonarum imponitur ; de illa menſa † ſoluenda erit decima;eo enim caſu de ipſis quoque diſtributionibus quotidianis præſtatur, vt mox dicam.

Decima Concluſio. Vbi decima Papalis imponatur ſuper beneficijs, & omnibus prouentibus eccleſiaſticis,tunc
77 † de diſtributionibus quoque quotidianis ſoluenda eſt: tex. ad litteram in iam millies cit.extrau.vn. verſ.& quia non occurrit,de decim.vbi Bonif.ponit hæc verba:Et quia non occurrit nobis, quin quotidianæ diſtributiones pro-

uentus

uentus eccleſiaſtici ſint, de diſtributionibus, quæ dantur in horis canonicis præſentibus debere ſolui decimam declaramus. Vnde per eam extrau. nonnulli abſolutè dixerunt de quotidianis diſtributionibus ſoluendam eſſe deci main, vt gloſſ. 1. Imol. num. 6. & alij, d. clem. fin. de decim. qui tamen intelligendi ſunt in caſu extrau. cùm nimirum decima imponitur ſuper prouentibus ob eam rationem, quia nomen prouentus † valde generale eſt, & compre- 78
hendit omnem reditum vndecunque nobis obuenientem, vt patet ex text. in l. annonam, ibi, vberes prouentus ff. de extraor. crim. Boer. deciſ. 224. Alciat. l. frugem, primis ver bis, ff. de verb. ſignific. & ibi latius Rebuf. verſ. prouentus vero, & in concord. Gall. rub. de collat. §. volumus, in glo. reditus cum ſeq. Quod idem putarem dicendum, † ſi de- 79
cima imponeretur ſuper reditibus, aut obuentionibus eccleſiaſticis; nam & nomen reditus, & obuentionis † ſatis 80
generale eſt, vt patet ex Alciat. loc. cit. Rebuf. d. gloſſ. reditus, & l. frugem, & verſ. inſuper de verbo reditus, & ver ſicul. obuentiones, Boer. vbi ſupr. Zenzel. in extrau. Io. 22. incipit, ſuſcepti, verb. fructus, & obuentiones, de elect. & alijs, quos refert, & ſequitur Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 6. num. 1. certè reditus nomen generalius eſt, quàm nomen fructus, vt adnotauit Gloſ. communiter recepta in cap. 2. de ſuppl. negl. prælat in 6. verb. reditibus; plus. n. eſt in reditu, quam in fructu, vt partus ancillæ, l. in pecudum §. partus ff. de vſur. l. deducta §. hæreditatem ff. ad Trebel. & §. in pecudum Inſt. de rer. diuiſ. cũ ſimul. & tamen ſunt in reditu, l. Paulus §. hæres ff. de vſur. alia gloſ. in cap. generali verb. reditus de elect. in 6. Rebuf. d. gloſ. reditus, & alij Doct. quos recenſere non eſt neceſſe. Vbi autem decima imponatur dumtaxat ſuper beneficijs, vel eorũ fructibus, tunc puto † non eſſe eam de diſtributionibus ſol- 81
uendam; ſic intelligendi ſunt, quotquot indiſtinctè aſſerunt de ijs non eſſe ſoluendam decimam, quod voluit glo. Zenz. d. extraua. ſuſcepti, verb. ſoluere, in fi. tradideruntque Gemin. conſ. 85. nu. 18. Marc. Mant. conſ. 1. Tiber. Decian. conſ. 43. num. 15. poſt Gemin. conſ. 153. Flam. Pariſ. tract. de reſign. benef. lib. 6. q. 2. num. 31. Mandoſ. tract. de

ſign.grat.tit.de penſion.colum.8.verſic.penſiones. Rebuf. d.tract.de decim.q.3.num. 8. dicens, ita fuiſſe per Papam declaratum.Gig.verò conſ.144. num. 33. multas refert ſe vidiſſe literas Apoſtolicas mandantes, quòd de diſtributionibus quotidianis decima per Papam impoſita non ſolueretur,ex quibus quinque recenſet ſub diuerſis datis; & ſubdit ſæpiùs ſe ita practicaſſe, & obtinuiſſe. Bellen. demum in tract.de charit.ſubſid.q.76.dicit, quòd niſi eſſent declarationes ille Bonif. VIII. contrarium diceret, quòd nimirum de diſtributionibus quotidianis decima non pręſtetur. Idque ex eo maximè probatur, quòd diſtributio-
82 nes quotidianæ † neque nomine beneficij veniunt, vt poſt Gemin.d.conſ.85.num.20.Rip.reponſ.2.lib.1.& Franc.d. c.vnic.§.ſtatuimus,not.1.tradit Gig.d.conſ. 144.num.17.
83 & 18.neque etiam † nomine fructuum beneficij, neque in valore illius computantur, Rot. deciſ. 33. de ſenten. & re iud.in antiq.deciſ.8.de præbend.in no.& 29.eod.tit.in antiq.deciſ.33.num.2.1.par.& deciſ.170.nu.1. lib.31.par.in nouiſſ.diuerſ.Boer.deciſ.19.num.4.Fel.c.ad aures, nu. 14. de reſcript.Io.An.rubr.de conceſſ.præbend.& in addit.ad Specul.Gemin.Franc.& alij, d. c. vnic. Oldr. conſ. 118.& alij quos referunt,& ſequuntur Bellenz.d.q.76.Pariſ. d.q. 2.num.30.& Gig.d.conſ.144.num.10.& alij paſſim. Idem
84 quoque erit ob eandem ferè rationem † in anniuerſarijs, ſeu mortuarijs, ſeu obuentionibus ratione ſepulturæ, vt in ſpecie tradit Bellenz.d.q.76. hæc enimquoq; non com-
85 putantur † in reditibus,ſeu valore beneficij,vt not. Rot.d. deciſ.8.de præbend.in no.& Bellenz.vbi ſupr. poſt Io. An. d.rubr.de conceſſ.præbend. verſ. demum quærebatur, & Oldr.conſ.206.incip. An obuentus. Immo neque veniunt nomine redituum, fructuum,iurium,prouentum, emolumētorum canonicatus; ſed neque etiam nomine diſtributionum quotidianarum, vt poſt alios tradit Nauar. conſ. 13. ſub tit.de cleric.non reſid.volum. 1. De his ergo decima Papalis non ſoluetur ſecluſa Bonifacij declaratione, quæ in ſpeciali caſu loquitur, quo impoſita fuerat decima ſuper omnibus prouentibus eccleſiaſticis, quod & ſupr.attigimus,concluſ.2.in fin. Quid autem propriè veniat

nomine

nomine diſtributionum quotidianarum præter Doctor.d. c.vnic.videndus eſt text.in extrau.poſtulaſti,& extrauag. cum nonnullæ,la 1.de præben. in commun.

Quæro tertiò, an aliqui ſint immunes à ſolutione harum decimarum,& quinam illi ſint?

Prima Concluſio. Colonus,† qui conduxit bona,& prę 86
dia beneficij cuiuſcunque,non tenetur, ſi ei gratia aliqua in eo contractu ſcienter non eſt facta, ad ſolutionem decimarum,ſed decima ad proprietarium ſpectabit; ita habetur,& latiùs explicatur in d.extrau. vn. verſ. Et quia nonnulli,de decim.cuius verba ſupra retulim⁹ quęſt. præced. concluſ.4.& notarunt inter cæteros gloſ.& Io. de Imol.d. clem.fin.de decim.Bellenz.tractat.de ſubſid. charit. q.75. Vinc.Franc.deciſ.Neap.107.num.3.& ſeqq.

Secunda Concluſio. Penſionarius † tenetur ad ratam 87
penſionis ſoluere decimam Papalem,quicquid in contrarium voluerit Io.An.in addit.ad Specu.ſub tit.de conceſſ. prębend.& Oldr.conſ.268.contra eos enim eſt communis eorum opinio,qui de hoc aliquid ſcripſerunt; quam tuetur Dec.conſ. 156. incip. ſtatutum Cathedralis Eccleſiæ, vol.1.num.4.& ibi Lugd.in add.Rebuf.conſ.125.per totũ, Bellenz.d.tract.de ſubſid.charit.q.37.Caccialup. tract.de penſion.Eccleſ.q.17.Gig.eodem trac.quæſt.59.per totam, & rurſus q.62.num.13.Vrſil.ad Affl.deciſ.252.nu.7. Vinc. Franc.d.deciſ.107.num.1.& ſeqq.Idem quoque apertè tenet Rot Rom.deciſ.161.num.3.2.par.in nouiſſ. diuerſ.dũ ait,penſionarium regulariter teneri contribuere pro rata penſionis ad ſolutionem oneris impoſiti ſuper fructibus beneficij,ſuper quibus eſt impoſita penſio, allegans Caccialup.d.q.17.& Gig.d.q. 59. & ſatis colligitur ex d. gloſſ. 1.d.clem.fin.& ibi Io.Imol.num. 6.de decim.per tex.d.extrauag.in alleg.verſ.& quia nonnulli,vbi dicitur, quòd ſi reditus,penſiones,cenſus,& ſimilia monaſteriorum in beneficium habeantur,ſiue per Sedem Apoſtolicam,ſiue per ipſorum monaſteriorum,vel Eccleſiarum perſonas, de illorum prouentibus ſoluetur decima; quo loco verbum illud penſionis ſine vllo incommodo intelligi poteſt de pẽſione eccleſiaſtica,cui⁹ capax regulariter eſt ſolus cleric⁹,

ſign.grat.tit.de penſion.colum.8.verſic.penſiones. Rebuf. d.tract.de decim.q.3.num. 8. dicens, ita fuiſſe per Papam declaratum.Gig.verò conſ.144. num. 33. multas refert ſe vidiſſe literas Apoſtolicas mandantes, quòd de diſtributionibus quotidianis decima per Papam impoſita non ſolueretur,ex quibus quinque recenſet ſub diuerſis datis; & ſubdit ſæpiùs ſe ita practicaſſe, & obtinuiſſe. Bellen. demum in tract.de charit.ſubſid.q.76.dicit, quòd niſi eſſent declarationes illæ Bonif. VIII. contrarium diceret, quòd nimirum de diſtributionibus quotidianis decima non pręſtetur. Idque ex eo maximè probatur, quòd diſtributio-
82 nes quotidianæ † neque nomine beneficij veniunt, vt poſt Gemin.d.conſ.85.num.20.Rip.reponſ.2.lib.1.& Franc.d. c.vnic.§.ſtatuimus,not.1.tradit Gig.d.conſ. 144.num.17.
83 & 18.neque etiam † nomine fructuum beneficij, neque in valore illius computantur, Rot. deciſ. 33. de ſenten. & re iud.in antiq.deciſ.8.de præbend.in no.& 29.eod.tit.in antiq.deciſ.33.num.2.1.par.& deciſ.170.nu.1. lib.31.par.in nouiſſ.diuerſ.Boer.deciſ.19.num.4.Fel.c.ad aures,nu.14. de reſcript.Io.An.rubr.de conceſſ.præbend.& in addit.ad Specul.Gemin.Franc.& alij, d. c. vnic. Oldr.conſ.118.& alij quos referunt,& ſequuntur Bellenz.d.q.76.Pariſ. d.q. 2.num.30.& Gig.d.conſ.144.num.10.& alij paſſim. Idem
84 quoque erit ob eandem ferè rationem † in anniuerſarijs, ſeu mortuarijs, ſeu obuentionibus ratione ſepulturæ, vt in ſpecie tradit Bellenz.d.q.76. hæc enimquoq; non com-
85 putantur † in reditibus,ſeu valore beneficij,vt not.Rot.d. deciſ.8.de præbend.in no.& Bellenz.vbi ſupr. poſt Io. An. d.rubr.de conceſſ.præbend. verſ. demum quærebatur, & Oldr.conſ.206.incip.An obuentus. Immo neque veniunt nomine redituum, fructuum,iurium,prouentum, emolumẽtorum canonicatus; ſed neque etiam nomine diſtributionum quotidianarum, vt poſt alios tradit Nauar. conſ. 13. ſub tit.de cleric.non reſid.volum. 1. De his ergo decima Papalis non ſoluetur ſecluſa Bonifacij declaratione, quæ in ſpeciali caſu loquitur, quo impoſita fuerat decima ſuper omnibus prouentibus eccleſiaſticis, quod & ſupr.attigimus,concluſ.2.in fin. Quid autem propriè veniat

nomine

nomine diſtributionum quotidianarum præter Doctor.d. c.vnic.videndus eſt text.in extrau.poſtulaſti,& extrauag. cum nonnullæ,la 1.de præben. in commun.

Quæro tertiò, an aliqui ſint immunes à ſolutione harum decimarum,& quinam illi ſint?

Prima Concluſio. Colonus,† qui conduxit bona,& prę 86
dia beneficij cuiuſcunque,non tenetur, ſi ei gratia aliqua in eo contractu ſcienter non eſt facta, ad ſolutionem decimarum,ſed decima ad proprietarium ſpectabit; ita habetur,& latiùs explicatur in d.extrau. vn. verſ. Et quia nonnulli,de decim.cuius verba ſupra retulim⁹ quęſt. præced. concluſ.4.& notarunt inter cæteros gloſ.& Io. de Imol.d. clem.fin.de decim.Bellenz.tractat. de ſubſid. charit. q.75. Vinc.Franc.deciſ.Neap.107.num.3. & ſeqq.

Secunda Concluſio. Penſionarius † tenetur ad ratam 87
penſionis ſoluere decimam Papalem,quicquid in contrarium voluerit Io.An.in addit.ad Specu.ſub tit.de conceſſ. prębend.& Oldr.conſ.268.contra eos enim eſt communis eorum opinio,qui de hoc aliquid ſcripſerunt; quam tuetur Dec.conſ. 156. incip. ſtatutum Cathedralis Eccleſiæ, vol.1.num.4.& ibi Lugd.in add.Rebuf.conſ.125.per totũ, Bellenz.d.tract.de ſubſid.charit.q.37.Caccialup. tract.de penſion.Eccleſ.q.17.Gig.eodem trac.quæſt.59.per totam, & rurſus q.62.num.13.Vrſil.ad Affl.deciſ.252.nu.7. Vinc. Franc.d.deciſ.107.num.1.& ſeqq.Idem quoque apertè tenet Rot Rom.deciſ.161.num.3.2.par.in nouiſſ. diuerſ.dũ ait,penſionarium regulariter teneri contribuere pro rata penſionis ad ſolutionem oneris impoſiti ſuper fructibus beneficij,ſuper quibus eſt impoſita penſio, allegans Caccialup.d.q.17.& Gig.d.q. 59. & ſatis colligitur ex d. gloſſ. 1.d.clem.fin.& ibi Io.Imol.num. 6.de decim.per tex.d.extrauag.in alleg.verſ.& quia nonnulli,vbi dicitur, quòd ſi reditus,penſiones,cenſus,& ſimilia monaſteriorum in beneficium habeantur,ſiue per Sedem Apoſtolicam,ſiue per ipſorum monaſteriorum,vel Eccleſiarum perſonas, de illorum prouentibus ſoluetur decima; quo loco verbum illud penſionis ſine vllo incommodo intelligi poteſt de pẽſione eccleſiaſtica,cui⁹ capax regulariter eſt ſolus cleric⁹,

quæque,vt perpetuò duret,à ſolo Pontifice imponitur; & hoc eſt,quod dicitur in d. verſ. ſiue ſit hoc conceſſum per ſedem Apoſtolicam; quod verò ſubditur, ſiue per ipſorũ monaſteriorum, vel eccleſiarum perſonas, ad grangias, domos, reditus,& cenſus,de quibus ibi,refertur; & ſic illum text. de penſione eccleſiaſtica intellexit Gig. d. q.59. num.2.& Rebuf.d.conſ.125.nu.10 Ex quibus ſatis, ni fallor,firmata manet hæc concluſio, licèt ad id aliqua adducat Bellenz.d.q 37.& plura Rebuf.d.conſ. 125. quæ tamẽ
88 parũ vrgent. Illud maximè facit,quòd penſionarius † tenetur pro rata ad charitatiuum ſubſidium,quod latè probant Bellenz.d.q.37.Gig.d.tract. de penſ.q.38. Remig.de Gonn.de charit.ſubſid.quæſt.44. poſt Dec. conſ.156.

Declaratur autem primo hæc concluſio, vt non proce-
89 dat,† vbi penſio impoſita fuit libera ab omni onere etiam decimæ,cum Papa poſſit quem priuilegiare, ne ſoluat decimam;ita in ſpecie Bellenz.d.tract.q.58.num.3. Gig.d.q. 59.num.6.idq; admittit Rot.d.deciſ.161.num.2.opt.text. in c.cum inſtantia,de cenſ.ibi,niſi fortè per ſpeciale priui legium ſedis Apoſtolicæ,& c.accedentes,de præſcript.ibi, niſi per ſpeciale priuilegium Apoſtolicæ ſedis;quo vtroq; loco loquitur Pontifex de procurationibus debitis legatis,& nuncijs Apoſtolicæ ſedis; vnde etiam colligi poteſt
90 † generale priuilegium non ſufficere, quod & in ſpecie tradit Bellenz.d.q.58.num.1. & 2. quæ tamen declaratio reſtringitur,niſi eidem exemptioni per Pontificem poſtea in litteris impoſitionis decimarum, quod ſemper fit, aut
91 aliàs derogetur† cum clauſula,quorum tenores, &c.vt in ſpecie probat Rot.deciſ.161.nu.1. & ſeqq. iunctis ijs, quæ
92 de vi † huius clauſulæ tradit Bald.& Collect.in c.dilecta, de præſcript.Io.An.cõſ.56.latè inter alios Ant.Gabr.com. concl.lib.5.tit.de clauſul.concl. 5. Extenditur autem pri-
93 mo hæc ipſa declaratio, quòd,† ſi Papa dediſſet auctoritatem collectori exigendi decimam ſuper prouentibus,ac reditibus beneficiorum, a quibuſcunq; perſonis, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs,adhuc non poterit cogere huiuſmodi penſionarium,qui penſionem habet exẽptam ab omni onere ad ſoluendam decimã, vt in terminis

monet

monet Gig.d.q.59.num.9.per ea,quę tradiderunt Alexan. conſ.120.volum.4.& Card.conſ.102.in princip. Extenditur ſecundò,quòd † ſi Rector beneficij fuerit grauatus ad 94
ſoluendum integram decimam, non poterit penſionarius à collectore vlterius moleſtari ad illius ſolutionem, cum ſemel decimatum amplius † non debeat decimari, c. tua 95
nobis,cum ibi trad.per Doctores, de decim. & ſemel exactum non debeat amplius exigi,cap.bona fides,de reg.iur. in 6.cum alijs de quibus per Gig. id in ſpecie tradentem, d.q.59.num.3.& 4.Poterit tamen Rector beneficij eo caſu † vti retentione pro rata decimæ ſoluendæ per penſiona- 96
rium in ſolutione penſionis, vt monet Gig. vbi ſupr.nu.5.

Declaratur ſecundò principalis concluſio, vt non procedat, † vbi penſio non excederet ſummam ducatorum 97
ſeptem,vt in ſpecie limitat Gig.d.q.59. num.7: & eſt text. expreſſus in d.extrauag §.ſeculares quoq; clerici, vbi dicitur,quòd ſeculares clerici,quorum eccleſiaſtici reditus ſummam ducatorum ſeptem non excedunt,annuatim decimam ſoluere non tenentur; quod tamen † reſtringitur, 98
niſi plures huiuſmodi, vel etiam minores penſiones obtineret, quæ ſimul dictam ſummam excedunt; tunc enim de omnibus ſoluenda erit decima,per tex.expreſſ.in ſeqq. verbis,d.extrau.quæ retulimus q.pręced.conc.2.verſ.Tertiò ſeculares clerici; Idq; procederet † etiam ſi fuiſſet aſſi- 99
gnata talis penſio in beneficium,vt ibid. dicit Gig. & colligitur apertè ex d.extrau.loc. cit.

Declaratur tertiò, eadem concluſio,vt non procedat in penſione † alicui aſſignata ob remunerationem laborum, 100
vel obſequij,aut ſeruitij præſtiti,vel præſtandi, vt poſt gl. 1.d.clem.fin.& ibi Imol.tradit Gig.d.q.59.num.8.& videtur tex.ſatis apertus,d.extrau verſ. ſi autem perſonis aliquibus, cuius verſ. verba retulimus, ſup.concl.5. præced. quæſtionis.

Declaratur quartò,non procedere in Cardinali penſio- 101
nario; ita in ſpecie docet Gig.d.q.59.num.10. cuius rei veritas, & confirmatio ex eo pendet, quod mox dicam de beneficijs Cardinalium in quinta concl.

Tertia Concluſio. Quæ cum ſequenti extenſiones quę-

dam ſunt ad præcedentem concluſionem. Excommuni-
102 catio † lata per collectorem decimarum contra penſionarium, cui reſeruata eſt penſio libera ab omni onere decimarum, ob non ſolutionem decimæ ad ratam penſionis, eſt ipſo iure nulla; ita in ſpecie tradunt Bellenz. d. tract. de ſubſid. charit. q. 24. & Gig. d. tract. de penſ. q. 60. per totam; idem quoque tenuit Cald. de ſenten. excommun. cōſ.
103 9. vbi dicit, † quòd ſi Collector decimæ, volens decimam exigere à religioſis exemptis ab eius ſolutione, eis priuilegium ſuum allegantibus, eoſdem propter huiuſmodi denegationem ſolutionis excommunicet, excommunicatio erit ipſo iure nulla; ad idem opt. tex. in c. cum ad quorundam, de exceſſ. præl. vbi declaratur nulla excommunicatio Prælati exigentis procurationem vltra iuris formam,
104 aut ſpeciale priuilegium Apoſtolicæ ſedis † lata contra nō ſoluentes huiuſmodi exceſſiuā procurationem; quod idē de procuratione vltra iuris formam adnotauit Innoc. in c. cum Apoſtolus, de cenſ. Alia ad id leuiora addunt Gig. & Bellenz. loc. cit. quos videas ſi lubet.

Quarta Concluſio. Si clericus priuilegiatus, vt non teneatur ſoluere decimam de penſione, moleſtetur à collectore, & ſoluat cum proteſtatione, quòd per talem ſolutionem non intendit pręiudicare ſuo priuilegio, talis pro-
105 teſtatio † eum iuuat; ita in ſpecie tradit Gig. d. tractat. de
106 penſ. q. 61. idem † de priuilegiato, vt non ſoluat charitatiuum ſubſidium, docet Bellenz. d. tract. de charit. ſubſid. q. 61. opt. text. in l. 1. & quod ibi not. Bart. C. de ijs, qui ſponte publ. mun. ſuſcep. vbi veterani, qui patiuntur, ſe decuriones fieri, ſi id faciunt cum pacto ſaluo priuilegio ſuo, illud non amittunt; idem quoq; probatur ex Rom. conſ. 253. incipit pro deciſione propoſitæ conſultationis, dub. vltim. vbi id adſtruit de ſolutione quorumdam onerum facta per homines habentes immunitatem. Idem quoque
107 erit † vbi nulla proteſtatio acceſſit, ſed per vim extorta fuit, vt in prædicto caſu ſentit Rom. & in caſu charitatiui ſubſidij Bellenz. loc. cit. & eſt de hoc opt. text. in l. cura extruendi, circa princip. verſ. nec ſi per vim extortum, ff. de
108 mun. & honor. Si autem † penſionarius, aut alius priui-

legiatus

legiatus exemptus ſolutione decimarum ſpõte,&ſine vlla proteſtatione ſoluat, an tunc ſibi præiudicet, hoc pendet ab illa quæſtione,an † per vnicum actum contrarium,quis 109
ſuo priuilegio renuntiare videatur,de qua per Doct.d.l.1. & c.cum acceſſiſſent, de conſtit.Bartol.l.beneficium.&ibi Alex.de conſtit.Princip.Cyn.in leg.voluntariè, C. de excuſ.tutor.Card.in clem.ſæpè,§.ſi tamen,q.2.de verb. ſign. Innoc.in c.accedentibus, de priuil.

Quinta Concluſio. Probabilius mihi eſt,Cardinales † 110
non teneri ſoluere decimam de ſuis beneficijs; ita expreſsè tradit Lanc.Conr.in Templ.omn.iud.lib.2.c.3.quod eſt de Card.§.2.num.20.idem ſentit Gig.d.tractat. de penſ.q. 59.num.10.dum ibi tuetur, Cardinalem penſionarium nõ teneri contribuere ad Papalem decimam pro rata penſionis; idem quoque in † charitatiuo ſubſidio generali à Pa 111
pa impoſito,quod ab eo immunes ſint Cardinales ratione ſuorum beneficiorum,latius probat Rom.conſ.493.incip. in caſu,quo quæritur. Ratio verò concluſionis illa eſt,qa probabilius etiam eſt, Cardinales † in materia præcipuè 112
pœnali, & reuocatoria priuilegiorum non comprehendi in generali conſtitutione Papæ,niſi de ijs fiat ſpecialis mẽtio,vt ſingulariter concludit Io. Monach. quem ſequitur Io.An.in c.vn.de ſchiſmat.in 6. Idem Io.An.in c. quia periculoſum,de ſentent.excom.in 6. Barb. dè præſt. Card.q. 12.colum.2.verſ.primò faciunt. Vnde etiam † non com- 113
prehenduntur in regulis cancellariæ,vt voluit Abb.cap.1 de exceſſ.prælat.in princip.Barb.cap.in noſtra, colu.2.de reſcrip.latè Anchar.conſ.295.& 297. & alij apud Gomeſ. in procem.reg. cancell.q.4.in princip.& verſ.tertius caſus & reg.de infir.q.3.vbi Mandoſ.q.2.Rebuf.in cõcord.rubr. de colla.§.ſi quis verò,verbo,Cardinalatus, & eſt commu nis opinio teſt.Gig.d.q.59.in fin.& Lanc. Conrad.d.c.2.§. 2.num.8.Pro quo etiam maximè facit, quòd Cardinales † 114
ſunt pars corporis Papæ,c.felicis, de pœn. in 6. & ibi not. Archid.& Io.An.Hoſt.in c.antiqua,de priuil.Io. Monach. d.c.1.de ſchiſmat.in 6.& Io.de Lign.in c.2.de cler.non reſid.& dicuntur † filij primi gradus,Io.An. & Imol. d c.fe- 115
licis,& Cardinales à Sũmo Pontifice vocantur † filij,ſicut 116

Epiſcopi

Epiſcopi vocantur fratres,c.Raynaldus,de teſtam. & cap. quam graui,de crim.falſ.cum vtrobiq; not. per Doct. tri-
117 buta † verò,& collectæ à filijs non exiguntur iuxta illud Domini Matth.17.Reges terræ à quibus accipiunt tributum,vel cenſum,à filijs ſuis an ab alienis? & cum reſpondiſſet Petrus,ab alienis,ſubiecit Dominus, ergo liberi sũt filij:faciunt & alia,de quibus per Rom.& Gig.loc.cit.quæ concluſio,quàmuis probabilis ſit, & ſatis ni fallor roborata; dubia tamen reditur per ea, quæ voluit Fel.in c.cum in iure peritus,de off. deleg.c.ad aures, verſ. octaua concluſio,de reſcript.& c.ſuper his,colum.3.de fid.inſtr. Quibus
118 locis tradit, Cardinales quoque † ſub generali conſtitutione comprehendi,quod & alij voluerunt, quos recensẽt Mandoſ.& Gomeſ. vbi ſupra, & vbi verſatur publica vtilitas & fauor, tradiderunt Rebuf. d. §. ſi quis verò, verb. Cardinalatus Gomeſ. d.q.4.in proœm.reg.& reg.de infir. q.3.alijque quos refert,& ſequitur Bellen.d.tract.de ſubſid.charit.q.66.ferè per totum,vbi cõtra Rom. in conſ.al-
119 leg.probare contendit,† ipſos quoque S. R.E. Cardinales teneri contribuere ad præſtationem generalis ſubſidij q-buſcũque beneficiatis per Papam impoſiti pro expeditione contra infideles,ea potiſſimum ratone,quia nullus ma-
120 ior † fauor eſt,quàm fidei,c.Iudæi 28.q.1.c.2. de conuerſ. infid.cum ſimil.per eum alleg.diſpoſitio autem fauorabi-
121 lis comprehendit † etiam Cardinales,vt præter eos, quos ipſe adducit,voluit etiam Gomeſ. d.q.4. in fin. Cui tamen rationi facile ſatisfieri poteſt:etenim admittendo priorẽ propoſitionem,diſtinguimus poſteriorem; Nam fauorabilis conſtitutio quamuis generalis comprehendit etiam Cardinales, vbi vel immediatè agitur de eorum fauore, prout loquitur Gom.& alij,vel directè de fauore fidei,cultu diuino,aut animarum ſalute,prout loquũtur Doct. per Bellenz.allegati. In caſu autem noſtro, quàmuis decima, aut generale ſubſidium ẽt imponatur propter publicam vtilitatem,ad propulſandos hoſtes fidei, tamen neque certa eſt pro Chriſtianis victoria, neque ex ea neceſſario, & immediatè ſequitur argumentum diuini cultus, aut ſalus animarum. Non negauerim tamen, quin,ſi in huiuſmodi

impoſi-

impoſitione appoſitæ fuerint generales illæ clauſulæ, cuiuſcunque ſtatus, præeminentiæ, gradus, vel dignitatis exiſtant, comprehendantur etiam Cardinales, per eas enim illos quoque † contineri deciſum fuit in Rot. teſte Go- 122
meſ. d.q.4.verſ.quantum verò ad Cardinales, & q.5.in fi. Sed quicquid ſit, hodie ſemper à Summis Pontificibus in huiuſmodi impoſitionibus decimarum † eximuntur Car- 123
dinales ea expreſſa ratione adiecta, ob aſſiduos, magnoſq; labores, quos ipſi Eccleſiæ vniuerſali impendunt, & grauiſſima, quæ tuendę dignitatis cauſa ſuſtinent, onera, prout ego vidi in bullis decimarum, tam olim à felic.record. Gregor.XIII.quàm etiam nuper à.S.D.N.Clemente VIII. pro expeditione belli contra Turcas vniuerſo Italię clero impoſitarum. Atque hæc de hac concluſione nimis forſan prolixè dicta ſint.

Sexta Concluſio. Collectores, vel alij officiales † depu 124
tati ad colligendas, ſeu exigendas decimas in certo loco, ſi ibi ſunt beneficiati, ſunt exempti ab earum ſolutione; ita de charitatiuo ſubſidio voluerunt Bellenz. d. tract. de charit.ſubſid.q.54.quem etiam ſequitur Remig.in ſimil. tract.q.50. quod idem erit de decima Papali, ad quam à charitatiuo ſubſidio † arguit Bellenz.d.tracta. tum q.37. 125
tum in alijs frequenter, & Remig.eod.tract.q.37. num.25. Ratio autem concluſionis eſt, quoniam decima hæc † mu 126
nus, ſeu onus extraordinarium eſt; ad hoc enim, vt munus † ordinarium ſit, non ſolùm requiritur, quòd imponatur 127
à lege, vel canone, l.1.vbi gloſſ.Bartol.& cæteri, C. de vacat.mun. publ. lib. 10. ſed etiam requiritur, quòd habeat certam, annuam, & regularem præſtationem, ſecundum Guliel.de Cun.in l.neminem, C.de ſacroſ.Cyn.in l.voluntariè q.1.C.de excuſ.tut.Bart.l.placet, nu.13. C. de ſacroſ. Eccleſ.& l.1.colum. fin. C. de mulier.& in quo loco, &c. lib.10.quod non eſt in prçſtatione decimę aut charitatiui ſubſidij, quæ non eſt annua, nec ſemper vniformis, ſed iuxta indigentiam, & contingentem neceſſitatem. Ex quibus & alijs concludit Bellenz.d.tract.q.32.charitatiuum ſubſidium onus eſſe, ſeu munus extraordinarium, vbi etiam pluribus oſtendit † ſimpliciter exemptum, exemptum in- 128
telligi

telligi à muneribus ſaltem extraordinarijs; atque ideo regulariter non poſſe ab exempto exigi charitatiuum ſub-
129 ſidium. At verò collectores, & alij officiales † ſunt immunes à ſolutione extraordinarij oneris, vt voluit gloſſ. in l. honorem, ff. de muner. & hon. Bart. l. 1. C. de immun. nem. conced. lib. 10. per l. honorem, & l. in honoribus, §. fin. ff. de vacat. excuſ. mun. Neque obſtat d. l. 1. vbi nemo excuſatur, & l. actores, C. de exact. tribut. lib. 10. vbi exactores tributorum tenentur ad tributa, reſpondet enim Bart. d. l. 1. Bellen. & Remig. loc. cit. eas intelligendas eſſe de onerib. ordinarijs. Huic verò rationi illa quoq; poteſt accedere generalis quidem, ſed optima, quòd officium non debet alicui eſſe damnoſum, ſed immo habere debet remunerationem cap. cum nõ deceat, de elect. in 6. cum ſimil. ex quo ſtatim ſequitur, quòd ſi aliquis ex his officialibus pro exactione dicimarũ congruũ habeat ſalarium, non erit exemptus à ſolutione decimæ ſuorum beneficiorum, qua ratione in tract. de diſtrib. quotid. quem nuper poſt primam huius operis editionem emiſimus par. 2. quæſt. 11. pluribus oſtendimus abſentem propter Eccleſiæ ſuæ vtilitatem tũc demum percipere diſtributiones ſi ad id non habeat congruum ſalarium, aliàs ſecus.

Septima Concluſio. Vbi Papa, ſeu Camera Apoſtolica
130 † conuenit cum clero certæ diœceſis, quòd ille clerus ſoluat ſibi nomine decimæ impoſitæ certam ſummã, ſi deinde Papa eximit aliquem, vel aliquos beneficiatos, tenetur adhuc reliquus clerus ſoluere integram ſummam conuentam. Ita in ſpecie voluit Bellen. d. tract. q. 59 quam totam quæſt. refert ad verbum, nec diſſentit Remig. de Gonn. in ſimil. tract. q. 51. eumque ſequitur Gig. de penſ. q. 59. num. 6. Probatur autẽ per ea, quæ not. Bart. poſt Iacob. de Aren. in l. ab omnibus in princ. per illum text. d. l. 1. quem ſequitur Anchar. in clem. prẹſenti, de cenſ. vbi dicunt, quod ſtãte ſtatuto obligante Comitatenſes ad ſoluendum ſalariũ poteſtati, ſi poſtea eximitur aliqua villa, cẹteri adhuc tenebantur ad integrum ſalarium; facit & text. vbi id not. glo. & Bart. d. l. actores, C. de exact. tribut. lib. 10. vbi habetur, quòd exactores onerum ad ipſa tenentur, ne ipſis ceſſan-

tibus

tibus cæteri onerentur; ſed latiùs, & clariùs id proſequitur in l.2.ad fin.C.de apoch.publ.& ibi Alex.in addit. optimè etiam facit, quòd ſcripſit Card. d.clemen. præſenti, in fin.vbi dicit, quòd ſi collectæ debentur ab vniuerſitate alicui tanquam ſuperiori,ſi iure ſuperioritatis eximit aliquos à ſolutione, ſicut eſt Papa, hoc caſu exemptio † ſin- 131
gulorum non prodeſt vniuerſitati; & affert exemplum in procuratione legati: idem quoq; apertè ſentiunt Abb. in c.accedentes,num.8.& Fel.num.7. & 8. de præſcript. poſt Bald in c.2.requiris,in fi.de app.latius pertractantes, & diſtinguentes hanc materiam;de qua etiam agunt Boich. c.paſtoralis,de priuil.Anchar.conſ.10.243.&406.Specul. tit.de cenſ.§.2.verſ.quid ſi nimis, Doctores d.l.ab omnib. & l.4.§.actor.ff.de re iud.inter modernos Petr.Surd.conſ. 140.volu.1.& 278.volum.2.& nuperrimè Rolan. Cauag. ad decret.Montisf.lib.2.§.1.q.10.quos poſt abſolutam hãc quæſtionem vidi. Sed quid ſi multi eximantur, ita vt alij nimium grauentur; Reſpondet Abb.in c.accedentes, nu. 8.de priuil.loquens in caſu procurationum,modicam læſionem ferendam eſſe,l.quoties,C.de prec.Imper. offer. & not.in c.reſcripta 25.q.2.& etiam magnam,vbi clare conſtaret de intentione Papæ,vt in c. memoriam 19. diſtinct. ſed in dubio Princeps pręſumitur hoc non velle,l.ex facto ff.de vulg.& pupill.c.ſuper eo,de off.deleg.melius in cap. ſuggeſtum,& c.dilecti, de decim. Quo caſu inquit Card. d.c.accedentes, qđ reliquus clerus† poteſt reſiſtere,ne ſol 132
uat totam procurationem, & appellare expreſſa in appellatione hac cauſa,quia enormiter ex hoc grauantur, & debebit Princeps hoc viſo priuilegia illa reuocare, tãquã tendentia ad noxam d.c.ſuggeſtũ, vel procurationem minuere. Ipſe verò Abb.d.c.accedentes,num. 9. diſtinguit, quòd ſi priuilegia fuerunt conceſſa ad inſtãtiam, tunc excipietur, quòd emanauerunt per ambitionem,vel importunitatem impetrantium,quoniam ſi Papa ſciuiſſet, quod alia præceſſiſſent,numquam conceſſiſſet,argu.l. vacuatis, C.de decur.lib.10.& ſi hæc exceptio non admittatur, poterit appellari arg.cap.ſuper eo,de offi.deleg.Quod ſi priuilegia fuerint conceſſa proprio motu Principis; tunc,inquit

quit Abb.non video ſuper quo fundari poſſit appellatio, cum contra Principis diſpoſitionem non ſit licitum appellare,ſed ſi nimium grauat, debet implorari remedium à Principe, cuius eſt decernere de ſuis priuilegijs, vt not.d. c.ſuggeſtum,& c.cum veniſſent, de iudi. Quæ diſtinctio quamuis non placeat Bellen.d.q.59.num. 4.& mordeatur etiam à Fel.d.c.accedentes,nu.8.in fin.quoniam,inquiunt
133 motus proprius † non tollit defectum intentionis Papæ, vt ſentit Io.An.in d.c.ſi motu proprio,de proba.in 6.Hoſt. c.cauſam, il 1.de teſti.Rot.deciſ.6.de præbend.in no. Bellam.deciſ.392.& alij paſſim. mihi tamen ſuſtineri poſſe videtur,tum quòd negari non poteſt ex motu proprio tolli omnem ſubreptionem,colligique apertè mentem Principis,à qua non eſt in dubio recedendum, & gratiam viuificari,vt optimè probat Caſſad. deciſ.1.à num.3.ad fin.ſub tit.de reſcrip.Rot.deciſ.29.num.6.& 8.de præbend.in no. & multos alios effectus ſalutares producit,de quib. Doct. d.c.ſi motu proprio,& Rom.conſ. 327. incip. iſtæ ſunt rationes.Staphil.de lit.grat.& iuſt.tit.de vi & eff.clauſ.verſ. conſequenter, & multis ſeqq. Ant.Gabr.com. concl.lib.5. tit.de clauſ.concl.2.& Menoch. tract. de præſumpt. lib.2. præſumpt.13.num. 9.& ſeqq. tum quod ex verbis Abbat. apparet non conſtitui ab eo differentiam illam, quòd ſi priuilegia conceſſa ſint motu proprio,nõ appelletur, ſi ad inſtantiam,ſic;Immo in hoc caſu vult prius excipi de ambitione,importunitate,& ſubreptione,quòd nimirum impetrantes tacuerint,aut de compoſitione facta, aut, quòd alijs ſimilis gratia facta ſit, quæ poſſent Principem retardare à conceſſione,iuxta opt.text.in c.poſtulaſti, & c. ſuper literis,cum ibi not.per gloſſ.& Doct. maximè Fel.nu. 8.de reſcript. quod ſi non admittatur hæc exceptio, tunc inquit Abb.poſſe appellari,quod non poterit, vbi per motum proprium exemit aliquos, nam in dubio ſtãdum erit verbis Principis; poterit tamen ad eum ſupplicari, quod tandem admittit, & monet ipſe Fel.d.c.accedentes, num. 8.multo verò magis ſtãdum erit priuilegio, vbi adſit clau
134 ſula ex certa ſcientia,hæc enim viam præcludit † vlteriori cognitioni,& facit præſumere, quòd Papa voluerit vti pleni-

plenitudine poteſtatis, vt latè oſtendit Staphil. de vi & effect.clauſ.verſ.ſubſequenter,num.6.& ſeqq. Ant. Gabr. com.concl.lib.5.tit.de clauſul.concl.1. Illud ergo certum ſit ex ſupradictis, quòd ſi Papa poſt conuentionem cum clero factam,de certa ſumma aliquos eximat à decima,tenentur reliqui, niſi nimium inde grauentur, ſoluere portionem exemptorum;quòd ſi nimium grauentur, ſeruanda erit diſtinctio Abb.ſuperius poſita. Idemque puto etiã ſi aliquos exemiſſet ante cõuentionem,licèt Bald.in l.etiã colu.vlt.C.de execut.rei iud.velit,tunc ſolùm onus ſpectare in ſolidum ad alios, quando ante conuentionem ſunt exempti;quod idem tenere videntur alij; quibus optimè ſatisfacit Bellen.loc.cit.vel enim loquuntur de onere, qđ ſoluitur ex conuentione alteri priuato, vel ex conſuetudine;quod & latius proſequitur diſtinguendo Abb.d.c. accedentes,num.8.de præſcript.& cap.peruenit, num.16. & ſeqq.de immun.Eccl.quando autem facta eſt d. compoſitio,ſeu conuentio,qualiter † debeant illi, qui compoſuerũt,inter ſe onus decimæ inter ſe compoſitæ diuidere, decidi poteſt ex not. per Bart.d.l.4.§.actor ff.de re iud.Bald. d.l.etiam,colum.vlt.&fin.C.de execut.rei iud.& in Auth. defuncto C.ad Tertull.gloſſ.in cap.cupientes, §. ad hæc, verbo diſcreta,de elect. in 6. nos de hoc aliquid dicemus quæſt.ſeq.concluſ.2. Interim verò illud prætermittendũ non eſt,poſſe Epiſcopum vnà cum clero † aliquos eximere ex clero à decima Papali ad ſui ipſius,non autem Cameræ Apoſtolicæ præiudicium, vt colligitur ex Card. d.clemen.præſenti,de cenſ.& latiùs proſequitur Bellen.d.trac. q.60.vbi tamen vult,quod id fiat ex cauſa; quod etiam liquet ex ijs,quę tradit idem Bellen.d.tract.q.47.& Specul. d.tit.de cenſ.§. nunc dicendum, verſ. quid ſi vniuerſitas. Pro complemento huius quæſtionis videri poſſent nonnulla;Primò,† An excommunicatus; Secundò, an intruſus,nullumque habens ius in beneficio; Tertiò, † an ſucceſſor in beneficio,vel præceſſor,eiuſue hæredes teneãtur ad ſubſidium,ſeu decimam Papalem. Verum ne longum faciam, aliorumque dicta transferre ad implendas membranas videar, à qua re ſemper abhorruit animus meus,

135 (margin, at "qualiter † debeant")

136 (margin, at "aliquos eximere")

137 (margin, at "An excommunicatus")

138 (margin, at "an ſucceſſor")

remitto te ad ea,quę in materia charitatiui ſubſidij de excommunicato tradiderunt Bellenz.d.tract.de chariſ. ſubſid.q.33.Remig.de Gonn.q.40.de intruſo,ſeu etiam de eo, qui ſine culpa non poſſidet,Bellenz.q.34.Remig. q.41. & 42.de ſucceſſore Bellenz.q.51.Remig.q.43. vbi id latè, & optimè expediunt.

Quæro quartò de modo ſeruando in ſolutione decimarum Papalium.

139 Prima Concluſio. Regulariter non poteſt † collector decimarum componere cum ijs,qui ſoluere debent, de aliqua certa ſumma,niſi hoc ſpecialiter ſit ei demandatum; ita habetur in cit.extrau.vn. Bonif. VIII. quam nemo ad hoc allegauit,de decim.ad fin.verſ.illi quoque, inter commun.in hæc verba,illi quoque,qui deputati fuerāt ad collectionem decimæ cum eis,qui debent ſoluere decimam, de aliqua certa ſumma ſoluenda, pro decima nequeunt conuenire. Idem tradit Bellenz.d.tract.de charit.ſubſid. q.48.num.8.Remig.q.46.num.2. Quod tamen declaratur
140 primò, niſi etiam haberet † generale mandatum cum libera,vt ibid.Bellenz.& Remig.adnotarunt per tex.in cap. qui ad agendum,in fi.de procur in 6. & l. mandato generali,ff. de procurat.quibus ego addo tex.ſing. in l. procu-
141 rator,cui ff.eod.Declaratur ſecundò, niſi haberet † generale mādatum ad exigendum vbicunque locorum,vel ſaltem alicuius magnæ prouinciæ, eaque compoſitio tenderet ad commodum Papæ,ſeu Cameræ. Ita Bellenz.d.nu. 8.per text.in l.nam & nocere,ff.de pact.& l.cum hi,§.eam tranſactionem,ff.de tranſact.l.non eo minus, C. de tranſ. gloſſ.in c.1.verbo,vacante,ne ſed.vac.facit & tex. in l.ſolutum,§.fin.cum leg.ſequenti,quæ incipit,vel vniuerſorū ff.de pign.act.l.iuſiurandum,quod ex conuentione,§. fin. ff.de iureiur.& in l.ædiles la 1.§. procuratoris, ff. de ædil.
142 edict.Quod idem fortius † dicendum eſſet in Camerario Papæ,qui eſt Præpoſitus,& quaſi adminiſtrator bonorum Papalium temporalium,vt ibid.tradit Bellen.per opt.tex. in l.1.in princ.ff.de off.procur.Cæſar. Princeps verò ſecularis,cui per Papam ad tempus conceſſæ fuerunt decimæ beneficiorum ſui dominij iuxta tex. in clem.fin.& ibi glo.

& Doct.

& Doct.de decim.licitè poteſt † componere ſuper decima 143
cum beneficiatis; ita Bellen.d.q.48.num. 10. quod etiam ante eum docuit Paul.d.clem.fin.& ibi Card.q. 5.

Secunda Concluſio. Quoad diſtributionem oneris decimæ inter beneficiatos non exemptos mihi videtur † ita 144
diſtinguendum; aut enim impoſita fuit decima, ſeu plures decimæ ſuper vero valore beneficiorum, non obſtante quacunque taxa; aut ſumus in caſu, quo taxa ſeruanda eſt iuxta ea, quæ dicemus in ſequen. concluſione. Primo caſu, ſiquidem † nulla compoſitio ſuper inde fiat cum Ca- 145
mera Apoſtolica, ſinguli tot decimas ſoluere debebunt Collectori de vero valore redituum ſuorum beneficiorũ, quot impoſitæ fuerunt; ſoluentium tamen decimam electioni, ſeu arbitrio committetur, vtrum ipſam velint ſoluere per totum tempus, quo durabit decima pro rata prouentuum, quos ſingulis annis dicti temporis ipſos percipere contigerit, an per ipſum tempus pro rata communis æſtimationis prouentuum eorundem; ſed vna via electa non licebit alicui variare ad aliam recurrendo; fietque & redigetur per Collectores in ſcriptis electio huiuſmodi expreſsè in prima ſolutione decimæ ſupradictæ; alioquin iuxta æſtimationem communem per totum tempus ſoluere tenebuntur; Illi autem qui elegerint ſoluere decimam, pro rata eorum, quæ perceperint annuatim, vendere debent prouentus beneficiorum ſuorum, quæ perſonalem reſidentiam non requirunt, & ſoluent decimam pro ſolo pretio, quod receperint de eiſdem, dum tamen in fraudẽ decimæ nihil agatur: Quæ quidem moderatio, ac declaratio ad verbum habetur in d.extrau.vn.circa princ. verſ. ſoluentium decimam, cum ſequenti, qui incipit, Declaramus autem. Rurſus ſi compoſitio aliqua facta eſt cum Camera in certa ſumma, ad ratam veri valoris cuiuſque beneficij in ſingulos eadem ſumma erit diſtribuenda. Secundo verò caſu, vbi ſeruanda ſit aliqua taxa, & adſit ſimilis compoſitio, tunc ſiue ea præſcripta ſit, ſiue non, dũmodo ſit rationabilis, in ſingulos quoque beneficiatos ad ratam eius, quod in taxa deſcriptum eſt, ſumma conuenta diuidenda erit, prout nuperrimè factum eſt in compo-

 ſitione

ſitione diœceſis Mediolanẽſis ſuper decima impoſita per S.D.N.Clem. VIII. Si autem nulla adſit compoſitio, ſoluere quiſque debebit decimas impoſitas, iuxta legitimã, conſuetam, & præſcriptam taxam, cum tunc agatur de præiudicio Cameræ Apoſtolicę, de qua taxa latiùs dicam
146 in 4. concluſ. Quod verò regulariter † ad ratam beneficij ſolui debeat decima, probatur ex l. reſcripto, ff. de muner. & honor. ex qua not. Bart. in l. 4. §. actor, nu. 4. ff. de re iud. in dubio collectam imponi pro viribus patrimonij; quod idem not. Bald. ad id allegans alia iura in l. etiam, colum. pen. & fin. C. de execut. rei iudic. Eſt autem decima Papalis onus mere patrimoniale, vt tradit Bart. in l. placet, nu. 11. C. de ſacroſ. Eccl. faciunt & opt. text. in c. ſopitæ, & c. cum inſtantia, de cenſ. per quæ iura gloſſ. poſt alios in c. cupientes, § ad hæc, verbo, diſcreta, de elect. in 6. diſtinguens de triplici genere expenſarum, dicit; quòd in expenſis, quæ fiunt in cauſis, vel negotijs, generaliter ad totam Eccleſiam pertinentibus, fit contributio ſecundùm facultates; vt qui plus habet, plus ſoluat: pro quo etiam alia quædam ſimilia adducit, quæ multum non vrgent.
147 Tertia Concluſio. Decimæ Papalis ſolutio † fieri debet non ex ipſis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus, puta in vino, grano, &c. ſed in pecunia numerata; ita expreſſis verbis diſponitur in d. extrauag. vnic. verſ. fiet autẽ ſolutio; idq; etiam adnotauit gloſſ. d. clem. fin. verbo monetam, & ibi alij, de decim. Bellenz. d. tract. de charit. ſubſid. quæſt. 83. Exhiberi autem non debebit decima, niſi in
148 pecunia, quæ communiter † currat de mandato domini terræ, & moneta quæ eſt in locis, in quibus conſiſtit fructus, & reditus, vnde decima perſoluetur; neque aliqui
149 cogi debent, † eam pecuniam cambire, ſeu permutare; ita quoque decernitur in ead. extrau. verſ. pro decimæ, & not. Doct. communiter d. clem. fin; Quid autem dicendum
150 ſit, ſi duæ monetæ pariter † currant in loco communiter, alteraue magis; aut ſi poſt tempus taxationis, vel dati priuilegij minoretur, aut aliàs mutetur, quomodo facienda ſit ſolutio, & de alijs ſimilibus quæſtionibus; quoniam non ita neceſſariæ, & quotidianæ ſunt, remitto te ad not.

per

per gloſſ.& Doct.maximè verò Card. Imol. & Anchar.d. clem.ſin.de decim.Bellenz.d.tract.q.84.86.& 87.& Doct. quos ij allegant, & Ant.Gabr.com.concl. lib.3. tit. de ſolut.concl.1.& ſeqq.nouiſſimè Andr.Fachin. virum erudiſſimum lib.2.controuerſ.iur.cap.9.& 10.1.par. vbi de mutatione tam intrinſeca, quam extrinſeca format quæſtiones tum in contractibus, tum in legatis,& eas relatis Doctorum varijs opinionibus diſſoluit.

Quarta Concluſio. Quàmuis nulla taxa † attendi debeat in ſolutione decimæ, vbi Papa eam imponit; & exigi expreſsè vult non attenta vlla taxa, etiam conſueta,& legitimè præſcripta, tum quòd decima hæc intelligitur habito reſpectu ad veram quantitatem fructuum,vt inter cæteros docet Bellen.d.trac.q.82.num.9. tum propter plenam,& abſolutam poteſtatem, quam habet Summus Pontifex in beneficialibus, de qua per tex. & Doct. in c. 2. de præbend.in 6.Ant.Gabr.com.concl.lib.3.tit.de iur. quæſ. non toll.concl.1.num.9.latiſſimè Petr.Cened. in Collect. ad ius can.collect.21.num.1.3.par.attamen, vbi ſimpliciter imponitur decima ſuper beneficijs, eorumue reditib. & fructibus, tunc † attendi poteſt, ac debet taxa beneficiorum conſueta in partibus, vt habetur in clem. fin. de benef. quæ licèt vere loquatur ſolùm in decimis beneficiorum, quæ alijs conceduntur, nihilominus Doctor. ibi communiter eam etiam intelligunt in decimis, quæ per Papam exiguntur. Immo id quoque apertè colligitur ex ipſo text. dum dicit, ſecundum taxationem decimę in illis partibus conſuetam,communiter illa decima leuari poterit, & debebit; ſupponitur enim eſſe taxa aliqua in partibus, quæ ſeruetur in exactione decimæ, quæ per Summum Pontificem exigitur; quod idem habetur in extrau. poſtulaſti, de præbend. & dig.in commun.ibi, ſuper fructibus beneficiorum,quæ ita reperies in ſolutione decimę iuxta verum taxata valorem,&c.nec non in extrau. Io.22. quæ incipit ſuſcepti,de elect. quæ ferè ad verbum repetita eſt ſub tit.ne ſed vac. & pariter incipit ſuſcepti, in extrau.vnic.intèr commun.verſ. nos de illo,ibi,nihil exinde vltra ſummam, pro qua vnumquodque beneficiorum ip-

ſorum conſueuit in decimæ ſolutione taxari, &c. Dici-
153 tur autem † hæc taxa conſueta, quæ eſt legetimè præſcri-
pta per 40.annos, vt not.gloſ.d.clem.fin.in verbo, conſue-
tam, quam ibi ſequuntur Doct.communiter, alia gloſ.quã
nemo allegauit in d.extrauag.ſuſcepti, verſ. nos de illo, in
ver.conſueuit, ſub tit. ne ſed.vac.in commun. eandem ſen
tentiam ſequitur communem eam dicens Bellen. d. tract.
q.82.num.8.& 13.pro qua etiam eſt optimus tex.in c.cum
de beneficio, de præben.in 6. vbi conſuetum dicitur, vbi
legitima præſcriptio eſt completa; legitima autem præ-
154 ſcriptio † in rebus eccleſiaſticis eſt quadragenaria, vt pa-
tet ex c.dilecto, & c.vlt.de conſuet. c. cumana, de elect.c.
cum Eccleſia, de cauſ.poſſ.& pror. iuncto c. de quarta, &
c.ad aures, de præſcript. & vbiq; per Doct. Et ratio etiam
eius ſententię eſſe poteſt, ſiue quia conſuetudo hæc ſit cõ-
tra ius, quoniam de iure decima ſolui debeat, habito re-
ſpectu ad veram quantitatem fructuum, ac redituum, vt
dictum eſt; ideoq; conſuetudo, quod ſtetur taxationi prę
cisè non attento valore fructuum, & eorum quantitate,
ſatis poſſit dici contra ius commune, atque adeo requira-
tur in ea tempus 40 annorum, iuxta text. cum ibi not. per
Doct.communiter in c.fin.de conſeut. ſiue quia hæc con-
ſuetudo, licèt non ſit contra ius, tñ tangat ius Eccleſiarũ,
155 earumque bona, ideoque requiratur † ſpatium 40. anno-
rum, iuxta ſing.Rot. Rom. deciſ. quæ eſt 6. de conſuet. in
no.Innoc.in c.cum dilectus, ad fin.de conſuet. & ibi Hoſt.
& Io. An.cum alijs adductis per Bellenz.d.q. 82.num.6.&
latiùs per nos in tract.de Option.c.2.q.2.num.9.Quòd ve-
rò agatur de præiudicio Eccleſiarum, patet. aut enim ta-
xa excedit verum annuum valorem, prout contingere po
teſt propter decreſcentiam, ac diminutionem fructuum
ex alluuione aliqua partis bonorum, aut ſimili caſu; vel
de hoc etiam dubitatur, & tunc agitur de præiudicio illa-
rum ſingularum Eccleſiarum: aut taxa non attingit verũ
annuum valorem, ſed ab eo longe diſtat, quia valde ex-
creuerint fructus, quoniam ex alluuione pars bonorum,
& fundi acceſſerit, ſimiliue de cauſa; & tunc agitur de
156 præiudicio Cameræ Apoſtolicæ. Sed quia de modico †
præiu-

præiudicio Eccleſiæ Romanæ agitur, minuſque principaliter, cum neq; de perpetuo iure illius agatur, & vt plurimum ad opem Chriſtianis Principibus ferendam imponatur; ideo non requiretur centenaria præſcriptio, iuxta ea, quæ latè tradit Didac. Couar. relect. reg. Poſſeſſor 2. par. §. 2. num. 6. de reg. iur. in 6. cum alioqui contra Romanam Eccleſiam centenaria præſcriptio requiratur, vbi de eius iuribus præſcribendis agitur, Auth. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccleſ. c. ad audientiam, & c. cum nobis de præſcript. cum ibi not. per Doct. Illud ergo expeditum ſit,
† taxã niſi p̄ſcripta ſit 40. annis neq; beneficiatis, neq; Cameræ præiudicare; vbi vero taxatio non eſſet obſeruata ſpatio 40 annorum dicunt Doct. in illa clemen. fin. de decim. quòd collector non teneretur ſtare illi taxæ, ſed poſſet exigere decimam ſecundùm verum valorem beneficiorum; quibus tandem accedit Bellenz. d. q. 82. num. 14. vbi nu. 11. idem iure optimo ſtatuit in beneficiatis, quòd neque ipſi illi taxæ teneantur ſtare, ſed poſſint, ſi velint, ſoluere ſecundum verum valorem, vt æqualitas ſeruetur, c. 2. de mut. pet. & c. cum inter, de except. & tot. tit. ff. quod quiſq; iur. cum ſimilibus idque ſatis apertè tenet gloſſ. d. clem. fin. verbo, taxationem, de decim. quam ſequitur inter alios Gig. tract. de penſion. q. 62. nu. 13. Difficultas verò non leuis eſt, vtrum vnicus actus ſolutionis ſufficiat, poſt quem tranſacti fuerint 40. anni, an verò plures requirantur. Et quidem Bellenz. d. q 82. num. 12. & duob. ſeqq. apertè tenere videtur, quod non ſufficiat vnicus per text. in c. olim, de cenſi. vbi inquit, in ſolutione cenſus non attenditur vltima præſtatio, ſed quod fuit obſeruatum ſpatio 40. annorum; quod etiam ex eo confirmari poteſt, q̃d
conſuetudo † regulariter per vnicum actum non inducitur l. 1. & 2. C. quæ ſit long. conſuet. cum alijs per nos adductis in d. trac. de Opt. c. 2. q. 2. nu. 30. & conſuetum in plu
ribus vicibus† verificari voluit Roch. Curt. ad tit. de conſuet. in præfat. num. 32. & 34. poſt Bart. in l. 1. C. quom. & quan iud. & per text. d. l. 1. & l. 3. C. de Epiſ. aud. Contra
rium tamen † ego puto verius, tum per ea, quæ ipſe Bellenz. arguendo adducit, neq; ſoluit, nimirum per text. in

Note: the right-margin numbers 157, 158, 159, 160 stand beside the lines beginning "† taxã niſi", "conſuetudo †", "ribus vicibus†", "rium tamen †" respectively.

l.mella §. ſed ſi alimenta ff. de alimen. & cib. leg.l. ſi mu-
161 lier,in princ.ff.de relig.& ſumpt.funer.vbi in † ſolutione,
alijſque in rebus attenditur, quod vltimo eſt obſeruatū;
& per id, quod not.Bal.in l.binos, verſ. ſed ponamus,C.
de aduoc.diuerſ.iud.vbi ait, quod ſi officiali promiſſum
fuit ſalarium conſuetum,& reperitur, quod vario modo
præteritis temporibus fuit ſolutum, intelligitur promiſ-
ſio de ſalario, quod vltimo loco fuit ſolutum officiali;tū
162 quod quiſque manutenendus eſt † in ſua poſſeſſione, cap.
conſultationibus,de iure patr. & c. cum olim, de ea poſſ.
163 & propr.& tunc † vnicus actus præiudicat,per ea quę tra
dit Curt.c.fin.ſect.4.num.79.81. & 82. in nuper impreſſis,
de conſuet.tum ex auctoritate Rot. Rom. in deciſ. 44. de
conceſſ.præbend.alias 66.in antiq.& incip.nota,quod vbi
164 beneficium,vbi not.quod † ſi beneficium eſt ſemel taxatū
per illos, qui poteſtatem taxandi habent, ex tali taxatio-
ne beneficium videtur taxatum, niſi aliquis actus inter-
ueniat contrarius taxationi; & poſito quod per multos an
nos ſtetit, quod decima pro illo beneficio ſoluta non fue-
rit, niſi pro illa vice, pro qua fuerit taxatum, non ideo
minus vires habet taxatio ſemel facta; quia ſi poſtea Pa-
pa non indiguit decimis, non propter hoc videtur remi-
ſiſſe, quin taxatio prius facta valeat, argu.l. in filijs, C.de
decur.lib.10.Hæc ſunt verba Rotæ,ex quibus colligit Bel
lenz.loc.cit.eam ſentire,quemlibet actum vltimum taxa-
tionis intra 40.annos attendendum eſſe;ſed ego potius eā
intelligo de actu vnico, poſt quem tranſacti deinde ſint
multi anni, hoc eſt 40.abſq; vllo actu contrario, ne aduer
ſetur communi ſententiæ. Quæ etiam tam Rotæ, quam
noſtra opinio contra Bellen. optimè comprobatur ex tex.
in d.c.cum de beneficio, in primo reſponſ. de præbend.in
6.vbi inquit Bonif. VIII. cùm de beneficio eccleſiaſtico
conſueto clericis ſecularibus aſſignari, prouideri manda-
165 tur, de illo debet † intelligi,quod tanto tempore ab vno,
vel pluribus ſecularibus clericis inſtitutis in eo rectorib.
extitit continuè, ac pacificè gubernatum, vt præſcriptio
legitima(hoc eſt 40.annorum,vt ibi exponit gloſ.Archid.
& alij) ſit completa, per quem text. tum ibi, tum in c.fin.
de con-

de conſuet.not.Doct.communiter, ex vnico actu ſucceſſiuo † conſuetudinem induci, quos etiam refert, & ſequitur Curt.d.ſect.4.num.43.& 83. Quomodo etiam ſoluuntur contraria, quæ procedunt, aut in actu momentaneo, aut vbi poſtea non acceſſereit ſpatium 40. annorum, cum pacifica poſſeſſione, prout in caſu noſtro. Cæterum quoniam, vbi beneficium aliquod, vel etiam pleraque, aut omnia taxata non ſint, taxatio † de nouo facienda eſt, vt concludunt Doctores communiter d.clem.fin.quos etiam ſequitur Bellen.d.tract.de charit.ſubſid. q. 80. in princip. Ea fiet † hoc modo; Ille enim ad quem ſpectat fructuum beneficij perceptio, ac decimæ ſolutio, iurabit, quantũ valere poſſint fructus illius anni; & ſtabitur eius iuramento, niſi probari poſſit maior valor redituum, & poſtea fiet taxatio; & hoc caſu iuramentum præcedet taxationem, cum alioqui taxatio † præcedat iuramentum, c. ſuper eo, de his,quæ vi, metuſue cau.fi.Ita Guliel.de monte Laud.quem ibi ſequitur Imol.num.9. Card.q.1. & alij; ſiue quia hic iuret vt teſtis,d.autem c.ſuper eo, vt principalis, prout voluit Card.loc.cit.quem tamen refellit Bellenz.d.q.80.num.5. ſiue quia communis eſt Doct. ſententia, quòd quando non eſt præſtandum iuramentum affectionis,ſed veritatis, prout hic ſuper veritate quantitatis fructuum annuorum, ſemper iuramentum debet præcedere taxationem, quia alias detegeretur verecunda, & turpitudo iurantis, cuius iuramento lex voluit ſtari,prout voluit gloſſ.in c.1.verbo docuerit,de elect. in 6.Bartol. Auth.hodie per illum textum,C.de iud.cum alijs pleriſq; quos refert, licèt diſſentire videatur Bellen. d.num.5.niſi velimus cum eodem Bellenz.num.6.requirere,ſeu admittere duplicem taxationem,ita vt vna præcedat, altera ſequatur iuramentum, per ea, quæ latè deducit Bellam deciſ.721.quæ incipit, ad æſtimationem iniuriæ, contraria tamen ſeruata ratione, vt ſicut ibi vult, à iudice taxandã priùs eſſe ſummam,citra quam iuret offenſus de damno; ita hic collector taxet ſummam veriſimilem redituum, deinde deferat beneficiato,ab eoq; recipiat iuramentum, quæ ſumma,ſeu quantitas redituum vltra illam percipia-

tur ex beneficio; poſtmodum eam quantitatem ad certã pecuniæ ſummam redigat; eamque taxet pro ſoluenda
170 decima. Ad prædictam autem taxationem † vocandi sũt omnes, quos taxatio tangit, vt optimè adnotauit Bellen. d.tract.q.81.vbi etiam poſt Laud. Imol. & Card. d. clem. fin.q.10.infert, quòd ſi duo ſunt Prælati in aliqua Eccleſia parochiali, vt Rector, & vicarius, qui ex antiqua ordinatione Eccleſiæ colligit omnes fructus, de quibus annuatim ſoluuntur Rectori centum, reſiduum remanet vicario, ipſe verò Rector debet ſoluere decimam pro tota Eccleſia, fieri debet taxatio cum eo, qui colligit fructus, vocato eo, qui ſoluere debet decimam. Poterit autem col-
171 lector † huiuſmodi beneficia taxare, quæ non reperit taxata, abſq; ſpeciali mandato, vt latè, & optimè comprobat Bellenz.d.tract. q. 85. per totum. Atque hæc de hac concluſione.

Quinta Concluſio. Poteſt is, qui ſoluere debet deci-
172 mam Papalem, obijcere † exceptionem compenſationis de eo, quod ſibi debetur à Camera Apoſtolica; ita Bellen. d.tract.q.53.per tex.in l.idem iuris, & l.fin.ff.de compenſ.
173 vbi etiam Fiſco † obijcitur compenſatio, dum tamen debitum ſit ex eadem ſtatione, non diuerſa, ad vitandã confuſionem officiorum l.1.vbi Bald.& cęteri C.de compenſ. debet autem de huiuſmodi debito Cameræ fieri fides infra duos menſes, iuxta l.aufertur §. qui compenſationem, ff.de iur.fiſc.& l.fin.iuncta gloſſ. in ver. indaginem, C.de compenſation.niſi tamen iudex breuiorem terminum ſtatueret ad probandum, quod facere poſſet, vt poſt Bald.l. in ea C.de compenſ.in his terminis tradit Bellenz.d.q.53. num.1.

174 Sexta Concluſio. Decimæ ſolutio facienda eſt † ſine vlla deductione æris alieni; ita expreſsè decernitur in alleg.extrau.vnic.verſ.ratione autem, de decim.in hæc verba; ratione autem æris alieni, quo perſona ſoluens decimã obligata conſiſtit, nihil de decima minuetur, etiam ſi certæ res eccleſiaſticæ propter hoc à quoquam fuerint obligatę. Idem etiam ſentit Bellenz.d.tract.de charit. ſubſid. q.62.quam totam ad verbum refert non diſſentiens Re-

mig. de Gonn. in ſimil. tract. q. 53. dum tradit, quòd ſi Epiſcopus nomine proprio, vel collector nomine Papæ exigat ſubſidium charitatiuum à ſubditis beneficiatis, & eodem tempore concurrant creditores clerici, petens ſubſidium debebit præferri creditoribus, quoniam ante omnia ſolui debet † cenſus ſuperiori, ſecundum Io. An. Butr. & 175
alios in c. eam te, de æt. & qualit. ordin. & Archid. in c. cū ſingula, circa medium, de præben. in 6. & per alia, de quibus per Bellen. loc. cit.

Septima Concluſio. Expenſæ † neceſſariæ, quæ fiunt 176
gratia colligendorum fructuum, deducendæ ſunt in ſolutione decimarum: ita habetur in d. extrau. verſ. in ſoluendo decimam, cuius ſunt hæc verba; in ſoluendo decimam ſupradictam ſolæ expenſæ neceſſariæ, quæ fiunt in re, ex qua fructus percipiuntur, arando, colendo, & colligendo fructus, ſine quibus non poſſunt inde fructus percipi, deducentur; idem not. gloſ. d. clem. fin. in verbo taxationem, & ibi Imol. num. 9 Card. quæſt. 5. & cæteri, Butr. poſt Doc. in c. cum homines, de decim. Bellen. d. tract. q. 69. in tract. de penſ. q. 62. num. 14. Tiraq. de retract. lignag. §. 15. gloſſ. 1. num. 15. Rebuf. conſ. 125. num. 8. Expenſæ autem, quæ fiunt † in caſtrorum cuſtodibus, etiam ſi maiores ſint ſo- 177
lito, cum fiant extra rem, vel etiam in ædificijs conſtruendis, vel conſeruandis, nullatenus deducentur; ſicut † nec 178
illæ, quæ in villis tuendis fierent in guerris, ſeu etiam caualcatis, vt verbis vtar Bonifacij, qui id omne ſtatuit, ac declarauit in d. extrau. vnic. verſ. expenſæ autem, circa medium, & verſ. nec etiam illæ, ad finem. Illæ quoque † 179
expenſæ, quæ fiunt pro foſſatis (vt loquitur, & decernit Pontifex d. extrau. verſ. Illæ quoq; expenſæ) & aliàs pro terris ædificandis, vt vberiores fructus producant; & illæ, quæ fiunt in conſeruandis, & reparandis ædificijs molendinorum, domorum, ſeu apothecarum, & ſimiliū, ex quibus fructus, & penſiones recipiuntur, & niſi reparentur, fructus ex eis percipi non valerent, de decima minimè deducentur; hucuſque Bonifacius. Qui quidem in ea extrau. nonnulla alia decernit, ac ſtatuit † circa expenſas 180
deducendas, aut non deducendas, quæ nos ſuperius hoc ipſo

ipſo cap.quæſt.2.concluſ.2. & ſequentib. ſuis locis appoſuimus, dum ea recenſeremus, ex quibus ſoluuntur decimæ iſtæ Papales. Atque hæc de hac quæſtione ſufficiant.

Quæro quintò, & poſtremo de modo procedendi circa harum decimarum exactionem.

Prima Concluſio erit de qualitate collectoris. Colle-
181 ctor Papæ † iudex eſt delegatus, & habet iuriſdictionem; ita tenuit Rot. Rom. deciſ.12. de præben. alias 207. incipit, licèt iuxta ordinationem, in nou. & poſt eam, licèt perperam allegatam, Bellen. d. tract. de char. ſubſ. q.94. quàmuis eadem Rot. deciſ.9. de off. deleg. in nou. aliter ſenſiſſe videatur, dum eum appellat negotiorum geſtorem. Probatur autem noſtra concluſio; Primò, quia etiam procu-
182 rator Fiſci vtitur † iuriſdictione, & officio iudicandi, l.1. & 2. & l. cum vẽdente, C. vbi cau. fiſci, & l. ſi ea quæſtio, C. de his, quib. vt indig. Secundò, quia videmus collectorem
183 ex ſtylo curiæ (qui quidem † attendendus eſt, cap. quod
184 translationem, de off. deleg. cum ſimil.) deputari † cum facultate exercendi cenſuras, quod infra latiùs proſeque-
185 mur; huiuſmodi autem facultas apertè ſupponit † iuriſdictionem ordinariam, aut delegatam, vt patet ex text. in c.1. c. præterea, & c. ex literis, de off. deleg. c. cum ab Eccleſiarum Prælatis, de off. ordin. c. cum in Eccleſia, de maior. & c bed. eſtque communis tam Theologorum in 4. ſententia, diſtinct.18. vbi D. Thom. q.2. art.2. quàm Canoniſtarũ in d. iuribus, ex quibus plurimos refert, & ſequitur Couar. in relect. c. alma mater 1. par. §.11. num.1. & ſeqq. de ſent.
186 excom. in 6. Eſt autem collector † iudex delegatus, non ordinarius, cum neq; iuriſdictio eorum concurrat in om-
187 nibus cum ordinarijs, ſicut † iuriſdictio legatorum, iuxta tex. & quod ibi tradunt Doct. in c.2. de off. deleg. libr.6. & Specul. tit. de legat. §. nunc videndum, verſ. legatus, licèt
188 impropriè collectores vocentur † nuntij Sedis Apoſtolicæ, & gaudeant certis priuilegijs, & honoribus, vt voluit Rot. d. deciſ.12. de præben. in no. neq; deputati ſint, aut de
189 legati † ad vniuerſitatem cauſarum, ſed potiùs ad vnũ negotium decimarum, per ea, quæ not. Bart. in l.1. in fin. ff. quis & à quo appell. gloſſ. in clem. & ſi principalis verſ.

foraneo,

foraneo,de reſcript. Imol. & Doct.in c. quoniam Abb.de off.deleg.ſed ſi aliquam vniuerſitatem habet, ea eſt perſonarum, non cauſarum,quo caſu † cenſetur quis factus 190
iudex delegatus,non ordinarius, vt patet ex text. in c. vt officium,de hæret.in 6.cum alijs, de quibus latè per Menoch.de præſumpt.lib.2.præſump.16.num.31.Accedit & illud, quod ſicut delegatus poteſt † compelli ad recipien 191
dam delegationem,c.paſtoralis,& c.ſanè,de off. deleg.ita etiam collectoriæ,& ſubcollectoriæ officium conferri po teſt † in inuitum, vt ſingulariter decidit Rot. Rom. d.de- 192
ciſ.12.num.1.de præben.in nou. quam etiam ſequutus eſt Caſſad.deciſ.vnic.num.4.ſub tit.de verb.ſign. Opinio autem illa,quæ vult collectorem ſolùm eſſe † negotiorum 193
geſtorem,fortè procederet, quando collectores deputarentur ſine facultate coercendi per cenſuras, prout hodie nullus deputatur;eademque ratione, quãdo ſubcollector deputaretur vt merus, ac nudus exactor, quod & Bellen. d.q.94.num. fin. adnotauit. Cæterum ex eo, quod ſupra admonuimus.& inferiùs latiùs oſtendemus, collectorem habere facultatem exercendi cenſuras contra non ſoluentes, illud plane ſequitur, laicum non poſſe † eſſe colle- 194
ctorem,quod in terminis tradidit,& latiùs probat Bellen. d.tract.q.105.laicus enim regulariter non eſt capax † iu- 195
riſdictionis eccleſiaſticę,neq; poteſt cenſuras exercere,vt optimè & fusè probat Couar.d.relect.c.alma mater 1.par. §.11.num.3.Abb. c.2.num.5.de iudic. Hinc eſt,quòd communiter dicitur, laicum non poſſe † eſſe vicarium Epi- 196
ſcopi,quod tradit Abb.d.c.2.num.9.& 12.vbi Fel. num.6. Dec.num.15.idem Abb.in c.cum cauſam,num.9.de elect. Franc.Marc.deciſ.Delph.1001.in 1.par.& alij, quos referunt,& ſequuntur.Bertach.trac.de Epiſc.tit.de vic. Epiſc. nu.14.Rebuf.in praxi benef. tit.de vic.Epiſ.nu.11.Camil. Borel.in trac.de cõpromiſ.§.2.gl.1.nu.85.nouiſſ.Iac.Sbroz. in trac.de vic.Epiſ.q.31.n.2.& ſeqq.lib.1.quãuis fortè poſ ſet laicus † ex ſpeciali permiſſu Papæ eſſe vic.Epiſ.vt latè 197
tradit Sbroz.d.q.31.nu.13.&duob.ſeqq.& cenſuras exercere,vt voluit gl.in §.verum 32.diſt.& c.bene quidem 96. diſt.Abb.d.c.2.num.5.de iudic. & c. cauſam quæ, num.3.
de præ-

de præſcript.quem ſequitur ibi Fel.num.6. vbi quamplu-
res alios ad id refert. Vnde poſſe etiam laicum ex certa
198 ſcientia per ſummum Pontificem deputari † collectorem
cum iuriſdictione, & coerctione voluit Bellen. d.q. 105.
nu.3. de quo ego in præſentia diſputare non intendo; ſat
verò nunc nobis ſit, laicũ regulariter non poſſe cenſuras
exercere, atque adeo neq; collectorem, aut ſubcollectorẽ
eſſe cum coerctione, ſed ſolum merum, ac nudum exacto-
199 rem decimarum, quod bene poteſt † laico demandari, vt
etiam adnotauit Bellenz.d.q. 105.num.2. & colligitur ex
Butr.d.c.2. Archid.in c.noua 16.q.7.& Rom.conſ.268. Il-
lud demum circa qualitatem collectoris adnotare lubet,
200 eum debere† tranſcendiſſe ætatis an num.18.niſi Papa ex
certa ſcientia deputaret exiſtentẽ in inferiori ætate, alias
deputatio cenſeretur ſubreptitia; ita in ſpecie Bellenz. d.
tract.q.108.in princip.id probans per tex.à contrario ſen-
ſu in c.cum vigeſimum, de off. deleg. vbi id clarius nota-
201 runt Abb.& Imol. in † delegato, qualis eſt collector, vt
202 ſupra diximus. Immo debet eſſe ea perſona † qualificata
iuxta tenorem c.ſtatutum, §.1. de reſcript. in 6. vt nimirũ
ſit vel conſtitutus in dignitate, vel canonicus Eccleſiæ ca-
thedralis, vel officialis Epiſcopi; Religioſus quoq; debet
eſſe non ſimplex profeſſus, ſed qualificatus, puta Abbas,
vel Prior conuentualis, iuxta clem.& ſi principalis, de re-
203 ſcript.quod idem eſſet in † ſubcollectoribus eorum, quan
do eis tradita eſſet tota poteſtas competens ipſis collecto-
ribus, per text.d.c.ſtatutum, §. in nullo, ita tradit Bellenz.
204 d.q. 108.num. 2. & 3. ſecus vero eſſet † vbi tam collector,
quàm ſubcollector deputatus ſolùm fuiſſet ad nudum mi
niſterium exactionis, vt not.Bellenz.d.num.2. per ea, quæ
traduut Archid.& Gemin.d.§.in nullo.
205 Secunda Concluſio. Poteſt collector† ſine ſpeciali cõ-
miſſione ſubcollectorem deputare; ita Bellenz. d. tract.q.
106.in princ.poſt Rot.deciſ.256.incip.item ſi collector, in
no.quæ apud me eſt 265.ſeu 9.de off.deleg.& incip. ſi col-
206 lector, in no. Immo dicit ibi Rot.quod ſi non fuerit † limi
tata facultas vnicum ſubſtituendi, poterit plures ſubſti-
tuere, per tex.in c.1.cum ibi not. de procur. in 6. quin etiã
in caſu

in caſu huiuſmodi limitationis, & reſtrictionis facultatis concludit, poſſe † plures ſucceſſiuè ſubcollectores ab eo 207 cõſtitui; qđ & ſequuntur ibi Add. & Bellenz. d.q. 106. nu. 4. quàmuis † per vnius ſubſtitutionem eo caſu alter cenſe 208 retur reuocatus, vt ibid. oſtendunt Rot. & Add. Ratio verò principalis concluſionis ea eſt; ſiue enim dicamus, collectorem eſſe delegatum Papæ, vt ſupra oſtendimus, poterit † ſubdelegare vices ſuas, & ſubſtituere aliquã, l. à iu- 209 dice. C. de iudic. & cap. ſuper quæſtionum, §. 1. & 2. de off. deleg. cum ſimul. ſiue etiam dicamus cum Rot. loc. cit. & alijs, eum eſſe negotiorum geſtorem, & procuratorem Cameræ Apoſtolicæ, tunc † etiam poterit, ſiue dicatur gene 210 ralis procurator ad negotia l. ſi procuratorem, §. ſi quis mandauerit ff. mand. l. 1. §. magiſtrũ ff. de exercitor. l. quicunq; §. fin. ff. de inſtitor. & c. 1. in fin. de procur. in 6. ſiue etiam dicamus, illum procuratorem eſſe ſpecialem ad limitatum effectum leuandi decimas beneficiorum, non ideo minus poterit ſubſtituere, per ea, quæ tradit Bart. in l. fin. in. fi. ff. de diuerſ. & tempor. præſcript. & Bald. in l. qđ quis, C. de procur. per tex. in c. is cui in 1. reſponſ. de procur. eod. lib. Prædictam autem concluſionem declara non procedere, vbi in deputatione collectoris Papa † appone- 211 ret aliqua verba, ex quibus colligeretur, electam fuiſſe induſtriam perſonæ, vt ſi diceret, † de tua prudentia, vel 212 circũſpectione pleniùs confidentes, vel ſimilia; tunc enim non poſſet ſubcollectorem deputare, vt in ſpecie monet Bellenz. d.q. 106. nu. 5. per ea, quæ de ſubdelegato tradunt Inno. & Imol. in c. fin. de off deleg. vbi textus ipſe in §. fin. diſponit, tunc non poſſe fieri ſubdelegationem, cum electa eſt induſtria perſonæ; quod idem de ijs verbis in ſubdelegato ſcripſerunt Andr. Gail. pract. obſer. lib. 1. obſer. 97. nu. 6. & Menoch. d. tract. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 21. num. 17. & de arbitr. iud. lib. 1. q. 68. nu. 11. idem quoq; eſſet, ſi Papa diceret, de fide, & legalitate tua confidentes, tunc enim quoque electa eſſet induſtria perſonæ Bellenz. d.q. 106. num. 6. per ea, quæ de his verbis tradit Butr. conſ. 48. incipit abſq; diffuſione in fin. quod idem patet ex Menoch. d. num. 11. Immo idem putarem, ſi onerata fuiſſet conſcien-

conſcientia collectoris, iuxta ea, quæ latè proſequitur Menoch.d.præſump.21.num.16.& d.q.68.num. 12. aut dictũ fuiſſet, ipſe faciat, vel ſuis manibus, ſeu per te ipſum, vel perſonaliter cognoſcas, & facias; vel adſint verba geminata, maximè ex interuallo appoſita, per ea, quæ fusè, & optimè hac de re tradit Menoch.d. præſumpt. 21.num.6. vſq; ad 16. In dubio autem non eſt dicendum, hoc caſu electam fuiſſe induſtriam perſonæ; neq; enim puto hoc
213 magnum eſſe, & arduum negotium, in quo ea induſtria † electa eſſe videatur, iuxta doctrinam, Bald. in l. liberti, liberteq; col.10.verſ.quæro denuo, C.de oper. liber. Innoc. d.c.fin.de off.deleg.& Iaſ.in l.more, ff.de iuriſd. omn.iud. num.65.quem refert, & ſequitur Menoch.d. præſump.21. num.4.& d.q.68.vbi alios recenſet, num.15. quod & facit
214 q.54.num.7.& 11. Nam licèt † arbitrio iudicis relinquatur, quod nam arduum negotium ſit, ita vt induſtria perſonæ electa cenſeatur, vt voluit Innoc.& Butr.d.c. fin.& poſt alios Menoch. d.tract.de arbitr.iud.lib.2.caſ.205.nu. 3.nullus tamen æquus iudex arbitrabitur id negotij ar-
215 duum eſſe, cum decimas exigere, ac leuare † non ſit magnæ induſtriæ, ſed facilè poſſit per quemcunque fidelem fieri, vt etiam notauit Bellenz.d.q.106.nu.2. & 3. vbi optimè quoq; ſoluit quod de publico ſtipendio opponi poterat ex l.per hanc C.de erog.mil.ann. lib.12. An verò vbi plures ſubcollectores deputantur, ille ſubcollector, qui
216 poſteriùs deputatus fuit, non facta mentione de primo † cenſeatur reuocatus, & quomodo, pulchrè, & latè proſequitur Bellenz.d.tract.de charit.ſubſid.q.109.ita vt ad eũ te remittere ſufficiat. Illud tamen vnum te admonitum velim, quòd dum refert abſolutè Rot. in ſuperius alleg. deciſ.267.tenentem, priorem ſubcollectorem cenſeri reuocatum, id non aſſerit ſimpliciter Rot. ſed apertè loquitur in caſu, quo collector habebat limitatam quoad hoc facultatem, vt nimirum nõ poſſet niſi vnum ſubcollectorem in ſingulis ciuitatibus, ac diœceſibus conſtituere; qđ patet ex eius deciſ.initio, cuius verba retulerat idem Bellenz.q.106.nu.4. Quando autem facultas collectoris tran
217 ſire † poſſit ad ſucceſſorem in dignitate, colligi poteſt ex

ijs, quæ

ijs, quę tradidit Menoch.d.q.68.ferè per totam,& Doct.in c.quoniam Abbas de off.deleg.

Tertia Concluſio. Facultas, & poteſtas collectoris † 218 probanda eſt per literas, & non per teſtes, ita voluerunt Do.de Rot.deciſ.mihi 10.de off.deleg.aliàs 266.incip.dixerunt,& concluſerunt, in nou. quàmuis eam aliter alleget Bellen.d.tract.q.110.eandem opinionem ſequens, nu. 1.adducit autem Rot.tex.in l.vnic.C.de mand.Princ.& c. cum in iure, de off.deleg.& in extrau.Bonif. VIII.quæ incipit iniunctæ,& eſt 1.de elect.in commun. quæ tamen loquitur non de deputatione, aut delegatione aliqua, ſed ſolùm decernit,ne † Epiſcopi,alijque Prælati ad proprias 219 Eccleſias accedant,in ijſque recipiantur ſine litteris prouiſionis,Bellen.verò d.nu.1.inter alia adducit text. & ibi Bart.in l.prohibitum,circa fin. ibi, cum literis noſtris cognouerit,C.de iur.fiſc.lib.10.& l.1.quæ etiã vnica eſt, C. de ſuper indic. lib. eod. idem poſt alios nouiſſimè tradit Maſcard.tract.de probat.concl.317.nu.1.volum.1. Quod idem procedit † in viro excelſo,& honeſta perſona, vt pa- 220 tet ex Bart.in l.palatinos,C. de collat. fund. fiſcal. lib. 11. Abb.in c.cum olim,il 1.de priuil.cum alijs, quos ad id referunt,& ſequuntur Menoch.d.tract. de præſumpt. lib.2. præſumpt.15.num.4.vſque ad 9.& Bellenz.d.q.110.nu.6. & tribus ſeqq.dum illud probant† delegato,etiam ſi per- 221 ſona illuſtris ſit,& honeſta, non credi ſine literis delegationis, vbi maximè agitur de præiudicio tertij, quod non exiguum ſit; quod cum in caſu noſtro eueniat,optimè concludunt Bellenz.loc.cit.& Maſcard.d.conclu.317.num.2. quod etiam circumſcripto ſtylo curiæ, collectori fides adhibenda non eſt ſine litteris deputationis. Hæc autem ipſa concluſio extenditur, † vt non probetur collectoris 222 facultas per tranſumpta litterarum, ſed per originalia:ita in ſpecie voluerunt Bellenz.d tract.q.113.in princip.poſt Rom.conſ.336.circa primam conſultationem,num.5.& poſt alios Maſcard.d.concl. 317.nu.6.pro quo optimè facit tex.in c.1.de fid.inſtr.& l.ſancimus,C.de diuerſ. reſcr. canonizata in c.ſancimus 25.q.2.& Auth.ſi quis in aliquo C.de edend.quæ iura dicunt † exhibenda eſſe originalia, 223

224 non exemplaria. Quod ipſum tempera, niſi aut † tranſumptum fuiſſet nulla tunc lite pendente aliquod exemplum ſeruata forma text. in c. fin. de fid. inſtr. vt per ea, quæ ibi, & d. Auth. ſi quis in aliquo tradunt Doct. voluit in his ter
225 minis Bellenz. d. q. 113. num. 3. & 4. aut ſumptum fuerit † ex regiſtris bullarum Papæ; per tale enim tranſumptum probaretur huiuſmodi facultas collectoris ſaltem in curia, vt in ſpecie tradunt Bellenz. d. q. 113. num. 6. & ſeqq. Maſcard. d. concl. 317. num. 7. & 8. iuxta ea, quæ tradunt Dom. de Rot. deciſ. 28. nota ſumptum, de probat. alias 621 in antiq. & alijs deciſ. de quibus per eos. Declaratur verò hæc eadem concluſio. Primò; vt non procedat, quando
226 collector † eſſet deputatus ad colligendas decimas in curia Romana, ſeu ab Eccleſijs illius vrbis, Papa ibi exiſtente; tunc enim talis deputatio poterit probari per teſtes, vt voluerunt Maſcard. d. concl. 317. num. 9 & ſeqq. & Bellen. d. q. 110. nu. 10. per ea, quæ tradunt Specul. tit. de probat. §. videndum, verſ. quid de auditoribus, num. 3. Archid. in c. nobiliſſimus 96. diſt. Rom. in l: ſciendum, colum. 12. nu. 50. ff. de verb. oblig. Mil. in repertor verbo probatio delegationis, & Fel. in c. cum in iure, num. 6. de off. deleg. Cuius rei ea ratio affertur, quoniam tunc ad ſummum Pontificẽ facilè quiſq; poteſt confugere, propter quam rationem putarem idem dicendum, licèt deputatus fuerit collector decimarum in Romana curia, & alibi; dum enim Romæ colligit, ei adhibetur fides abſque literis ſolùm per teſtes, ſicut de tranſumpto ſupra dictum eſt. Secundò declara-
227 tur, vt fortè non procedat, † vbi litteræ collectoriæ eſſent amiſſæ; tunc enim per teſtes probari poterit tenor litterarum deputationis, & earum amiſſio, vt in ſpecie limitauit Maſcard. d. concl. 317. num. 11. & 12. per ea, quæ de dele-
228 gatione † tradidit Innoc. in c. cum olim, il 1. de priuil. quẽ ſequitur Rot. deciſ. 21. num. 7. de conceſſ. prębend. in nou. Bellam. deciſ. 595. & 611. & alij, quos ille refert; à qua tamen ſententia diſceſſit Bellenz. d. q. 110. num. 9. quod ante eum in delegato voluit gloſſ. d. c. cum olim. Subcollecto-
229 ris verò facultas † bene probari poteſt per teſtes, vt in terminis voluerunt Dom. de Rot. d. deciſ. 10. num. 1. de off. deleg.

deleg.in no.&ibi Add.licèt compilator † contrarium ſen 230
tire videatur; ſed idem tenent, & latè probant Bellenz.d.
tract.q.111.num.1.per totam,& poſt alios Maſcard.d.cõ-
clu.317.nu.15. & 16.Et ratio clara eſt, quoniam cum hic
caſus non reperiatur exceptus,ſtabimus regulæ, quod pa
rem † vim habeant in probatione teſtes, & inſtrumenta,l. 231
in exercendis, C.de fid.inſtrum.cum ſimilib. Alias ratio-
nes ad id adducit Bellen.d.q.111.vbi etiam probat † idem 232
eſſe,ſi collector deputetur ſolùm ad nudnm miniſterium,
vbi ſaltem quęritur ſolùm de præterito,an quis fuerit col
lector.Poterit etiam probari ſubcollectoris facultas † per 233
ſolas literas collectoris cum eius ſigillo, ſine manu nota-
rij,aut ſubſcriptione teſtium;ita in ſpecie docent Bellenz.
d.tract.q.114.per totam,& Maſcard.d. concl.317.nu.3.id
autẽ probatur ex ſingulari dicto Inn. in c.quoniam cõtra,
poſt medium,de probat. quem ſequuntur Archid.Io.An.
& Gem.in c.ſi à delegato,de off.deleg.lib.6.Butr.in c.poſt
ceſſionem colu.2.de probat.Do.de Rot.deciſ.17.nota,qđ
non creditur,de probation.aliàs701.in antiq.deciſ.7.vtrũ
credatur,de off.deleg.aliàs 574.in antiq. & deciſ. 10. vo-
luerunt, & ordinauerunt,verſ.contra primam concluſio-
nem,de prob.aliàs 348.in no. qui omnes in eo conueniũt,
ſubdelegationes † probari per ſola ſigilla delegatorum 234
ſubdelegantium. Neq; obſtant tex.in d.c. quoniam cõtra,
de probat.& c.cum à nobis,de teſt.vt optimè oſtendit Bel
len.d.q.114.nu.2.vbi etiam probat hanc concluſionẽ om-
nino expeditam,& indubitatam eſſe, ſi ſubcollector depu
tetur tamquam nudus exactor,per tex.in l.1.ff.de procur.
& clem.1.eod.tit. eoq; caſu debet priùs litteras recipere,
quàm officium exerceat; quod tamen indiſtinctè tradit
Maſcard.d.concluſ. num.5.

Illud demum in hac concluſione de facultate collecto-
ris,ac ſubcollectoris omittendum non eſt; quòd vbi de il-
lorũ deputatione nullatenus neq; p literas,neq; per teſtes
conſtat,neq; etiam † poterit per communem hominũ exi- 235
ſtimationem probari,iuxta tex. in l. Barbarius ff. de offic.
præt.vt in ſpecie voluerũt,& ſatis probant Bellen.d.tract.
q.112.per totam,& Maſcard.d.concl.317.nu.17. & duob.

ſeqq. Ex eo autē maximè id probatur, ſiue quia d.l. Barba-
236 rius, † nō habeat locum in delegato, cum de ordinario loquatur, prout inter cæteros voluit Inno. in c. cum dilecta; & c. ſciſcitatus, de reſcript. & alij, quos refert Anto. Gabr. com. concl. l. 1. tit. de prob. concl. 8. nu. 31. ſiue quia ibi ſupponitur deputatio, ſolùmq; aderat vitium, & inhabilitas in iudice, quomodo etiam ſoluuntur l. ſi arbiter, C. de ſen. & interlocut. om. iud. & §. tua, verſ. verum 3. q. 7. qui etiam tex. loquuntur in delegato. Et hoc eſt, quod poſt Fel. d. c. cum dilecta, & c. ſciſcitatus, ac Pariſ. conſ. 136. volu. 4. voluit Gabr. d. conclu. 8. nu. 32. & 47. dum ait, d. l. Barbarius, procedere, vbi adſit ſolum vitium perſonæ, non autem vitium reſcripti. Poſſet tamen diſpoſitio d. l. Barbarius locū habere quotieſcumq; gerit quis ſe pro collectore in prouincia, in qua eſſet Camerarius, vel ſummus Pontifex, aut alius habēs facultatem deputandi talem collectorem, vel quis ſe gereret pro ſubcollectore in prouincia, in qua eſſet collector; ex quo enim Superior, ad quem ſpectat, veriſimiliter ſcit, & illos ſuſtinet, geſta per eos ſuſtinentur, & valent, prout ex not. per Iaſ. d. l. Barbarius, nu. 5. Gondeſal. in tract. de legat. 1. par. q. 6. in fine, & alios, in his terminis optimè tuetur Maſcard. d. concl. 317. num. 20. & ſeqq.

237 Quarta Concluſio. Poteſt collector † excommunicare, ſuſpendere, & interdicere non ſoluentes decimas; ita in ſpecie tradit Bell. d. trac. de char. ſubſid. q. 45. & ꝓbatur ex eo, qm̄ collector eſt delegatus, vt ſuperiùs hac ipſa q. cōcl.
238 1. oſtendimus; delegatus autem poteſt † cenſuras exercere, vt eſt tex. in c. præterea, & c. ex literis, de off. deleg. vbi id not. Doct. & in c. 1. eod. tit. ext. & in 6. Bal. l. nulli, C. de ſen. & interloc. com. iud. ſed mihi videtur hæc cōcluſio optimè in terminis probari in ſæpius cit. extrauag. vn. Bonif. verſ. ſuper his autem, de decim. dum ibi dicitur, ſuper his autem fiet compulſio per cenſuram eccleſiaſticam, prout nobis, & illi, cui hoc committendū duxerimus, viſum fuerit expedire: proferatur autem, ſi expediens viſum fuerit, excommunicatio generaliter, vel ſpecialiter in eos, qui in ſolutione decimę, vel ſuorū ęſtimatione prouētuū, cū fuerit facienda, fraudem, vel malitiā ſcienter duxerint adhi-

bendam:

bendam: hæç Bonif. In perſonis tamen Epiſcoporum ſer-
uare debet † modeſtiam, de qua in c. quia Pōtificali, quod 239
eſt 2. de off. deleg. lib. 6. vt nimirum, priùs eis ingreſſus Ec
cleſiæ interdicatur, vel ſacerdotale miniſterium, ac dein-
de ab officio ſuſpendantur, ac ſubſequenter cōtra eos ag-
grauetur cenſura eccleſiaſtica; atq; ita in hac ſpecie mo-
net Bellenz. d. q 95. quinimo cum de quantitate ſolùm, &
æſtimatione fructuum agitur, circa ſolutionem decimę tā
Epiſcopi, quam Abbates, cæteræq; perſonæ eccleſiaſticæ
honorabiles nō ſuſpectæ † proprię conſcientiæ relinquū- 240
tur, ita quod ſufficiat quoad tales excommunicationis ſen
tentia, quę in nullo modo ſoluentes, vel ſcienter adhiben-
tes fraudem, vel malitiam circa ipſius decimę ſolutionem
generaliter proferetur, prout diſponitur in d. extrau. verſ.
Epiſcopi autem & Abbates; cū tamen † alij, quos præuijs 241
informationibus, & inquiſitionibus conſtiterit minus de-
bito ſoluiſſe, ſpecialiter excommunicari poſsint, vt in ead.
extrau. habetur verſ. prox. præced. incip. ſed ſi ex probabi-
libus. Quod vero diximus de interdicto, intelligendū eſt † 242
de ſpeciali, hoc eſt, certæ Eccleſiæ, non autem generali ali
cuius villæ, vt in hac ſpecie voluit Bellenz. d. tract. q. 25.
num. 1. & q. 95. nu. 3. & 4. prohibitum enim eſt, immo nul-
lum interdictum generale † contra ciuitatem, caſtrū, aut 243
alium locum latū auctoritate ordinaria, ſeu delegata pro
pecuniario debito, vel pro cuiuſuis pecuniæ quantitate,
eò maximè, quia eorum locorum domini, aut incolæ ſin-
gulares perſonæ intra ſtatutum terminum huiuſmodi de-
bitum non perſoluunt, vt latiùs cauetur in Extrau. Bonif.
VIII. quę incipit prouidè attendentes, & eſt 2. de ſen. excō.
in comm. id quod etiam notant, & latiùs proſequuntur Io.
An. & Gemin. in c. præſenti, de ſent. excom. in 6. & Io. Cal-
der. in tract. de interd. Eccleſ. verſ. ſi quæratur, An vacāte,
& verſ. item quæro, an extrau. Poterit tamen † illud inter- 244
dictū generale ferri, ſi priùs lata fuit ſententia excōmuni-
cationis in ſingulares perſonas, & ea cōtempta fuit, vt tra
dit Bellen. d. q. 25. nu. 4. cauſa enim interdicti generalis im
mediata, & propinqua eſt † contēptus excōmunicationis, 245
vt optimè adnotauit Cald. conſ. 8. Epiſcopus interdicit, de

 ſent.

246 ſen.excom.Quomodo vero faciēda ſit monitio † clero,vel
collegio,quando collector vult decimam exigere,& quo-
247 modo † contra non ſoluentes promulganda ſit generalis
ſententia,colligitur ex d.extrau. vn. de decim. verſ. ſed ſi
ex probabilibus,& verſ.volumus quoq; latiuſq; proſequi-
248 tur Bellenz.d.tract.q.100.& duabus ſeqq. Poterit quoq; †
collector aliter mulctare nō ſoluentes decimas; licèt ſub-
249 collector non tantam pœnam imponere poſſit, † ſicut col
lector,vt in hac ſpecie reſoluit Bellen.d.trac.q. 96.per ea,
quæ de delegato,& ſubdelegato tradunt Innoc. Hoſt.&
Butr.in c.1.de off.deleg.gloſſ.& Innoc.in c.paſtoralis §.fi.
eod.tit.& communiter Doct.ex quibus pleroſq; idem Bel
250 len.refert. Non tamen credo,quòd † poterit collector be-
neficijs priuare nō ſoluentē,prout in delegato ſentit Hoſt.
in c.pro humanis,de homic.in 6. licèt contrarium ſentiat
Innoc.in c. quia diuerſitatem, de conceſſ. præbend. Quin
251 etiam poſſunt non ſoluentes decimas † capi perſonaliter,
vt in terminis tradit,& optimè probat Bellenz. d. tract.q.
252 98.quod idem erit † in Rectoribus vniuerſitatum, & capi
tibus collegiorum pro ſuis collegijs, vt idemmet Bellen.
adnotauit d.tract.q.99.per tex.in l.1.in prin.ff. de muner.
& honor.& ea,quæ tradunt Bart.in l.4.§.actor.ff. de re iu
dic.& Bal.in l.etiā,col.5.C.de execut.rei iud. & l.1.§.qui-
bus ff.quod cuiuſq; vniuerſ.nom. Secus verò eſſet in hoc
253 vtroq; caſu, vbi beneficiati, ſeu iſti Rectores † eſſent Do-
ctores actu legentes,prout de beneficiatis voluit Bellenz.
d.q.98.num.7.iuxta doctrinam Bart.in l.medicos,per illū
textum,C.de profeſſoribus,& medicis,lib.10.Neq; etiam
254 poterit collector † inuocare brachium ſeculare contra nō
ſoluentes ſine ſpeciali commiſſione,& mandato ſedis Apo
ſtolicæ,prout habetur in d.extrau.vn.verſ. prouiſo hacte-
nus,in fin.quod etiam not.Bellen.d.tract.q.97.nu.1.Card.
d.clem.fin.q.16.de decim.Imol.num.13. quàmuis alioqui
255 de iure communi † tamquam delegatus id poſſet, vt latè,
& optimè probat Bellenz.d.n.1. de quo not. in c.1. de off.
ord.c.ſi quando,& c.ſignificaſti,de offic.deleg.&cap.cum
non ab homine, de iudic.

Quinta Concluſio, Collector non poteſt in exactione

decimæ

decimæ loco pignoris,vel aliàs †. capere vaſa ſacra , para- 256
menta,libros,& alia ad cultum diuinum deputata;ita per tex.in d.clem.fin.quæ incipit,beneficiorum,de decim.notauit ibi gloſſ.Card.Imol.& cæteri Bellenz. d. tract. q.15. nu.3.& q.88.91.& 93.num. 1. quæ tamen clem. ſolùm loquitur,vbi decima beneficiorum alicui per Papam conceditur;ſed idē habemus in d.extrau. vn.verſ.vlt.cuius hæc ſunt verba;quodq; ad vaſa ſacra,paramenta,calices, cruces,& libros,aliaq; bona mobilia ad cultum deputata diuinum,vel ad priuilegia eccleſiarum , & monaſteriorum, aliorumq; locorum eccleſiaſticorum ipſius occaſione decimæ manus nullatenus extendatur ; quod idem fortè di-
cendum erit † in ijs, quæ ſunt promiſcuo vſui deputata, 257
prout eſſet liber,quo ſacerdos & domi , & in eccleſia vtitur,& ſimilia;neq; enim ea capi poſſunt in pignus , vt vo-
luit Bellen.d.q.93.quoniam magis † dignum trahit ad ſe 258
minus dignum,c.quod in dubijs,de conſec. Eccleſ. vel altar.& c.vnic.eod.tit.in 6.cum ſimilibus,&per alia,de quibus per eum . Illa ſanè hac in re certa ſunt,& omnino no-
tanda,quæ hic ordine lubet ſubijcere . Primò,non poſſe † 259
huiuſmodi vaſa ſacra,& ornamenta diuino cultui dedicata, de quibus antea diximus , etiam à ſponte dantibus pignori accipi,prout ex d.clem.fin.colligit ibid. Paul.Leaz. quem ſequitur Bellenz.d.tract.q.89. Secundò, quod ſi nihilomin⁹ collector vult capere huiuſmodi res ſacras,quas
notorium ſit eſſe diuinis officijs deputatas,† poſſe ei ſaltē 260
poſt appellationem violēter reſiſti,vt latè, & optimè probat Bellenz.d.trac.q.90. quomodo poſſunt intelligi Paul. &Card.d.clem.fin.q.15.& alij quoquot abſolutè dixerūt, poſſe collectori huiuſmodi res capienti reſiſti; quo etiam
caſu,ſi collector ferat † excommunicationem,aliaſue cen 261
ſuras contra non exhibentes huiuſmodi res,erunt illæ cenſuræ nullæ ipſo iure , vt optimè voluit Paul. & Card.loc. cit.oſtenditq; Bellen.d.tract.q.24.ac not.Gig. trac.de pēſ. Eccleſ.q.60.num.3.& colligitur ex Abb. in c.1. de re iud.
quinimo in † caſu huius notorietatis poterit collector pu- 262
niri ab ordinario ratione notorij delicti,vt latè,& optimè probat Bellenz.d.tract.q.91.per ea, quæ tradit Cyn.Petr.

&Bald.in Auth.qua in prouincia,C.vbi de crim.agi opor. gloſſ.vlt.vbi Butr.& Abb.in c. fin. de reſcript. & per alia, de quibus ibi per Bellen.qui etiam q. ſequenti optimè declarat,quomodo arbitraria pęna affici poterit, iuxta qualitatem delicti pulchrè diſtinguendo de rebus cõſecratis, & benedictis,& non conſecratis,aut benedictis; & vtrum actu ſint deputatæ, vel ſolùm deſtinatæ cultui diuino: quod etiam facit quæſt.88.

263 Sexta Concluſio. Poteſt collector decimæ † liberare, & quietare eos, qui ſoluerunt decimam etiam ſine ſpeciali mandato;ita Bellenz.d.tract.q.103.num.1.ſatis enim id includitur in mandato ad recipiendum, iuxta text. & ibi Bald.in l.abſtulit,C.de nouat.& in l. ſi debitorem, ff. eod. Immo poterit etiam liberare eos,qui nõ ſoluerunt, & cõfiteri ſe ab eis recepiſſe, vbi maximè mandatum ſit ad recipiendum,& confitendum,vt ex ſententia Ang. & Imol. in l.à Diuo Pio, §. ſed ſi emptor ff. de re iudic. Bald.Salic. Fulg.Caſtr.in l.2.§.ſin.ff.ſi cert. pet. & communi reſoluit Bellenz.d.tract.q.104.num.1.qui etiam num.2.idem probat,vbi non adſit verbum, confitendum, ſed ſolum,quietandum,num.verò 3.& 4.id limitat procedere, vbi collector ſit ſoluendo,aliàs ſecus, per tradita ab Ang. & Imol. d.§.ſed ſi emptor,& alijs,d.verò q.103.per text. in l. ſicut
264 datam,C.de lib.ca.& ibi Bald.& alios probat teneri † collectorem ſoluentibus,ſi illud petant, inſtrumentum liberationis facere.

265 Septima & vltima Concluſio. In exactione decimæ † proceditur executiuè, & incipitur à præcepto; propoſito enim edicto, & generali monitione, vt termino tot dierũ debeãt tam ſingulares perſonæ,quàm collegia ſoluiſſe, ſi non ſoluerint,poterit in eos ferri cenſura, vt colligitur ex d.extrauag vnic.verſ.ſed ſi ex probabilibus, & verſ. volumus quoq; & in ſubſidio charitatiuo latè probat Bellenz. d.tract.q.15.nu.1.poſt Rot.deciſ.425.incipit, item extra Rotam,in no.ſed mihi eſt 19.de dol.& contum. alias 444. in no.& incipit extra Rotam,vbi etiam tradit Rot. quan-
266 do † audiatur allegans, & probare volens ignorantiam edicti. In decima verò Papali id patet ex latè traditis per

Bellen.

Bellen.d.tract.q.100.& duobus ſeqq.ad quem te remitto, ne illius dicta,aut verba tranſcribere videar. Poterit tamen† appellari à collectore multis ſaltem in caſibus,pro- 267
ut in charitatiuo ſubſidio latè oſtendunt Bellen.d.tract.q. 55.& Remig.qui totam eam quæſtionem etiam refert, & ſequitur in ſimil.tract:de charit.ſubſid.quæſt.52. In decima verò Papali admittit idem Bellenz.d.q.55.num.8.&
q.90.num.1.Primus autem caſus † eſſe poteſt,ſi nimis bre- 268
uem terminum ſtatuat adſoluendum, iuxta textum ſing. in c.1. de dilat. & gloſſ.in c.ex litteris,verb.infra triduum
de conſtit.cum ſimilib.Secundus,†vbi collector capit pi- 269
gnoris loco res, quas notorium eſt eſſe ſacras, & diuino cultui deputatas,vt in ſpecie voluit Bellenz.d.q.90. nu.1.
& nos ſupra ſemel admonuimus. Tertius,† ſi quis nimiũ 270
grauetur, quia multi impetrarunt exemptionem, neque alter de alterius exemptione, ac priuilegio mentionem fecit in impetratione, & reliquis, aut eorum aliquibus huiuſmodi exemptionem ſubreptionis opponentibus,collector eam reijcit,iuxta ea, quæ latè ſuperiùs tradidimus q.3.concl.7. Quartus, ſi à priuilegiatis priuilegium alle-
gantibus,† collector decimam exigat; niſi velimus tunc 271
proceſſum,& ſententiam ſuperinde ſecutam,nullam eſſe, per ea,quæ latè tradunt Cald.cõſ.9.de ſent.excom.Gig.de penſion.q.60.Bellen.d.trac.q.24.& nos ſup.q.3.cõcl.2.&3.

Quòd ſi pro complemento huius materiæ quæratur, An vbi exactio hæc,vel ſolutio decimæ Papalis in iudiciũ deducatur,ſummariè tractari poſſit, iuxta diſpoſitionem clem. diſpendioſam, de iudic. & formam clem. ſæpe de verb.ſign.Reſpondeo,diſtinguendum eſſe. Vel enim quęſtio eſt inter clericum, qui ſoluere debet,& illum,cui Pa-
pa decimam beneficiorum conceſſit, & tunc † res & cau- 272
ſa agitur plenariè; in his terminis loquitur gloſſ. d. clem. diſpendioſam,ver.decimis,de iudic.quã ibi ſequitur Pau. Card.Imol.& cæteri,idem Card.d.clem.fin.q.2.Imol.nu. 3.de decim.cuius tamen contrarium tenuit ibi Steph.Probant autem illi ſuam ſententiã tũ,quia hęc decima non eſt certa quota,c.fin. de vot.tum quia illa clem.diſpendioſã, exorbitat à iure, vnde eſt reſtringenda,c. quæ à iure, de

 reg.

reg.iur.in 6.cum ſimil.tum quia ad huius decimæ præſtationem non poteſt eo caſu cogi per cenſuram eccleſiaſticā præuia ſola monitione;cum id ſolùm locum habeat, cùm per Papam exigitur,quod tamen requiritur in d.clem.diſpendioſam,ad hoc,vt decimarum cauſa tractari poſſit,ac debeat ſummariè. Vel eſt quæſtio inter duos clericos,puta titularem,& penſionarium, ſeu vicarium, quia eorum
273 aliquis ſoluit, ac vult repetere, & tunc idem † dicendum puto propter eaſdem rationes; Vel demum quæſtio eſt inter Papam,vel Cameram,ſeu collectorem, & clericum,&
274 tunc dicerem cauſam † eſſe ſummariè tractandam, quicquid in contrarium voluerit Bellenz.d.tract. de charitat. ſubſid. quæſt. 39. tum quòd ita ſentire videtur Steph.d. clem.fin.tum quòd tunc poteſt fieri coactio per cenſuram eccleſiaſticam, vt ſupra concluſ.4. latè oſtendimus; tum per tex.in l.publicas,C.de fer.& l.ne quicquam §. de plano ff. de off.proconſ.iunctis alijs,quibus non ſatisfacit Bel
275 lenz.d.q. 39. num. 1. & 2.tum quia in † exactionibus functionum fiſcalium,tributorum, & collectarum ſummariè proceditur,vt poſt Bald.conſ.433. incipit, licèt &c. vol.3. tradit Marant.in ſpecul.aur.par.4.tit.de iudic.Mercat.nu. 181.tum demum, quia tunc res non patitur dilationem,
276 ideoq; † poteſt ſummariè tractari,iuxta ea,quę de alimentis tradit Bellenz.d.q.39.num.3.& 4.latè Aſin.in prax. iudic.§.3.c.31.num.6.& Surd.in tract.de alim.tit.8.priuil.2. num.1.& ſeqq.Ex quibus etiam iunctis ijs, quæ tradit Tiraq.de priuil.piæ cauſæ,priuil.153. probabile mihi redditur, regulariter appellationem non admitti in harum decimarum exactione.

Atque ex his finis ſit huic Tractatui de Decimis, ad laudem omnipotentis DEI, eiuſque genitricis, ac Virginis MARIAE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM, QVÆ IN HOC TRACTATV DE DECIMIS CONTINENTVR.

Prior nota ſingula capita;Poſterior verò capitum numeros indicat.

A

ACTIO confeſſoria, negatoria, aut ex dolo q̃n locum habeat in materia decimarum, remiſſiuè cap. 8. num. 38

Aduocati, & Doctores, qui militare dicuntur, tenentur de ſuo lucro decimam ſoluere 4.28. Idem in Cauſidico & Notario. 29

Aedificari poteſt eccleſia intra fines alteri⁹, & in ea inſtitui per Epiſcopũ ſacerdos percepturus obuentiones alicuius villa, vbi iam conſtructam parochiani ſine magno incommodo adire nõ poſſunt. 8.81

Aes alienum non deducitur in ſolutione decima Papalis. 9.174

Ager, qui pluries in anno fructus profert, toties decimabit. 4.12

Agnorum, & vitulorum decima ſolui debẽt, cũ ij nutriti fuerint nec indigẽt lacte materno. 6.14

Agnorum, ſeu vitulorum decimus ſolui debet, prout ſub virga paſtorali tranſit. 6.27

Animaliũ decima cui eccleſia ſoluatur. 4. 16. Et quid de lacte, lana, & fœtibus. 17

Anniuerſaria non computantur in reditibus, ſeu valore beneficijs neq; in Bulla veniunt nomine prouentuum, fructuum, redituum, iurium, emolumentorum canonicatuum, neq; etiam appellatione diſtributionum quotidianarum. 9.85

Anniuerſaria, ſeu mortuaria, an ſubiaceãt decima Papali. 9 84

Appellari poteſt a collectore multis in caſib. 9.267. Vt ſi nimis breuem terminum ſtatuat ad ſoluendum 268. Item vbi pignoris loco caperet res notoriè ſacras, vel cultui diuino deputatas nume. 269. Regulariter autem ab eo appellari non poteſt. 276

Appellari poteſt à collectore reijciẽte exceptionẽ ſubreptionis, vbi multi impetrauerũt immunitatem à decimis Papalib. nõ facta mentione de priori aliorũ impetratione 9.270. Itẽ ſi à priuilegiatis priuilegium allegantibus decimam exigat. 271

Appella-

Appellatio non admittitur, cùm per Rectorem à ſubdito decimæ exiguntur. 8.58. *ſecus ſi allegct priuilegium Papæ, vel compoſitionem legetimam* 59. *Ratio affertur. num.* 60

Argumentum à charitatiuo ſubſidio ad decimam Papalem valet. 9.125

Argumentum à feudo ad emphyteuſim iure procedit. 5.69

Aſſiſia quid ſit. 9.48

B

BAptiſmali Eccleſiæ regulariter debentur decimæ. 7.27. *latiùs tamen diſtinguitur nu.* 28 *& ſeqq.*

Baptiſmalis Eccleſia conſentiens fundationi parochiæ intra ſuos limites cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia pro illa portione limitum 7 30. *Non poteſt tamen propter hunc conſenſum aliquid temporale accipere.* 31

Baptiſmalis Eccleſia quæ ſit, & an ſit ſemper curata. 7.4

Beneficia tenuia, an ſubiaceant decimæ Papali. 9.38

Beneficia vnita ſubiacent decimæ Papali, ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè, ſiue aliàs quomodocunq; vniantur. 9.66

Beneficiati tenentur de prædijs eccleſiaſticis ſoluere decimas parochię, intra cuius fines ſita sũt prædia ex magis communi. 5.6. *& ſiue prædia illa ſint dotalia, ſiue non;num.* 7

Beneficium benignè, & largè eſt interpretandum. 4.82

Beneficium cõſuetum clericis aſſignari quodnam dicatur. 9.165

Beneficium ſemel taxatum ab habente poteſtatem taxandi habetur pro taxato, niſi interueniat actus contrarius. 9.164

Brachium ſeculare inuocari poteſt cõtra pertinaces in ſolutione decimarũ ſpiritualiũ. 8.57

Brachium ſeculare non poteſt à collectore decimarum Papaliũ inuocari ſine ſpeciali mandato. 9.254

Brachium ſeculare regulariter inuocari poteſt à delegato etiã ſine ſpeciali mandato. 9 255

C

CAnones, & concilia quæ indicant decimas diuino iure deberi, quomodo explicanda ſint. 1.32

Canonicatus ſubiacent decimæ Papali. 9.22. & 69

Canonicatus ſubiacẽt decimæ Papali tamquam beneficia. 9. 23

Canonici tenentur reſidere. 9.70

Capellæ ſubiecent decimæ Papali. 9. 20

Capellæ ſunt beneficia eccleſiaſtica. 9.21

Capi poſſunt perſonaliter non ſoluentes decimas Papales. 9.251 *Immo & Rectores Vniuerſitatum, & capita collegiorum pro ſuis collegijs* 252. *Niſi eſſent Doctores actu legentes.* 253

Cardinales an generali conſtitutione comprehendantur. 9.118

Cardinales an teneantur ad generale ſubſidium. 9.119

Cardinoles hodie ſemper eximuntur à ſolutione decimarum Papæ. 9 123.

Car-

Cardinales in materia præcipuè pœnali, & reuocatoria priuilegiorum non comprehenduntur in generali conſtitutione Papæ 9.112. Neq; in regulis Cancellariæ. 113
Cardinales non tenentur ſoluere decimam Papalem de ſuis beneficijs. 9.110
Cardinales ſunt pars corporis Papæ 9.114 & dicuntur filij primi gradus 115. et à Papa vocãtur filij, ſicut Epiſcopi fratres. 116.
Cauſa decimarũ Papaliũ plenariè tractari debet ſi quæſtio ſit inter clericũ, & eum, cui Papa conceſſit decimã beneficiorũ. 9. 272. Idem vbi quæſtio ſit inter duos clericos, puta titularem, & penſionarium. 273
Cauſa decimarũ Papalium ſummariè tractatur, vbi quæſtio eſt inter clericũ, & Camerã. 9.274
Cauſa decimarum ſpiritualiũ in petitorio agitari debet coram iudice eccleſiaſtico. 8.1
Cauſa decimarũ ſpiritualium ſũmaria eſt, ſi quæſtio ſit inter eccleſiã, cui de iure cõi debentur, & laicũ, qui ſoluere debet. 8.41
Cauſa decimarum ſummaria eſt, vbi quæſtio ſit inter duas eccleſias de iure decimãdi. 8.43. Idẽ ſi altera nitat̃ cõſuetudine. 44
Cauſa decimarum ſummaria eſt quando agitur contra Aduocatos, & alios impedientes, ne decimæ ſoluantur. 8. 51. Contrarium alij. 52
Cauſa decimarũ ſummaria eſt, cũ Rector agit contra eum, qui ſe tuetur à ſolutione priuilegio in iure ſcripto. 8.53. Aut etiã priuilegio ſpeciali, conſuetudine, vel præſcriptione. 54
Cauſa decimarum ſummaria non eſt, vbi de decimis agatur, quæ ſolum ex pacto, pollicitatione, aut voto debentur 8.46
Cauſa decimarum ſummaria non eſt, vbi quæſtio ſit inter laicos de iure decimandi. 8.47. Idem generaliter quando decimæ debentur iure ſpeciali 48. Secus ſi agatur de ſucceſſione feudi antiqui decimarum. 49
Cauſa decimarum, vbi quæſtio ſit meri facti agitari põt etiam corã iudice laico. 8.5. Poteſt tamen ẽt corã eccleſiaſtico, nu.7
Cauſa decimarum, vbi de iure ipſo agitur, non poteſt in laicum cõpromitti, vt in arbitrũ 8.20
Cauſa, ob quam decima Papalis imponitur, debet eſſe iuſtã 94. In dubi aũt iuſta præſumet̃. 95
Cauſa poſſeſſoria decimarum agitari poteſt corã iudice laico vbi quæſtio eſt facti incidens. 8.13. Poterit tamen etiam coram eccleſiaſtico immo debebit, vbi de poſſeſſorio principaliter agatur num. 14
Cauſa poſſeſſoria iuris decimandi & quæuis alia ſpiritualis non poteſt tractari coram iudice laico, quando vel res inter clericos ſolum agitur, vel reus eſt clericus. 8.18
Cauſa poſſeſſoria rei ſpiritualis, et eccleſiaſticæ dicitur abſolutè, & ſimpliciter ſpiritualis, & eccleſiaſtica. 8.12

Cauſa potentior attenditur, cum duæ concurrunt. 6.38

Cauſa ſpiritualis,& eccleſiaſtica, vbi quæſtio ſit meri facti ſaltē incidenter cognoſci poteſt à iudice laico. 8.6

Cauſa ſpiritualis in petitorio agi debet coram iudice eccleſiaſtico 8.2. Idem ſi poſſeſſorium mixtā habeat proprietatis rationem, nu. 3. Idem ſi curia mixta ſit ex clericis,& laicis. 4

Cauſa ſpiritualis regulariter ſpectat ad forū eccleſiaſticum 8.11

Cauſa ſummaria quid importet, et de modo in ea procedēdi. 8.55

Cauſæ, ob quas decimæ ſpirituales introductæ ſint. 1.39

Cenſuræ ferri non poſſunt, niſi ab habente aliquam iuriſdictionem. 9.185

Cenſus, & tributum ſolui non debet ante decimam; vel ſi ſoluatur computari debet in ſolutione decimæ. 6.37

Charitatiuum ſubſidium ſi ab Epicopo exigatur,& generale ſubſidium à Papa, vtriq; præſtandum erit 9.15. & ſi vtriq; non poſſit, præſtabitur Papæ, nu. 16

Chriſtiani, quæ teneantur ex diuino præcepto ſeruare. 1.19

Chriſtus quot modis veterem legem adimpleuerit. 1.21

Clauſula, cuiuſcunq; ſtatus, gradus, vel præeminentiæ exiſtāt, comprehendit etiam S. R. E. Cardinales. 9.122

Clauſula, quorum tenores pro expreſſis habeantur, quam vim habeat. 9.92

Clauſula, ex certa ſcientia, effectus. 9.134

Clauſulæ motus proprij qui ſint effectus. 9.133

Clerici tenentur ad decimas reales de bonis patrimonialib. 5.3. Idem quoad decimas prædiales 4. Quod tamen fortè non habet locum in ſacerdotibus, qui ſacra miniſtrant. 5

Clericus, et eccleſia poſſūt præſcribere exēpt. à tota decimas. 106

Clericus, & eccleſia poſſunt præſcriptione acquirere, etiam totam decimā in aliena parochia 5.107. etiamſi ipſi non habeant parochiam. 108

Clericus non poteſt conueniri coram iudice laico. 8.19

Clericus, qui per alium ſeruit Eccleſiæ ſuæ, quomodo ſoluet decimam Papalem. 9.53

Collector decimarum Papaliū eſt iudex, habetq; iuriſdictionem. 9.181. eſt autem iudex delegatus, non ordinarius. num. 186

Collector decimarum Papaliū debet eſſe perſona qualificata, iuxta tex. in c. ſtatutū §. 1. de reſcrip in 6. & clem. et ſi principalis, de reſcript. 9 202. Idem in ſubcollectore, in quem tranſlata ſit tota poteſtas. 203 ſecus, ſi vtriq; demandetur nudum miniſterium. 204

Collector decimarum Papaliū poteſt excommunicare, ſuſpendere,& interdicere non ſoluentes decimas. 9.237

Collector decimarum Papaliū quo modo liberare poſſit, & quietare ſoluentes, aut etiam non ſoluentes decimas. 9.263

Colle-

Collector decimarum tenetur ſoluenti decimas, ſi illud petat, inſtrumentum liberationis facere. 9 264

Collector Papæ debet tranſcendiſſe 18. ætatis annum 9.200. Idẽ in delegato. 201

Collector Papæ deputatur cũ facultate exercendi cenſuras. 9.184

Collector Papæ dici poteſt negotiorum geſtor, & quando 9.193

Collector Papæ poteſt ſine ſpeciali commiſſione deputare ſubcollectorem. 9.205. Immo & plures, niſi facultas limitata fuerit ad vnum 206 Quin etiam eo caſu poterit plures ſucceſſiue ſubſtituere 207. ſed tunc vno ſubſtituto alter reuocaretur. 208

Collector Papæ non poteſt deputare ſubcollectorem, vbi in cõmiſſione eſſent verba, per quæ colligatur electam fuiſſe induſtriã perſonæ. 9.211. & ſeq.

Collector res notoriè ſacras capiẽs poteſt ab ordinario puniri 9. 262. & an poſſit ei tunc violenter reſiſti, num. 260

Collectores, aliiq; officiales deputati ad exigendas decimas Papales in aliquo loco non tenentur ad decimam beneficiorum, quæ ibi habent; ſicut in charitatiuo ſubſidio. 9.124

Collectores vocantur nuncij ſedis Apoſtolicæ, ſed impropriè. 9. 188.

Collectoria, & ſubcollectoriæ officium confertur in inuitum. 9. 192.

Collectoris facultas, & officium quando cenſeatur tranſire in ſucceſſorem in dignitas. 9.217

Collectoris facultas, & poteſtas probanda eſt per literas, & non per teſtes 9.218. licèt ſit perſona illuſtris, & honeſta 220. Idem in delegato. 221

Collectoris facultas non probatur per tanſumpta literarum, ſed ſolùm per originalia. 9.222

Collectoris facultas probari poteſt per teſtes, quando collector eſſet deputatus in vrbe, vbi moratur Papa 9. 226. Idem fortè in nudo exactore, num. 232

Collectoris, ſeu ſubcollectoris facultas probari non poteſt per communem hominum exiſtimationem. 9.235. & ſeq.

Collectoris, ſeu ſubcollectoris poteſtas extenditur ad alias quoq; pœnas, quàm cenſuras. 9.248. ſubcollector tamen minorem pœnam poteſt infligere. 249

Colonus, cui in contractu aliqua gratia ſcienter non eſt facta, nõ tenetur, ad decimam Papalem, ſed eam ſoluet proprietarius. 9 86.

Colonus, & dominus ſoluere debent decimam. 6.39

Colonus, & dominus vnam decimam ſoluunt de fructibus. 5.2

Compenſatio opponi poteſt in exactione decimæ Papalis. 9. 172. & ſeq.

Compenſatio quando opponatur fiſco. 9.173

Componere non poteſt collector decimarum Papalium ſine ſpeciali mandato cum iis, qui ſoluere debent, de certa aliqua ſumma 9. 139. Niſi haberet generale man-

mandatum cum libera 140. Vel niſi ea compoſitio tẽderet ad cõmodum Cameræ. 141. Idq; melius poſſet Camerarius. 142

Compoſitio inter clericos, vt minus decima, vel de aliquib. non ſoluatur, valet 5.123. Immo ea valebit inter clericos, & laicos 124. multò magis vbi approbata ſit à Papa; vel fiat circa modum ſolutionis. 125

Compoſitio inter perſonas eccleſiaſticas, vt decimæ vni eccleſię debitæ alteri ſoluantur, valet 5.119. Dum tamẽ accedat cauſæ cognitio, decretum, & conſenſus Epiſcopi 120. Aut etiam eius vicarij. 121

Compoſitio, quòd decimæ laicis ſoluantur, niſi ad tempus, & iuſta de cauſa, non valet. 5.122

Compoſitio, vt perpetua ſit, & obliget ſucceſſorem, debet fieri cum auctoritate Superioris. 5.126

Compromiſſum eſt quædam tranſactio. 8.25

Compromitti poteſt in laicum de fructibus decimarum 8.24. Idẽ de fructibus cuiuſuis rei ſpiritualis. 8.25

Compromitti non poteſt cauſa decimarum in laicum, vt in arbitratorem. 8.26

Conciliũ Cõſtãtienſe quid de decimis Papalib. decernat. 9.11

Concilium Lateranenſe de quo in cap. quamuis, & c. prohibemus, de dec. quod nam fuerit. 5.67

Confeſſoria actione agitur inter duas eccleſias de proprietate iuris decimãdi 8.39. Quod ſi agatur contra colentem prædium, locus erit cõdictioni ex lege. 40

Cõfines præſcribi nõ poſſunt. 5.99

Conſuetudo attendenda eſt, cui eccleſiæ ſoluat colonus decimam, prædialine, an parochiali. 6.43

Conſuetudo circa quantitem decimæ plurimum poteſt, & attendenda eſt tam in prædialib. quã perſonalibus decimis. 5.87

Conſuetudo decennalis circa modum, & tempus ſolutionis decimarum attendenda eſt. 6.16

Conſuetudo differt à præſcriptione, & in quibus. 5.85

Conſuetudo eſt quædam lex communis. 8.45

Conſuetudo, etiam quæ cõtra ius eſt, non requirit ſcientiam, aut approbationem Principis. 5 88

Conſuetudo induci poteſt, vt fructus decimales priùs in propria horrea condantur, quàm clerici certiores fiant. 6.3

Conſuetudo obtinere poteſt, ne decimas quis teneatur inferre in horrea clericorum. 6.6

Conſuetudo per vnicum actum non inducitur. 9.158

Conſuetudo præter ius inducitur ſpatio decem annorum. 5.102

Conſuetudo præter ius, quæ tãgit iura eccleſiarum requirit ſpatiũ quadraginta annorũ. 9.155

Conſuetudo quantumcũq; longa nullas decimas, neq; quid aliud ſoluendi miniſtris eccleſiæ indigentibus non excuſat à peccato, nec valet. 5.90

Conſuetudo quid ſit. 5.86

Conſuetudo quoad ſolutionem decimarum obſeruanda regulariter requiritur, & ſufficit, vt ſit 40. an-

40. annorum 5.103. Neq; exigitur titulus. 104

Conſuetudo, quòd decimæ etiam prædiales non ſoluantur ſtatim ſed certo tempore, valet. 6.15

Conſuetudo, quòd decimæ in agro relinquātur monito ſacerdote, antequam fiat ſeparatio, valet: 6.7

Conſuetudo, quod decimæ etiam mixtæ de minutis non ſoluantur, valet 5.93. idem in decimis ex certis rebus. 94

Conſuetudo, quod decimæ vni eccleſiæ debitæ alteri ſoluantur, induci poteſt 5.97. ſecus in prædijs, quæ proxima ſunt limitibus. 98

Conſuetudo, quòd de prædijs eccleſiaſticis decima non ſoluatur, valet 5.95. Idem fortè in prædijs patrimonialib. clericorū 96

Conſuetudo ſoluendi decimas maximè attendi debet, vbi dubiū eſt, ad quam eccleſiam ſpectent 5.100. ſufficientq; decem anni vt inducatur. 101

Conſuetum an in pluribus dumtaxat vicib. verificetur. 9.159

Creditor non tenetur interpellare debitorem, niſi ex vrbanitate. 6.23

D

Debitor debet portare debitū ad domum creditoris. 6.22

Debitor decimarum nō poteſt prætextu crediti decimas denegare 8.61. Neq: pp ſterilitatem. 62

Debitori, an debeat denuntiari vt ſoluat. 6.23. & 9.13

Decima decimarum, ſeu alimenta, quo iure Papę debeant. 1.27

Decima eſt quota pars, hoc eſt, vnum ex decem 2.4. & ſi quando ſoluitur duodecima, quintadecima, vel alia quota, ea habetur pro decima 5. & cur hæc potiùs quota, quam alia electa ſit à Deo. 6

Decima Papalis eſt onus reale eccleſiarum, non prædiorum, impoſitum perſonis eccleſiaſticis pro ipſis eccleſiis. 9.68

Decima Papalis eſt onus, ſeu munus extraordinarium 9.126. et patrimoniale, num. 146

Decima Papalis impoſita in vna diœceſi ſoluetur de fundis beneficij illius diœceſis poſitis in alijs diœceſibus. 9.67. & ſeq.

Decima Papalis originem habet à lege veteri, habetq; ſimilitudinē cū eius legis præcepto. 9.1

Decima Papalis ſoluitur de beneficijs. 9.17. & ſeqq.

Decima Papalis ſoluitur de omnibus beneficijs, atq; eccleſiaſticis reditibus. 9.19

Decima Papalis ſoluitur quoq; de ijs, quæ conſiſtunt in iuriſdictione, mero imperio, regalibus, & ſimilibus, deductis ſalarijs moderatis iudicum, et officialium, ac ſimiliū perſonarum, ſine quibus iuriſdictio. & alia prædicta nequeunt expediri 9.61. Secus in expenſis, quæ fiunt in veſtib. ac victualibus officialium, aut circa familiā Prælatorum. 62

Decima Pontifici an præſtetur de his, quæ conſumuntur vſu, vel eſu animaliū, & quomodo. 9.65

Decima quędā eſt, q̄ offertur Deo p ieiuniū, & pœnitentiā. 5.22

Decima

Decima ſequitur fructuum detentorem. 6.20
Decima ſequitur quemlibet poſſeſſorem prædij ſiue iuſtum, ſiue etiam iniuſtum. 4.40
Decima ſolui nõ debet decaptis in bello iniuſto, cum ea obnoxia ſint reſtitutioni. 4.46
Decima ſolui non debet de legato, vel hæreditate 4.37. Neq; de quibuſuis immobilibus acquiſitis, ſeu eorum acquiſitione. 38
Decima ſoluitur etiam ab habente priuilegium noualiũ de agro nuper ad culturam redacto, ex quo aliquid non modicum antea perciperetur. 4.51
Decima ſoluitur de apib. earumq; fructu, cera, & melle. 4.18
Decima ſoluitur de domib. ſeu earũ penſione 4.22. & quid ſi conſtruatur domus in agro. nu. 23.
Decima ſoluitur de fœno, quod in faſciculos redigitur. 4.6. & 11
Decima ſoluitur de lacte, lana, fœtu, & alijs, ſi qui ſunt, fructibus animalium. 9 15
Decima ſoluitur de lapicidinis, et q̃uo 4.33. Idẽ in auri, argenti, aliorũq; metallorũ fodinis. 34
Decima ſoluitur de oĩ artificio 4.24. atq; adeo de negotiatione 25
Decima ſoluitur de omni lucro 4.36. Atq; adeo de aduentitio, & profectitio. 4.30
Decima ſoluitur de oĩb. terræ fructib. & alijs prouentibus. 4 1
Decima ſoluitur de quouis grano 4.2. Idẽ in palea 3. Idẽ in fabis, & alijs leguminib. 4. Idẽ in nucibus, caſtaneis, & alijs fructibus arborum. 5
Decima ſoluitur de venatione 4.19 Idem de piſcatione, & piſcarijs 20 Idem in aucupio. 21
Decima ſoluitur de vino 4.9. Idẽ de oleo, & melle. 10
Decima ſoluitur ex furnis, ſeu de commodo illorum. 4.32
Decima ſoluitur ex lino, et canape 4.7. Idem in croco. num. 8
Decima ſoluitur ex terra ſata furtiuo ſemine. 4.41
Decima ſoluitur nihil ſoluto ijs, qui decimas ſoluere debẽt, quauis cõſuetudine nõ attẽta 6.47
Decima ſoluitur omnib. ex bonis 2.2. licitè tamen quæſitis. 2 3
Decima tamquã onus realiter ſequitur tam prædij, quàm fructuum detentorem. 6.46
Decimę beneficiorũ cõcedi poſſũt laicis per Sũmũ Pontificẽ. 9.6
Decimæ debentur ſacerdotib. quãuis non petantur, & ſine vlla prauia monitione. 6.21
Decimæ in noua lege pręceptæ sũt ad ſimilitudinem decimarum veteris legis. 5.21
Decimæ inſtitutæ fuerunt à Deo, & olim ſaltem ſub veteri lege præceptæ 1.5. & non modò prædiales, ſed ẽt perſonales, num. 6
Decimæ introductæ quoq; ſunt ad congruam ſuſtentationẽ miniſtrorum Dei, & Eccleſiæ. 1.41
Decimæ iure diuino, & naturali non debentur miniſtris non indigentibus. 7.40
Decimæ iure diuino nunc quoque debentur, & præceptæ ſunt ſecũdum cõmuniorẽ ſententiam canoniſtarum 1.9 & videtur in iure probari, nu. 10. Contrarium

rium Theologi omnes 11.& aliqui iuriſta. 12
Decimæ originem habuerunt ante legem ſcriptam, quando ſolùm vigebat lex naturalis, 1.1
Decimæ præceptæ ſunt iure Pontificio. 1.38
Decimæ pro ſuſtentatione quoque pauperum dantur. 7.39
Decimę propria auctoritate capi nõ debẽt, ſed peti extraiudicialiter ſaltem ex vrbanitate 6.25
Decimæ quomodo dicantur Deo debitæ. 1.33
Decimæ quomodo diuidi debeant in quatuor partes. 7.8
Decimæ quorumcunq; naſcentiũ in parochia Epiſcopi, vel eccleſiæ cathedralis, niſi ibi ſit alius Curatus, debentur Epiſcopo. 7.7
Decimæ ſoluendæ ſunt cum integritate, ſeu ſine diminutione. 6.48
Decimæ ſunt à Papa eccleſiis aſſignatæ. 5.41
Decimæ venationũ, & aucupiorũ. Vide ver. venationũ, et ſic d' aliȷs
Decimam ex beneficȷs ſoluere debent clerici ſummo Pontifici eã exigenti. 9.2
Decimarum communis eſt diuiſio, vt aliæ ſint prædiales, ſeu reales, aliæ perſonales. 3.5
Decimas non poſſunt laici obtinere in emphyteuſim ſaltem poſt Concil Lateranenſe. 5.68
Decimas nõ ſoluens tempore legis naturę nõ peccabat contra legẽ naturalẽ 1.3. Idẽ in eo qui non ſoluit tẽpore legis Euãgelicę. n. 4
Decimas Papales exigere nõ eſt magnũ, & arduum negotium. 9.215
Decimas ſoluere omnes regulariter tenentur. 5.1
Definitio decimæ ſpiritualis. 2.1. Quæ explicatur num ſeqq.
Delegatus poteſt cenſuras exercere. 9.238
Delegatus poteſt compelli ad recipiendam delegationem, 9.191
Delegatus Principis poteſt ſubdelegare. 9.209
Delegatus vniuerſitati cauſarum poteſt dici ordinarius 9.189 ſecus ſi ea vniuerſitas ſit perſonarum, non cauſarum. 190
Denarius numerus eſt primus terminus numerorum, & perfectionem ſignificat. 2.7
Denegare poſſunt laici decimas ſacerdotib. cũ ſibi ab illis denegantur ſacramenta 7.35. Id tñ facere non debẽt laici propria auctoritate, ſed i iudicio excipiẽdo. 36
Denegari non poſſunt decimæ clericis ex eo, quia diuites ſint, neq; ȷs indigeant. 7. 38. & ratio affertur num ſeqq.
Deus O.M. reſeruauit ſibi decimas ĩ ſignũ vniuerſalis dominȷ. 140
Deus reſeruauit ſibi decimã partẽ tamquam Leuitis ſufficientem, nec populo moleſtam. 2.8
Diſpenſatio contra ius naturale, aut diuinũ nõ admittitur. 5.52
Diſtributio oneris decimæ Papalis quomodo facienda inter non exẽptos. 9.144. & ſeqq.
Diuina percipiens in monaſterȷs, ȷs non ſoluet decimas, ſed eccleſiæ parochiali, in qua eſt domicilium. 7.20
Diuiſio decimæ conuentæ quomodo fiat inter clerũ, remiſſiuè. 9.131
Domicilia plura habens, ſoluit decimas

cimas perſonales, vbi eſt præcipuum domicilium 7. 21. Quid ſi domus ſit in confinio duarũ parochiarũ 22. Et quid ſi dubitetur, de qua parochia ſit domus. 23
Domicilium mutans ſoluet ſecundo Curato decimas perſonales 7. 24. Quid ſi non conſtet de animo mutandi domicilium. 25
Dominium decimarum non transfertur in Eccleſiam ante ſeparationem. 8. 35. Tunc autem agendum eſt actione perſonali, ſeu cõditione ex canone. 36. Aut conditione ex lege conſuetudinaria vbi decimæ debeantur ex conſuetudine. 37
Dominium vſurarum, & rerũ per vſuram acquiſitarum transfertur in vſurarium, quamuis detur repetitio. 5.48

E

ECcleſia Cathedralis ab Epiſcopali in quo diſtinguatur. 7.2
Eccleſia Cathedralis nullũ ius habet ĩ Eccleſiis ſuæ ciuitatis. 7.15
Eccleſia, cui de iure commmuni nõ debentur decimæ, poteſt eas remittere alteri Eccleſiæ. 5.134
Eccleſia quotuplex ſit. 7.1
Eccleſia ſita intra fines baptiptiſmalis quando percipiat decimas tam reales, quam perſonales. 7. 28. & ſeq.
Eccleſia, vel perſona eccleſiaſtica habens donationem decimarum à laico, non poteſt eas præſcribere ẽt tẽpore immemoriali. 5.113
Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ decimis priuari non debent. 5.42
Eccleſiæ cathedrales Metropolitanæ, & Patriarchales ſubſunt decimæ Papali. 9.24
Eleemoſynæ, & oblationes an, & q̃n ſubſint decimæ Papali. 9.51
Epiſcopales decimæ, quæ ſint, remiſſiuè. 5.131
Epiſcopi, aliíque Prælati non debẽt accedere ad ſuas Eccleſias, in iiſue recipi ſiue literis prouiſionis. 9. 219
Epiſcopi non ſoluentes decimas Papales quomodo, & quo ordine plectantur. 9.239
Epiſcopo debentur decimæ prædiorum, quæ in nullius parochia ſita ſunt. 7.9. Idem vbi parochiæ non ſint diſtinctæ 10. Secus ſi locus ſit intra duas parochias, ſed ignoretur, cuius ſit. 11
Epiſcopo debentur decimæ ſtante conſuetudine 7.12. Item quæ donatæ fuerunt Eccleſiæ cathedrali, vel alio modo ei debentur. 13
Epiſcopus in ſua quarta decimarum eſt fundatus de iure communi. 7.14
Epiſcopus non poteſt alicui concedere per viã priuilegij immunitatẽ à ſolutione decimarũ. 5.40
Epiſcopus non põt diſpenſare cõtra Concil. gener. vel canones. 5.43
Epiſcopus põt ex cauſa remittere decimas ſuæ menſæ debitas. 5.44
Epiſcopus poteſt imponere, & exigere à beneficiatis charitatiuum ſubſidium. 9.10
Epiſcopus poteſt interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum. 9.45
Epiſcopus poteſt nomine cuiuslibet vacantis Eccleſiæ agere ad decimas. 7.16

Epiſcopus ſimul cum clero poteſt aliquos ad ſui præiudicium eximere à ſolutione decimæ Papalis. 9.136

Epiſcopus ſoluere decimas non tenetur, niſi ſummo Pontifici ſaltē pro menſa Epiſcopali. 5. 23. De patrimonialibus tamen, & alijs beneficijs eccleſiaſticis tenetur 24. Item menſæ bonæ decimabuntur, ſi ea in alium transferantur. 25

Excommunicandus eſt non ſoluēs decimas, cū teneatur. 8.64. & 65

Excommunicatio in eos, qui decimas ſpirituales non ſoluunt, ferri debet monitione præmiſſa. 8. 69. Idem in quauis ſententia excommunicationis 70. & debet eſſe canonica monitio, & competens, hoc eſt, trina cum aliquo dierum interuallo. 71

Excommunicatio lata à collectore contra penſionarium exemptum ob non ſolutam decimam Papalem eſt ipſo iure nulla 9. 102. Idem in religioſis exemptis ab huiuſmodi ſolutione. 103

Excommunicatio lata à Prælato exigente procurationem contra iuris formam, vel ſpeciale priuilegium ſedis Apoſtolicæ eſt nulla. 9.140

Excommunicatio lata per collectorem decimarum Papalium contra non exhibentes vaſa ſacra eſt nulla. 9.261

Excommunicatio ſolum generalis ferenda eſt in Epiſcopos, Abbates, aliaſque perſonas eccleſiaſticas honorabiles non ſuſpectas, vbi ſolum de quantitate, & æſtimatione fructuum circa ſolutionem decimæ Papalis agitur. 9. 240.

Excommunicationis cōtemptus eſt cauſa proxima interdicti generalis. 9 245

Excommunicatus, & intruſus an teneantur ad decimam Papalem. 9.137

Executiuè an procedatur in exactione decimæ Papalis. 9 265

Exempti à ſolutione decimarū de noualibus, tenebuntur ſoluere, ſi ad id pacto ſe adſtrinxerunt. 4. 59. Aut ſoluendo tacitè renuntiauerunt priuilegio. 60. Idem ſi Eccleſia olim ex ijs haberet emolumentum; aut inde poſtea enormiter læderetur. 61

Exempti à ſolutione noualium ſoluunt decimas de noualibus conductis. 4.63. Idem de poſſeſſionibus acquiſitis poſt Concil. generale. 64

Exemptio aliquorum non liberat vniuerſitatem ab onere ad ratam. 9.131

Exemptione aliquorum vniuerſitatem nimis grauante quid faciendum. 9.132

Eexemptus ſimpliciter cenſetur exemptus ſaltem ab oneribus extraordinarijs. 9.128

Expenſæ deducēdæ in ſolutione decimarū Papaliū, remiſſiuè. 9.180

Expenſæ deducendæ non ſunt in ſolutione decimarum prædialium. 6.28. Idem in decimis mixtis 29 & de ratione, num. 31. & 34

Expenſæ ex decimis perſonalibus cur deducantur, non item ex realibus. 9.34

Expenſa facta in re immobili deducuntur vbi de lucro venditionis ſoluēda ſit decima ſpiritualis. 6.35. ſecꝰ ſi res remaneat penes me et de eius cōmodo ſoluēda ſit 36
Expenſa monachorum, qui ex pacto ab obtinentib. prioratus, grāgias & huiuſmodi ex gratia tenētur, deduci nō debent in ſolutione decima Papalis 9. 57. Secus in obtinentibus ad iuſtam firmam annuam. 58
Expenſa neceſſaria, quæ fiūt gratia colligendorū fructuū, deducūtur ī ſolutione Papalis decimæ 9 176
Expenſa, quæ fiunt in caſtrorū cuſtodib. aut ædificijs cōſtruendis, vel conſeruandis nō deducuntur ex decima Papali 9.177. Itē neque illæ, quæ pro villis tuēdis fiūt in guerris, ſeu caualcatis. 178. Item illæ, quæ fiunt pro foſſatis, reparationibus molendinorum, & ſimilibus. 179
Extrauagans inſerta in corpore iuris vim legis habet; & ſententia contra eam lata eſt nulla. 9.28
Extrauagans vn. de decim. in com. quæ eſt Bonif. VIII. an ſolùm locum habuerit in decimis per eū impoſitis, & expirauerit eius morte. 9.27
Extrauagans vn. de dec. nūc quoq; allegari pōt pro deciſione. 9.29

F

FAuor fidei Chriſtianæ maximus eſt, 9.120
Fauorabilis diſpoſitio cōprehendit etiam Cardinales. 9.121
Fructus decimales portari debēt in horrea clericorū, vbi ſine magno labore, & ſumptu id fieri poſſit. 6.1. Neq; aſportari poſſunt fruges, donec clerici certiores fiant de collectione. 2
Fructus decimales portari debēt in horrea publice ad id deputata, ſi quæ ſint. 6.5
Fructus decimales portari non debent in horrea clericorum, ſi id ferat conſuetudo. 6.6
Fructus intelliguntur deductis expenſis. 6.31
Fructuum arborum decima ſpiritualis ſoluenda eſt. 4.5
Fructuum arborum, & hortorū decima Papæ exhibetur. 9.64
Fructuū decimalium ſeparatio fieri non debet, antequam moneatur ſacerdos 6.7. Valet tamen cōſuetudo, quòd in agro relinquantur, monito ſacerdote antequam fiat ſeparatio ibid.
Frugum decima ſolui poteſt vna cum palea, quamuis contrarium alij ſentiant. 6.9
Frugum omnium terræ ſoluēda eſt decima ſpiritualis. 4.2. & ſeqq.

G

GEnera decimarum quot, et quæ ſint. 2.1
Generalis ſententia quomodo ferenda ſit in non ſoluentes decimam Papalem. 9.247
Generalis ſententia excommunicationis, vel interdicti. Vide verbo, excommunicatio, vel interdictum generale.
Grangiæ quid ſint. 9.55
Groſſi fructus, vide menſa groſſa.

H

HEremitæ, & alij obſeruantes regulam SS. Dominici, vel Frāciſci, ſi viuāt per ſe, tenētur

ad deci-

ad decimas de agris, & vineis, quas colũt 5.34. Quòd ſi in vna domo viuãt, non tenentur ad decimas de hortis ſuis in circuitu domus, aut animalib. ibi paſcentib. ſeu eorum nutrimentis. 35
Hortorũ decima qũo ſoluatur. 4.11
Hoſpitalarij, Ciſtercienſes, & Templarij, non tenentur ſoluere decimas prædiorũ ſuorũ, quæ proprijs manib. ſeu ſumptibus excolũt 5.10 ſecus de prædijs conductis 11. Itẽ ſecus in prædijs acqſitis poſt Conc. gen. 12. Quid ſi acquirant pro monaſterijs ædificandis. 13
Hoſpitalia pauperum, et infirmorũ, an ſubſint decimæ Papali 9.31. & ſeq.
Hoſpitalia pauperum, & infirmorũ nomine beneficiorum propriè nõ comprehenduntur. 9.33
Hoſpitalia regulariter in beneficiũ non conceduntur. 9.34. ſecus in hoſpitalib. militarium ordinum, aut aliorum religioſorum. 35

I

Ignorantiã edicti allegans, & probare volens qñ audiatur. 9.266
Illicitè acquiſitorum decima prædialis ſoluenda eſt. 4.39
Immemorabilis poſſeſſio quomodo probetur. 5.76
Immemorabilis præſcriptio, an idẽ ſit cum centenaria. 5.75
Imperator, aut alius laicus non poteſt laicis concedere immunitatem à ſolutione decimarũ. 5.39
Impoſitio decimæ Papalis an denũtiari debeat. 9.12. & ſeqq.
Immunitas à ſolutione decimarum cur poſſit à Papa laicis concedi. 5.53
Incapaces alicuius iuris nõ poſſunt illud præſcribere etiam per tempus immemorabile. 5.115
Induſtria perſonę electa cenſetur in magno, & arduo negotio. 9.213
Induſtria perſonæ per quæ verba electa cenſeatur. 9.212
Inhiberi poteſt per iudicem debitori decimarum, ne fruges exportet ab agro antequã ſoluat. 6.4
Intellectus cap. 2. de his, quæ fi. à Præl. 5.63
Intellectus cap. veniens, de tranſact. 5.127
Intellectus illius loci Matth. 5. non veni ſoluere legem, ſed adimplere. 1.20. & ſeq.
Intellectus loci Matth. 23. & Luc. 11. hæc oportuit facere, & Matt. 22. reddite, q̃ ſunt Dei Deo. 1.35
Intellect⁹ SS. Patrũ, q dixerũt decimas diuina lege ſoluẽdas ẽẽ. 1.29
Intellectus cap. in aliquibus §. vlt. de decim. 1.25
Interdictum generale ferri non põt à collectore contra ciuitatem ob non ſolutam decimam Papalem 9.242. Idem in quouis debito pecuniario 243. ſec⁹ ſi priùs lata ſẽtentia excõicationis ſingulares perſonas ea contempta fuit. 244
Iudæi de terris, quas colũt decimas ſoluere tenentur 5.36. Idem in infideli, & hæretico 37. Idem ẽt in decimis perſonalibus. 38
Iudex laic⁹ an cognoſcat de iure decimãdi competẽte ex feudo priuilegio, vel præſcriptione. 8.15
Ius decimandi non poteſt laicis concedi in emphyteuſim, ſaltem poſt Concilium generale Lateranenſe. 5.68

Ius decimandi regulariter non pōt ab Epiſcopo laicis concedi 5.59. Pōt tñ alijs Eccleſiis cum aliqua cauſa 60. Immo & laicis ex iuſtiſſima cauſa poterunt ad vitã, aliudue tempus concedi fructus decimarum. 61

Ius decimandi, ſeu potius commoditas decimarũ pōt ab Epiſcopo laicis concedi in vim alienationis cũ cauſæ cognitione, & cõſenſu eius, de cuiꝰ itereſſe agit̃. 5.62

Ius decimandi tamquam ſpirituale laicis non competit; immo eius iuris incapaces ſunt. 5.57

Ius decimas percipiendi poteſt per Papam Principi, vel alteri laico ex cauſa concedi. 5.83

Ius diuinum, & naturale indiſpenſabile ẽ, & imutabile. 5.47. et 52

L

LAici compellentes Prælatos ipſis ſubmittere iura ſuæ Eccleſiæ ſunt excommunicati. 8.66

Laici decimas ſuper beneficijs imponere non poſſunt 9.7. Neque inferiores Prælati. 9

Laici exigentes ab Eccleſiis, eccleſiaſticiſq; perſonis, earumue bonis taleas, collectas, aut decimã, ſeu aliam partem bonorum ſunt excommunicati. 9.8

Laici licitè poſſident decimas ſibi ante Concil. Lateranen. non autem poſtea conceſſas. 5.66

Laici poſſidentes decimas in feudũ ante Conc. Later. poſſunt eas de cõſenſu Epiſcopi in Eccleſiã trãsferre 5.71. In alios verò laicos feudi titulo tranſmittere non poterunt 72. Idq; procedit etiam in ijs decimis, quæ fuedo extincto redeunt ad Eccleſiam. 73

Laici poſſunt decimas titulo conductionis percipere, & quaſi poſsidere 5.64. Quibus etiam locari poſſunt ad vitam accedente maximè ſuperioris auctoritate. 65

Laici ſpoliati iure percipiendi decimas, & agentes interdicto recuperandæ, an ſint ante omnia reſtituendi. 5.82

Laicus conductor decimarũ pōt cõueniri coram iudice laico, debet, niſi adſit contraria fori præſcriptio. Contrarium verius. 8.17

Laicus debet conueniri à clerico corã iudice laico, niſi adſit contraria conſuetudo, maximè ſi nõ cõſtet rem eſſe eccleſiaſticam. 8.17

Laicus non eſt capax iuriſdictionis eccleſiaſticæ, neq; pōt exercere cẽſuras 9.195. Neq; eſſe vicarius Epiſcopi 196. & an poſsit ex licentia Papæ. 197

Laicus nõ pōt eſſe collector Papæ cũ facultate cenſurandi. 9.194

Laicus num poſsit deputari collector cũ facultate exercendi cẽſuras ex certa ſciẽtia Papæ. 9.198

Laicus pōt deputari nudus exactor decimarum Papalium. 9.199

Laicus tpe etiã immemorabili non pōt præſcribere decimas. 5.114

Laicus tutus erit præſcriptione immemorabili decimarum, ſeu iuris decimandi accedente fama priuilegij. 5.118

Legatorum iuriſdictio in omnibus concurrit cum ordinarijs. 9.187

Leproſi ad decimas tenentur ſi colunt agros, aut vineas; vel ſi viuunt per ſe in domib. ſuis. 5.33

Leproſi, Heremitæ, & alij huiuſmodi,

di, ſi ſimul in vna domo viuant non tenentur ad decimas de hortis ſuis in circuitu domus, neque de animalib. ſuis ibid paſcentib. ſeu eorum nutrimentis. 5.35

Lex Barbarius, ff. de off prator. quando locum habeat. 9.236

Lignorum decima ſoluitur Eccleſia, in cuius finib. creuerũt. 4.13

Locus, & tempus in decimis non eſt de ſubſtantia. 5.81

M

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum. 9.258

Manutenendus quiſq; eſt in ſua poſſeſsione. 9.162

Matrix Eccleſia, qua ſit; & cur ita dicatur. 7.3

Mediocre dari debet in ſolutione decimarum ſpiritualium. 6.26

Memoriam extare in contrarium probatur per teſtes, vel inſtrumenta. 5.78

Menſa groſſa canonicorum ſubiacet decima Papali, vbi ea ſuccedat loco prabenda, licet decima abſolutè imponatur ſuper beneficijs. 3.74

Menſa groſſa, qua in diſtributiones quotidianas deſtinata eſt, tunc ſaltem ſubiacet decima Papali, cum ea impoſita eſt ſuper quibuſcunq; prouentibus eccleſiaſticis. 9 76

Menſa groſſa vt plurimũ diſtinguitur à prabenda, & quotidianis, diſtributionib. 9.71. Aliquando tamen ſuccedit loco prabendarũ 72. aliquãdo de ipſa menſa groſſa ſoluuntur diſtributiones. 73

Mercenarius de mercede ſua ſoluit decimam. 4.31

Meretrix, & hiſtrio ſoluere tenentur decimã perſonalẽ. 4.43. Eccleſia tñ ab illis eam non recipit, niſi pœnitẽtiã egerĩt, ne eorũ delictis cõsẽtire videaĩ, n. 44. et 49

Meretrix, quãuis turpiter accipiat non tenetur tñ reſtituere, qua ex meretricio acquiſiuit. 4 49

Milites ſoluere debent decimam de capijs in iuſto bello 4. 26. Immo etiam de ſtipendijs. 27

Miniſtrorũ Eccleſia ſuſtẽtatio eſt de iure diuino, & naturali. 5.91

Mixta decima cui Eccleſia debeantur. 7.26

Mixtarum decimarum tertia quadam ſpecies datur diſtincta, à reali, & perſonali. 3.9

Molendinorũ, & furnorũ, ſeu poti⁹ redituũ, qua ex illis percipiũtur, decima Papalis praſtatur. 9.63

Molendinorũ quorũcunq; decima ſpiritualis ſoluitur, & quõ. 4.35

Moniales, alijq; Regulares an ſoluant decimam Papalem. 9.37

Monitio debet pracedere ſententiã excommunicationis 8.70. & debet eſſe canonica, & cõpetẽs, hoc eſt, trina cũ dierũ interuallo. 71

Monitio quomodo facienda ſit clero, vel collegio, vt ſoluat decimam Papalem. 9.246

Monitoria excommunicationis cõtra non ſoluentes decimas ſpirituales, non debent neceſſariò cõtinere clauſulam illam, niſi cauſam rationabilem volueris allegare 8. 72. Debet tamen iudex ſe prius informare ſaltem ſummariè, an ille, quem monet, ſubditus ſit, vel litteras conditionales formabit, num. 73

Moralia præcepta obligant etiam tempore nouæ legis. 1.8
Motus proprius quos pariat effectus. 9.133
Munera Prælatis liberaliter donata, an ſubsit decimæ Papali. 9.45
Munus ordinarium quod ſit. 9.127

N

Negotium arduum, & magnũ, quodnam ſit, iudicantis arbitrio relinquitur. 9.214
Nomen prouentus generale eſt, & comprehendit omnem reditũ vndecunq; nobis obueniẽtem. 9.78
Nomen reditus, & obuentionis ſatis generale eſt. 9.80
Nouale quid ſit, & quomodo definiatur. 4.50
Nouales decimæ eodem tẽpore præſcribuntur, quo veteres. 4.86
Noualiũ decimæ debentur, cũ quis de ijs non habet priuilegiũ. 4.52
Noualium decimæ debentur parochiæ, in cuius finibus ſurgunt 4.53. Quid ſi noualia appareant intra duas parochias, & neſcitur in cuius finibus 54. & quid ſi limites quoquo modo apparent. 55

O

Oblationes, & eleemoſynæ an, & quando ſubiaceant decimæ Papali. 9.51
Oblationes, & primitiæ in quo differant à decimis. 2.9
Oblationes, quæ fiunt ad ſacrificiũ, ſubrogatæ ſunt loco quarundam decimarum veteris legis. 3.3
Obſeruatio vltima an attendatur. 9.161.
Obtinentes prioratus, grangias, domos reditus, penſiones, vel cẽſus ab Eccleſiis an, & quomodo decimam Papæ exhibeant. 9.56
Obuentionis, & reditus nomen ſatis generale eſt. 9.80
Officiales, & collectores non tenentur ad decimas Papales. 9.124
Officiales, & collectores ſunt immunes ab extraordinarijs oneribus. 9.129.
Originalia regulariter exhibenda ſunt, non autem exempla. 9.223

P

Pactum inter dominum, & conductorem, quis eorum decimã ſoluat, ſeruandum eſt. 6.44
Papa diſpenſare non poteſt contra ius diuinum. 1.26
Papa eſt ſupremus iudex, & ordinarius. 9.14
Papa non tenetur decimas ſoluere, ſed ipſe alijs imponit. 5.20
Papa reſpondendo, & definiendo ſuper caſu particulari, canonem & legem condit. 9.29
Parochialis Eccleſia, cui decimæ pſonales ſoluuntur, quæ ſit. 7.18
Parochialis, & prædialis Eccleſia, quæ ſit. 7.5
Parochus non põt propria auctoritate denegare ſacramenta ſubditis, qui, cũ debeant, non ſoluũt decimas, niſi id notoriũ ſit. 7.37
Paſcuorum, hoc eſt, paſturæ iumentorum, decima ſpiritualis ſoluitur, ſi locentur, aut vendantur; eſtq; prædialis decima 4.14. q̃d ĩ decima Pap. dicẽdũ. 9.47. et ſeq.
Pauperes tenentur decimas ſoluere. 5.28. & ſeqq.
Pauperes tenẽtur ſoluere decimas d' ſuis eleemoſynis. 5.30. Poterunt tamen vnum pro alio ſoluere 31. Item nõ tenentur ſoluere, ſi ſint in ex-

in extrema neceſſitate; aut cogantur omnia vendere, & mendicare, ſi integram decimam ſoluere velint, quam longo tempore non ſoluerint, num. 32

Paupertatis prætextu aliena tenere, vel aliàs peccare non licet. 5.29.

Penſio aſſignata ob remunerationẽ laborum, & obſequij etiam præſtandi non ſubiacet decimæ Papali. 9.100

Penſionarius Cardinalis an teneatur ſoluere decimam Papalem. 9.101.& 110.

Pẽſionarius exemptus ab onere ſoluendi decimam non põt cogi ad ſoluendum à collectore habente facultatem eam exigendi à quibuſcunq; perſonis, non obſtantibus quibuſuis priuilegijs. 9.93

Penſionarius non poterit moleſtari à collectore, qui exegit integram decimã à Rectore beneficij. 9.94

Pẽſionari⁹ regulariter tenetur pro rata penſionis decimam Papalẽ exhibere ex communi contra aliquos 9.87. Idem in ſubſidio charitatiuo. 88

Penſionarius tunc non tenetur ad decimam Papalem, cùm penſio cõſtituta eſt libera ab omni onere etiã decimæ 9.89. ſecus ſi priuilegium ſit ſolùm generale. 90. aut ſi ei exemptioni per Papam derogetur cum clauſula, quorum tenores, &c. 91

Penſionarius tunc non tenetur ad decimã Papalem, vbi penſio non excedat ſummam ſeptem ducatorum 9.97. Niſi plures penſiones, quis obtineret, quæ ſimul iunctæ eam ſummam excederent 98. Id verò procedit, licèt talis penſio fuerit aſſignata in beneficiũ. 99

Perceptio, & poſſeſſio decimarum probari poteſt per teſtes ſingulares. 5.79

Perſonales decimæ etiam nunc debentur 3.10 Idẽ & multo magis de realib. & mixtis. 11. & 5.92

Perſonales decimæ quæ ſint. 3.7

Perſonales decimæ regulariter debẽtur deductis priùs expenſis 6.32. non modò vtilibus, & neceſſarijs, ſed etiam voluntarijs. 33

Perſonales decimæ regulariter debentur ſolùm in fine anni. 6.11. Tutius tamen eſt ſtatim eas ſoluere 12. Recuſari autem non poſſunt, ſi intra annũ ſoluãtur. 13

Perſonalis decima de illicitè acquiſitis ſoluitur, vbi dominiũ trãſfertur, nec competit ſoluenti reſtitutio 4.42. ſecus ſi vel dominiũ non transferatur, vel ſi trãsfertur, datur repetitio. num. 45

Petitorio agens ad decimas præteritas, & ſeparatas, poterit agere rei vindicatione 8.33. ſecus, vbi decima non eſt ſegregata. 34

Pignorari nõ poſſunt decimæ à laicis ipſis quoq; Eccleſiis, niſi ad illas eæ decimæ pertinerent. 5.70

Piſces ſtagnorum, & belluæ garenarum, an & quando decimentur à Summo Pontifice. 9.49

Pitantiæ monachorum non ſubiacent decimæ Papali. 9.41

Pitantiæ quid ſint. 9.42

Plura beneficia obtinens in plurib. ciuitatibus, & diœceſibus, de omnibus ſoluet decimam Papalem. 9.25

Pœna,

Pœnæ,& incommoda, quibus afficiuntur non ſoluentes decimas ſpirituales,remiſſiuè. 8.63

Portio exemptorum à ſolutione decimæ Papalis an,& quomodo accreſcat reliquo clero ad eius præiudicium, vbi Camera cum illo conuenit de certa ſumma. 9. 130 *& ſeqq.*

Portio,quæ datur domino nō ratione locationis,ſed cenſus, aduocationis,vel ſimiliū, decimatur ad præiudicium domini 6.41. *Idem de ea,quæ à colono alicui gratis datur;ad præiudicium enim accipientis decimatur.* 42

Poſſeſſio an in noualibus admittatur. 4.88

Poſſeſſio probari poteſt per teſtes ſingulares. 5.80

Poſſidens noualia per tempus immoriale illa pręſcribit 4.85. *Immo ſi per* 40. *annos cum titulo colorato,num.ſeqq.*

Poſſidens, ſeu poſſidere volens ius decimandi cauſam agere poteſt coram iudice laico 8.8. *Idem in poſſeſſorio cuiuslibet cauſæ ſpiritualis iuxta communiorem.*8.9. *Contrarium in vtroq; verius.* 10

Præcepta iudicialia,& cerimonialia veteris legis non obligant nunc. 1.13

Præcepta iudicialia veteris legis an nunc ſeruari poſſint. 1.15 *Et quæ ſint, num.* 16

Præcepta moralia legis Euangelicę omnia ſunt iuris naturalis præter præcepta de fide,& ſacramentis 1.22. *Idem in præceptis Decalogi, num.* 23

Præcepta moralia vetera obligant etiam tempore nouæ legis. 1.8

Præceptum decimarum an ſit morale. 1.7.& 14

Præceptum decimarum inter Eccleſię pręcepta computatur. 1.37

Præceptū decimarū nū in primo Decalogi præcepto cōtineatur. 1.18

Præceptum decimarum ſpiritualiū nō poteſt tolli à Chriſtiana Rep. & ibidem de ratione. 5.54

Præceptum decimarū ſpiritualium quoad ſubſtātiam,hoc eſt,quoad congruam ſuſtentationem miniſtrorū eſt de iure diuino, quoad modū verò ē de iu.humano 1.36

Pręceptū diuinū conſuetudine tolli aut minui non poteſt. 1.24

Prædiales, ſeu reales decimæ quæ ſint. 2.6

Prælati,& clerici exules de ſuis prouentib. Eccleſiſticis decimas Papales perſoluere debent. 9.26

Prælati inferiores decimas ſuper beneficijs imponere nō poſſunt. 9.9

Prælati tenentur ad decimas prædiales,& perſonales. 5.9

Præſcribens decimas in vna parte fundi, percipit quoq; noualia in alia parte eiuſdm fundi. 4.84

Præſcribens decimas in vno loco,ſi fiant ibi noualia,non habebit decimas noualiū 4.79. *Idē in p̄ſcribēte decimas ex cōſuetudine.*83

Præſcribens decimas in vno territorio,habebit quoq; noualia impropriè ſumpta. 4.89

*Præſcribere poſſunt laici exēptionē à ſolutione decimarū etiam in totum, vbi tamen poſſit parochus commode ſuſtentari.*5.105

Præſcriptio decimæ vnius rei non extenditur ad aliam rem, etiam

eiuſdem

eiuſdē fundi 5.109. Neq; de decimis antiquis ad noualia. 110. Neq; de perſona ad perſonā. 111
Præſciptio centenaria cur non requiratur in taxa decimæ Papalis, cum alioqui ea neceſſaria ſit contra Romanam Eccleſ. 9. 156
Præſcriptio, conſuetudo, & compoſitio in ſoluendis decimis ſpiritualibus ſeruanda eſt. 76
Præſcriptio immemorabilis vim habet priuilegij. 5.116. ſecus tamē vbi adeſt incapacitas in poſſidente. 117
Præſcriptio immunitatis, & iuris decimandi quoad capaces requirit ſpatium 40. annorum cum titulo, vel tempus immemoriale etiam ſine titulo. 5.112
Præſcriptio legitima in rebus eccleſiaſticis ē quadraginaria. 9.154
Præſcriptio non eſt ſine poſſeſſione. 4.80
Præſcriptio odioſa eſt, & reſtringenda. 4.81
Præſumptio vnica pluribus, & vehementioribus eliditur præſumptionibus. 1.31
Præterita decimæ, & non petitæ debentur clericis, eaſque exigere poſſunt. 6.17
Primitiæ, & oblationes in quo differāt à decimis 2.9 & quid ſint. 10
Princeps non poteſt aliquid ſtatuere contra ius naturale in damnum præſertim alterius. 5.51
Princeps ſecularis, aut Papa non poſſunt tollere ius diuinū. 5.48. poſſunt tamen interpretari 49 non vero limitare maximè in ſpiritualibus. 50
Princeps ſecularis, cui Papa conceſſit decimas beneficiorū ſui dominij, licitè poteſt componere cum beneficiatis ſuper ſolutione decimæ. 9.143
Priuare beneficio non pōt collector non ſoluentem decimam. 9.250
Priuatio præſupponit habitū. 9.18
Priuilegia decimarū maximè noualium, vbi incipiunt nimis grauare Rectores, quomodo moderāda ſint p̄ locorū ordinarios. 4.74
Priuilegiari poteſt laicus per Papam ne decimam ſoluat. 5.46
Priuilegiatus ne ſoluat decimam Papalem, ſi ſoluat ſponte, aut ſine vlla proteſtatione an ſibi præiudices. 9.108
Priuilegiatus, vt non ſoluat decimā Papalem, ſi à collectore cogatur ſoluere, & ſoluat cum proteſtatione, quod non intendit præiudicare ſuo priuilegio, talis proteſtatio eum iuuat 9.105. idem in priuilegiato, ne ſoluat charitatiuum ſubſidium 106. Idem vbi nulla proteſtatio acceſſit, ſed per vim extorta fuit ſolutio. 107
Priuilegio renuntiare, an quis cenſeatur per vnicum actum contrarium priuilegio. 9.109
Priuilegium conceſſum clericis percipiendi decimas alienæ parochiæ, comprehendit etiam noualia. 4.65. Secus ſi conceſſum fuit laicis, licet decimæ in feudum fuerint datæ. 66
Priuilegium conceſſum de non ſoluendis decimis non extenditur ad eas, in quarum poſſeſſione eſt is, cui de iure competunt decimæ 5.55. ſec⁹, ſi poſſeſſio ſit apud eos, quib. de iure ſpeciali cōpetūt. 56

Pri-

Priuilegium exemptionis noualiũ quomodo perpetuũ dicatur. 4.62

Priuilegium non ſoluendi decimas ad noualia non extenditur 4.67 ſecus vbi priuilegium ſolùm conceſsum fuit de non ſoluendis decimis de laboribus proprÿs. 68

Priuilegium non ſoluendi decimas noualium intelligitur de ÿs noualib. in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem iuris percipiendi decimas, ſeu quæ eo tempore iam pro ſciſſa fuerant. 4.69

Priuilegiũ percipiendi decimas noualiũ aliquib. conceſſum pro ea parte, qua veteres poſſidebãt, nõ extenditur ad aliam, quàm illã partem 4.70. probarẽt autem ſe poſſediſſe aliquam partem tempore priuilegÿ, ſi eam per tẽpus immemorabile ſe poſſediſſe, & nunc oſtenderent poſſidere. 71

Priuilegiũ percipiendi decimas noualium pro parte, qua veteres poſſidebant, nõ extenditur vltra dimidiam 4.72. ſecus tamen in monachis Ciſtercienſibus, & Carthuſienſibus. 73

Priuilegium percipiẽdi decimas obtinens, tenetur congruam portionem ex ÿs aſſignare Eccleſiæ parochiali. 5.84

Procedi põt ex officio contra non ſoluentes decimas ſpirituales. 8.76

Procurationum decima an, et quando Papæ ſit exhibenda. 9.59.

Procurationum materia remiſſiuè. 9.60

Procurator fiſci vtitur iuriſdictione, & officio iudicis. 9.182

Procurator ſiue generalis ad negotia, ſiue ſpecialis ad aliquem actum, ſiue effectum poteſt ſubſtituere. 9.210

Prouentus. Vide verb. Reditus, & Fructus.

Q

Qvarta Epiſcopalis, vel potiùs decima Papalis ſubrogata eſt loco decimæ, quam olim ſoluebãt Leuitæ ſacerdotibus. 3.2

Quota decimæ cur diminui poſſit per conſuetudinem. 5.89

Quotidianæ diſtributiones nomine beneficÿ non veniunt 9.82. Neque nomine fructuum illius; aut in eius valore computantur. 83

Quotidianæ diſtributiones res quãdã diſtinctæ ſunt, vt plurimum à menſa groſſa 9.71. Aliquando tamen de ipſa menſa groſſa ſoluuntur diſtributiones. 73

Quotidianæ diſtributiones ſubiacent decimæ Papali, vbi ea impoſita eſt ſuper omnibus beneficÿs, & quibuſcunq; prouentib. eccleſiaſticis 9.77. Idẽ vbi imponeretur ſub reditib. & prouentib. eccleſiaſticis, nu. 79 ſecus vbi dumtaxat imponeretur ſuper beneficÿs, vel eorum fructibus, nu. 81

Quotidianarum diſtributionum nomine quid veniat. 9.85

R

Reales decimæ prædiali Eccleſię perſonales parochiali debentur. 7.17

Rector agens ad decimas poſſeſſorio adipiſcendæ, recuperandæ, vel retinendæ quomodo concludet. 8.27. & tribus ſeqq.

Rector beneficÿ, qui integram decimam Papalem ſoluit, poteſt vti retẽtione erga penſionariũ. 9.96

Rector parochialis, qui neceſſe habet conducere plures Capellanos an de eorum ſalario,& victu ſoluat decimam Papalem. 9.52
Rector poterit agere interdicto, vti poſſidetis, quãuis ẽt ſemel nõ perceperit oẽs decimas, ſed aliquas tantũ 8.31. Itẽ non modò cõtra recuſantes ſoluere, ſed ẽt contra alios Curatos, ac religioſos,& ceteros quoſcunque turbantes in tali poſſeſſione. 32
Rectore agente contra ſubditos ad decimas ĩcipi põt à prӕcepto 8.56
Rectores eccleſiarum, alijue clerici nõ tenẽtur decimas ſoluere alijs qui ſuperiores non ſint, de decimis, quas ij percipiunt. 5.8
Reditus eccleſiaſtici non excedẽtes ſũmã ſeptem florenorũ auri annuã decimæ Papali nã ſubſunt. 9.39. ſecus, ſi plura quis habeat beneficia, q̃ ſĩgula dictã ſũmã nõ attĩgãt, collecta aũt excedãt 40
Reditus hoſpitaliũ militariũ ordinũ, aut aliorũ religioſorũ an ſub iaceant decimæ Papali. 9.36
Reditus leproſariarũ domorũ Dei, & hoſpitaliũ pauperum nõ ſub iacent decimæ Papali 9.31. quid verò de reditib. qui ſuperſunt vltra vſus pauperũ, et ĩfirmorũ. 32
Redituum Eccleſiæ exiguitati qũo ſuccurratur per vnionẽ beneficiorum, & aſſignationem oblationum, ſeu decimarum. 8.80
Reges, & Principes tenentur ad ſolutionẽ decimarũ, tã prædialiũ, quàm perſonalium 5.26. eas tamen fortè non tenentur ſoluere niſi Epiſcopo. 27
Relicta eccleſiis, vt ex ijs emantur perpetui reditus, non ſubiacent decimæ Papali 9.43. ſecus ĩ alijs legatis relictis Prælatis ratione eccleſiarum, vel officiorum. 44
Religioſi Ciſtercienſes. Vide verb. Hoſpitalarij.
Religioſi ẽt exempti decimas antiquas habentes ex donatione laicorum, aut earum partem in ali qb. eccleſiis, nõ poſſũt pro ead. portione, vel ſimili ſine alia cã nouales ſupueniẽtes exigere. 4.75
Religioſi omnes decimas de nutrimentis animalium ſoluunt, hoc eſt, de animalibus, quæ ipſi nutriunt. Item de hortis ſuis. 5.14
Religioſi omnes decimas ſoluũt de animalibus, quæ alijs tradunt nutrienda 5.15. Item de hortis, quos alijs tradunt colendos. 16. Aut ſi eorũ olera venderent. 17
Religioſi oẽs regulariter tenentur de prædijs acquiſitis, & acquirẽdis integras decimas ſoluere eccleſiis, quib. erãt decimales. 5.18
Religioſi oẽs ſunt exempti à ſolutione decimarũ de noualib. quæ pro prijs manib. ſeu ſumptib. excolũt 4.56. Idẽ ĩ Tẽplarijs, & Hoſpitalarijs 57 ſec⁹ ſi ab exẽptis iſtis ea noualia tradãt alijs excolẽda 58
Religioſi nõ ſoluentes decimas Eccleſiis debitas, aut prohibentes eas ſolui, et alia huiuſmodi faciẽtes quib. pœnis afficiantur. 5.19
Remiſſio decimarũ Epiſcopaliũ valet, & eſt largè interpretanda; extenditurq; ad prædia acquirẽda 5.132. dummodo fiat iuxta canonicas ſanctiones. 133
Remittens debitas ſibi decimas, nouales quoq; remiſiſſe videtur 4.76.

76. dummodo remiſſio fiat legitime, & ſecundum canonicas ſanctiones, & iuſta de cauſa, nu. 77 & 78.
Remittere põt Eccleſia parochialis decimas ſibi de iure communi debitas cum aſſenſu Summi Pontificis 5. 135. An verò poſsit cum ſolo aſſenſu Epiſcopi. 136
Retineri non poteſt decima ſacerdotibus ob malos mores 7. 32. Vel etiam, quia eius fructus in malos vſus conuertant 33. Quid verò ſi ſacerdos non deſeruiat Eccleſiæ, vel notorius peccator ſit. 34
Retineri non poteſt decima ſacerdotibus, quia diuites ſint, neq; ea indigeant. 7. 38. Ratio affertur, num ſeqq.
Retineri non poſſunt decimæ Rectori pro impenſis factis in Eccleſia Parochiali ædificanda, ſiue faciendis in eius ampliatione 7. 41
Retineri poſſunt à laicis decimæ ſacerdotibus, cum ſibi ab illis denegãtur ſacramẽta 7. 35. Id tñ nõ facient laici propria auctoritate 36
S
SAcramẽta an denegari poſsint ſubditis non ſoluentibus decimas. 7. 37
Sacramẽta percipiens in plurib. eccleſiis per annum ad ratam temporis decimas ſoluet. 7. 19
Sacrilegiũ an committant retinentes decimas ſpirituales. 8. 68
Sacrilegus an ſit excommunicatus 8. 77. & ſeq.
Semel decimatũ nõ debet amplius decimari, & ſemel exactum non debet amplius exigi. 9. 95
Semina non deducuntur ex decimis prædialibus. 6. 30
Sepultura eccleſiaſtica priuatur nõ ſoluẽs decimas, quas tenetur ſoluere. 8. 74
Sepultura eccleſiaſtica priuat̃ notoriè decedens in peccato mor. 8. 75
Solẽnitates iuris nõ neceſſariò adhibẽtur, vbi quæſtio ſit inter Eccleſiã, cui de iure cõi debẽtur decimę, et laicũ, q̃ debet ſoluere. 8. 42
Soluentes pro decima Papali minus debito excõmunicari poſſunt ſpecialiter, exceptis Epiſcopis, Abbatib. & aliis non ſuſpectis. 9. 241
Solutio decimæ Papalis fieri debet in moneta currenti in locis redituum, de quib. ſoluenda eſt decima 9. 148. Neq; cogetur quis eã cambire, ſeu permutare 149. q̃d autẽ ſi duæ monetæ pariter currant in eo loco, alterave magis: aut ſi poſt tẽpus ĩpoſitionis, taxationis, aut priuilegij mutet̃. 150
Solutio decimæ Papalis fieri debet in pecunia numerata. 9. 147
Solutio decimæ Papalis regulariter fieri debet ad ratam beneficiorum. 6. 146
Solutio decimæ prædialis fit ſtatim poſt fructus collectos. 6. 8
Solutio decimæ prædialis, vbi non fiat ſtatim, vel ſaltẽ iuxta conſuetudinẽ præmonitus nõ ſit Curatus, res peribit debitori. 6. 10
Solutio decimæ ſpiritualis q̃do inter colonũ et dñm diuidẽda ſit 6. 40
Solutio veri valoris beneficiorum, cùm plures decimæ Papales imponuntur, quomodo fiat. 9. 145
Species decimarum quamplurimæ, remiſsiuè. 3. 4
Spirituale q̃b. modis q̃d dicat̃. 5. 58

Spiri-

Spiritualia in laicũ cõpromitti nõ poſſunt 8. 22. Poſſunt tamen in laicum ſimul, & clericum. 23
Stagnorũ,& piſcariarũ, decima Papalis qñ, & qũo ſoluatur. 9.50
Statuere an, & quomodo poſsint laici de decimis. 8.16
Stylus curię Rom. attẽdẽdꝰ ẽ. 9.183
Subcollector priùs deputatus quãdo cenſeatur reuocatus, etiam non facta de eo mentione, per poſteriorem deputationem. 9.216
Subcollectoris facultas probatur ꝑ literas collectoris cum eius ſigillo ſine manu Notarij, aut ſubſcriptione teſtium. 9.233
Subcollectoris facultas probari poteſt per teſtes. 9.229
Contrarium tenent alij. 230
Subdelegationes probantur per ſola ſigilla delegatorum. 9.234
Subditi tenentur iure naturali, & diuino cõgrue ſuſtẽtare paſtorẽ aiarũ ſuarum indigentem. 1.34
Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. 9.75
Succedens in ius alterius debet vti iure illius. 8.50
Succeſſor in beneficio, an vero præceſſor, eiuſue hæredes teneatur ad decimam Papalem. 9.138
Sũmaria cã eſt, vbi res non patitur dilationem, vt in alimẽtis 9.279
Summariè procediur in exactionibus functionum fiſcalium, tributorum, & collectarum. 9.275
Superiori cenſus ſolui debet ante omnia. 9.175
Sylua an, & qũo ſubiaceant decimę Papali. 9.47. & ſeq.

T

Taxa attendi non debet in ſolutione decimæ Papalis, vbi Papa eam imponit, & expreſsè colligi vult nõ attenta vlla taxa 9.151. ſecus vbi ſimpliciter imponatur ſuper beneficijs, eorumue fructibus. 152
Taxa conſueta dicitur, quæ eſt legitimè præſcripta per quadraginta annos. 9.153. & rõ, nu. ſeqq.
Taxa, quę nõ ſit obſeruata per quadraginta annos, neq; beneficiati, neq; Camera Apoſtolica in exactione decimæ tenẽt ſtare. 9.157
Taxari poſſunt à collectore decimarum beneficia non taxata abſq; ſpeciali mandato. 9.171
Taxatio an præcedere debeat iuramentum, vel contra. 9.169
Taxatio faciẽda eſt in exactione decimæ Papalis, vbi nõ ſit facta 9.167. & qũo ea fiat. 168. & ſeqq.
Templarij non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorũ, quæ proprijs manib. ſeu ſumptib. excolũt 5.10. Idem in noualib. 4.57. ſecus, ſi ea noualia tradant alijs excolenda 4.58. Item ſecus de prædijs conductis. 5.11
Tenor literarum collectoriæ amiſſarum probari poteſt per teſtes 9.227. Idem in delegato; licet aliqui contra. 9.228
Teſtes, atq; inſtrumẽta regulariter parẽ vĩ habẽt ĩ probatione 9.231
Teſtes deponentes de immemorabili præſcriptione, & poſſeſſione debent eſſe memores de quadraginta annis. 5.77
Teſtes ſingulares admittuntur ad probandam perceptionem, & poſſeſſionem decimarum. 5.79
Titulus ante Concilium Lateranenſe probatur ex poſſeſſione imme-

immemorabili decimarũ cum fama huiuſmodi tituli, & conceſſionis; neque aliqua inueſtitura requiritur. 5.74
Titulus nõ reqritur in præſcriptione immemorabili immunitatis decimarũ, aut ẽt iuris decimãdi quoad ei⁹ iuris capaces 5.112. ſec⁹ ĩ pſcriptione quadragenar. ib.
Tranſactio de decimis futuris non ſoluendis fieri põt cũ aſſenſu ſuperioris, ſi pro decimis Eccleſia cõpenſetur in alijs 5. 129. ẽt dando aliqd tẽporale puta pdiũ. 130
Tranſactio, & compoſitio ſuper decimis præteritis fieri poteſt ſine conſenſu ſuperioris. 5.128
Tranſumptũ literarum collectoris probat eius facultatẽ, vbi nulla lite pendente tranſumptatũ fuit ſeruata forma c fin. de fid. inſtr. 9.224. Aut etiã ſumptum fuit ex regiſtris Bullarum Papæ. 225 ſecus ſi ſimplex trãſumptum ſit, ſeu exemplum. 227
Tributa non exiguntur à filijs, ſed ab alienis. 9.117
Tributum, & cenſus ſolui nõ debet ante decimam ſpiritualem; vel ſi ſoluatur, computari debet in ſolutione decimæ. 6.37

V

VAſa ſacra, & huõdi ornamenta diuino cultui deputata capi non poſſunt in exactione decimæ Papal. 9.256. Idẽ fortè ĩ ijs, q̃ ſũt pmiſcuo vſui deputata. 257
Vaſa ſacra, & huiuſmodi ornamenta nõ poſſunt per collectorem decimarũ Papaliũ accipi pignoris loco etiã à ſponte dantib. 9.259
Venationum, & aucupiorum decimæ an ſint reales, perſonales, vel mixtæ. 3.8. & quid de fœtibus animalium, num. ſeq.
Verba ſumenda ſunt in potiori ſignificatione. 1.30
Vicariorum, & coadiutorum materia remiſsiuè. 9.54
Viſitator põt cogere ſubditos ad ſoluendas decimas ſuo Rectori 8.77. Niſi aliquam cauſam rationabilem allegarent. num. 79
Viſitatori incũbit correctio exceſſuũ, & ſpiritualis ſolicitudo erga clerum, & populum. 8.78
Vnicus actus, poſt quẽ trãſacti ſint quadraginta anni, facit taxam conſuetam. 9.160. & ſeqq.
Vnicus actus ſucceſsiuus conſuetudinem inducit. 9.166
Vnicus actus ſufficit, vt quis in ſua poſſeſsione manuteneatur 9.163
Vocandi ſunt ad taxationem fructuum occaſione decimæ Papalis per collectorem faciẽdam omnes, quorum intereſt. 9.170
Vota gentilium circa decimas, & eorum decimæ, remiſsiuè. 1.2
Vſuræ an peti poſsint ob retẽtionẽ, ſeu omiſsã per multum temporis ſolutionem decimarum. 6.24
Vſurarum, ac rerũ per vſuram acquiſitarum decima perſonalis non ſoluitur 4.42. & 47. Quid de prædiali, num. 39. & ſeqq.

X

XEnia Prælatis liberaliter facta, & donata non ſubiacent decimæ Papali. 9.45
Xenia quid ſint, & vnde dicantur. 9.46.

Finis Indicis rerum ſingularium ad Tractatum de Decimis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINE

A. PANDIMIGLIO
RESTAURO
DI
RI - ROMA